

אורק

כיתה ז'
הבנה, הבעה ולשון

לפי ה- CEFR

רמה B1

סעייד טרבניה

7

אור

כיתה ז'

2026/7

מחבר הספר: סעיד טרביה

ייעוץ מדעי: אילנה דהן

ייעוץ פדגוגי-דידקטי: אליאור בביאן

עריכה לשונית: ד"ר יפעת דרורי

ניקוד: סעיד טרביה

גרפיקה: מורסי גאליה

כל הזכויות שמורות למחבר סעיד תורכי טרביה.
אין להעתיק, לשכפל או לצלם מהספר אור 7.

תוכן העניינים

עמוד

הנושא

4	מבוא
6	יחידה 1: מדברים על החופש הגדול
7	טרומ קריאה ואוצר מילים
8	ברוכים הבאים לכיתה ז!
9	התלמידים מדברים על החופש הגדול
10	תמר מטיילת בצפון
11	קטע האזנה
12	יחידת בחירה
14	משוב והערכה
15	יחידה 2: געגועים לבית הספר
16	טרומ קריאה ואוצר מילים
17	מיהו מורה טוב?
17	תכונותיו של מורה טוב
18	שיחה על שיעור
19	תרגילים מסכמים
20	קטע האזנה
21	יחידת בחירה
23	געגועים לבית הספר
29	יחידת בחירה
31	לשון: שם עצם
34	כולם מכבדים את כולם
40	משוב והערכה
41	יחידה 3: נתינה ומעשים טובים
42	טרומ קריאה ואוצר מילים
43	מדברים על נתינה
43	תלמידים עושים מעשים טובים
44	ביחד ברגעים הקשים
46	יוסליה קמצן קדוש
51	לשון: ריבוי שם העצם
53	יחידת בחירה
56	מתן בסתר
60	יחידת בחירה
63	קטע האזנה
64	לשון: שם הפועל
66	משוב והערכה
67	יחידה 4: הטלפון הנייד
68	טרומ קריאה ואוצר מילים
69	טקסט טיעון
73	בעד או נגד השימוש בטלפונים ניידים בבית הספר
77	הסמיכות
78	יחידת בחירה
80	הטלפון החכם - כלי עזר או מכשול?
84	לשון: תרגילים
85	יחידת בחירה
88	ישנים עם המסכים
92	לשון: תרגילים
94	משוב והערכה
95	יחידה 5: שיעורי בית
96	טרומ קריאה ואוצר מילים
97	שיעורי בית - בעד ונגד
99	לשון: בניין קל
102	האם שיעורי הבית משפרים את הישגי התלמידים?
106	יחידת בחירה
109	בית הספר נווה שלום
112	לשון: תרגול בניין קל
113	יחידת בחירה

תוכן העניינים

עמוד	הנושא
114	קטע האזנה
116	משוב והערכה
117	יחידה 6: טיולים
118	מדברים על טיולים משפחתיים
119	קטע האזנה
120	התיירות
124	לשון: בניין הפעיל
125	יחידת בחירה
128	משוב והערכה
129	יחידה 7: כללי התנהגות בשמורות טבע
130	טרום קריאה ואוצר מילים
131	שמירה על כללי התנהגות בשמורה
132	מטיילים ומנקים
133	שמירה על הטבע - האחריות של כולנו
137	לשון: תרגול בניין הפעיל
138	הר ארבל
141	קטע האזנה
142	לשון: תרגול בניין הפעיל
145	יחידת בחירה
144	לשון: בניין נפעל
148	משוב והערכה
149	יחידה 8: תזונה ובריאות
150	טרם קריאה ואוצר מילים
151	תזונה ובריאות
152	שמרו על הבריאות שלכם!
157	לשון: תרגול בניין נפעל
158	יחידת בחירה
161	תזונה ובריאות
166	קטע האזנה
167	לשון: תרגול בניין נפעל
169	משוב והערכה
170	יחידה 9: בזבז מזון
171	טרום קריאה ואוצר מילים
172	מהו בזבז מזון?
173	בזבז מזון בעיה עולמית
177	יחידת בחירה
178	קטע האזנה
179	לשון: תרגילים
180	ההשפעות של בזבז מזון
184	לשון: תרגילים
185	משוב והערכה
187	יחידה 10: צרכנות נכונה
188	טרום קריאה ואוצר מילים
189	מפורסמים מפרסמים
194	לשון: תרגילים
195	צרכנות נכונה
199	לשון: תרגילים
201	קנייה נכונה באינטרנט
206	השוק בין עבר להווה
211	לשון: תרגילים
213	יחידת בחירה
214	קטע האזנה
215	משוב והערכה
216	מבחנים

מבוא

תלמידות ותלמידים יקרים,

הספר שלפניכם נכתב במיוחד עבורכם - תלמידים ערבים בפיתח ז' - כדי לעזור לכם ללמוד עברית בצורה מעניינת, ברורה ושימושית. מטרתו היא לחזק את היכולת שלכם להבין, לדבר, לקרוא ולכתוב בעברית, בעזרת טקסטים, שאלות, תרגילים ומשימות שמתאימים לעולם שלכם ולרמתכם.

עקרונות הספר

הספר מבוסס על כמה עקרונות חשובים:

עברית שימושית - לימוד שפה שאפשר להשתמש בה בבית הספר, בבית ובחיי היום-יום. רלוונטיות - עיסוק בנושאים שקרובים לעולמכם: החופש הגדול, בית הספר, נתינה, טכנולוגיה, תזונה ובריאות, כללי התנהגות, טיולים וסביבה. שילוב בין הבנת הנקרא, הבנת הנשמע ולשון - לכל טקסט מוצמד תרגול שפתי: פעלים, שמות עצם, תארים ומילות קישור. שפה מדוברת ודיאלוגים - כדי שתוכלו להבין ולדבר עברית ביום-יום. התאמה לתלמידים ברמות שונות - כולל תלמידים שמתקשים בלמידת עברית.

שיקולים בבחירת הטקסטים

הטקסטים בספר נבחרו לפי שיקולים פדגוגיים וחינוכיים:

- **קושי לשוני מתאים לרמת B1** - רמה סבירה (לא קשה מדי, אבל מאתגרת).
- **גיוון** - שילוב בין טקסטים ספרותיים (שירים, סיפורים) לבין טקסטים עיוניים (מידע, הסברים).
- **עניין אישי** - נושאים שמעניינים תלמידים בגילכם.
- **שפה חיה ונגישה** - שילוב של דיאלוגים קצרים בשפה מדוברת, המדמים מצבים יומיומיים כמו קנייה בחנות או שיקה עם חבר או מורה.
- **התחשבות בתלמידים מתקשים** - חלק מהטקסטים פשוטים יותר וכוללים שפה ברורה ומובנת, כדי לתת הזדמנות גם לתלמידים שמתקשים להתחבר לשפה ולהצליח. הדיאלוגים נועדו לחזק את השפה הדבורה, לפתח ביטחון עצמי בדיבור, ולאפשר לתלמידים להבין את השפה כפי שהיא נשמעת באמת. הם גם עוזרים לתלמידים שמתקשים בקריאה להבין טוב יותר את התוכן דרך שיקה פשוטה ומוכרת.

מבנה הספר

הספר בנוי לפי סדר מדורג:

1. פתיחה קלה - טקסטים קצרים עם מילים מוכרות.
  2. העמקה - טקסטים ארוכים יותר עם רעיונות מורכבים.
  3. תרגול לשוני - תרגול של נושא לשוני מתוך הטקסט.
  4. משימות יישומיות - כתיבה, דיבור וחשיבה סביב נושאים מהחיים.
  5. חזרה וסיכום - סיכום של אוצר מילים ונקודות לשוניות.
- המבנה הזה יעזור לכם להתקדם שלב אחר שלב, להבין טוב יותר את השפה, ולהשתמש בה בצורה טבעית.

מהי רמה B1

- רמה B1 היא רמה בינונית בלימוד שפה. היא מתאימה לתלמידים שכבר יודעים קצת עברית ורוצים להשתפר. ברמה זו לומדים:
- להבין טקסטים פשוטים בנושאים מוכרים.
  - להשתתף בשיחה יומיומית ולהביע דעה.
  - לכתוב משפטים וטקסטים קצרים.
  - להשתמש נכון במילים ובמבנים לשוניים.
- המטרה היא שתוכלו להשתמש בעברית בצורה טבעית - בבית הספר, ברחוב, באינטרנט ובחיים בכלל.

יְחִידָה 1: מְדַבְּרִים עַל הַחֹפֶשׁ הַגָּדוֹל

מבוא

ברוכים הבאים לשנת הלימודים החדשה. היום אתם מתחילים את השנה החדשה, אחרי חופשה ארוכה שנמשכה יותר מחודשיים. במהלך החופש, בטח יצא לכם לטייל, לנפוש, לבקר קרובים וחברים ולעסוק בדברים שאתם אוהבים כמו חוגים, התנדבות, או סתם בילוי עם המשפחה. עכשיו הגיע הזמן לשתף בתחויות וברגעים הנעימים והיפים שחוויתם בתקופת החופש הגדול.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- לדבר על טיולים ותחויות מהחופש הגדול.
- להפיר את יתרונות הטיול עם המשפחה.
- להפיר מקומות חדשים בארץ.
- לתאר מקומות שביקרתם בהם ואת מה שעשיתם שם.
- להבין דיאלוגים בנושא טיולים ונופש.
- לכתוב פסקה על טיול או נופש שהשתתפתם בהם בחופש הגדול.
- להבין טקסטים כתובים וטקסטים מושמעים.

מבנה היחידה

- דברי ברכה של מנהלת בית הספר
- מדברים וכותבים על תחויות מהחופש הגדול
- קטע קצר: תמר מטיילת בצפון
- קטע האזנה

א. שאלות טרום קריאה

1. איפה טיילתם בחופש הגדול?
2. עם מי טיילתם בחופש הגדול?
3. האם התנדבתם פעם במקום כלשהו? איפה?
4. מה אתם מרגישים כשאתם מבקרים במקום חדש?
5. האם אתם מעדיפים לטייל בטבע או בעיר? למה?
6. מה הדבר שאתם הכי אוהבים לעשות בזמן טיול?

ב. אוצר מילים

סקרן, איחל, התנדב, הרגיש, צוות, החליט, הגיש, ממליץ, ביקר.

1. היעזרו במחסן המילים והשלימו את הַחֲסָר :
  - א. בדרך לטיול הוא היה מאוד ___ ורצה לדעת מה נראה שם.
  - ב. לפני שניצאנו לטיול, המורה ___ לנו חופשה נעימה.
  - ג. בזמן הפיקניק אחד ההורים ___ לכולם שתייה קרה.
  - ד. בסוף היום כל ה ___ עבד יחד כדי לארגן את הציוד.

מחסן מילים: סקרן, איחל, הגיש, צוות.
2. בחרו בפירוש הנכון
  - א. פירוש המילה "התנדב" הוא:
    1. עזר בלי לקבל כסף.
    2. קנה משהו חדש.
    3. שיחק עם חברים.
  - ב. פירוש המילה "ממליץ" הוא:
    1. אומר מה כדאי לעשות.
    2. מבקש עזרה.
    3. שומר על ציוד.
3. נכון או לא נכון
  - א. מי שהתנדב עשה משהו כדי לעזור לאחרים בלי לקבל תמורה.
  - ב. אדם סקרן הוא אדם שלא רוצה לדעת דברים חדשים.
  - ג. מי שממליץ אומר מה כדאי לעשות או לנסות.
  - ד. צוות הוא אדם אחד שעובד לבד.

בְּרוּכִים הַבָּאִים לְכַתָּה ז'!

תלמידות ותלמידים יקרים,
אני שמח לראות את פולכם חוזרים לספסלי הלימודים
לקראת שנת לימודים חדשה. אני מברך את כל התלמידים
ובייחוד את תלמידי פִּיתָה ז' שהצטרפו אלינו השנה.
בִּפְּיִתָה ז' תלמדו נושאים חדשים ומהנים. המורים והמורות
שלכם יעשו הכל כדי לעזור לכם להצליח.
חשוב שתהיו סקרנים, תשאלו שאלות ותשקיעו בלימודים.
זכרו! אנחנו כאן בשבילכם. אנחנו כאן כדי לתת לכם כלים
שיעזרו לכם בחיי היום-יום.
אני מאחל לכם שנת לימודים מהנה ומוצלחת.

בכבוד רב,
מנהל בית הספר

א. התלמידים מדברים על החופש הגדול

1. מי מוכן לספר על חוויה מיוחדת מהחופש הגדול? אפשר לספר על טיול, ביקור אצל קרובי משפחה, התנדבות, חוגים וכל דבר אחר שעשיתם בחופש הגדול.

שאלות

1. מהי החוויה המהנה שהייתה לכם בחופש הגדול?
2. למה החוויה הזו הייתה מהנה כל כך?
3. מה עשיתם?
4. מה הרגשתם?

השלימו:

- בחופש הגדול הייתי ב _____, וזה היה כיף כי _____.
- בחופש הגדול הייתי ב _____, ונהניתי מ _____.

2. דיאלוג

קראו את הדיאלוג הבא וענו על השאלות שאחריו:

יובל: אני וההורים ביקרנו אצל החברים של אבא, שעובדים איתו במפעל. הם גרים באחד הכפרים בצפון הארץ. הם קיבלו אותנו יפה. הם הכינו לכבודנו מאכלים מיוחדים. פשוט נהנינו מְכֹל רָגַע.

עדי: אני וההורים שלי ביקרנו אצל חברה של אימא. הם הכירו לפני כִּמָּה שנים ומאז אנחנו שומרים על קשר טוב. היא הזמינה אותנו לסוף שבוע. היא כִּיְפָדָה אותנו במאכלים טעימים ולקחה אותנו לסיור בכפר.

לאה: אני התנדבתי במד"א. עניתי לטלפונים, ולפעמים גם נסעתי עם הצוות להגיש עזרה לפצועים ולחולים.

שאלות

היעזרו בהתחלות המשפטים וענו על השאלות הבאות:

- א. מה עשיתם בחופש הגדול?
בחופש הגדול נסעתי/טיילתי/השתתפתי...
- ב. מי התנדב בחופש הגדול? איפה התנדבתם? למי עזרתם?
אני התנדבתי ב... עזרתי ל...
- ג. האם שמרתם על קשר עם החברים והחברות? איך?
שמרתי על קשר עם החברים דרך...
- ד. ציינו פעילות אחת שעשיתם עם החברים בחופש הגדול:
אני והחברים הלכנו לראות.../שיחקנו.../השתתפנו ב.../נסענו ל...

ב. תָּמַר מְטִיילת בצפון

קְרָאוּ את הטקסט וענו על השאלות שאחריהם:

תָּמַר יצאה עם משפחתה לטיול בצפון הארץ. הם יצאו מירושלים בשעה 7 בבוקר והגיעו לכנרת בשעה 10. החופים היו כמעט מלאים בַּמְבַקְרִים, שהגיעו מְכַל רחבי הארץ. בני המשפחה ישבו לאכול ארוחת בוקר שהכינו בבית. לאחר מכן תָּמַר נכנסה למים כדי לְשָׁחוֹת. בשעה שתיים הם עזבו את הַכְּנֶרֶת ונסעו לכפר מסעדה הנמצא ברמת הגולן כדי לבקר אצל משפחת אָבו סאמר. בני משפחת אָבו סאמר קיבלו אותם באהבה ופָּיְדוּ אותם במאכלים דרוזיים טעימים ומיוחדים. אחרי הארוחה הם לקחו אותם לסיור במטעי התפוחים. תָּמַר ומשפחתה אכלו תפוחים הישר מן העצים. לפנות ערב הם נפרדו ממשפחת אָבו סאמר ונסעו בחזרה לירושלים.

שאלות

1. איפה טיילה תָּמַר עם משפחתה?
2. כִּמָּה זמן ארכה הנסיעה מירושלים לכנרת?
3. מה עשתה תָּמַר בכנרת?
4. פִּיַּד קיבלה משפחת אָבו סאמר את האורחים?

הרי הגולן

ג. הַשְּׁלֵמַת מְשֻׁפְּטִים

היעזרו במחסן המילים והשלימו את הפועל החסר במשפטים הבאים:

1. עם המשפחה שלי לטיול ברמת הגולן.
2. בחוף הים והרגשנו את הרוח הנעימה.
3. אתמול עם החברים בַּכְּרָה. זה היה ממש כיף.
4. אני אוהבת סיפורים מצחיקים.
5. תלמידות כִּיתָה ז' כָּסְף למען המשפחות העניות.
6. עם משפחתי בכפר מסעדה הנמצא ברמת הגולן.

מחסן פעלים: בִּיקְרְתִּי, נִסְעֵתִי, יִשְׁבְּנוּ, אִסְפוּ, שְׁחִיתִי, לִסְפֵר.

ד. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

היעזרו בהתחלות המשפטים וְכִתְבוּ פְּסָקָה קצרה שמתארת חוויה אחת מהחופש הגדול. במהלך החופש הגדול נסעתי עם משפחתי ל...

עשינו הרבה פעילויות כמו...

ביקרנו ב...

היכרנו...

אכלנו/קנינו...

נהנינו/היה לנו כיף...

קִטְעַת הַאֲזָנָה

הַאֲזִינּוּ לְקִטְעַת וְעֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

השאלות

- א. היכן התנדבה יעל בחופש הגדול?
1. בבית אבות
  2. בבית חולים
  3. בבית ספר
  4. בבית כלא
- ב. כיצד עזרה יעל לילדים החולים?
1. היא לקחה אותם לטייל.
  2. היא קראה להם סיפורים.
  3. היא עזרה להם לסדר את המיטה.
  4. היא קנתה להם צעצועים.
- ג. כיצד עזרה יעל לאחיות?
1. היא הגישה אוכל לחולים.
  2. היא סידרה את חדר האחיות.
  3. היא קנתה להן מתנות.
  4. היא הגישה להן ארוחות חמות.
- ד. מה ממליצה יעל לתלמידים ולתלמידות?
1. לעזור לאנשים שצריכים עזרה.
  2. להתנדב.
  3. לעבוד בבתי חולים.
  4. תשובות 2+1 נכונות.
- ה. כמה ימים התנדבה יעל?
1. שבע שעות.
  2. שבועיים.
  3. שבעה ימים.
  4. תשובות 3+1 נכונות.

תָּמַר מִטִּיילָת בַּצָּפוֹן

בבוקר, תָּמַר נסעה עם המשפחה שלה לטיול בצפון הארץ. הם יצאו מירושלים בשעה שֶׁבַע והגיעו לפנת בשעה עֶשֶׂר. שָׁם הם ישבו לאכול ארוחה שֶׁהביאו מהבית. אחרי הארוחה תָּמַר נכנסה למים הקרים כדי לְשַׁחֹת. בְּצוהרֵיִים הם עזבו את הַכְּנִיָּת ונסעו לכפר מִסְעָדָה שֶׁבְּרמת הגולן כדי לבקר את מְשֻׁפַּחַת אבו סָאמֶר. בסוף היום הם חזרו לירושלים.

א. שְׁאֵלוֹת

1. היכן גָּרָה תָּמַר?
  2. מָה אכלה המשפחה ליד הפנת?
  3. מָה עשתה תָּמַר אחרי הארוחה?
  4. את מי בִּיקְרָה המשפחה בכפר מִסְעָדָה?
  5. בְּאִיזוֹ שָׁעָה הגיעה המשפחה לפנת?
א. בשעה שבע	ב. בשעה עשר
ג. בְּצוהרֵיִים	ד. בְּעָרֵב
6. לָאֵן נסעה המשפחה בצוהרֵיִים?
א. לירושלים	ב. לפנת
ג. לכפר מסעדה	ד. לתל אביב
7. ההפך מהמילה "נְכֻנָּסָה" במשפט:
"אחרי הארוחה תָּמַר נכנסה למים הקרים פְּדִי לְשַׁחֹת" הוא:

א. עֲזָבָה	ב. יִצְאָה	ג. יָשְׁבָה
------------	------------	-------------
  8. המילה הנרדפת למילה "חֲזָרוּ" במשפט: "בסוף היום הם חזרו לירושלים" היא:

א. נָחוּ	ב. אָכְלוּ	ג. שָׁבוּ
----------	------------	-----------

ב. מְשִׁימַת פְּתִיבָה

פְּתַבּוּ פְּסָקָה קצרה (3 שורות) על טיול שְׁעֵשִׁיתֶם עם המשפחה.
 השתמשו בִּפְעָלִים שְׁלֻמְדֶתֶם בטקסט:
נסענו, יצאנו, הגענו, ישבנו, אכלנו, נכנסנו, שחינו, עזבנו, חזרנו.
 הִשְׁתַּמְשׂוּ גם במילות זמן: **בבוקר, אחרי זה, בצוהרֵיִים, בְּסוֹף הַיּוֹם.**
 הַתְחִילוּ:

בבוקר נסענו ל... / בבוקר יצאנו מהבית ו...
 אחר כך ישבנו... / בצוהרֵיִים הגענו ל...
 בסוף היום חזרנו... / בסוף היום עזבנו את המקום ו...

ג. לְשׁוֹן - שֵׁם עֵצִים וְשֵׁם תוֹאֵר

1. סִמְנוּ את שֵׁם הָעֵצִים ואת שֵׁם הַתוֹאֵר בְּצִירופִים הבאים:

א. ארוחה טעימה	ב. טיול יָפָה
----------------	---------------
2. פְּתַבּוּ את הצירוף בְּרַבִּים:

א. ארוחה טעימה	ב. טיול יָפָה
----------------	---------------

מילון

הפירוש בערבית	המילה
فُضُولِي	סקרן
تَبَذُلْ جَهْدًا، تَسْتَثْمِر	תשקיע
يَتَمَنَّي	מאחל
تَجْرِبَة	חוויה
تَطَوُّع	התנדבות
شَعْر	הרגיש
طَاقَم	צות
يُزُورُ يَنْتَقِدُ	מבקר
جَوْلَة	סיור
قَرَّر	החליט
تَحَدَّث	שוחח
لِيُقَدِّم	להגיש
يُوصِي	ממליץ

משוב והערכה

1. מהם המסרים המרכזיים שהופיעו בטקסטים? (אפשר לסמן יותר מאחד)

- א. חשוב לשמור על קשר עם חברים גם בזמן החופש.
- ב. כדאי לנוח כְּמָה שיותר ולא לְעֲשׂוֹת כלום.
- ג. התנדבות היא דרך משמעותית לעזור לאחרים.
- ד. טיולים משפחתיים יוצרים חֲנוּיֹת משתפות.

2. מה למדתם מהיחידה על פעילויות בחופש הגדול? (אפשר לסמן כְּמָה תשובות)

- א. אפשר לנצל את הזמן לפעילויות עם המשפחה.
- ב. כדאי לשמור על קשרים חברתיים גם בזמן החופש.
- ג. התנדבות יכולה לגרום לתחושת סיפוק.
- ד. אין טעם לְעֲשׂוֹת משהו מועיל בחופש.
- ה. חשוב לשתף אחרים בְּמָה שעשינו וללמוד מהם.

3. כְּתְבוּ נכון או לא נכון:

- א. יעל התנדבה בבית חולים ועזרה לילדים חולים.
- ב. תָּמַר טיילה עם חברים בים המלח.
- ג. כל התלמידים בִּילוּ את החופש בבית ולא עשו דבר.

4. מהי לדעתכם הפעילות הכי משמעותית בחופש הגדול?

טיול משפחתי | התנדבות | בילוי עם חברים

5. איך אתם מרגישים כשאתם עוזרים לאחרים?

- א. מרגיש שאני עושה משהו חשוב
- ב. זה לא משפיע עלי
- ג. מעדיף לא להתנדב

יְחִידָה 2: גַּעְגּוּעִים לְבֵית הַסֵּפֶר

מבוא

יחידה זו עוסקת בחשיבות היחסים הטובים בין מורים ותלמידים ובתפקידו של המורה ביצירת אָוִיָּה נעימה ותומכת בְּפִתָּה. יחסים טובים בין מורה לתלמיד מבוססים על כבוד הדדי, סבלנות והבנה. מורה טוב צריך להיות תומך, מעודד ומתחשב. גם התלמידים צריכים לכבד את המורות, המורים והתלמידים האחרים.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- לקרוא ולהבין טקסטים קצרים בעברית דְּבוּרָה.
- להבין טקסטים כתובים ומושגים בנושא היחידה.
- לכתוב משפטים על חֲוִיּוֹת אישיות ועל צִפּיּוֹת מהשנה החדשה.
- לְדַבֵּר על נושאים הקשורים לבית הספר.
- לְהַקִּיר את התכונות של מורים טובים.
- לְדַבֵּר על המורה או המורה שאתם אוהבים ולהסביר מדוע אתם אוהבים ומכבדים אותם.
- לספר על מקרה שבו אחד המורים עזר לכם.
- לְדַבֵּר על המקצוע האהוב עליכם.
- לכתוב משפטים שעוסקים בשאלה מיהם מורה טוב או מורה טובה.

מבנה היחידה

- מיהו מורה טוב?
- דיאלוג: תכונותיו של מורה טוב
- שיר: געגועים לבית הספר
- כולם מכבדים את כולם
- קטע האזנה

א. שאלות טרום קריאה

1. ציינו מקרה שבו המורה/המורה עזר/עזרה לכם בבית הספר.
2. ספרו בקצרה על מצב שבו המורה/המורה התחשב/התחשבה בכם.
3. מהי התכונה הכי חשובה אצל מורה/מורה טוב/טובה בעיניכם?
4. תארו מקרה שבו מורה/מורה הראה/הראתה סבלנות.
5. למי התגעגעתם בבית הספר בזמן החופש?
6. למה התגעגעתם בבית הספר בזמן החופש?

ב. אוצר מילים

מתרגז, דואג, מתגעגע, נוגע, יחסים, כבוד הדדי, תומך, אדיב, מקשיב

1. בחרו באפשרות הנכונה

מילים לתרגול: מתרגזת, דואג, מתגעגעים

- א. המורה ______ לתלמידים כשהם מתקשים בחומר.
1. מתגעגע 2. דואג 3. מתרגז
- ב. תלמידה ש ______ מהר מפריעה לאווירה הטובה בכיתה.
1. מתרגזת 2. דואג 3. מתגעגע
- ג. התלמידים אָמְרוּ שֶהֵם ______ למורה שהייתה בחופשה.
1. מתגעגעים 2. מתרגזים 3. דואגים

2. השלמת משפטים

מילים לתרגול: יחסים, אדיב, תומך

- א. בכיתה שיש בה ______ טובים בין המורים והתלמידים, כולם מרגישים שייכים.
- ב. תלמיד ______ מדבר בְּנימוס ומתחשב באחרים.
- ג. מורה ______ עוזר לתלמידים שמתקשים ומעודד אותם להצליח.

3. התאימו את המילה להגדרה

מילים לתרגול: כבוד הדדי, משתף פעולה, מקשיב

א. כבוד הדדי

1. יחס יפה של שני אנשים זה לזה.
2. הקשבה של אדם לאחרים.
3. עבודה של אדם יחד עם אחרים.

ב. מקשיב

1. אדם ששומע את האחרים בלי להפריע.
2. אדם שעובד יחד עם אחרים.
3. שני אנשים שמתייחסים יפה זה לזה.

א. מיהו מורה טוב?

קראו את הפסקה הבאה וענו בעל-פה על השאלות שאחריה:

יחסים טובים בין מורים לתלמידים חשובים מאוד בבית הספר. כאשר המורים מתייחסים בכבוד, בסבלנות ובאכפתיות לתלמידים, התלמידים מרגישים בנוח ומצליחים יותר בלימודים. מורה שמקשיב, עוזר ותומך בתלמידים יוצר אֶוּוֹיָה חִיּוּבִית בְּפִתָּה. גם התלמידים צריכים לכבד את המורות והמורים, להתנהג באדיבות ולהקשיב בשיעורים. כך כולם יכולים ללמוד בכיף ובהנאה.

שאלות

1. מדוע חשוב שיהיו יחסים טובים בין מורים לתלמידים?
2. כיצד יכולים המורים להראות אכפתיות כלפי התלמידים?
3. כיצד צריכים התלמידים להתנהג כלפי המורים?
4. מה אפשר לעשות כדי שהאווירה בפיטה תהיה נעימה?

ב. תכונותיו של מורה טוב

קראו את הדיאלוג ודונו בשאלות שאחריו:

לאה: הי מרים! איך היה השיעור של המורה יעל היום?
מרים: היה ממש מעניין. היא הסבירה את החומר בסבלנות, וחזרה על החומר שוב ושוב כדי שכולם יבינו.
לאה: היא פשוט מורה טובה. היא אוהבת את כל התלמידים ומתייחסת אליהם בכבוד.
מרים: אני מסכימה לכל מילה שאמרת. אתמול היא נשארה אחרי השיעור האחרון כדי לעזור לתלמידים המתקשים.
לאה: גם המורה לחינוך גופני יוסי מתייחס אלינו יפה, אפילו כשאנחנו עושים טעויות. הוא מדַבֵּר אלינו בעדינות ומעודד אותנו לנסות שוב.
מרים: אני חושבת שכשהמורים מתנהגים בסבלנות ובכבוד, זה גורם לנו לרצות ללמוד ולהתנהג אליהם בכבוד.
לאה: את צודקת. חשוב שגם התלמידים יתייחסו בכבוד למורים. ככה יהיה נעים לכולם בבית הספר.

שאלות

1. מי המורה/המורה שאתם הכי אוהבים?
מדוע אתם אוהבים אותו/אותה יותר ממורים אחרים?
2. איזה מקצוע אתם הכי אוהבים בבית הספר? מדוע?
3. האם אתם אוהבים מקצוע מסוים בגלל המורה שְמַלְמֵד אותו?
4. האם יחס המורים לתלמידים משפיע על הישגיהם הלימודיים?

ג. "שיחה על שיעור"

עבדו בזוגות.

אחד מכם יהיה תלמיד א' (המספר) והשני יהיה תלמיד ב' (השואל).

שלב 1 – פתיחה

תלמיד א' פותח במשפט:

שלום, רציתי לספר לך על השיעור שהיה לי היום...

שלב 2 – תאור

תלמיד א' מתאר בקצרה את השיעור:

מה היה הנושא?

איך התנהג המורה?

איך הרגיש התלמיד במהלך השיעור?

שלב 3 – שאלות

תלמיד ב' שואל לפחות שלוש שאלות כדי להבין יותר:

מה בדיוק למדתם?

איך עודד אתכם המורה?

מה היה החלק הכי מעניין בשיעור?

ד. תרגילים מסכמים

1. השלימו את המשפטים הבאים לפי הדוגמה :

דוגמה: מורה טוב תמיד...

שואל את התלמידים אם הם מבינים את החומר.
שם לב אם הם מרגישים עצובים.
מקשיב לתלמידים.
מכבד את התלמידים.
שם לב לבעיות / לקשיים אצל התלמידים.
מעודד את התלמידים להתנהג בצורה טובה.
מעודד את התלמידים להשיג הישגים טובים.

- א. המורה/המורה שאני הכי אוהב/ת הוא/היא ___ כן הוא/היא ___.
- ב. מורים טובים צריכים להתייחס לתלמידים ב ___.
- ג. אני מרגיש/ה טוב בְּפִתָּה כשהמורה/המורה ___.
- ד. חשוב לכבד את המורים כי ___.
- ה. כשהמורים סבלניים, אנחנו יכולים ___.

2. השלימו את המילים החסרות במשפטים הבאים :

א. המורה שאני הכי אוהבת היא המורה למתמטיקה, כי היא ___ את כל התלמידים.

1. מכעיסה	2. מרגיזה
3. מְכַבֶּדֶת	4. דוחה

ב. מורה שדואג לתלמידים שם לב אם הם לא ___ טוב.

1. מרגישים	2. כועסים
3. עייפים	4. חרוצים

ג. מורה סבלני לא ___ כשהתלמידים טועים בשיעור.

1. שואל	2. עונה
3. כועס	4. עומד

3. כְּתֹבוּ משפטים עם מילות המפתח הבאות לפי הדוגמה :

דוגמה: מילת המפתח: עוזרת. המשפט: המורה עוזרת לנו בשיעורי הבית.

א. מכבד	ב. אוהב
ג. דואג	ד. מתחשב

קִטְעַ הַאֲזָנָה

הַאֲזִינוּ לְקִטְעַ וְעֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת שְׂאֲחֵרִינוּ:

שאלות

1. למי עוזרת המורה לפני מבחנים?
  - א. לכל התלמידים.
  - ב. לתלמידים הטובים.
  - ג. לתלמידים המתקשים.
  - ד. רק לתלמידות.
2. איך עוזרת המורה לתלמידים?
  - א. לא עוזרת להם בכלל.
  - ב. נשארת אחרי השיעורים ומסבירה להם את החומר.
  - ג. מעבירה להם מבחנים קלים יותר.
  - ד. מקשיבה להם.
3. מה עושה המורה אם אחד התלמידים לא מרגיש טוב?
  - א. מתרחקת ממנו.
  - ב. יושבת לידו.
  - ג. מזמינה אותו לשִׁיחָה אישית.
  - ד. מתעלמת ממנו.
4. איך עוזרת המורה לתלמידים להבין את החומר?
  - א. מסבירה את החומר במהירות.
  - ב. מסבירה את החומר בסבלנות.
  - ג. מסבירה את החומר אך ורק לתלמידים המתקשים.
  - ד. תשובות א+ב נכונות.
5. הקיפו את המשפט שהנאמר בו אינו נכון:
  - א. המורה דואגת לכל התלמידים.
  - ב. המורה אוהבת את כל התלמידים.
  - ג. המורה עוזרת אך ורק לתלמידים המתקשים.
  - ד. המורה מכבדת את כל התלמידים.

מיהו מורה טוב

מורה טוב נותן לתלמידים יחס טוב ומראה להם כבוד. מורה טוב עוזר לתלמידים כִּשְׂהֵם לא מבינים, ומסביר את החומר בצורה ברורה. הוא מקשיב לתלמידים ורואה מה הם צריכים. מורה טוב לא פועס, אלא מדבר בשקט ובסבלנות. הוא גם דואג לתלמידים ורואה שיהם יצליחו. התלמידים אוהבים מורה כזה, כי הם מרגישים שהוא באמת רוצה בטובתם.

א. שאלות

1. מיהו מורה טוב לפי הפסקה?
2. איך מורה טוב עוזר לתלמידים?
3. למה התלמידים אוהבים מורה טוב?
4. מה מורה טוב לא עושה לפי הפסקה?
5. מה עושה מורה טוב?

א. פועס הרבה	ב. מסביר את החומר
ג. לא מקשיב	ד. לא דואג
6. ההפך מהמילה "אוהבים" במשפט: "התלמידים אוהבים מורה כזה, כי הם מרגישים שהוא באמת רוצה בטובתם" הוא:

א. מכבדים	ב. שונאים	ג. מקשיבים
-----------	-----------	------------

ב. משימת כתיבה

היעזרו בהתחלות הבאות וכתבו שני משפטים על מורה/מורה טוב/טובה.
התחלות אפשריות:

- אני בעד יחס טוב של מורה/מורה לתלמיד כי...
- אני נגד יחס לא טוב של מורה/מורה לתלמיד כי...
- מורה/מורה טוב/טובה הוא/היא...
- מורה/מורה טוב/טובה גם...

מחסן מילים: יחס טוב, כבוד, עוזר, אוהב, לא פועס, דואג, מקשיב, סבלנות.

ג. לשון - תרגול פעלים מהפסקה

1. כתבו את המשפט עם כינוי הגוף "אני":
הוא עוזר לתלמידים.
2. כתבו את המשפט עם כינוי הגוף "היא":
היא אוהב את התלמידים.
3. כתבו את המשפט עם כינוי הגוף "הוא":
הוא דואג לתלמידים.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
גִּעְגּוּעִים	حَنِين، اِسْتِيَاق
יְחָסִים	عَلَاقَات
תְּפִקִיד	وَضِيْفَة، مُهْمَة
אָוִירָה	جَو
תּוֹמָךְ	يَدَعْم، يُؤَيِّد
מְבוֹסָס	مَبْنِيٌّ عَلَي
הֶדְדִי	مُتَبَادَل
סְבָלְנוֹת	صَبْر
אֶכְפֶּתִיּוֹת	اهْتِمَام
מִקְשִׁיב	يُصْغِي
חִיּוּבִית	اِجَابِيَّة
לְהִתְנַהֵג	لِيَتَصَرَّفَ
אֶדְיְבוֹת	لُطْف
עֲדִינּוֹת	نُعُومَة
שֶׁם לֵב	اِنْتَبَه
מִתְרַגֵּז	يَغْضَب
מִתְעַצֵּבֵן	يَغْضَب
שׂוֹגִים	يُخْطِئُونَ

גֵּעָגוּעִים לְבֵית הַסֵּפֶר

שוב אני מתחיל להתגעגע
לפיתה אפלו למורים.

בילקוט שלי מסתכל
ונוגע בקלמר ובספרים.

5 כן אני מוצא את עצמי לפתע
מהרהר על לוח ועל גיר.
בא לי שוב ללמוד בעל פה איזה קטע
ולנתח איזה שיר.

10 בא לי פתאום לחזור לבית הספר
בנעלים ובגיינס עם תפר.
קניץ של ים כחל עד קו האופק
תם ונשלים עד שיבוא עוד חופש.

15 עוד מעט אראה שוב את שתי עיניך
ואולי גם היא סוף סוף תציץ,
ותבחין בזה שיושב מול פניך,
וחולם לו בהקיץ.

20 סוף הקיץ בא והשמש שוקע.
קצת יותר מקדם מיום אתמול,
ונדמה לי שוב שאני כבר שומע
את צלצול הפעמון.

בא לי פתאום...

אהוד מנור

« א. עֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

1. מה אפשר להסיק מהשיר לגבי זהות הדובר?
  - א. הוא תלמיד בית ספר.
  - ב. הוא מורה בבית ספר.
  - ג. הוא מנהל בית ספר.
  - ד. הוא מחנך בבית ספר.
2. על-פי הבית הראשון, למה מתגעגע הדובר בשיר?
3. על-פי הבית השני, על מה חושב הדובר בשיר?
4. געגועיו של הדובר מתרחשים בצורה פתאומית. העתיקו מהבית השני והשלישי שני משפטים המתזקקים טענה זו.
5. "עד מעט אראה שוב את שתי עיניה". (שורה 13)
נסו לשער את מי מאזכר צירוף המילים "שתי עיניה"?
6. פרשו בערבית את המילים הבאות:

המילה	הפירוש
פתאום	
להתגעגע	
אזפק	
שוקע	

7. הדובר בשיר משתמש במילות זמן. העתיקו מהבית האחרון שתי דוגמאות למילות זמן.
8. הדובר בשיר משתמש בחוששים כדי לבטא את געגועיו לבית הספר. הביאו מהשיר דוגמה אחת לכל חוש שציינתם.

9. מְצָאוּ בַשִּׁיר שְׁתֵּי מִיָּלִים נִרְדָּפוֹת בַּמְשֻׁמְעוֹתָן.

10. קְרְאוּ אֶת הַשּׁוֹרוֹת הַבְּאוֹת וְעֵנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁאַחֲרֵיהֶן:

**”קִיץ שֶׁל יָם כָּחוֹל עַד קוֹ הָאוֹפֵק
תָּם וְנִשְׁלַם עַד שִׁבּוֹא עוֹד חוֹפֵשׁ.”**

א. מַהִי מְשֻׁמְעוֹת הַמְשַׁפְּטִים שֶׁלְעֵיל?

1. הַחוֹפֵשׁ הַגָּדוֹל הַסְּתִיִּים.
2. הַחוֹפֵשׁ הַגָּדוֹל לֹא יִגְמַר לְעוֹלָם.
3. הַחוֹפֵשׁ הַגָּדוֹל תָּם אֲךָ לֹא נִשְׁלַם.
4. הַחוֹפֵשׁ הַגָּדוֹל מִשְׁעֵמָם.

ב. מַהוּ קוֹ הָאוֹפֵק?

1. קוֹ שֶׁמְצַיִרִים עַל הַלוֹחַ.
2. קוֹ שֶׁנִּמְצָא בְּשָׁמַיִם מֵעַל הַשָּׁמֶשׁ.
3. קוֹ דְּמִיוֹנֵי שֶׁבּוֹ נִפְגָּשִׁים הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.
4. קוֹ גְּבוּל הַמִּפְרִיד בֵּין שְׁתֵּי מְדִינוֹת.

ג. מַה מְסַמֵּל קוֹ הָאוֹפֵק?

1. אֶת תְּחוּשַׁת הַחוֹפֵשׁ וְהַמְרַחֵב הָאֵינְסוֹפִי.
2. אֶת תְּחִילַת שְׁנַת הַלִּימוּדִים.
3. אֶת תְּחִילַת הַחוֹפֵשׁ הַגָּדוֹל.
4. אֶת הַכָּאב שֶׁחָשׂ הַדּוֹבֵר בְּשִׁיר.

ד. מִהֵן הַמִּיָּלִים הַנִּרְדָּפוֹת לְמִיָּלִים ”תָּם וְנִשְׁלַם”?

1. הַתְּחִיל וְנִגְמַר.
2. הַסְּתִיִּים וְנִגְמַר.
3. הַחֲסִיר וְהַשְּׁלִים.
4. נִגְמַר וְהַתְּחִיל.

11. מַתִּי לְדַעַתְכֶם נִכְתַּב הַשִּׁיר ”גַּעְגּוּעִים לְבֵית הַסֵּפֶר”?

- א. בְּסוֹף הַחוֹפֵשׁ הַגָּדוֹל.
- ב. בְּתִקּוּפַת הַחֲגִים.
- ג. בְּתְחִילַת הַחוֹפֵשׁ הַגָּדוֹל.
- ד. כָּל הַתְּשׁוּבוֹת נִכּוֹנוֹת.

12. ענו על השאלות הבאות על פי הבית החמישי:
- א. מה המשמעות של המילה "תבחיין" בהקשר של השיר?
 1. תתעלם
 2. תשים לב
 3. תדבר
 4. תעורר

- ב. מה משמעות המילה "תציץ" בהקשר של השיר?
 1. תביט לרגע.
 2. תסתכל בחשאי.
 3. תבחיין.
 4. תשובות 1+2 נכונות.

13. למי/למה אתם מתגעגעים?
 קתבו שלושה משפטים על דברים שאתם מתגעגעים אליהם מהשנה שעברה.
 אפשר לכתוב על חברים, מורים, שיעורים, טיולים.

דוגמאות:

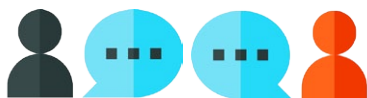
- אני מתגעגע למחנכת הפיתה, כי היא תמיד הקשיבה ועזרה לנו.
 אני מתגעגע לטיול השנתי, כי נהנינו מכל רגע.
 א. אני מתגעגע/ת ל... כי...
 ב. אני מתגעגע/ת ל... כי...
 ג. אני מתגעגע/ת ל... כי...

ב. פעילות מספמת: תכונות של מורה טוב

לפניכם רשימת תכונות האופייניות למורים טובים ולמורות טובות.
 קראו אותן ודונו בשאלות שאחריהן:

התכונות

מכבד	סבלני	עוזר	מקשיב	מעודד
אוהב	תומך	הוגן	רגיש	מתחשב

שאלות לדין

- איזו תכונה מהרשימה הכי חשובה בעיניכם? מדוע?
- האם יש עוד תכונות שהייתם רוצים לראות אצל המורים בבית הספר? מיהן תכונות אלה?
- אילו תכונות מהרשימה יכולות לעזור בחברות בין תלמידים?
- בחרו מהרשימה שתי תכונות המאפיינות אתכם.

ג. משימות

לפניכם שְׁנֵי מקרים. קְרְאוּ אותם וענו על השאלות שאחריהם:

מקרה 1

במהלך השיעור המורה שָׁמָּה לב כי רחל לא מְרוֹפֶזֶת ונראית עצובה. המורה נִיגָּשָׁה אליה בשקט ושאלה אותה אם היא רוצה לְדַבֵּר על כך אחרי השיעור. בסיום השיעור, המורה שוחחה עם רחל ביחידות. רחל סיפְּרָה שְׁיֵשׁ לה בעיה במשפחה. המורה הקשיבה לה בקשב רב, עודדה אותה והציעה לה עזרה ותמיכה.

שאלות

א. מדוע רחל הייתה עצובה במהלך השיעור?

1. כי לא הבינה את החומר.
2. כי הייתה חולה.
3. בגלל בעיה במשפחה.
4. כי הייתה רעבה.

ב. מה עשתה המורה כדי לעזור לרחל?

ג. אֵילו תכונות באו לידי פִּיטוּי בהתנהגות המורה?

ד. מדוע בחרה המורה לשוחח עם רחל אחרי השיעור ולא בפני כל התלמידים? איזו תכונה באה

לידי פִּיטוּי בהחלטה זו?

1. סבלנות
2. התחשבות
3. עידוד
4. עקשנות

מקרה 2

תָּמַר לא הצליחה לְקַבֵּל ציון טוב במבחן האחרון במדעים. בַּהֶפְסָקָה, היא יָשְׁבָה לבד ונראתה עצובה מאוד. המורה נִיגְשָׁה אליה ושאלה אותה איך היא מרגישה. תָּמַר סיפְּרָה שהיא לא הצליחה להתמודד עם החומר. המורה הרגיעה אותה, והבטיחה לה שתסביר לה את החומר לפני הבחינה שתתקיים בחודש הבא. כְּמוֹ כֵּן, היא הבטיחה לה שלא תחשיב את ציון המבחן שָׁבוּ לא הצליחה. תָּמַר הוֹדְתָה למורה על הדאגה והאֶכְפָּתוּיּוֹת.

שאלות

- א. מה הרגישה תָּמַר אחרי שנכשלה בבחינה?
- ב. מה הבטיחה המורה לתָּמַר?
- ג. איזה תכונה או תכונות באו לידי בִּיטוּי בהתנהגות המורה?
- ד. כִּיצַד תשפיע לדעתכם התנהגות המורה על תָּמַר בהמשך הלימודים?
- ה. בחרו במשפט שמבטא את התנהגות המורה במקרה שְׁלָעִיל:
  1. המורה התעלמה מהתחושות והרגשות של תָּמַר.
  2. המורה התנהגה בצורה מבישה.
  3. המורה לא התחשבה בתָּמַר.
  4. המורה חיִיְזָקה את תָּמַר ותמכה בה.

ד. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

היעזרו בתכונות הבאות וְכַתְּבוּ שלושה משפטים על מוֹרָה/מוֹרָה טוב/טוֹבָה בעיניכם.
תכונות: דואג/דואגת, מתחשב/מתחשבת, רגיש/רגישה, עוזר/עוזרת, מקשיב/מקשיבה,
מְכַבֵּד/מְכַבֵּדָת.

דוגמאות:

אני אוהבת את המורה לעברית, כי היא תומכת וסבלנית.
אני מעריך את המורה לאנגלית, כי היא מעבירה את החומר בצורה טובה.

גְּעוּגוּעִים לְבֵית הַסֵּפֶר

יֵשׁ תַּלְמִידִים שֶׁמְתַגַּעְגְּעִים לְבֵית הַסֵּפֶר בְּגַלּל מוֹרָה מִסוּיִם שֶׁהֵיָה חָשׁוּב לָהֶם. הֵם זוֹכְרִים מוֹרָה שֶׁדָּאָג לָהֶם, עֶזֶר כְּשֶׁקָּשָׁה, אֶהָב אֶת הַתַּלְמִידִים וְהַתִּיַּחַס אֲלֵיהֶם בְּכָבוֹד. הַתַּלְמִידִים מִתְגַּעְגְּעִים גַּם לַחֲצֵר, לַמִּשְׁחָקִים, לַצְּחוּק וְלַטִּיּוֹלִים עִם הַכֵּיָתָה. הֵם נִזְכְּרִים בְּרָגַע שֶׁבּוּ הַפַּעֲמוֹן מְצַלְצֵל וּמִתְחִיל יוֹם חֲדָשׁ. כְּשֶׁהֵם חוֹשְׁבִים עַל הַיָּמִים הָהֵם, הֵם מִרְגִּישִׁים שֶׁהֵיָה שָׁם מִשְׁהוּ מִיּוֹחַד שֶׁחֲסָר לָהֶם הַיּוֹם.

א. שְׁאֵלוֹת

1. לָמָּה הַתַּלְמִידִים מְתַגַּעְגְּעִים לַמּוֹרָה הַמִּסוּיִם?
2. כִּיצַד הַתִּיַּחַס הַמּוֹרָה לַתַּלְמִידִים בְּעֶבֶר, לְפִי הַפְּסָקָה?
3. לְאֵילוֹ מְקוֹמוֹת אוֹ פְּעִילוּיֹת בְּבֵית הַסֵּפֶר הַתַּלְמִידִים מְתַגַּעְגְּעִים ?
4. מָה מִרְגִּישִׁים הַתַּלְמִידִים כְּשֶׁהֵם חוֹשְׁבִים עַל הַיָּמִים הָהֵם בְּבֵית הַסֵּפֶר?
5. מַה עָשָׂה הַמּוֹרָה שֶׁהַתַּלְמִידִים זוֹכְרִים וּמִתְגַּעְגְּעִים אֵלָיו?
  - א. צַעַק עַל הַתַּלְמִידִים.
  - ב. דָּאָג לַתַּלְמִידִים, עֶזֶר לָהֶם וְהַתִּיַּחַס אֲלֵיהֶם בְּכָבוֹד.
  - ג. לֹא עֶזֶר לַתַּלְמִידִים.
  - ד. לֹא אֶהָב אֶת הַתַּלְמִידִים.

ב. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

כְּתָבוּ שְׁנֵי מִשְׁפָּטִים עַל מוֹרָה אוֹ מוֹרָה שְׁאֵתֶם אוֹהֲבִים.
 בְּמִשְׁפָּטִים שְׁלַכְּם צִיַּינוּ שְׁתֵּי תְּכוֹנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ מוֹרָה אוֹ אוֹתָהּ מוֹרָה.
דוּגְמָאוֹת לַתְּכוֹנוֹת: דוּאָג/דוּאָגָת, עוּזֵר/עוּזֵרָת, אוֹהֵב/אוֹהֲבָת, מִתִּיַּחַס/מִתִּיַּחֶסֶת בְּכָבוֹד, סְבַלְנִי/ת.

ג. לְשׁוֹן - פְּעִלִים בְּזִמְנֵי עֶבֶר

- קְרָאוּ אֶת שְׁלוֹשֶׁת הַמִּשְׁפָּטִים הַבָּאִים וְעֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת שְׁאֲחַרְיָהֶם:
1. הַמוֹרָה דָּאָג לַתַּלְמִידִים בְּכָל יוֹם.
  2. הַתַּלְמִידִים שִׁיחְקוּ בַחֲצֵר וְצַחְקוּ יַחַד.
  3. הַכֵּיָתָה יִצְאָה לַטִּיּוֹל.

שְׁאֵלוֹת

- א. סָמְנוּ בְּכָל מִשְׁפָּט אֶת הַפּוֹעֵל.
- ב. כְּתָבוּ לִיד כָּל פּוֹעֵל אֶת הַשּׁוֹרֵשׁ שֶׁלוֹ.
- ג. צִיַּינוּ אֶת הַזִּמְנֵי שֶׁל הַפְּעִלִים שֶׁסִּימַנְתֶּם בְּסַעִיף א.

ה. סְקוֹר כִּיתָתִי

הַבּוֹדֵק אֶת שְׁבִיעוֹת רְצוֹן הַתְּלִמִּידִים מִמְּחֻנְקַת הַכִּיתָה

1. איך אתה מרגיש בפיתה בזמן השיעורים?
  - א. אני מרגיש טוב בכל השיעורים.
  - ב. אני מרגיש טוב ברוב השיעורים.
  - ג. אני מרגיש טוב רק בחלק מהשיעורים.
  - ד. אני לא מרגיש טוב ברוב השיעורים.

2. האם המְחַנְקַת עוזרת כְּשֵׁיט לך שאלה או בעיה?
  - א. כן, תמיד.
  - ב. כן, לפעמים.
  - ג. לא, אף פעם.

3. האם המְחַנְקַת מתייחסת אליך בכבוד?
  - א. כן, תמיד.
  - ב. כן, לפעמים.
  - ג. לא, אף פעם.

4. האם המְחַנְקַת מעודדת אותך להצליח?
  - א. כן, תמיד.
  - ב. כן, לפעמים.
  - ג. לא, אף פעם.

5. האם אתה מתייחס בכבוד לְמְחַנְקַת הַכִּיתָה?
  - א. כן, תמיד.
  - ב. כן, לפעמים.
  - ג. לא, אף פעם.

שם עֵצָם

שם עֵצָם הוא מילה המְצַיֶּנֶת חי, צומח, דומם או מושג פְּלִשְׁהוּ, כְּגוֹן:
חלון, דָּרֶךְ, בַּיִת, יִלְקוּט, כִּיתָה, סֵפֶר, עֵץ, יָם.

1. שם העֵצָם יבוא בְּזָכָר או בְּנִקְבָּה:

אִישׁ - אִשָּׁה   זָקָן - זָקָנָה
יָלֵד - יִלְדָּה   מוֹרָה - מוֹרָה

2. שם העֵצָם יבוא בְּיַחֲדָה, בְּזוּגֵי או בְּרַבִּים:

עֵיר - עָרִים   שִׁיר - שִׁירִים
חלון - חלונות   עֵין - עֵינַיִם

3. מְצַטְרֶפֶת אֱלֹהֵי ה"א" הַיְדִיעָה:

תְּמוּנָה - הַתְּמוּנָה   מְשַׁפָּחָה - הַמְשַׁפָּחָה
מְדִינָה - הַמְדִינָה   מְדִינּוֹת - הַמְדִינּוֹת

4. מְצַטְרֶפֶת אֱלֹהֵי מִילַת, הַשְּׂיִיכוֹת שֶׁל:

סְמִיכוֹת חֲבוּרָה	סְמִיכוֹת פְּרוּדָה
סִפְרֵי	הַסֵּפֶר שְׁלִי
הוֹרֵיקָה	הַהוֹרֵים שְׁלָהּ
חֲבָרָתִים	הַחֲבֵרָה שְׁלָהֶם
חֲדָרָה	הַחֲדָר שְׁלָהּ

זיהוי מין שם העֵצָם

כְּדִי לָזַהוּת אֶת מִין שֵׁם הָעֵצָם (זָכָר או נְקִבָּה) מוֹסִיפִים לוֹ שֵׁם תּוֹאֵר.
אִם שֵׁם הַתּוֹאֵר בְּזָכָר, שֵׁם הָעֵצָם גַּם הוּא בְּזָכָר.
אִם שֵׁם הַתּוֹאֵר בְּנִקְבָּה, שֵׁם הָעֵצָם גַּם הוּא בְּנִקְבָּה.

הַעֲרָה: בְּדָרֶךְ כָּלל סִיּוּמַת הַרְבִּים הִיא **יָם**: סֵפֶרִים, עֵטִים, מוֹרִים, שִׁירִים.
בְּדָרֶךְ כָּלל סִיּוּמַת הַרְבּוֹת הִיא **וֹת**: כִּיתוֹת, מוֹרוֹת, תְּכוּנוֹת, שְׂאֵלוֹת.

דוגמאות:

כִּיסָא - שֵׁם תּוֹאֵר = שְׁבוּר (זָכָר)
חלון - שֵׁם תּוֹאֵר = פְּתוּחַ (זָכָר)
שׁוֹלְחָן - שֵׁם תּוֹאֵר = נְקִי (זָכָר)
לֵילָה - שֵׁם תּוֹאֵר = טוֹב (זָכָר)

תרגילים

1. מינו את שמות העצם הבאים לזכר ולנקבה:
 ביתה, שולחן, הפסקה, קלמר, עיניים, שיר, לוח.

2. הקיפו את הצורה הנכונה:

- א. אני לומד בכיתה נקי/נקיה.
- ב. התלמידה קנתה קלמר חדשה/חדש.
- ג. יש לה עיניים יפות/יפים.
- ד. בשנה הבאה/הבא נעבור לבית ספר חדש/חדשה.
- ה. בכיתה יש לוח גדול/גדולה.

3. הקיפו את המילה יוצאת הדופן מבחינת המין הדקדוקי (זכר או נקבה):

א.	שולחן	לוח	ילקוט	מחברת
ב.	שנה	עיניים	ביתה	קלמר
ג.	לוח	קו	גיר	צורה

4. הוסיפו שם תואר מתאים לשמות העצם הבאים:

שם עצם	שם תואר
א. שולחן	___
ב. כיסא	___
ג. ביתה	___
ד. מבחן	___
ה. שנה	___

מילון

הפירוש בערבית	המילה
يَحْلُم	חולם
النَّظْرُ خَلْسَةً	להציץ
لِيَشْتَاقَ	להתגעגע
لِتَحْلِيل	לנתח
يُتَأَمَّلُ، يُفَكَّر	מהרהר
يَلْمِس	נוגע
يَغْرُب	שוקע
تُلَاحِظُ، تُمَيِّز	תבחין
تَمَّ، انْتَهَى	תם

כּוֹלֵם מְכַבְּדִים אֶת כּוֹלֵם

בבית הספר לומדים מקצועות שונים, אבל תלמידים רבים אוהבים מקצוע מסוים בזכות המורה שמלמדת אותו. מורה שמְכַבְּדֵת את התלמידים, דואגת להם ומְסַבֵּרָה להם בסבלנות, גורמת לתלמידים לְאָהוֹב את המקצוע. מורה כזאת עוזרת לתלמידים שמתקשים, מתחשבת בקשיים ומעודדת אותם לשאול שאלות.

5 גם התלמידים צריכים להתייחס בכבוד למורות ולמורים בבית הספר. עליהם להקשיב, לשאול שאלות בצורה מְנומְקֶסֶת ולא להפריע בזמן השיעורים. תלמידים ומורים שמתייחסים בכבוד זה לזה מְסִייעִים ביצירת אָוִיָּרָה נעימה בבית הספר. אָוִיָּרָה זו הופכת את בית הספר למקום שנעים ללמוד בו. הלמידה הופכת למהנה יותר. יחס טוב, דאגה והתחשבות יוצרים כִּיְתָה שְׂפָה כולם מרגישים משפחה אחת. בבית ספר שֵׁישׁ בו כבוד ועזרה הדדית, כולם מרגישים שְׂיָכִים, בטוחים ושמחים.

אילנה דהן

היעזרו בהתחלות המשפטים וענו בעל-פה על השאלות הבאות:

1. סִפְרוּ מתי הרגשתם שְׂכִיבְדוּ אתכם בְּפִתָּה או בבית הספר.
התחלה: הרגשתי שְׂכִיבְדוּ אותי כש...
2. הִסְבִּירוּ איך אתם מראים לחברים שלכם שאתם מכבדים אותם.
התחלה: אני מכבד/ת חברים כשאני...
3. הִסְבִּירוּ למה חשוב לשמור על כבוד בְּפִתָּה.
התחלה: חשוב לשמור על כבוד בְּפִתָּה כִּי...
4. הִסְבִּירוּ איך כבוד עוזר לנו ללמוד טוב יותר.
התחלה: כבוד עוזר לנו ללמוד טוב יותר כִּי...

« ב. ענו על השאלות הבאות:

1. ציינו מהקטע שתי דוגמאות המלמדות על יחס טוב של המורה כלפי התלמידים.
2. מה גורם לתלמידים לאהוב מקצוע מסוים?
3. הביאו מהפסקה הראשונה דוגמה להתחשבות המורה בתלמידים.
4. ציינו מהפסקה השנייה שתי דוגמאות המלמדות על יחס יפה של התלמידים כלפי המורים והמורות.
5. כיצד היחסים הטובים בין המורים והתלמידים משפיעים על האוירה הלימודית?
6. כיצד הכבוד והעזרה ההדדית משפיעים על המורים והתלמידים?
7. מה מבין הבאים אינו תורם לאוירה נעימה בבית הספר?
  - א. עזרה
  - ב. כבוד
  - ג. סבלנות
  - ד. זלזול
8. מהו נושא הטקסט?
  - א. חשיבות הכבוד וההבנה בין המורה לתלמידים.
  - ב. כיצד להעביר את החומר לתלמידים.
  - ג. התנהגות התלמידים בכיתה.
  - ד. איך לפתור בעיות בין תלמידים.
9. מהו הרעיון המרכזי של הטקסט?
  - א. כבוד הדדי בין המורים והתלמידים יוצר אוירה נעימה.
  - ב. התלמידים צריכים לשבת בשקט במהלך השיעורים.
  - ג. המורים צריכים לדעת איך ללמד את החומר.
  - ד. התלמידים צריכים להכין שיעורי בית.
10. מהי המסקנה של הטקסט?
  - א. המורים תמיד צודקים.
  - ב. התלמידים תמיד צודקים.
  - ג. התלמידים צריכים לשבת בשקט בשיעורים.
  - ד. המורים והתלמידים צריכים לכבד זה את זה.

11. מה יוצר אָוּוּיָרָה חַיּוּבִית בְּכִיָּתָה?
א. ריבים בין התלמידים.
ב. מבחנים קלים.
ג. מורות ומורים קפדנים.
ד. כבוד הדדי בין המורים והתלמידים.

12. מילה נרדפת

א. המילה הנרדפת למילה "מְסִייעִים" במשפט "תלמידים ומורים שמתייחסים בכבוד זה לזה מְסִייעִים ביצירת אָוּוּיָרָה נעימה [...]" היא:

1. עוזבים
2. נוסעים
3. עוזרים
4. חושבים

ב. המילה הנרדפת למילה "מְרַגְּשִׁים" במשפט "בבית ספר שְׁיֵשׁ בו כבוד ועזרה הדדית, כולם מרגישים שְׁיֵיכִים, בטוחים ושמחים" היא:

1. חֲשִׁים
2. יושבים
3. נותנים
4. תורמים

13. ההפך

א. ההפך מהמילה "אוֹהֲבִים" במשפט "בבית הספר לומדים מקצועות שונים, אבל תלמידים רבים אוהבים מקצוע מְסוּגָּם [...]" הוא:

1. חושבים
2. שונים
3. שונאים
4. מרגישים

ב. ההפך מהמילה "שְׂמֵחִים" במשפט "[...] כולם מרגישים שְׁיֵיכִים, בטוחים ושמחים" הוא:

1. אוהבים
2. נהנים
3. מאשרים
4. עצובים

ג. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

« כְּתַבוּ מִשְׁפֵּט אִישִׁי : מָה אֲנִי יָכוֹלָה לַעֲשׂוֹת כְּדֵי לְהִרְאוֹת יַחַס מְכַבֵּד פְּלִי תִּלְמִידִים וְהַמּוֹרִים ?
דוֹגְמָה : אֲנִי יָכוֹלָה לְהַקְשִׁיב לְחֻבְרִים שֶׁלִּי כְּשֶׁהֵם מְדַבְּרִים .

ד. פְּעִילוֹת מְסַכְּמֶת קוֹד הַתְּנַהּגוֹת בְּכִיתָה

שֶׁלֶב 1 – עֲבוּדָה בְּקִבּוּצוֹת

הַתְּחַלְקוּ לְקִבּוּצוֹת שֶׁל 4-5 תְּלִמִּידִים .
כָּל קִבּוּצָה תִּנְסַח קוֹד הַתְּנַהּגוֹת בְּכִיתָה - חֲמִישָׁה כְּלָלִים מוֹסְפִּים לְשִׁמְרָה עַל כְּבוֹד הַדָּדִי וְאֻוִיָּרָה נְעִימָה .

שֶׁלֶב 2 – נִיִּסוּחַ הַכְּלָלִים

הִיעֲזְרוּ בְּמִשְׁפָּטֵי הַפְּתִיחָה הַבָּאִים :
בְּכִיתָה שֶׁלְנוּ תִּמִּיד ...
אֲנַחְנוּ לֹא ...
חֲשׂוֹב ש ...

שֶׁלֶב 3 – הַצָּגָה בְּפְנֵי הַכִּיתָה

כָּל קִבּוּצָה תִּצְיֵג אֶת הַקּוֹד שֶׁלָּהּ בְּקוֹל רֹם .
שָׂאֵר הַתְּלִמִּידִים יִרְשְׁמוּ כָּלֵל אֶחָד חֲדָשׁ שֶׁמִּצָּא חֵן בְּעֵינֵיהֶם .

שֶׁלֶב 4 – בַּחִירָה אִישִׁית

כָּל תְּלִמִּיד יִבְחַר כָּלֵל אֶחָד מִתּוֹךְ הַקּוֹד שֶׁהוּצָג וְיִתְחַיֵּב לְיִישָׁם אוֹתוֹ .
דוֹגְמָה : אֲנִי מְתַחַיֵּב/ת לְהַקְשִׁיב לְחֻבְרִים שֶׁלִּי בְּזִמְנֵי שִׁיעוֹר .

מילון

הפירוש בערבית	המילה
مَوْضُوعٌ	מקצוע
بِفَضْلِ	בְּכֹחַ
مُحْتَرَمٌ	מְכַבָּד
قَلَقٌ	דוֹאג
صَبْرٌ	סְבֻלָּנוּת
عَامِلٌ	גֹּרֵם
مُشَجِّعٌ	לְעוֹדֵד
لِيَسْتَمِعَ	לְהִקְשִׁיב
مُؤَدَّبٌ	מְנַמָּס
لِيُزَعِّجَ	לְהַפְרִיעַ
مُسَاعَدَةٌ	מְסַיְעִים
مُسَاعَدَةٌ مُتَبَادِلَةٌ	עֲזָרָה הֶדְדִית
أَمِنٌ	בְּטוּחַ

משוב והערכה

1. מהן התכונות שמאפיינות מורה טוב? (אפשר לסמן יותר מאחת)

סבלנות | אדיבות | חוסר הקשבה | אכפתיות | פעס | כבוד

2. כתבו ליד כל התנהגות למי היא מתאימה -

מורה / תלמיד / שניהם:

___ ✓ ___

א. להקשיב בשיעור

___ ✓ ___

ב. לעודד ולהסביר

___ ✓ ___

ג. להתנהג באדיבות

___ ✓ ___

ד. לתמוך בתלמידים

___ ✓ ___

ה. לכבד את המורה

3. כתבו נכון או לא נכון:

___ ✓ ___

א. מורה טוב מתייחס לתלמידים בזלזול.

___ ✓ ___

ב. תלמידים צריכים לכבד את המורים.

___ ✓ ___

ג. אנויחה חיובית בפיתה עוזרת להצלחה בלימודים.

4. איך אתם מרגישים קשמונה מתייחס אליכם בכבוד?

א. נעים לי ואני רוצה להשתתף.

ב. זה לא משנה לי.

ג. זה גורם לי להרגיש לא בנוח.

5. מה לדעתכם יכול לשפר את האנויחה בפיתה?

6. כתבו משפט אחד או שניים על מורה שעזר לכם. מה הוא עשה? איך הרגשתם?

יחידה 3: נְתִינָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים

מבוא

ביחידה זו תפגשו סיפורים מְרַגְּשִׁים העוסקים בערך הנתינה והעזרה לחלשים ולעניים. הסיפורים מדגישים את חשיבותה של נתינה בסתר - ללא פרסום וללא רצון לקבל תמורה.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- לְדַבֵּר על נתינה בסתר.
- להגדיר מהי נתינה בסתר.
- לְצַיֵּן דוגמאות לנתינה בסתר.
- לְדַבֵּר על חשיבות המעשים הטובים.
- לְהַכִּיר סיפורים אֲמִיתִים מחיי היום-יום על עזרה ונתינה.
- להבין את ההבדל בין נתינה גלויה לנתינה בסתר.
- לְהַכִּיר את מאפייני הסיפור העממי.
- לזהות את הדמויות המרכזיות בְּשָׁנֵי הסיפורים.
- לזהות את דמויות המשנה בְּשָׁנֵי הסיפורים.
- לְצַיֵּן את התכונות של הדמויות הפועלות בְּשָׁנֵי הסיפורים.
- להשוות בין הדמויות הפועלות בְּשָׁנֵי הסיפורים.
- לזהות את העלילה בְּשָׁנֵי הסיפורים.
- לְהַסִּיק מהם המסרים של שְׁנֵי הסיפורים.

מבנה היחידה

- דיון כיתתי בנושא נתינה בסתר
- דיאלוג: ביחד בְּרַגְעִים הקשים
- סיפור: יוס'ה קמצן קדוש
- סיפור: מתן בסתר
- קטע האָזְנָה

א. שאלות טרום קריאה

1. מה פירוש המילה נתינה?
2. ספרו על מעשה טוב שאתם מכירים מהחיים שלכם או מהסביבה.
3. ציינו מקרה שבו עזרתם למישהו - בבית, בבית הספר.
4. ציינו מקרה שבו מישהו עזר לכם בזמן שהייתם צריכים עזרה.
5. מדוע חשוב שאנשים יעזרו זה לזה?

ב. אוצר מילים

נדבה, הוצאות, השיב, לועג, פתאום, מוכרח, משרת, זקוק, צמא, מלאכה

1. הקיפו את התשובה הנכונה

מילים לתרגול: לועג, צמא, נדבה

- א. האיש ביקש ___ לוי לא היה לו כסף לקנות אוכל.
 1. נדבה   2. לועג   3. צמא
- ב. ילד ש ___ לאחרים פוגע ברגשותיהם.
 1. לועג   2. צמא   3. עוזר
- ג. אחרי הליכה ארוכה בשמש, הילד היה ___ מאוד.
 1. צמא   2. עני   3. חכם

2. השלימו כל משפט במילה המתאימה

מילים לתרגול: מוכרח, זקוק, מלאכה

- א. צריך לעזור לאדם ש ___ לעזרה.
 ב. לפעמים אדם מרגיש שהוא ___ לעזור למישהו אחר.
 ג. כל אדם צריך ללמוד ___ כלשהי כדי שיוכל לעבוד ולהתפרנס.

3. הקיפו את המילה שאינה מתאימה במשמעותה

א. קהילה	משרת	שכונה
ב. הוצאות	הוצאות	צמא
ג. לועג	השיב	ענה
ד. צמא	נדבה	עזרה
ה. מתנדב	עוזר	לועג

א. מְדַבְּרִים עַל נְתִינָה

מהי נְתִינָה?

המילה **נְתִינָה** נגזרת מהשורש **נת"ן**.

מילים מהשורש **נת"ן**: מְתַנֶּה, נָתַן, מָתַן, לָתַת.

נְתִינָה היא פעולה שְׂפָה אדם נותן למישהו אחר דבר מה - חפץ, כֶּסֶף, עזרה או תמיכה - מתוך רצון טוב, ללא ציפּיָה לתמורה או לתועלת אישית. יש שְׂנִי סוגי נְתִינָה: נְתִינָה בסתר ונְתִינָה בגלוי.

שאלות

1. מהי נְתִינָה בסתר?

2. מהי נְתִינָה בגלוי?

3. איזה סוג נְתִינָה אתם מעדיפים? מדוע?

4. כְּתִבוּ מה הייתם עושים במקרים הבאים:

א. סעיד שָׁם לָב שחברו סאמר שכח את ארוחת הַצּוֹהֲרַיִם בבית.

ב. תלמידי פִּיתָה ז' מענינים לתרום כֶּסֶף למען ילדים חולים.

ג. רנא אִיבְּדָה את דמי הכיס בטיול השנתי.

ב. תלמידים עושים מעשים טובים

בְּכִיתָה ז', בבית הספר "אל-נור", התלמידים עוסקים בעזרה ובהתנדבות בכפר. הם אוספים כֶּסֶף ותרומות למען משפחות נזקקות ומתנדבים בעמותות צדקה כמו עמותת "לב רחב" שפועלת בכפר למען אוכלוסיות במצוקה. בעמותה זו, התלמידים עוזרים באריזת דברי מזון ובעזרה לחולים.

שאלות

1. מהי עמותת "לב רחב"?

2. צִיֵּנוּ מהקטע שתי פעילויות של עמותת "לב רחב".

3. למי עוזרת עמותת "לב רחב"?

4. צִיֵּנוּ מהקטע שְׂנִי מעשים טובים שעושים התלמידים.

5. צִיֵּנוּ מהקטע דוֹגְמָה אחת לנְתִינָה בסתר.

ג. בִּיחַד בְּרִגְעִים הַקְּשִׁים

קראו את הדיאלוג וענו בכתב על השאלות שאחריו:

דני: האם שמעתם על הסיפור של יוסי, שסגר את המכולת?

רונית: מדוע הוא סגר את המכולת?

סמי: בגלל המלחמה התושבים עזבו את העיר.

ניר: שמעתי שאנשים טובים אספו כסף ושילמו את החובות שלו לבנק.

סמי: באמת? כל הכבוד!

רונית: מי הם אנשים האלה?

ניר: אף אחד לא יודע מי הם.

רונית: הם עשו את זה בסתר.

ניר: כן. הם לא רצו שיוסי ידע מי עזר לו.

סמי: איך הגיב יוסי?

ניר: הוא התרגש עד דמעות. הוא לא האמין עד שהוא קיבל מכתב מהבנק.

רונית: סיפור זה מלמד על הטוב שיש בכל אדם.

ניר: בתקופה קשה זו כולם צריכים לעזור למי שצריך עזרה.

סמי: לדעתי, מקרה כזה עשוי לעודד אנשים אחרים לתת ולעזור.

1. מי עזר ליוסי?
2. האם יוסי מכיר את האנשים שעזרו לו?
3. איך הם עזרו ליוסי?
4. מה הרגיש יוסי כשגילה שאנשים טובים עזרו לו?
5. מדוע לדעתכם שמרו האנשים את זהותם בסוד?
6. מה מרגישים לדעתכם אחרי שעוזרים למישהו שזקוק לעזרה?
7. מהו המָסָר של הסיפור?
  - א. לעזור רק אם מבקשים.
  - ב. לעזור רק לאנשים שאנחנו מכירים.
  - ג. לא כדאי בכלל לעזור לאנשים שאנחנו לא מכירים.
  - ד. כדאי לעזור לאנשים הזקוקים לעזרה.

יוסל'ה קמֶצן קדוש

לפני יותר מ-400 שנה חי בפולין יהודי אחד - יוסל'ה שמו - שהיה עשיר מאוד וקמֶצן גדול. אנשי הקהילה היו באים ונכנסים אליו לבקש נדבה, ויוסל'ה קיבל אותם בסבר פנים יפות. לאחר שנתן להם לאכול ולשתות, היה יוסל'ה שואל בשלומם, והם היו מְסַפְּרִים לו על הבעיות שלהם ומבקשים ממנו צדקה להם ולמשפחתם. וכששמע יוסל'ה את בְּקָשְׁתָם - היה מְגַרְשֵׁם מביתו. בעקבות זאת היו כל אנשי הָעֵינָה מתרחקים ממנו ולא דִּיבְרוּ איתו מטוב ועד רע. כשהיה מגיע אל השוק, האנשים והנשים היו לועגים לו.

כשהגיעה שעתו למות, באו אליו ראשי הקהילה ואמרו לו: "רבי יוסל'ה, הלא אינך לוקח את כספך לקבר. תן לנו מעט כֶּסֶף צדקה. בכך תַעֲזֹזר גם לך וגם לנו..."
יוסל'ה פָּעַס והשיב: "כל ימי דאגתי לעצמי, איני צריך אתכם גם עַכְשָׁיו."
10 ויצאו מביתו כועסים. למחרת השיב יוסל'ה את נשמתו לַאֲלוֹהִים. כשהגיע יום שישי, בא אל הרב קלמן עני מעניי הָעֵינָה וּבִיקֵש צדקה לְשֶׁבֶת. הַתְּפִלָּא רבי קלמן: "והרי גר אתה בעיר עשרים שנה, ומעולם לא בִּיקֵשְׁתִּי נְדָבָה. מה קרה פְּתָאוֹם?"

השיב העני: "בכל יום חמישי הייתי מוצא כֶּסֶף להוצאות שֶׁבֶת על פתח ביתי, ואתמול לא קיבלתי כלום". ואחריו הגיע עני אחד, ואחריו עוד אחד ועוד אחד, ובפיהם דברים דומים.
15 מייד אחז רבי קלמן את ראשו בשתי ידיו והחל בוכה וצועק: "יוסל'ה, יוסל'ה! איך טעינו לגביך! סלח לנו שֶׁבִּיִּשְׁנו אותך. יוסל'ה, יוסל'ה קמֶצן קדוש!"

מעובד על-פי סיפורי רבי שלמה קרליבך

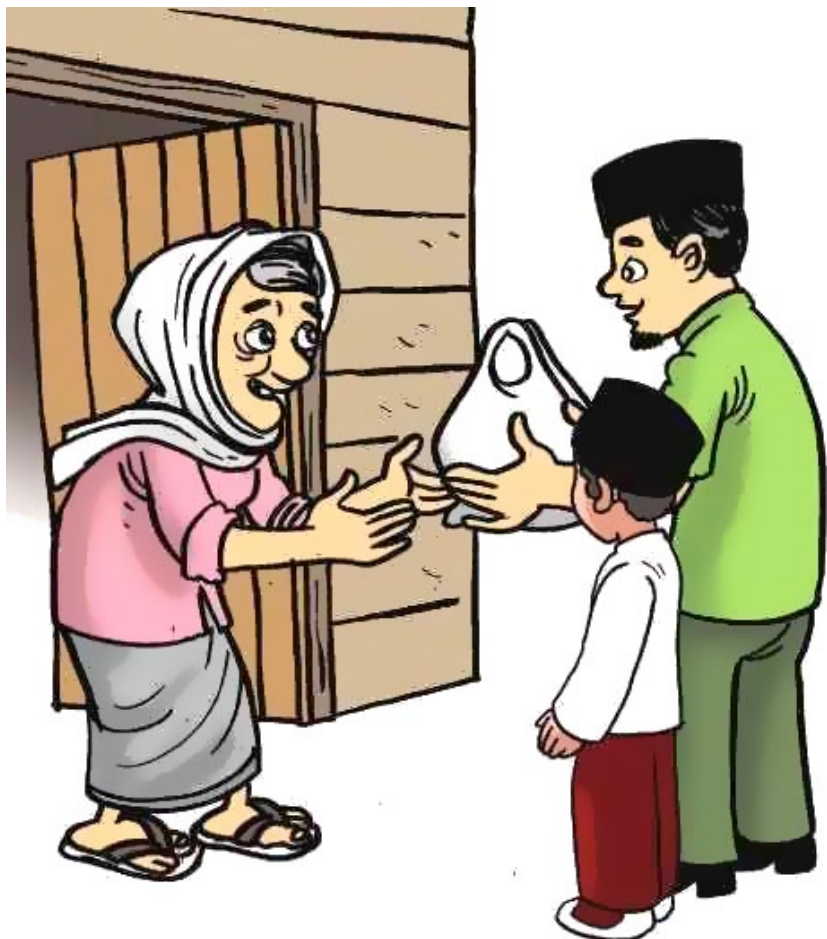
לפניכם פְּמָה משפטים המתארים מְצַבִּים מחיי היום-יום של תלמידים.

קְרְאוּ אוֹתָם וְדוֹנוּ בַשְּׁאֵלוֹת שֶׁאַחֲרֵיהֶם:

- תלמיד נותן לחבר את המְחֻפָּרֶת שלו כי החבר שכח את המְחֻפָּרֶת בבית.
- תלמידים מְבַקְרִים חבר חולה בביתו.
- תלמיד מעודד חבר לפני מבחן קשה.
- תלמיד עוזר למורה לסדר את הפִּתְּהָ.
- תלמידה רואה שחבר מתקשה בשיעורי הבית ומציעה לו ללמוד יחד.

שאלות לדיון:

- הָאֵם כֹּל אֶחָד מֵהַמְשַׁפְּטִים מֵתֵאָר נִתְיָנָה? הִסְבִּירוּ.
- אֵיךְ הֵייתֶם מְרַגִּישִׁים אִם הֵייתֶם מְקַבְּלִים אֶת הַנִּתְיָנָה הַזֹּאת?
- הָאֵם קָרָה לָכֶם מִקְרָה דוֹמָה בְּפִתְּהָ אוּ בַבַּיִת? סִפְרוּ עֲלֵינוּ.
- מָה מְשׁוֹתֵף לְכָל הַמְצַבִּים הַמְתוֹאָרִים לְעִיל?
- מָה הַדְּבָר הַטוֹב שֶׁהַתְּלִמִּידִים עָשׂוּ בְּכָל אֶחָד מֵהַמְצַבִּים?

« ב. עֵנוּ עַל הַשְּׂאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

1. על-פי הכותרת, יוסליה היה אדם:

- (א) נָדִיב
(ב) קִבְּצָן
(ג) קִמְצָן
(ד) עָנִי

2. הסיפור התרחש לפני:

- (א) 400 שנה בדיוק
(ב) יותר מ-440 שנה
(ג) יותר מ-400 שנה
(ד) כמעט 400 שנה

3. על-פי הפסקה הראשונה יוסליה היה:

- (א) נדיב ועשיר
(ב) עני ועשיר
(ג) קבצן וקמצן
(ד) עני וקמצן

4. הקיפו את המאפיין שאינו מתאים ליוסליה:

- (א) עוזר לעניים
(ב) שונא את העניים
(ג) אכזרי כִּלְפֵי העניים
(ד) אינו עוזר לעניים

5. מייד אחז רבי קלמן את ראשו בשתי ידיו והחל בוכה וצועק:

“יוסליה, יוסליה! איך טעינו לגביך! סלח לנו שִׁבְיִישָׁנו אותך. יוסליה, יוסליה קמצן קדוש!”
(שורה אחרונה)

(א) על-פי המשפט הנ"ל, מדוע אחז רבי קלמן את ראשו בשתי ידיו?

(ב) מדוע ביקש הרבי קלמן סליחה מיוסליה?

(ג) כיצד גילה רבי קלמן את האמת שאיש לא ידע על יוסליה?

6. “אנשי הקהילה באים ונכנסים אליו היו לבקש נדבה, ויוסליה קיבל אותם בסבר פנים

יפות. לאחר שנתן להם לאכול ולשתות, היה יוסליה שואל בשלומם, והם היו מספרים לו

על הבעיות שלהם ומבקשים ממנו צדקה להם ולמשפחתם. וכששמע יוסליה את בְּקִשְׁתָּם -

היה מְגַרְשָׁם מביתו.” (שורות 2-5)

(א) על-פי הפסקה הנ"ל, כיצד קיבל יוסליה את אורחיו?

(ב) יוסליה נהג לקבל את אורחיו בסבר פנים יפות.

מדוע יוסליה היה מגרש אותם מביתו?

7. ביום שישי בא אחד מעניי העיר לבקש צדקה מרבי קלמן.

(א) מדוע עוררה בקשתו של העני את תמיהתו של הרב קלמן?

(ב) מה הייתה תשובתו של הרב קלמן לעני שביקש צדקה?

8. לפני מותו הגיעו אנשי הקהילה לביתו של יוסליה.

(א) מה הם ביקשו מיוסליה?

(ב) האם הסכים יוסליה לבקשתם?

9. מצאו בפסקה הראשונה שתי מילים מנוגדות במשמעותן.

10. קראו את המשפט הבא וענו על השאלות שאחריו:

“בעקבות זאת היו כל אנשי העיירה מתרחקים ממנו ולא דיברו איתו מטוב ועד רע.”

(א) כיצד התניחו אנשי העיריה ליוסליה?

(ב) מדוע הם התניחו אליו כך?

11. מה כתוב בפסקה הראשונה במקום המילים והצירופים הבאים:

א. מסלק אותם-

ב. בזים ומזלזלים-

ג. צדקה-

ד. דורש-

12. מצאו בטקסט את המילים המנוגדות במשמעותן למילים הבאות:

א. נדיב (פסקה 1)

ב. הכנסות (פסקה 3)

ג. שונים (פסקה 3)

13. כתבו משפט שהייתם אומרים ליוסליה בתגובה לגירוש האנשים מביתו.

דוגמאות לפתיחת משפט:

יוסליה, למה...

יוסליה, אני מרגיש.../חושב...

מילות מפתח: גירשת, עזרה, כבוד, רגש.

14. כתבו שיחה קצרה בין יוסליה לבין אדם שבא לבקש צדקה. התחילו:

המבקש: סליחה, אפשר...

יוסליה: אני מצטער...

מילות מפתח: נדבה, עזרה, תודה, בבקשה.

15. קראו את הקטע הבא וענו על השאלות שאחריו :
עומר אבן אל-ח'טאב (عَمْرُ بْنُ الْخَطَّابِ) היה הח'ליפה (الخليفة) הַשֵּׁנִי. הוא היה מנהיג ישר וצנוע, שדאג לאנשים העניים. הוא נהג לצאת בלילה כדי לעמוד מקרוב על מצבם של האנשים. לילה אחד הוא שמע צעקות מתוך בית. הלך בכיוון הקול עד שהגיע לצריף קטן שֶׁבְּתוֹכוֹ חיה משפחה עניה. הם הִזְמִינוּ אותנו להיכנס. הוא ראה סיר על האש ושאל: "מה יש בסיר?"
הַאִישׁ ענתה: "אבנים. אני מבשלת כאילו יש אוכל כדי שהילדים יִרְגְּעוּ".
עומר עזב את הבית וחזר אחרי כשעה עם מוצרי מזון.

השאלות

- א. מי היה עומר אבן אל-ח'טאב ?
- ב. מה עשה עומר בלילות?
- ג. מה עשה עומר כששמע צעקות מאחד הבתים?
- ד. כִּתְבוּ משפט שמשְׁוֶה בין עומר אבן אל-ח'טאב ליוסל'ה.

« התחילו:

שְׁנִיָּהֶם נתנו.....

ג. מְדַבְּרִים עִבְרִית

היעזרו בהתחלות המשפטים וענו בעל-פה על השאלות הבאות :

1. למה לדעתכם אנשים חֲשָׁבוּ שיוסלה קמצן?
התחלה: אנשים חֲשָׁבוּ שהוא קמצן כי...
2. הָאִם לדעתכם יוסלה היה באמת קמצן, כמו שכתוב בכותרת הסיפור?
התחלה: אני חושב/ת שיוסלה היה קמצן/נדיב כי...
3. מה אתם חושבים על זה שיוסלה נתן בסתר ולא סיָּפֵר לאף אחד?
התחלה: אני חושב שזה טוב/לא טוב כי...
4. אֵילוֹ תכונות מתאימות ליוסלה לפי הסיפור - קמצן, נדיב, נותן, עוזר? הַסְּבִירוּ.
התחלה: התכונות שמתאימות לו הן... כי...
5. מה אפשר ללמוד מהסיפור על נתינה ותרומה לְקַהֲלָה?
התחלה: מהסיפור למדתי ש...
6. הָאִם נתינה תמיד חייבת להיות בְּכֶסֶף? אֵילוֹ דרכים אחרות יש לתת?
התחלה: אפשר לתת גם...

ריבוי שם העצם

1. ריבוי רגיל של שמות עצם ושמות תואר בזכר שמות עצם ושמות תואר שמינם זכר מקבילים ברבים את הסיומת -ים.
דוגמאות:
« ספר - ספרים »
« תלמיד - תלמידים »

2. ריבוי רגיל של שמות עצם ושמות תואר בנקבה שמות עצם ושמות תואר שמינם נקבה מקבילים ברבים את הסיומת -ות.
דוגמאות:
« ילדה - ילדות »
« מחברת - מחברות »

יוצאים מן הכלל

1. שמות עצם בזכר, שבצורת הרבים מסתיימת ב-ות יש שמות עצם בזכר שצורת הרבים שלהם מסתיימת בסיומת-ות.
דוגמאות:
« לילה - לילות »
« חלון - חלונות »

2. שמות עצם בנקבה, שבצורת הרבים מסתיימים ב-ים יש שמות עצם בנקבה שצורת הרבים שלהם מסתיימת בסיומת -ים.
דוגמאות:
« עיר - ערים »
« שנה - שנים »

התאמת שם התואר לשם העצם ברבים

התאמת שם התואר נקבעת לפי מינו של שם העצם, ולא לפי הסיומת של צורת הרבים. כאשר שם העצם הוא בזכר, שם התואר ברבים יסתיים ב-ים, גם אם צורת הרבים של שם העצם מסתיימת ב-ות.

- דוגמאות:
« שולחנות גדולים »
« חלונות פתוחים »

כאשר שם העצם הוא בנקבה, שם התואר ברבים יסתיים ב-ות, גם אם צורת הרבים של שם העצם מסתיימת ב-ים.

- דוגמאות:
« ערים גדולות »
« אבנים כבדות »

1. פתבו בְּרַבִּים

א.	סיפור קָצָר	___✓___
ב.	מכּוּלַת קֶטְנָה	___✓___
ג.	חוב גְּדוֹל	___✓___
ד.	תְּקוּפָה קֹשָׁה	___✓___
ה.	מִשְׁפָּחָה עֲשִׂירָה	___✓___
ו.	אַרְיֵזָה צְבֻעוֹנִית	___✓___
ז.	שָׁנָה טוֹבָה	___✓___
ח.	לִילָה אָרוּךְ	___✓___
ט.	חֲלוֹן פְּתוּחַ	___✓___
י.	שׁוֹלְחַן עָגוּל	___✓___

2. השְׁלִימוּ אֶת שֵׁם הַתּוֹצֵאֵר הַמְּתַאֵם מִתּוֹךְ שְׁלוֹשׁ הָאֲפִשְׁרוּיּוֹת הַמוֹצָעוֹת:

א. אֲנָשִׁים טוֹבִים עֲזְרוּ לַמִּשְׁפָּחוֹת ___✓___.

1. חֲלָשׁוֹת   2. חֲלָשִׁים   3. חֲלָשָׁה

ב. הַתּוֹשָׁבִים בְּעִיר אֶסְפוּ כֶּסֶף לְבַעַל מִכּוּלַת ___✓___.

1. קָטָן   2. קֶטְנָה   3. קֶטְנִים

ג. הַמְתַּנְדָּבִים תָּרְמוּ מִזּוֹן ___✓___ לַמִּשְׁפָּחוֹת עֲנִיּוֹת.

1. בְּרִיא   2. בְּרָאָה   3. בְּרִיאִים

ד. תִּלְמִידִים מִבֵּית הַסֵּפֶר אֶסְפוּ בְּגָדִים ___✓___ לַיְלָדִים.

1. חֲדָשִׁים   2. חֲדָשָׁה   3. חֲדָשׁ

3. כְּתֹבוּ אַרְבַּעַה מִשְׁפָּטִים קְצָרִים; בְּכָל מִשְׁפָּט יֵשׁ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצָרוּף מִתּוֹךְ מַחְסַן הַצְּרוּפִים הַבָּאִים.

א. מִכּוּלַת קֶטְנָה

ב. מְתַנְדָּבִים טוֹבִים

ג. תּוֹשָׁבִים נְדִיבִים

ד. תְּרוּמָה גְּדוֹלָה

ה. עֲזָרָה חֲשׂוּבָה

ו. אֲנָשִׁים טוֹבִים

יוסל'ה קמפון קדוש

יוסל'ה היה יהודי עשיר מאוד שחי בפולין לפני יותר מ-400 שנה. אנשים עניים מהקהילה באו לביתו לבקש צדקה. יוסל'ה קיבל אותם יפה, נתן להם אוכל ושתייה ושאל לשלומם. הם סיפרו לו על הקשיים שלהם וביקשו עזרה, אבל בכל פעם שיוסל'ה שמע את בקשתם - הוא גירש אותם מביתו ולא נתן להם כסף. בגלל זה אנשי העיירה כעסו עליו, התרחקו ממנו ולעגו לו. כשהוא עמד למות, ראשי הקהילה ביקשו ממנו לתת צדקה לפני מותו, אך הוא כעס ואמר שאינו צריך אותם. למוחרת הוא נפטר.

ביום שישי הגיע אל הרב קלמן עני מהעיירה וביקש צדקה לשבת, דבר שלא עשה מעולם. הוא סיפר שבכל יום חמישי היה מוצא כסף ליד דלת ביתו, אך השבוע לא קיבל דבר. אחריו הגיעו עוד עניים, וכולם אמרו את אותו הדבר. הרב קלמן הבין שיוסל'ה הוא זה שנתן להם כסף בסתר במשך שנים. הוא בכה ואמר: " יוסל'ה! טעינו לגנף. סלח לנו שביישנו אותך. יוסל'ה - קמפון קדוש."

א. שאלות

1. מי היה יוסל'ה?

2. איך יוסל'ה התנהג לעניים שבאו לביתו?

3. למה אנשי העיירה התרחקו ממנו?

4. מה ביקשו ממנו ראשי הקהילה כשהוא עמד למות?

5. מה גילו העניים אחרי שיוסל'ה מת?

6. מה הבין הרב קלמן בסוף הסיפור?

7. סמנו ✓ ליד המשפט שהנאמר בו נכון:

א. יוסל'ה נתן לעניים כסף בגלוי.

ב. אנשי העיירה לעגו ליוסל'ה.

ג. אחרי שיוסל'ה מת, העניים הפסיקו לקבל כסף ליד הדלת.

___ ✓
___ ✓
___ ✓

8. בחרו בתשובה הנכונה:

א. למה באו העניים לבית של יוסל'ה?

• כדי לבקש צדקה.

• כדי לבקר אותו כחברים.

ב. מה הבין הרב קלמן בסוף?

• שיוסל'ה נתן צדקה בסתר.

• שיוסל'ה לא רצה לעזור לאף אחד.

9. התאימו בין המילה למשמעות:

מילים: קמֶצון / עָנִי / צָדָקָה / לַעֲג

משמעויות:

- א. אדם שָׁאִין לוֹ מִסְפִּיק כֶּסֶף.
ב. כֶּסֶף אוֹ עֲזָרָה שְׁנוֹתָנִים לְמִי שֶׁצָּרִיךְ.
ג. אדם שֶׁלֹּא אוֹהֵב לָתֵת.
ד. צָחַק עַל מִישֶׁהוּ כְּדִי לִפְגּוֹעַ בּוֹ.

ב. לשון

1. סִמְנוּ אֶת הַפּוֹעֵל בְּמִשְׁפָּטִים הַבָּאִים (עֲבֹר, בְּנִיין קַל):
- א. אֲנִשִּׁי הַקְּהִילָה בָּאוּ לְבֵיתוֹ שֶׁל יוֹסֵלִיָּה.
ב. יוֹסֵלִיָּה נָתַן לְעֵנִיִּים אוֹכֵל וְשִׁתִּיָּה.
ג. הוּא שָׁאַל לְשִׁלּוּמִים.
ד. יוֹסֵלִיָּה שָׁמַע אֶת בְּקִשְׁתָּם.
ה. אֲנִשִּׁי הָעֵיירָה כָּעָסוּ עֲלָיו.

2. בַּחֲרוּ אֶת הַפּוֹעֵל הַמֵּתֵאֵם (עֲבֹר, בְּנִיין קַל):
- א. הָעֵנִיִּים ___ לְיוֹסֵלִיָּה לְבִקֵּשׁ עֲזָרָה.
• כָּעָסוּ / יָצְאוּ / בָּאוּ
ב. יוֹסֵלִיָּה ___ לָהֶם אוֹכֵל וְשִׁתִּיָּה.
• אָמַר / בָּכָה / נָתַן
ג. הָעֵנִיִּים ___ לוֹ עַל הַקְּשִׁיִּים שֶׁלָּהֶם.
• אָמְרוּ / סִיפְרוּ / שָׁמְעוּ
ד. אֲנִשִּׁי הָעֵיירָה ___ עֲלָיו וְהִתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ.
• שָׁאַלוּ / נָתְנוּ / כָּעָסוּ
ה. רֵאשִׁי הַקְּהִילָה ___ לְיוֹסֵלִיָּה לָתֵת צָדָקָה.
• אָמְרוּ / שָׁמְעוּ / בָּאוּ

3. הַשְּׁלִימוּ אֶת הַפּוֹעֵל הַחָסֵר מִתּוֹךְ מַחֲסַן הַפְּעָלִים (עֲבֹר, בְּנִיין קַל)

מַחֲסַן הַפְּעָלִים: בָּאוּ / נָתַן / שָׁמַע / כָּעָסוּ / שָׁאַל

- א. הָעֵנִיִּים ___ לְבֵיתוֹ שֶׁל יוֹסֵלִיָּה.
ב. יוֹסֵלִיָּה ___ לָהֶם אוֹכֵל וְשִׁתִּיָּה.
ג. הוּא ___ לְשִׁלּוּמִים.
ד. הוּא ___ אֶת בְּקִשְׁתָּם.
ה. אֲנִשִּׁי הָעֵיירָה ___ עֲלָיו.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
אָחַז	אָמַסַּק
נְדָבָה	صَدَقَةٌ
הוֹצָאוֹת	نَفَقَات
החל	بَدَأ
השיב	أَجَاب، رَدَّ
קָבַר	قَبَّر
קהילה	جَالِيَّة، طَائِفَة
לועגים	يَسْخَرُونَ
מְגִרָשׁ	يَطْرُد
מעולם	أَبَدًا
פתאום	فَجْأَةً
שוק	سُوق
תַּמָּה	تَعَجَّب

מתן בסתר

סיפור עממי

פעם היה ילד מספן שלא היו לו לא אב ולא אם, לא דוד ולא דודה ולא שום קרוב משפחה אחר. הוא הסתובב ברחובות רעב, צמא ועצוב. פעם ראה אותו איש טוב ולקח אותו לביתו. האיש נתן לו לאכול ולשתות, גם בגדים חדשים ומיטה נקייה לישון בה. נשאר הילד אצלו. הלך לבית הספר ולמד. כאשר גדל והיה לבחור, למד מלאכה כדי שיוכל להרוויח את לחמו בעצמו. לבסוף נתן לו האיש הטוב גם בית וגם כסף כדי שיוכל לפתוח בית-עסק, ובמהרה נעשה הבחור עשיר מאוד.

והנה מה קרה? האיש שעשה טובות רבות כל כך איבד את כל כספו ונעשה עני. חשב בלבו: "אלך אל הבחור אשר לו דאגתי כל השנים האלה ואבקש ממנו מתנה. בְּוודאי ירצה לעזור לי." אמר ועשה.

10 הלך אל הבחור, וזה קיבל אותו בסבר פנים יפות. שוחחו ביניהם השניים בידידות ובאהבה. זמן רב שוחחו על דברים שונים, כי האיש שנעשה עני התבייש מאוד שהוא צריך לבקש מתנה. אך לבסוף אמר בקול נמוך: "באתי אליך לבקש מתנה, קצת כסף, כי כל כספי אבד לי, ואין לי ממה להתפרנס."

15 נתעצב הבחור מאוד, וחשב: "איך אוכל לעזור לו בלי שְׁיִתְבַּיֵּשׁ?" הוא אמר לאיש: "אָלוּהִים יעזור לך בזכות מעשיך הטובים, ושוב תהיה עשיר כמו קודם." אך פֶּסֶף לא נתן לו, אלא אמר: "קשה לי עכשיו לתת לך פֶּסֶף. אין לי מִסְפִּיק. בכל זאת נדבר על כך." מייד קרא הבחור לנער אחד ממשרתיו, הלביש אותו בבגדי עניים, נתן בידו מרגלית יקרה ושלח אותו לבית האיש.

20 הנער התהלך לפני הדלת, וכשיצא האיש, ניגש אליו ואמר: "הָאֵם תרצה לקנות מרגלית יפה בזול?" האיש שאל: "כִּמָּה היא עולה?" הנער עָנָה: "דינר אחד!" האיש חשב: "זה באמת זול. אולי אוכל לְמַכּוֹר אותה וּלְהַרְוִיחַ."

כְּעָבוֹר כִּמָּה ימים שלח הבחור מְשֻׁרֵת אחר, הלביש אותו בבגדים מפוארים ונתן בידו פֶּסֶף רב. המְשֻׁרֵת הלך לבית האיש ואמר: "שמעתי שאפשר לקנות אצלך מרגליות. אני זקוק למרגלית יפה. הָאֵם יש לך אחת לְמַכֶּרָה?"

האיש הוציא את המרגלית שקנה לפני ימים אחדים בדינר אחד וְהִרְאָה אותה לקונה. אמר המְשֻׁרֵת: "בדיוק כזאת רציתי. הָאֵם תמכור לי אותה באלף דינרים?" האיש הסכים ברצון רב, מכר את המרגלית למְשֻׁרֵת, והמְשֻׁרֵת החזיר אותה לאדונו. כך קיבל האיש פֶּסֶף רב ולא ידע כלל שזוהי מתנה שקיבל מן הבחור. 30 הוא חזר אל הבחור ואמר לו: "אין אתה צריך עוד להשתדל לעזור לי, כי בעזרת השם הזדמן לי עסק טוב והרווחתי יפה." וישמחו שְׁנֵיהֶם - האיש על שלא היה צריך עוד לבקש נדבה, והבחור על שנתן צדקה בלי לְבַיֵּשׁ את מקבלה.

« א. עֵנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבְּאוֹת:

1. א. על פי הפסקה הראשונה, מדוע מתואר הילד כילד מספן?
ב. בפסקה הראשונה מתואר האיש כאדם טוב.
הצתיקו מהפסקה הראשונה שני מעשים טובים שעשה האיש.
ג. מהי התשובה לשאלה שמופיעה בתחילת הפסקה השנייה?

2. א. הנער שולח שני אנשים לביתו של האיש. לשם מה הוא שלח אותם?
ב. "התעצב הבחור מאוד על שהאיש אשר עשה עימו טובות רבות כל כך".
מדוע התעצב הבחור על האיש שעשה עמו טובות רבות?

3. "וישמחו שנייהם - האיש על שלא היה צריך עוד לבקש נדבה, והבחור על שנתן צדקה בלי לבייש את מקבלה".

- א. מה גרם לשינוי במצב רוחם של האיש והבחור?
ב. הילד המסכן לא רצה לבייש את האיש שבזכותו הוא הפך לאדם עשיר.
מה דעתכם על התנהגות הילד המסכן.

4. לפניכם שישה היגדים. הקיפו את ההיגד שאינו מתאים לסיפור.

- א. מתן בסתר היא מצווה חשובה.
ב. בחיים יש עליות וירידות.
ג. גמילות חסדים היא מצווה שיש לקיימה.
ד. גמול בטוב לעושה טוב.
ה. גמול ברע לעושה טוב.
ו. תנו מלחמכם לעניים ולנוקקים.

5. לפניכם תכונות אופי. הקיפו את התכונה המתאימה לדמות האיש בסיפור.

(א) נדיב	(ב) קמצן
(ג) רמאי	(ד) נצלן

6. פרשו בערבית את המילים ואת הצירופים הבאים:

ג. מתן בסתר

ב. נדבה

א. בסבר פנים יפות

7. מוסר ההשכל או הלקח מהסיפור הוא- (אפשר להקיף יותר מתשובה אחת)

- א. לעזור לעניים ולחלשים.
ב. להתעלם ממצוקת האחרים.
ג. להתחשב במצב האנשים החלשים.
ד. לעצום את העיניים כדי שלא לראות את צרות האחרים.
ה. בחיים יש עליות וירידות.

8. מתן בסתר היא נתינת צדקה בסתר.
 א. על פי הסיפור, מי הנותן ומי המקבל?
 ב. האם עזרת הנער לאיש עונה על ההגדרה של מתן בסתר? נמקו.

9. מה כתוב בטקסט במקום המילים והצירופים הבאים:

- א. יתום (פסקה 1)
 ב. להשתכר (פסקה 1)
 ג. בידידות ופחוס (פסקה 3)
 ד. דיברו (פסקה 3)
 ה. התקרב אל (פסקה 5)

10. מצאו בטקסט את המילים המנוגדות במשמעותן למילים הבאות:

- א. שמח (פסקה 1)
 ב. יקר (פסקה 5)
 ג. לקנות (פסקה 5)
 ד. הכניס (פסקה 7)

ב. תרגול בזוגות

עבדו בזוגות. שוחחו על השאלות והשתדלו לשתף דעות ורגשות.
 1. מה היה מרגיש האיש אם הבחור היה נותן לו עזרה בגלוי?

דוגמאות לפתיחת שיחה:

- אני חושב שהוא היה מתבליש כי...
- לדעתי, הוא היה מרגיש...

2. מה הקשר בין הסיפור לזכאה (الزكاة) שנותנים בסוף רמדאן? התחילו:
 בשניהם נותנים... כדי...

ג. משימת כתיבה

« כתבו פסקה קצרה (5-7 שורות) על מעשה טוב שעשיתם:

השתמשו בשאלות הבאות:

מהו המעשה הטוב שעשיתם?

למי עזרתם?

מתי זה קרה?

איך הרגיש מי שקיבל את העזרה?

איך הרגשתם אחרי שעשיתם את המעשה הטוב?

מדוע חשוב לעשות מעשים טובים?

מתן בסיס

פעם היה ילד מספן שלא היו לו לא אב ולא אם. איש טוב ראה אותו וריחם עליו. הוא לקח את הילד לביתו ונתן לו אוכל, שתייה, בגדים ומיטה חמה. הילד גדל בביתו של האיש הטוב, למד מלאכה והפך לבחור ישר וטוב לב.

השנים עברו. האיש הטוב הזדקן ונעשה עני. הוא הלך אל הבחור, שָׁהִיָּה פֶּעַם הַיֶּלֶד שְׂגִידֵל, וּבִיקֵשׁ מִמֶּנּוּ מֵתְנָה. הַבְּחֹר רָצָה לַעֲזֹר לוֹ בְּלִי לַפְּגוּעַ בְּכָבוֹד, לְכֹן שֶׁלַח מְשֻׁרֵת רֵאשׁוֹן, מְחֻפֵּשׁ לַעֲנִי, שְׂיִמְכּוֹר לַאִישׁ הַטּוֹב מְרַגְלִית בְּזוֹל. אַחַר כֵּךְ שֶׁלַח מְשֻׁרֵת שְׁנִי, מְחֻפֵּשׁ לַעֲשִׂיר, שְׂיִקְנֶה מֵהָאִישׁ אֶת הַמְּרַגְלִית בְּיוֹקֵר. כֵּךְ קִיבֵל הָאִישׁ הַטּוֹב כֶּסֶף, וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהַבְּחֹר הוּא זֶה שֶׁעֲזָר לוֹ.

א. שאלות

1. העתיקו מהשורה הראשונה מילה המלמדת על מצבו הקשה של הילד.

2. מה עשה האיש הטוב כשראה את הילד?

3. איך עזר האיש הטוב לילד?

4. מה קרה לאיש הטוב אחרי שנים רבות?

5. איך עזר הבחור לאיש בלי לפגוע בכבודו?

6. מדוע שלח הבחור את המשורת הראשון אל האיש הטוב?

א. כדי למכור לו מרגלית בזול.

ב. כדי לבקש ממנו עזרה.

ג. כדי להזמין אותו לביתו.

7. מדוע שלח הבחור את המשורת השני אל האיש הטוב?

א. כדי לקנות ממנו את המרגלית ביוקר.

ב. כדי לבקש ממנו אוכל.

ג. כדי למסור לו מכתב.

8. השלימו את המילה החסרה מתוך מחסן המילים:

מחסן מילים: כבודו / מלאכה / מספן / מתנה.

א. הילד גדל בביתו של האיש הטוב ולמד ___ חדשה.

ב. האיש הטוב ביקש מהבחור ___ כדי שיוכל להסתדר.

ג. הבחור רצה לעזור לאיש הטוב בלי לפגוע ב ___.

ד. האיש הטוב ראה את הילד וידע שהוא ילד ___ שזקוק לעזרה.

ב. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

- כְּתָבוּ שְׁלוּשָׁה מְשַׁפְּטִים עַל מְקָרָה שָׁבוּ עֲזַרְתֶּם לְמִישָׁהוּ.
הִיעֲזְרוּ בְּהִתְחַלּוֹת הַמְשַׁפְּטִים וּבַפְּעִלִים בְּבִנְיַן קַל (עֵבֵר).
1. הַמְקָרָה קָרָה כֵּשׁ...
2. בַּמְקָרָה הַזֶּה אֲנִי... (בַּחֲרוּ פֹּעֵל מֵהַמְּחֻסָּן)
3. בַּסּוּף הִרְגַּשְׁתִּי שׁ...
מְחֻסָּן פְּעִלִים: עֲזָרְתִּי / נִתְּנִי / מְצָאֲתִי / תִּמְכְּתִי / תִּרְמָתִי / שְׁלַחְתִּי.

ג. לְשׁוֹן

1. הַקִּיפּוֹ אֶת הַפּוֹעֵל שְׁבֻזְמָן עֶבֶר:
א. הַיֶּלֶד (רֹאֶה / רָאָה / יִרְאֶה) אֶת הָאִישׁ שֶׁעֲזָר לוֹ.
ב. הַבְּחוּר (יִקַּח / לֹקֵחַ / לָקַח) אֶת הַכֶּסֶף וְנָתַן אוֹתוֹ לְמִי שֶׁצָּרִיךְ.
ג. הַיֶּלֶדָה (לְמַדָּה / תִּלְמֵד / לּוֹמְדָת) מֵהַמְּשַׁמְעוֹת שֶׁל מִתָּן בְּסִתָּר.
ד. הָאִישׁ (יִשְׁלַח / שׁוֹלֵחַ / שָׁלַח) אוֹכַל לְמִשְׁפַּחָה בְּלִי שְׂיָדְעוּ מִי נָתַן.
2. הִיעֲזְרוּ בַּמְּחֻסָּן הַפְּעִלִים וְהַשְּׁלִימוּ אֶת הַפּוֹעֵל הַחֹסֵר בַּמְּשַׁפְּטִים הַבָּאִים:

מְחֻסָּן פְּעִלִים: שָׁלַח, עֲזָר, אָמַר, מָכַר, קָנָה.

- א. הַיֶּלֶד ___ תּוֹדָה לְאִישׁ שֶׁעֲזָר לוֹ.
ב. הַבְּחוּר ___ לְאִישׁ הַטּוֹב.
ג. הַמְּשַׁרְת׃ הַרְאִשׁוֹן ___ לְאִישׁ הַטּוֹב מֵרַגְלִית בְּזוּל.
ד. הַמְּשַׁרְת׃ הַשְּׁנִי ___ אֶת הַמְּרַגְלִית מֵהָאִישׁ הַטּוֹב בְּיוֹקֵר.
ה. הַבְּחוּר ___ אֶת שְׁנֵי הַמְּשַׁרְתִּים כְּדִי לְעֲזוֹר לְאִישׁ בַּסֵּתֵר.
3. הַשְּׁלִימוּ אֶת הַמְּשַׁפְּטִים בַּפּוֹעֵל מֵתֵאִים בְּזִמְן עֵבֵר וּבְבִנְיַן קַל לְפִי הַשּׁוֹרֵשׁ שֶׁבַּסּוּגְרִיִּים:
א. הוּא ___ (עֲזָר) לְחֵבֵר שֶׁבִּיקַשׁ עֲזָרָה.
ב. אֲנִי ___ (לְמַד) מִשֶּׁהוּ חָשׁוּב כְּשֶׁעֲשִׂיתִי מַעֲשֶׂה טוֹב.
ג. הֵם ___ (שָׁלַח) מִתְּנוֹת לְחֵבְרִים.
ד. אֲנַחְנוּ ___ (הִלַּךְ) לְעֲזוֹר לְשֶׁכֶן שֶׁלְנוּ.
ה. הוּא ___ (נָתַן) לוֹ מִתְּנָה.
ו. אָתָּה ___ (עֲזָר) לְאִישׁ הָעֵנִי.

ד. שאלות השוואה וסיכום

1. מה דומה בין יוסליה בסיפור "יוסליה קמצן קדוש" לבין הנער בסיפור "מתן בסתר"?
א. שניהם עזרו בסתר.
ב. שניהם עזרו בגלוי.
ג. שניהם היו אנשים קמצנים.
ד. שניהם עזרו רק לקרובי המשפחה.

2. מהי התכונה/ההתנהגות המשותפת ליוסליה ולנער?
א. קמצנות.
ב. עזרה לאחרים.
ג. שנאת האחרים.
ד. ניצול החלשים.

3. השוו בין תגובת אנשי הקהילה של יוסליה לבין תגובת האיש הטוב בסיפור על הנער:
א. אנשי הקהילה לעגו ליוסליה, ואלו האיש הטוב קיבל את תשובת הנער בהבנה.
ב. אנשי הקהילה פּיבְדוּ את יוסליה, ואלו האיש הטוב כעס על הנער.
ג. אנשי הקהילה העריכו את יוסליה והאיש הטוב העריך את הנער.
ד. אנשי הקהילה שנאו את יוסליה והאיש הטוב שנא את הנער.

4. מהו המָסָר הנלמד מְשֵׁנִי הסיפורים?
א. נתינה בסתר היא הדרך הטובה ביותר לעזור לאחרים.
ב. רק האנשים העשירים חייבים לעזור לאנשים העניים.
ג. צריך לקבל תמורה על כל מעשה טוב שאנחנו עושים.
ד. צריך לעזור רק לקרובים וְלַחֲבָרִים.

5. שאלת סיכום

- בחרו באחד מְשֵׁנִי הסיפורים וסַכְּמוּ אותו בקצרה.
התְּיַחֲסוּ לנקודות הבאות:
הדמויות בסיפור
האירוע המרכזי/העלילה
נקודת המפנה בסיפור
הסיום/הסוף

קטע האַזנה

האַזינו לַקטע וענו על השאלות הבאות:

שאלות

- מה קרה לגברת לוי?
  - היא עזבה את הדירה.
  - היא עזבה את העבודה.
  - היא החליקה ושברה את הרגל.
  - היא החליקה ושברה את היד.
- כמה ילדים יש לגברת לוי?
  - אין לה ילדים בכלל.
  - יש לה שתי בנות.
  - יש לה שני בנים.
  - יש לה שלוש בנות.
- היכן גרים ילדיה של גברת לוי?
  - בבניין שמעליה.
  - בבניין הסמוך.
  - במרכז העיר.
  - בעיר אחרת.
- איך הציעו דנה ונועה לעזור לגברת לוי?
  - לעזור לה בסידור הבית.
  - להכין לה ארוחת צוקריים.
  - לעזור לה לקום מהמיטה.
  - תשובות א+ב נכונות.
- מתי תכננו דנה ונועה לבקר את הגברת לוי?
  - בשעות הערב.
  - לפנות בוקר.
  - ביום שלישי.
  - אחרי הלימודים.
- מדוע החליטו דנה ונועה לעזור לגברת לוי?
  - כי היא אישה עשירה.
  - כי היא קרובת משפחה.
  - כי הן קיבלו בקשה מהילדים שלה.
  - כי היא גרה לבד וזקוקה לעזרה.

שם הפועל

שם הפועל הוא צורת הפועל שמבטאת פעולה כללית, בלי זמן ובלו גוף.
שם הפועל מתחיל תמיד באות למ"ד:

דוגמה:

- אני אוהב **ללמוד** עברית.
- התלמידים רוצים **לשאול** שאלות.

« תרגילים

1. לפניכם חמישה משפטים מתוך הסיפור "מתן בסתר".
העתיקו את **שם הפועל** מהמשפטים הבאים:
א. האיש נתן לו לאכול ולשתות.
ב. הוא למד מלאכה כדי שיוכל להרוויח את לחמו.
ג. האיש אמר: "באתי אליך לבקש מתנה."
ד. הבחור חשב: "איך אוכל לעזור לו בלי שתבייש?"
ה. המשרת אמר: "שמעתי שאפשר לקנות אצלך מרגליות."

2. השלמת משפטים

- היעזרו במחסן והשלימו את שם הפועל המתאים:
- א. הייתי מזמין אותו ___ איתי.
  - ב. הייתי מעודד אותו ___ שאלות.
  - ג. הייתי מקשיב לו כדי ___ לו באופן מתאים.
  - ד. הייתי עוזר לו ___ חברים חדשים.

מחסן המילים: לשבת, להפיר, לשאול, לענות.

3. דיאלוג להשלמה

סעיד הוא תלמיד חדש בבית-הספר. ביום הראשון ללימודים הוא פגש את סלים. היעזרו במחסן והשלימו את שם הפועל המתאים:

סעיד: זו הפעם הראשונה שלי כאן. אני לא יודע איפה הכיתה שלי.

סלים: אני יכול לעזור לך ___ את הכיתה.

סעיד: תודה! אני גם לא מכיר את התלמידים.

סלים: אני אשמח ___ לך את החברים שלי.

סעיד: המורה דיברה מהר ואני לא הבנתי את כל החומר.

סלים: אני יכול ___ לך את החומר בסבלנות.

סעיד: אני מרגיש קצת לבד בהפסקות.

סלים: אולי נוכל ___ יחד מחר.

סעיד: תודה שאתה מוכן ___ לי.

מחסן המילים: לשבת, להספיר, למצוא, להפיר, לעזור.

מילון

הפירוש בערבית	המילה
بِبَشَاشَةٍ، بِرَحَابِهِ صَدْر	בְּסִכּוֹר פְּנִים יָפוֹת
مُجْبَر	מוֹכְרָח
بِفَضْل	בְּזָכוֹת
مُمَزَّق	קְרוּעַ
خَادِم	מְשָׁרֵת
تَتَكَرَّر	הִתְחַפֵּשׂ
بِحَاجَةٍ	זְקוּק
جَوْعَانَ	רָעֵב
عَطْشَانَ	צָמֵא
حَزِينٌ	עָצוּב
مِهْنَةً	מְלָאכָה
لِيَرْبِحَ	לְהַרְוִיחַ
تَحَدَّثَ	שִׁחַח
خَجَلَ	הִתְבַּיֵּשׂ
لِيَعْتَاشَ	לְהִתְפַּרְנֵס
الآنَ	עַתָּה
رَخِيصَ	זוֹל
جَوْهَرَةٌ	מְרַגְלִית
صَدَقَةٌ	נְדָבָה

1. בחרו באחת הדמויות שהופיעו בסיפור "מתן בסתר" וענו על השאלות הבאות:
  - א. מיהי הדמות המרכזית בסיפור?
  - ב. האם הדמות עזרה לאחרים?
  - ג. ציינו פעולה אחת שהדמות עשתה בסתר.
  - ד. איזו תכונה מאפיינת את הדמות שבחרתם?

2. מה הרעיון המרכזי של היחידה שלמדתם?
  - א. חשוב לעזור לאחרים
  - ב. חשוב לקבל פרס
  - ג. חשוב לתת בלי לבקש תודה
  - ד. חשוב להיות הראשון בכל דבר

4. בחרו במילים המתאימות להתנהגות האיש במשפטים הבאים:
  - א. האיש (מתן בסתר) לקח את הילד לביתו ונתן לו אוכל ובגדים.
    1. נתינה
    2. עזרה
    3. דאגה
    4. שמחה

  - ב. האיש (מתן בסתר) גידל את הילד בביתו עד שנהיה נער.
    1. דאגה
    2. תמיכה
    3. סקרנות
    4. משחק

5. כתבו משפט על מה שהייתם עושים במקרים הבאים:
  - א. חבר שלכם עצוב ויושב לבד בהפסקה.
    - התחלות אפשריות:
      - אני ניגש אליו ו...
      - אני שואל אותו אם...
      - אני מנסה לעזור לו על ידי...

    - ב. תלמיד חדש בפיתה.
      - התחלות אפשריות:
        - אני אומר לו ש...
        - אני מציע לו...
        - אני עוזר לו להבין...

יחידה 4: הטלפון הנייד

מבוא

ביחידה זו תלמדו על טקסט טיעון

סוג טקסט שבו הכותב מביע דעה בנושא מסוים, מציג נימוקים כדי לשכנע את הקוראים בצדקת עמדתו ודעתו, ולעיתים מתייחס גם לעמדות מנוגדות. ביחידה תכירו את המבנה של טקסט טיעון, תלמדו לזהות טענות מרכזיות ונימוקים משכנעים, תתרגלו הבעת עמדה בצורה ברורה ומסדרת, ותפתחו יכולת חשיבה ביקורתית.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- לקרוא קריאה שוטפת.
- להבין טקסטים כתובים ומושקפים.
- לזהות את הנושא ואת הרעיון של הטקסט.
- להגדיר מהו טקסט טיעון.
- להפיר את המבנה של טקסט טיעון - פיצד מציגים טענה ונימוקים.
- להעשיר את אוצר המילים.
- להביע עמדה בנושא השימוש בטלפון נייד בבית הספר.
- לכתוב פסקת טיעון בנושא שימוש בטלפונים ניידים בבית הספר.
- לדבר על יתרונות הטלפון הנייד וחסרונותיו.
- להביע דעה אישית - בעד או נגד השימוש בטלפונים ניידים בבית הספר, בעד או נגד שיעורי בית.

מבנה היחידה:

טקסט טיעון

בעד ונגד השימוש בטלפונים ניידים בבית הספר
הטלפון החכם - כלי עזר או מכשול?
ישנים עם המסכים

א. שאלות טרום קריאה

1. תארו מקרה שבו השתמשתם בטלפון הנייד בזמן שיעור.
2. כיצד השימוש בטלפון בזמן השיעור השפיע על ההקשבה או על ההשתתפות שלכם.
3. ציינו כלל אחד שלדעתכם יכול לעזור לשימוש נכון בטלפון בבית הספר.
4. לשים מה אתם משתמשים בטלפון בשעות הערב או לפני השינה.
5. ציינו יתרון אחד לשימוש בטלפון הנייד.
6. ציינו חיסרון אחד לשימוש בטלפון הנייד.

ב. אוצר מילים

לעודד, חברתי, סבלנות, שם לב, סקרן, מבלה, להגביל, לשפר, איזון, חיסרון, מנוחה, יתרון

1. היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר:
  - א. סעיד אוהב ללמוד דברים חדשים ולכן הוא ילד ____.
  - ב. כשאני משתמש יותר מדי בטלפון הנייד, קשה לי למצוא ____ בין לימודים ופנאי.
  - ג. המורה ביקשה מאיתנו ____ את זמן השימוש בטלפון בשיעור.
  - ד. אחרי יום ארוך אני צריך קצת ____ כדי להירגע.
  - ה. חשוב ____ תלמידים שמנסים להשתפר בלמידה.
  - ו. לשימוש בטלפון יש ____ כי הוא עוזר, אבל גם ____ כי הוא מפריע.

מחסן מילים: סקרן, איזון, להגביל, מנוחה, לעודד, יתרון, חיסרון.

2. כתיבת משפטים

- א. כתבו משפט עם המילה לשפר.
- ב. כתבו משפט עם המילה לעודד.
- ג. כתבו משפט עם המילה מבלה.
- ד. כתבו משפט עם המילה חברתי.

3. כתבו ליד כל משפט אם הוא יתרון או חיסרון:

- א. באמצעות הטלפון הנייד אני יכול לצלם את החומר מהלוח.
- ב. שימוש בטלפון במהלך השיעור גורם לחוסר ריכוז.
- ג. באמצעות הטלפון הנייד אני יכול לשמור על קשר עם ההורים.
- ד. שימוש ממושך בטלפון עלול לגרום לכאבי עיניים.

טקסט טיעון

הגדרה:

טקסט טיעון הוא טקסט שמטרתו לשכנע את הקוראים להסכים עם דעה מסוימת.

דוגמה:

השימוש המוגזם והלא נכון בטלפונים ניידים פוגע ביחסים ובקשרים החברתיים של הילדים. במקום לשחק עם החברים הם מעדיפים לשחק במכשירים. לכן חשוב להגביל את זמן המסך ולעודד את הילדים לשחק ולבלות עם החברים.

«**הסבר:** מטרת הפסקה היא לשכנע את הקוראים ששימוש מוגזם בטלפון הנייד פוגע בקשרים החברתיים.

מבנה טקסט הטיעון

טקסט טיעון בנוי מכמה חלקים עיקריים:

- **הצגת הטענה:** הצגת דעה או עמדה כלפי נושא מסוים.
דוגמה: לשימוש המוגזם בטלפונים ניידים יש השפעה רעה על הקשרים החברתיים של הילדים.
- **נימוקים:**
  - הילדים מעדיפים לתקשר עם החברים באמצעות הטלפונים הניידים ולא בשיחות פנים אל פנים.
  - שימוש מוגזם בטלפון הנייד בא על חשבון פעילויות חברתיות חשובות.

סיכום והמלצות: חזרה על הטענה והמלצה לפעולה.

דוגמה: לסיכום, הטלפון הנייד יכול לעזור לנו, אבל אם משתמשים בו בצורה מוגזמת, זה עלול להזיק. חשוב לדעת מתי להשתמש בטלפון, ולזכור שיש גם חיים מחוץ למסך.

1. קְרְאוּ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁלפְּנֵיכֶם וְסַמְנוּ אֶת הַטַּעֲנָה הַמֵּרְכֵזִית בְּכָל אֶחָד מֵהֶם :
  - א. פְּעִילוֹת גּוֹפְנִית חֲשׂוּבָה לְבְרִיאוֹת וּלְכֵן יֵשׁ לְעוֹדֵד יְלָדִים לְעִסוֹק בַּה לַפְּחוֹת שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשְּׁבוּעָה.
  - ב. יֵשׁ לְבַטֵּל אֶת הַטִּיּוֹל הַשְּׁנֵתִי, כִּי חֶלֶק מֵהַתְּלַמִּידִים לֹא מַגִּיעִים לְבֵית הַסֵּפֶר בְּזָמַן.
  - ג. יֵשׁ לְאַסּוֹר אֶת הַשְּׂיִמוּשׁ בְּטֶלְפוֹנִים נִיִּידִים בְּבֵית הַסֵּפֶר, כִּי הֵם מְפָרִיעִים לְמוֹרִים וּלְתַלְמִידִים.

2. קְרְאוּ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁלפְּנֵיכֶם וְסַמְנוּ אֶת הַנִּימוֹק בְּכָל אֶחָד מֵהֶם :
  - א. הַנְּהַלֵּת בֵּית הַסֵּפֶר הַחֲלִיטָה לְהַנְהִיג תְּלַבּוּשׁת אַחִידָה כִּי הִיא חוֹסֶכֶת זָמַן וּפְסָף.
  - ב. כְּדָאֵי לְלַמּוֹד בְּקְבוּצוֹת כִּי כַךְ הַתְּלַמִּידִים יְכוֹלִים לְעֹזֵר זֶה לְזֶה.
  - ג. כְּדָאֵי לְהַגְבִּיל אֶת שְׁעוֹת הַצִּפְפָּיָה שֶׁל הַיְלָדִים בְּטֶלוּוִיזְיָה כְּדֵי לְמַנוּעַ פְּגִיעָה בְּהַרְגָּלֵי הַשִּׁנָּה שֶׁלָּהֶם.
  - ד. הַהִשְׁתַּתְּפוֹת בְּחוּגִים עוֹזְרֵת לְיְלָדִים לְהִיּוֹת אֲנָשִׁים חֲבֵרִיתִים.
  - ה. צָרִיךְ לְעוֹדֵד טִיּוֹלִים מִשְׁפַּחְתִּים כִּי הֵם מְחַזְּקִים אֶת הַקְּשָׁרִים בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּחָה.

3. לְפָנֵיכֶם אַרְבַּעַה הַתְּחִלוֹת מִשְׁפָּטִים שֶׁבְּכָל אַחַת מֵהֶן יֵשׁ טַעֲנָה.

« בַּחֲרוּ בְּנִימוֹק הַמֵּתָאִים בִּיּוֹתֵר לְטַעֲנָה :

א. **יֵשׁ לְקְבוּעַ שְׁעָה קְבוּעָה לְשִׁנָּה**

1. כִּי שִׁנָּה גּוֹרֶמֶת לָנוּ לְאֲכוֹל יוֹתֵר.
2. כִּי שִׁנָּה טוֹבָה מְשַׁפֵּרֶת אֶת הַרִיכּוּז וְהַעֲרֻנוֹת.
3. כִּי שִׁנָּה טוֹבָה אֵינָה דָּבָר חֲשׂוֹב.
4. כִּי שִׁנָּה מוֹקֵדֶמֶת מֵאִפְשָׁרֶת לָנוּ לְבִלּוֹת עִם הַחֲבֵרִים.

ב. **חֲשׂוֹב לְהַתְּנַדֵּב בְּבֵית אֲבוֹת**

1. כִּי כַךְ אִפְשָׁר לְחַסוֹךְ כֶּסֶף.
2. כִּי זֶה מְקַצֵּר אֶת יוֹם הַלִּימּוּדִים.
3. כִּי זֶה עוֹזֵר לְמַדִּינָה.
4. כִּי כַךְ אִפְשָׁר לְעֹזֵר לְזַקְנִים.

ג. **כְּדָאֵי לְעֹזֵר לְתַלְמִידִים הַמְּתַקְּשִׁים בְּשִׁיעוּרֵי הַבַּיִת**

1. כִּי כַךְ הֵם יְכוֹלִים לְשַׁפֵּר אֶת הַצִּיּוֹנִים שֶׁלָּהֶם.
2. כִּי כַךְ הֵם יְכוֹלִים לְקַבֵּל מִתְּנוּת מִמְּחַנְכַת הַכֵּיִתָּה.
3. כִּי כַךְ הֵם יְכוֹלִים לְקַבֵּל פָּרֶס עַל עֲזָרְתָם.
4. כִּי כַךְ אִפְשָׁר לְעֹזֵר לְמִשְׁפַּחוֹת עֲנִיּוֹת.

4. דיאלוג: טענה ונימוק

קראו את הדיאלוג הקצר וענו על השאלות שאחריו:

סעיד: אני חושב שבית הספר צריך לָאָסוֹר שְׂימוּשׁ בטלפונים ניידים במהלך השיעורים.

עאידה: למה אתה חושב כך?

סעיד: כי זה מפריע לתלמידים ולמורים להתרכז בשיעורים.

עאידה: אבל יש גם יתרונות לשימוש בטלפון הנייד, כמו לחפש מידע על נושא השיעור.

סעיד: נכון, אבל אם כל תלמיד יתעסק בטלפון הנייד, אף אחד לא יקשיב לדברי המורה.

עאידה: לפחות אפשר להשתמש בו בהפסקות.

שאלות

א. מהי הטענה של סעיד?

1. צריך לָאָסוֹר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בטלפון הנייד בחצר בית הספר.
2. צריך להתיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בטלפון הנייד במהלך השיעורים.
3. צריך לָאָסוֹר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בטלפון הנייד בשיעורים.
4. צריך לָאָסוֹר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בטלפון הנייד בהפסקות.

ב. מה הנימוק של סעיד לטענה שלו?

ג. האם עאידה מסכימה לטענה של סעיד?

ד. מה הנימוק של עאידה לטענה שלה?

ה. האם הצליחה עאידה לשכנע את סעיד?

ו. מי מְשַׁנֵּיָהֶם שכנע אתכם בצדקת טענתו?

ז. לטענת עאידה, לטלפון הנייד יש יתרונות. מהו היתרון של הטלפון הנייד?

5. התאימו את הנימוק לטענה המתאימה:

טענות	נימוקים
א. יש להגביל את הישיבה מול המסכים.	כי היא פוגעת בהֶרְגָּלִי השינה
ב. כדאי לעודד תלמידים להכין שיעורי בית.	כי זה עוזר למורים ולתלמידים
ג. חשוב לשמור על השקט בשיעורים.	כי זה עשוי לשפר את הישגיהם
ד. עדיף לאכול מזון בריא.	כי הוא מונע חלק מהמחלות

6. פְּתִיבַת פְּסָקַת טִיעוֹן

« כְּתַבּוּ פְּסָקַת טִיעוֹן בְּנוֹשָׂא:

הָאֵם לֵאפְשֵׁר לְתַלְמִידִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטֵלְפוֹנִים נִיידִים בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁיעוּרִים?

הַנְּחִיּוֹת לְכַתִּיבָה:

« הָאֵם אַתֶּם בַּעַד אוֹ נֶגֶד הַטַּעֲנָה?

« צְיִינוּ שְׁנֵי נִימוּקִים הַמְּסַבְּרִים אֶת טַעֲנַתְכֶם.

« הַבִּיאוּ דוֹגְמָה מַחִי הַיּוֹם-יּוֹם שְׂמַחֲזֶקֶת אֶת הַנִּימוּקִים שִׁלְכֶם.

« סִימוּ בְּמִשְׁפַּט שְׂמַחֲזֶק אֶת עֲמֻדְתְּכֶם.

הִיעִזְרוּ בְּמַחֲסַן הַבִּיטוּיִם הַבָּאִים:

לְדַעַתִּי..., אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁ..., אֲנִי תוֹמֵךְ בְּטַעֲנָה כִּי..., אֲנִי לֹא מִסְכִּים לְטַעֲנָה כִּי..., הַסִּיבָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא..., הַנִּימוּק הָרֵאשׁוֹן הוּא..., נִימוּק נוֹסֵף הוּא..., נוֹסֵף עַל כַּךְ...

הַתְּחִילוּ

לְדַעַתִּי, יֵשׁ לְאַסוֹר אֶת הַשִּׁימוּשׁ בְּטֵלְפוֹנִים נִיידִים בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁיעוּרִים בְּבֵית הַסֵּפֶר.
הַסִּיבָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא...

לְדוֹגְמָה...

סִיבָה נוֹסֶפֶת הִיא...

לְדוֹגְמָה...

לְכֵן, אֲנִי חוֹשֵׁב/ת שְׂמוֹתֵר/שֶׂאסוֹר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטֵלְפוֹנִים נִיידִים בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁיעוּרִים.

מְדַבְּרִים וְכוֹתְבִים עַל יִתְרוֹנוֹת וְחִסְרוֹנוֹת הַטֵּלְפוֹן הַנִּייד

- הָאֵם אַתֶּם מְבִיאִים אֶת הַטֵּלְפוֹן הַנִּייד לְבֵית הַסֵּפֶר? אִם כֵּן, מַדּוּעַ?
- אִם כֵּן - מַתִּי אוֹ לְשֵׁם מַה אַתֶּם מִשְׁתַּמְשִׁים בּוֹ? בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁיעוּר, בְּזִמְן הַהִפְסָקָה, רַק בְּסוּף יוֹם הַלִּימוּדִים, לְשִׁיחוֹת עִם הַהוֹרִים בְּלִבָּד, לְמַטְרוֹת לִימוּדִיוֹת, לְשִׁימוּשִׁים אַחֵרִים.
- הָאֵם בֵּית סֵפֶר שָׂבּוּ אַתֶּם לומְדִים מֵאִפְשֵׁר לְכֶם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטֵלְפוֹן?
- הָאֵם בֵּית הַסֵּפֶר אוֹסֵר לְחַלוּטִין שִׁימוּשׁ בְּטֵלְפוֹן נִייד?
- הָאֵם בֵּית הַסֵּפֶר מֵאִפְשֵׁר לְכֶם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטֵלְפוֹן בְּהַפְסָקוֹת?

מְשִׁימַת פְּתִיבָה

« צְיִינוּ שְׁלוֹשָׁה יִתְרוֹנוֹת וְשְׁלוֹשָׁה חִסְרוֹנוֹת לְשִׁימוּשׁ בְּטֵלְפוֹן נִייד בְּבֵית הַסֵּפֶר.

דוֹגְמָאוֹת לִיִּתְרוֹנוֹת: אִפְשֵׁר לְהַתְקַשֵּׁר לְהוֹרִים בְּמִצַּב חִירוֹם.

אִפְשֵׁר לְחַפֵּשׂ מִידַע בְּנוֹשָׂאִים שׁוֹנִים.

דוֹגְמָה לְחִסְרוֹנוֹת: הַטֵּלְפוֹן מְפָרִיעַ לְמוֹרִים וְלְתַלְמִידִים בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁיעוּר.

בְּעֵד אֹו נֶגֶד הַשִּׁימוּשׁ בַּטֵּלְפוֹנִים נִיידִים בְּבֵית הַסֵּפֶר

הטלפונים הניידים הפכו לחלק בלתי נפרד מחיי היום-יום של כל אחד ואחת מאיתנו. כיום, כמעט לכל תלמיד יש טלפון חכם. הטלפונים משמשים אותנו לתקשורת, למידע ולבידור. עם זאת, ברוב בתי הספר החליטו לָאסור על השימוש בהם בתוך בית הספר.

בבתי ספר רבים בארץ מתנהל ויכוח - האם לאפשר לתלמידים להשתמש בטלפונים הניידים בשטח בית הספר, או שיש לָאסור את השימוש בהם? 5 מצד אחד, התלמידים תומכים בשימוש בטלפונים ניידים בבית ספר. הם אומרים שהטלפון עוזר להם לחפש מידע ולהשתמש באפליקציות לימודיות, ומאפשר להם לצלם את החומר מהלוח במקרה שלא הספיקו להעתיק את הכל. נוסף על כך, הטלפון מאפשר להם לשמור על קשר עם ההורים.

מצד שני, המורים מתנגדים לשימוש בטלפונים בבית הספר. הם אומרים שהטלפון הנייד גורם לחוסר ריכוז בשיעורים. כמו כן, התלמידים עסוקים בטלפונים במקום לתקשר זה עם זה. 10

לסיום, לטלפון הנייד יש חסרונות ויתרונות. מצד אחד, הוא יכול לעזור בלמידה ובתקשורת, אך מצד שני עלול להפריע לריכוז ולהחליש את הקשרים החברתיים של התלמידים. ייתכן שהפתרון הטוב ביותר הוא קביעת כללים ברורים - למשל, לָאסור שימוש בטלפונים בזמן השיעורים, אך לאפשר אותם בהפסקות.

מעובד על פי: קובובסקי, א. פרידן, א. שטיין, א. הוראה בעידן הלמידה הדיגיטלית, השילוב של טלפונים חכמים בתהליכי הוראה ולמידה, משרד החינוך.

« עֵנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבְּאוֹת:

1. מהי הטענה המרכזית של הטקסט?
2. מדוע המורים מתנגדים לשימוש בטלפון הנייד במהלך השיעורים?
3. ציינו מהפסקה הראשונה שני יתרונות של הטלפון הנייד.
4. מהי הטענה של התלמידים?
5. ציינו מהטקסט שני נימוקים המסבירים את טענת התלמידים.
6. מהי המסקנה המשתמעת מהפסקה האחרונה?
  - א. צריך לעשות שימוש נכון בטלפון הנייד.
  - ב. לטלפון הנייד יש רק חסרונות.
  - ג. לטלפון הנייד יש רק יתרונות.
  - ד. כל התשובות לא נכונות.
7. כיצד התעסקות בטלפון הנייד פוגעת בקשרים החברתיים?
8. **מילה והקף**
  - א. הקף מהמילה "תומכים" במשפט "התלמידים תומכים בשימוש בטלפונים ניידים בבית ספר" הוא:
    1. מסכימים
    2. מתנגדים
    3. לא מסכימים
    4. תשובות 2+3 נכונות
  - ב. ההפך מהמילה **חסרונות** במשפט "לסיום, לטלפון הנייד יש חסרונות ויתרונות" הוא:
    1. יתרונות
    2. נזקים
    3. פתרונות
    4. השפעות

9. מילה נרדפת

- א. המילה הנרדפת למילה "תומכים" במשפט "התלמידים תומכים בשימוש בטלפונים ניידים בבית ספר" היא:
1. מסכימים
  2. מתנגדים
  3. בעד
  4. תשובות 1+3 נכונות

- ב. משמעות המילה "לאסור" במשפט "ייתכן שהפתרון הטוב ביותר הוא [...] לאסור שימוש בטלפונים בזמן השיעורים" היא:
1. לאפשר
  2. למנוע
  3. להרחיק
  4. לתמוך

10. מילות קישור

- א. מילת הקישור "אך" במשפט "[...] אך מצד שני עלול להפריע לריפוי ולהחליש את הקשרים החברתיים" מורה על קשר לוגי של:
1. הוספה
  2. ניגוד
  3. סיבה ותוצאה
  4. תנאי

- ב. אפשר להמיר (להחליף) את מילת הקישור "אך" במילת הקישור:

1. אבל
2. אולם
3. בגלל
4. תשובות 1+2 נכונות

- ג. מילת הקישור "כמו כן" במשפט "התלמידים עסוקים בטלפונים במקום לתקשר זה עם זה" מורה על קשר לוגי של:
1. ניגוד
  2. הוספה
  3. סיבה ותוצאה
  4. תכלית (מטרה)

11. השלימו לפי הפסקה השנייה (שורות 4-9):

- א. אם לא מספיקים להעתיק את החומר מהלוח, אפשר ___ אֶפְשָׁר ___ אותו בטלפון הנייד.
ב. אפשר לחפש ___ אֶפְשָׁר ___ באמצעות הטלפון הנייד.
ג. התלמידים ___ אֶפְשָׁר ___ בשימוש בטלפון נייד בבית הספר.

12. מותר או אסור

- א. מותר/אסור לְדַבֵּר בטלפון הנייד במהלך השיעור.
ב. מותר/אסור להשתמש בטלפון הנייד מחוץ לבית הספר.
ג. מותר/אסור לצלם אנשים ללא רשות.

13. השלמת משפטים

היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר במשפטים הבאים:

- א. המורים ___ לשימוש בטלפון נייד בבית הספר.
- ב. התלמידים ___ בשימוש בטלפון נייד בבית הספר.
- ג. המורים טוענים שהשימוש בטלפון הנייד במהלך השיעור גורם ל ___.
- ד. הטלפון הנייד מאפשר לתלמידים לשמור על ___ עם ההורים שלהם.
- ה. בתי ספר רבים ___ על שימוש בטלפונים ניידים.

מחסן מילים: תומכים, אוסרים, קשור, מתנגדים, רעש.

14. ניסוח מחדש

בחרו במשפט הקרב ביותר במשמעותו למשפט המודגש:

א. רוב בתי הספר אוסרים על התלמידים להשתמש בטלפון בתוך הפיתה.

1. כל בתי הספר לא מאפשרים לתלמידים להשתמש בטלפון בפיתה.
2. חלק מבתי הספר מאפשרים לתלמידים להשתמש בטלפון בפיתה.
3. כמעט כל בתי הספר לא מאפשרים לתלמידים להשתמש בטלפון בפיתה.
4. רוב בתי הספר מונעים מהתלמידים להשתמש בטלפון בפיתה.

ב. התלמידים תומכים בשימוש בטלפונים ניידים בבית הספר.

1. כולם תומכים בשימוש בטלפונים ניידים בבית הספר.
2. רוב התלמידים משתמשים בטלפונים ניידים בבית הספר.
3. התלמידים בעד השימוש בטלפונים ניידים בבית הספר.
4. התלמידים מתנגדים לשימוש בטלפונים ניידים בבית הספר.

15. דיעה אישית

קראו את הקטע הבא וענו על השאלות שאחריו:

סאמי תלמיד בפיתה ז'. במהלך השיעור צלצל הטלפון הנייד שלו. המורה ביקשה ממנו לכבות את הטלפון. באותו הזמן, חסן, תלמיד אחר בפיתה, ישב בשקט ושלח הודעות לחבריו ולא הקשיב לשיעור. כשהמורה הבחינה בכך, היא לקחה ממנו את הטלפון הנייד. לאחר השיעור, המורה דיברה עם שניהם על חשיבות הקשב בפיתה ועל הכללים לשימוש בטלפון נייד בבית הספר.

- א. מדוע ביקשה המורה מסאמי לכבות את הטלפון הנייד?
- ב. מדוע לקחה המורה את הטלפון הנייד של חסן?
- ג. לפי דעתכם, מדוע לא לקחה המורה את הטלפון הנייד של סאמי?
- ד. מה דעתכם על התנהגות המורה בשני המקרים.
- ה. לו הייתם במקום המורה, כיצד הייתם מגיבים בשני המקרים?

הסמיכות

הסמיכות היא מבנה תחבירי של שני שמות עצם הסמוכים זה לזה ומציינים מושג אחד.

המילה הראשונה נקראת נסמך. והמילה השנייה נקראת סומך.

1. לפניכם ארבעה צרופים. קראו אותם ונענו על השאלות שאחריהם:

א. טלפון חכם

ב. הודעה חשובה

ג. צלילי המקשים

ד. מסך המגע

1. איזה צרוף יוצא דופן מבחינת המין הדקדוקי?

2. איזה צרוף אינו בן-חיד?

3. מהם שני צרופי הסמיכות?

4. **כתבו פרטים:**

	טלפון חכם
	הודעה חשובה

2. היעזרו בשמות הפועל הבאים וכתבו ארבעה משפטים קצרים על השימוש שלכם בטלפון

הנניד בבית הספר.

בכל משפט השתמשו בשם פועל שונה.

שמות הפועל:

לשלוח | לדבר | לכתוב | לצפות | להודיע | למצוא | לשמוע.

השימוש בטלפון הנייד בקרב בני נוער

בני נוער משתמשים הרבה בטלפון הנייד. תלמידים רבים אומרים שהשימוש בטלפון הנייד עוזר להם ללמוד ולדבר עם חברים. חלק מההורים חושבים שהשימוש בטלפון הנייד פוגע בהישגים בבית הספר, כי התלמידים לא מתרכזים בשיעורים. ההורים גם אומרים שהטלפון גורם לילדים לבלות פחות עם חברים ולדבר פחות זה עם זה. מורים רבים תומכים באיסור השימוש בטלפון הנייד בבית הספר, כי הם אומרים שהטלפון מפריע ללמידה וגורם לתלמידים לא לשלם לב לשיעור.

א. שאלות

1. מה אומרים התלמידים על השימוש בטלפון הנייד?
2. מה חושבים ההורים על השימוש בטלפון הנייד?
3. מה אומרים ההורים על ההשפעה החברתית של השימוש בטלפון הנייד?
4. למה תומכים המורים באיסור השימוש בטלפון הנייד בבית הספר?
5. למה חלק מההורים לא אוהבים שימוש רב בטלפון הנייד?
  - א. כי זה עוזר לתלמידים.
  - ב. כי זה פוגע בהישגים.
  - ג. כי זה מפריע לבילוי עם החברים.
  - ד. תשובות ב + ג נכונות.
6. מי מהבאים תומכים באיסור השימוש בטלפון הנייד בבית הספר? כתבו את הנימוק שלכם:
  - א. התלמידים
  - ב. ההורים
  - ג. המורים
  - ד. החברים

ב. משימת פתיחה

כתבו שני משפטים על השימוש בטלפון הנייד בבית הספר. קודם כתבו אם אתם בעד או נגד שימוש בטלפון בבית הספר. אחר כך הסבירו מדוע, או כתבו שני שימושים שאתם עושים בטלפון.

התחלות אפשריות:

- אני בעד שימוש בטלפון כי _____
- אני נגד שימוש בטלפון כי...
- אני משתמש/משתמשת בטלפון כדי _____

ג. לשון

תרגול הפעלים: **חושבים, תומכים, אומרים**

1. כתבו את המשפט עם כינוי הגוף "אני":
הם **חושבים** שהשימוש בטלפון הנייד פוגע בהישגים.
2. כתבו את המשפט עם כינוי הגוף "היא":
המורים **תומכים** באיסור השימוש בטלפון הנייד בבית הספר.
3. כתבו את המשפט עם כינוי הגוף "אני":
התלמידים **אומרים** שהשימוש בטלפון הנייד עוזר להם ללמוד.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
טַעֲנָה	إِدْعَاءٌ
מַטְרָה	هَدَف
לְשִׁכְנֵעַ	لِيُقْنِعَ
מוֹגֵזִים	مُبَالَغٌ فِيهِ
לְהַגְבִּיל	لِيُحَدِّد
לְעוֹדֵד	لِيُشְׂجِع
הַשְׁפָּעָה	تَأْثِير
חוֹסֵד	يُوفِّر
הַרְגֵל	عَادَةٌ، رَوْتِينَ
מְשַׁפֵּר	يُحَسِّن
יְתְרוֹנוֹת	إِجَابِيَّات
חֶסְרוֹנוֹת	سَلْبِيَّات
בִּידוֹר	تَرْفِيهِ
וּפְחוּחַ	نِقَاش
תּוֹמֵךְ	يُدْعِم
מִתְנַגֵּד	يُعَارِضُ
רַעַשׁ	ضَجَّة
לְכַבּוֹת	يُطْفِئُ

הטלפון החכם - כלי עזר או מכשול?

הטלפון הננייד הוא מכשיר חשוב בחיים שלנו. הוא עוזר לנו לדבר עם אנשים, לצלם, לשחק וללמוד. אבל כשמתמשים בו יותר מדי - עלולות להיות לכך תוצאות לא טובות.

אחת הבעיות היא בתחום החברתי. ילדים שֶמְבַלִים שעות רבות בטלפון מְדַבְרִים פחות עם ההורים והאחים, לא נפגשים עם חברים, ומרגישים לפעמים לבד. יש גם ילדים שמעלים תמונות של אחרים בלי רשות, או כותבים עליהם דברים לא יפים. זה פוגע באנשים אחרים ועלול לגרום להם להרגיש רע.

בעיה נוספת היא בתחום הלימודים. ילדים שמתמשים בטלפון במשך זמן רב מתקשים להתרכז, שוכחים להכין שיעורים, ולא מצליחים כמו קודם. הם גם לא קוראים ספרים, לא מתרגלים את חומרי הלימוד, ולא מתקדמים כמו שצריך.

יש גם בעיות בריאותיות. כאשר יושבים הרבה זמן מול המסך, העיניים מתעייפות ועלולות לכאוב. הרבה פעמים גם הגב והצוואר נפגעים, בגלל ישיבה לא נכונה. נוסף על כך, ילדים שישנים מעט בגלל שימוש בטלפון קמים עייפים, מתקשים להתרכז, ומרגישים חלשים.

לסיכום, הטלפון הננייד יכול לעזור לנו, אבל אם משתמשים בו בצורה מוגזמת, זה עלול להזיק. חשוב לדעת מתי להשתמש בטלפון, ולזכור שיש גם חיים מחוץ למסך.

מעובד מתוך: ברק, נעה (2025). הטלפון החכם - כלי עזר או מכשול? אתר "אגווגו".

« ענו על השאלות הבאות:

1. אילו פעולות אפשר לעשות בטלפון לפי הפסקה הראשונה?
2. באילו תחומים יש בעיות בגלל שימוש רב בטלפון?
3. כיצד משפיע הטלפון על הקשרים עם בני משפחה וחברים?
4. מדוע מתקשים ילדים להתרכז בלימודים לפי הטקסט?
5. אילו איברי גוף נפגעים כתוצאה משימוש ממושך בטלפון?
6. מה לדעתכם רוצה הכותב שנבין מהטקסט?
7. מהו הרעיון המרכזי של הטקסט?
  - א. הטלפון הנייד הוא מכשיר מיותר לילדים.
  - ב. שימוש בטלפון הנייד תורם רק ללמידה.
  - ג. שימוש מוגזם בטלפון הנייד עלול לגרום לבעיות שונות.
  - ד. הטלפון הנייד מסוכן לבריאות בלבד.
8. מהי אחת הבעיות החברתיות שמוזכרות בטקסט?
  - א. ילדים לא מצליחים להתרכז בשיעורים.
  - ב. ילדים לא ישנים מספיק שעות בלילה.
  - ג. ילדים לא מדברים עם בני משפחתם.
  - ד. ילדים לא ישנים בכלל.
9. מה ניתן להסיק מהטקסט לגבי שימוש בטלפון הנייד בלילה?
  - א. הוא משפר את איכות השינה.
  - ב. הוא עוזר להתרכז בלימודים.
  - ג. הוא עלול לגרום לעייפות וחולשה.
  - ד. הוא מחזק קשרים חברתיים.
10. לפי הטקסט, מהי אחת ההשפעות הבריאותיות של שימוש ממושך בטלפון הנייד?
  - א. שיפור בראייה.
  - ב. כאבי עיניים וצוואר.
  - ג. ירידה במשקל.
  - ד. כאבי ראש.

11. מילה נרדפת

המילה הנרדפת למילה "מְתַקְדָּמִים" במשפט: "[...] ולא מתקדמים כמו שצריך" היא:

- א. משתפרים
- ב. נחים
- ג. חוזרים
- ד. שוכחים

12. ההפך

א. ההפך של המילה "שֹׁכְחִים" במשפט: "ילדים שוכחים להכין שיעורים" הוא:

- 1. שָׁמִים לב
- 2. זוכרים
- 3. חושבים
- 4. שומרים

ב. ההפך של המילה "מְצַלְחִים" במשפט: "ילדים לא מצליחים כמו קודם" הוא:

- 1. מצטיינים
- 2. עוברים
- 3. מפסידים
- 4. נכשלים

13. מה היית מציע לחבר שמתמש בטלפון הנייד עד מאוחר בלילה ומתקשה להתרכז בבוקר?

- א. להמשיך כרגיל כי זה לא מזיק.
- ב. להפסיק לגמרי להשתמש בטלפון הנייד.
- ג. לנסות להגביל את זמן השימוש בטלפון הנייד בערב.
- ד. לִשְׁחַק יותר משחקים בטלפון הנייד.

14. קראו את המשפט הבא מתוך הטקסט, ולאחר מכן הסבירו לתלמיד שיושב לידכם במילים פשוטות מהי הבעיה החברתית שמתוארת בו.

המשפט מהטקסט:

"אחת הבעיות היא בתחום חברתי. ילדים שֶׁמְבַלְלִים שעות רבות בטלפון מְדַבְּרִים פחות עם ההורים והאחים, לא נפגשים עם חברים ומרגישים לפעמים לבד."

התחלות של משפטים

בטקסט כתוב ש...
במילים פשוטות זה אומר ש...

15. כתבו 3-4 משפטים שבהם אתם מביעים את דעתכם על הבעיה החברתית שהטקסט מציג.

האם אתם מסכימים עם מה שהכותב אומר? נמקו.

התחלות של משפטים

אני מסכים עם הכותב כי...
אני לא מסכים עם הכותב כי...

נושא: הטלפון החכם - כלי עזר או מכשול?

עבדו בזוגות.

כל תלמיד מקבל שלוש שאלות קבועות.
תלמיד א' שואל את תלמיד ב' את שלוש השאלות שלו, ותלמיד ב' עונה בכתב.
לאחר מכן מתחלפים: תלמיד ב' שואל, ותלמיד א' עונה.

היעזרו בצירופים הבאים:

הצירופים

השפעות פריאורתייות, בעיה גדולה, חומר לימוד, השפעות שליליות, בעיות חברתיות, השפעות לימודיות, יחסים בין בני נוער, איברי הגוף (עיניים, גב, צוואר).

שאלות תלמיד א'

1. אילו בעיות חברתיות נגרמות לדעתך משימוש מוגזם בטלפון החכם?
2. איך הטלפון החכם משפיע על חיי היום-יום של האנשים?
3. האם קרה לך או שמעת על מקרה שבו פרסמו מידע או תמונה של אדם אחר בלי רשות? מה דעתך על זה?

שאלות תלמיד ב'

1. האם לדעתך הטלפון החכם גורם גם לבעיות פריאורתייות? הסבר.
2. מהי לדעתך הבעיה הכי גדולה בשימוש בטלפון בקרב צעירים?
3. האם הטלפון מפריע לך בזמן הלימודים? כיצד?

דוגמה:

שאלה: אילו השפעות פריאורתייות יכולות להיות כתוצאה משימוש רב בטלפון החכם? הדיגימו.
תשובה: שימוש רב בטלפון החכם עלול לגרום לבעיות פריאורתייות כמו פאני גב וצוואר.

הצגת המשפטים

בסיום העבודה בזוגות, כל תלמיד בוחר שני משפטים מתוך מה שכתב ומציג אותם בפני הכיתה.

משימות לשון

1. כתבו את הצרופים הבאים בפיחיד :

- א. תוצאות טובות
- ב. בעיות גדולות
- ג. תמונות קפות
- ד. אנשים אחרים
- ה. בעיות בריאותיות

2. הוסיפו שם תואר מתאים :

- א. עינים _____
- ב. צוואר _____
- ג. גב _____

3. הפכו מסמיכות פרוצה לסמיכות חבורה :

סמיכות חבורה	סמיכות פרוצה	
_____	החיים של האנשים	א.
_____	תמונה של חבר	ב.
_____	התוצאות של הבחינה	ג.
_____	חומר של לימוד	ד.

4. היעזרו בצירופי הסמיכות וכתבו ארבעה משפטים על יתרונות וחסרונות הטלפון הניד :

תמונות החברים

שעורי בית

חומרי הלימוד

מסד הטלפון

כאבי עיניים

הטלפון הנייד - פלי עזר או מכשול?

הטלפון הנייד הוא מכשיר חשוב בחיים שלנו. אנחנו משתמשים בו כדי לדבר, לצלם, לשחק וללמוד. אבל כשמשתמשים בו יותר מדי, זה יכול לגרום לבעיות. ילדים שמבלים הרבה זמן בטלפון מדברים פחות עם המשפחה, נפגשים פחות עם חברים, ולפעמים פותבים או מעלים דברים שפוגעים באחרים. שימוש רב בטלפון גם מקשה על הילדים להתרכז בלימודים, להכין שיעורים ולהתקדם כמו שצריך.

שימוש ממושך בטלפון עלול לגרום גם לבעיות בריאות. העיניים מתעייפות, הצוואר פואב, וילדים שישנים מעט בגלל הטלפון קמים עייפים ומתקשים ללמוד. לכן חשוב להשתמש בטלפון בצורה נכונה, לא להגזים, ולזכור שיש פעילויות חשובות מחוץ למסך.

א. שאלות

1. ציינו מהפסקה הראשונה שתי פעולות שאפשר לעשות בטלפון הנייד.
2. ציינו מהטקסט שני תחומים שבהם יש בעיות בגלל שימוש רב בטלפון.
3. כיצד שימוש רב בטלפון משפיע על הקשרים עם בני משפחה וחברים?
4. מדוע התלמידים מתקשים להתרכז בלימודים?
5. ציינו מהפסקה השנייה שמות של שני איברים שעלולים להיפגע משימוש ממושך בטלפון.
6. לשימוש מוגזם בטלפון הנייד יש השפעות חברתיות. הקיפו את המשפט המסביר טענה זו:
  - א. ילדים לא מצלמים מספיק.
  - ב. ילדים מדברים פחות עם המשפחה.
  - ג. ילדים שנים יותר.
  - ד. ילדים קוראים יותר ספרים.
7. מהו המסר המרכזי של הכותב?
  - א. יש לעשות שימוש נכון בטלפון הנייד.
  - ב. הטלפון הנייד משמש לצילום ולמשחקים.
  - ג. ילדים משתמשים בטלפון כדי לדבר עם חברים.
8. מהו הרעיון המרכזי של הטקסט?
  - א. הטלפון מיותר לילדים.
  - ב. הטלפון עוזר רק בלמידה.
  - ג. שימוש מוגזם בטלפון עלול לגרום לבעיות.
  - ד. הטלפון מסוכן רק לבריאות.

ב. מְשִׁימַת פְּתִיבָה

פְּתָבו שְׁלוּשָה מִשְׁפָּטִים עַל הַשְּׁפָעוֹת הַשְּׁלִילִיּוֹת שֶׁל שִׁימוּשׁ מוּגְזָם בְּטֵלְפוֹן הַנֵּייד.

הִיעִזְרוּ בַּהֲתַחֲלוֹת הַמִּשְׁפָּטִים הַבָּאוֹת:

- שִׁימוּשׁ רַב בְּטֵלְפוֹן גוֹרָם ל...
(לדוגמה: להתעייף, לְכַאֲבֵי עֵינַיִם, לְקוֹשֵׁי לְהִתְרַכֵּז)
- לְפַעֲמִים הַטֵּלְפוֹן גוֹרָם ל...
(לדוגמה: פְּחוֹת זְמַן עִם הַמִּשְׁפָּחָה, פְּחוֹת מְפָגְשִׁים עִם חֲבֵרִים)
- פְּשָׁאֵנִי מִשְׁתַּמֵּשׁ/מִשְׁתַּמֶּשֶׁת הַרְבֵּה בְּטֵלְפוֹן, אֲנִי מִרְגִּישׁ/מִרְגִּישָׁה...
(לדוגמה: עֵיִפוֹת, חוֹסֵר רִיכּוּז)
- שִׁימוּשׁ מוּגְזָם בְּטֵלְפוֹן פּוֹגַע ב...
(לדוגמה: לִימוּדִים, בְּרִאוֹת, יַחֲסִים עִם הַחֲבֵרִים)

ג. לְשׁוֹן

1. סְמְנוּ אֵת הַנִּסְמָךְ וְאֵת הַסּוּמָךְ בְּצִירוּפֵי הַבָּאִים:

- א. בְּעִיּוֹת בְּרִאוֹת
- ב. רְשָׁתוֹת חֲבֵרְתִיּוֹת
- ג. כְּאֵב צְוֹאֵר

2. סְמְנוּ אֵילוּ מֵהַבָּאִים הֵם צִירוּפֵי סְמִיכוֹת:

- א. שִׁימוּשׁ מוּגְזָם
- ב. בְּעִיּוֹת בְּרִאוֹת
- ג. רְשָׁתוֹת חֲבֵרְתִיּוֹת
- ד. עֵינַיִם עֵיִפוֹת

3. פְּתָבו מִשְׁפָּט עִם כָּל אֶחָד מִצִּירוּפֵי הַסְּמִיכוֹת הַבָּאִים:

- א. שִׁימוּשׁ בְּטֵלְפוֹן
- ב. בְּעִיּוֹת בְּרִאוֹת
- ג. חֲבֵרֵי מִשְׁפָּחָה

4. פְּתָבו בְּיַחֲדִיד:

- א. בְּעִיּוֹת קְשׁוֹת
- ב. חֲבֵרִים טוֹבִים
- ג. כְּאֵבִים חֲזָקִים
- ד. הַשְּׁפָעוֹת חֲבֵרְתִיּוֹת

מילון

המילה	הפירוש בערבית
מְכַשֵּׁיר	جِهَازٌ
תּוֹצְאוֹת	نَتَائِجٌ
חֶבְרָתִי	اجْتِمَاعِي
רְשׁוֹת	إِذْن
תְּחוּם	مَجَالٌ
בְּרִיאֹת	صِحَّةٌ
מָסַךְ	شَاشَة
גֵּב	ظَهْر
צְנֹאֵר	رَقَبَة
מוֹגָזֵם	مُبَالَغٌ فِيهِ
לְהִזִּיק	لِيَضُرَّ

יְשֵׁנִים עִם הַמְּסָכִים

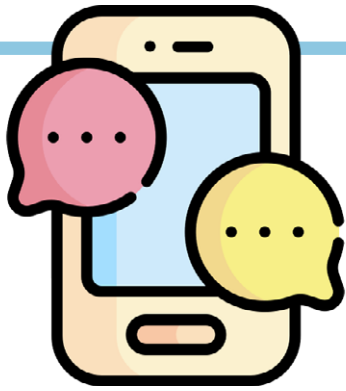
נועם הוא תלמיד פִּיתָה ז', סקרן ואוהב טכנולוגיה. בתקופה האחרונה הוא מרבה להשתמש בטלפון הנייד בשעות הערב. לאחר שהוא מְסַיֵּם את שְׁעוֹרָיו, הוא נכנס לחדרו, שוכב במיטה ומבלה זמן רב בגלישה ברשתות החברתיות, בְּצִפְיָה בסרטונים, במשחקים ובשליחת הודעות.

בבוקר הוא מתקשה להתעורר, מרגיש עייף, לא מרוכז בְּשִׁעוֹרִים, שוכח להכין מטלות ולעיתים נראה חסר סבלנות. המורה שלו שָׁמָּה לב לשינוי בהתנהגותו. גם בבית הוריו שמו לב שהוא מְדַבֵּר פחות עם בני המשפחה.

המוֹרֶה שוחחה עם נועם כדי להבין מה הסיבה לשינוי בהתנהגותו ואף עירבה את הוריו. יחד הם החליטו להגביל את שעות הַשְּׁימוּשׁ בטלפון בערב ולעודד אותו להשתתף בפעילויות משפחתיות. בנוסף, יועצת בית הספר הזמינה אותו לשִׁיחָה והציעה לו דרכים לשפר את הַרְיָפוּז ולשמור על איזון בין לימודים, מנוחה ופנאי. שיתוף הפעולה בין ההורים, המורה והיועצת עזר לנועם לשנות את הרגליו ולהבין את חשיבות הַשְּׁימוּשׁ הנכון בטלפון הנייד.

סעיז טרביה

א. מְדַבְּרִים עֵבְרִית

1. מה אתם הכי אוהבים לעשות בטלפון הנייד?
2. כמה זמן ביום אתם משתמשים בטלפון הנייד?
3. האם הטלפון הנניד עוזר לכם בלימודים?
4. מה מפריע לכם כשאתם משתמשים הרבה בטלפון הנייד?
5. איך אפשר להשתמש בטלפון הנייד בצורה נכונה?
6. מה אתם חושבים על ילדים שמעלים תמונות של אחרים בלי רשות?
7. מה אתם מעדיפים - לדבר עם חברים בטלפון הנייד או להיפגש אתם?

« ב. ענו על השאלות הבאות:

1. מה עושה נועם בערב?
2. אילו בעיות יש לנועם בבוקר?
3. כיצד משפיע השימוש בטלפון הנייד על הלימודים של נועם?
4. מה הקשר בין השימוש בטלפון הנייד לבין התחושות של נועם בבוקר?
5. מה אפשר להבין מהתגובה של ההורים?
  - א. הם לא שמים לב למה שקורה.
  - ב. הם כועסים על נועם.
  - ג. הם הבחינו בשינוי ומודאגים.
  - ד. הם מעודדים את נועם להשתמש בטלפון הנייד.
6. מהי הסיבה המרכזית לבעיות של נועם?
7. מדוע הזמינה המורה את נועם לשיתה?
8. מה החליטו ההורים לעשות לאחר ששמו לב לשינוי בהתנהגות של נועם?
9. היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר:
  - א. ילדים רבים ___ לתקשר עם החברים באמצעות הטלפון הנייד.
  - ב. תלמידים שמתמשים בטלפון הנייד עד שעה מאוחרת מתקשים ___ במהלך השיעורים.
  - ג. בעיות כמו פאני עיניים ועייפות הן דוגמה לבעיות ___.
  - ד. ילדים שמבזלים זמן רב מול ה ___ שוכחים שיש גם חיים אמיתיים.

מחסן המילים: בריאותיות, מסך, מעדיפים, להתרכז.

10. מילה נרדפת

המילה הנרדפת למילה "לְעִיתִים" במשפט: "לעיתים הוא ממשיך עד חצות ואף מְעַבֵּר לכך" היא:

א. אף פעם
ב. פעם אחת
ג. לפעמים
ד. כל הזמן

11. ההפך

א. ההפך של המילה "עייף" במשפט: "בבוקר הוא מתקשה להתעורר, מרגיש עייף, לא מרכז בשיעורים [...]" הוא:

1. ערני
2. רעב
3. עצוב
4. שקט

ב. ההפך של המילה "שוכח" במשפט: "[...] שוכח להכין מטלות, ולעיתים נראה חסר סבלנות" הוא:

1. כותב
2. זוכר
3. שואל
4. שוכח

ג. ההפך של הצירוף "חסר סבלנות" במשפט: "[...] ולעיתים נראה חסר סבלנות" הוא:

1. רגוע
2. שמח
3. מהיר
4. עיסוק

ג. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

« כְּתַבּוּ מִכְתָּב עֲצָה לְנוּעָם וְהַמְלִיצוּ לוֹ לַעֲשׂוֹת שְׂימוּשׁ נְכוּן בְּטֵלְפוֹן הַנֵּייד. »

התחלות אפשריות:

שלום נעם, קראתי את הסיפור שלך...
אני מציע/ה לך לנסות...
אני בטוח/ה שאם תעשה כך...

1. כְּתַבּוּ אֶת הַמְשַׁפָּטִים הַבָּאִים בְּיַחֲדָה :

- א. יְלָדִים שֶׁמְבַלְּיִם שָׁעוֹת רַבּוֹת בְּטֵלְפוֹן מִדְּבָרִים פְּחוֹת עִם הַהוֹרִים וְהָאֲחִים.
- ב. תַּלְמִידוֹת שֶׁלֹּא מְתַרְגְּלוֹת אֶת חוֹמְרֵי הַלִּימוּד מִתְקַשׁוֹת לְהַצְלִיחַ.
- ג. יְלָדוֹת שֶׁמְשַׁתְּמָשׁוֹת הַרְבֵּה בְּטֵלְפוֹן הַנֶּגֶד שׁוֹכַחוֹת לְהַכִּין שְׁעוּרִים.
- ד. יְלָדִים שֶׁיִּשְׁנִים מְעַט קָמִים עֵינַיִם.

2. הוֹסִיפוּ אֶת הַיְדִיעָה לְצִרוּפֵי הַבָּאִים :

א.	טֵלְפוֹן נֶגֶד
ב.	שָׁעוֹת עָרֵב
ג.	תַּחֲנוּם חֲבֵרְתִי
ד.	בְּנֵי מְשַׁפָּחָה

3. הַפְּכוּ מִסְמִיכוֹת חֲבוּרָה לְסְמִיכוֹת פְּרוּדָה :

סְמִיכוֹת חֲבוּרָה	סְמִיכוֹת פְּרוּדָה
א.	שָׁעוֹת הָעָרֵב
ב.	תַּחֲנוּם הַלִּימוּדִים
ג.	בְּעִיּוֹת בְּרִיאוֹת
ד.	בְּנֵי הַמְשַׁפָּחָה

4. הִיעֲזְרוּ בְּצִרוּפֵי הַבָּאִים וְכַתְּבוּ שְׁלוֹשָׁה מְשַׁפָּטִים :

- א. יְלָדִים עֵינַיִם
- ב. בְּעִיּוֹת בְּרִיאוֹתִיּוֹת
- ג. צִוּוּנִים טוֹבִים

מילון

המילה	הפירוש בערבית
סקרו	فُضُولِي
מבֵּלָה	يَقْضِي الْوَقْتِ
רֶשֶׁת	شَبَكَة
חֶבְרָתִי	اجْتِمَاعِي
צִפְיָה	مُشَاهَدَة
מְטָלוֹת	مَهَام
לְעִיתִים	أَحْيَانًا
סְבָלָנוֹת	صَبْر
שָׁם לֵב	يَنْتَبِه
הִתְנַהְגוֹת	تَصَرُّف
לְהִגְבִיל	لِيُحَدِّد
לְעוֹדֵד	لِيُشَجِّع
לְהִשָּׁתַתֵּף	لِيُشَارِك
יוֹעֵצַת	مُسْتَشَارَة
הִצִיעַ	اِقْتَرَح
לְשַׁפֵּר	لِيُحَسِّن
אֶזֶן	تَوَازُن
מְנוּחָה	رَاحَة
הֶרְגֵל	عَادَة، رُوتِين

בעד או נגד השימוש בטלפון נייד בבית הספר

1. אני מסוגלת

לקרוא / לכתוב פסקה / לענות על השאלות / לפרש מילים.
עדיין קשה לי בקריאה / בכתובה / בדיבור / בהבנה.
אני קוראת/ת בצורה שוטפת / בצורה כמעט שוטפת / בקושי.

2. נושא ורעיון מרכזי

א. מהו הנושא המרכזי של היחידה?
ב. מהו הרעיון המרכזי של היחידה?

3. פתבו חמש מילים חדשות שלמדתם מהיחידה. בחרו שלוש מתוכן וכתבו אותן במשפטים.

4. א. האם החומר שלמדתם עזר לכם לכתוב?

ב. האם אתם מסוגלים לכתוב דעה בעד או נגד השימוש בטלפון נייד בבית הספר?
אני בעד/נגד השימוש בטלפון נייד בבית הספר כי...

5. האם הבנתם את העמדות השונות לגבי הטלפון הנייד?

האם אתם מסוגלים לכתוב שתי דעות שהופיעו ביחידה בנוגע לשימוש בטלפון נייד בבית הספר?
מהי עמדת המורים?
מהי עמדת התלמידים?

6. היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר במשפטים הבאים:

א. אחד ה של השימוש בטלפון נייד בבית הספר שהוא לתלמידים לחפש מידע במהירות.
ב. כדי להבין את החומר, חשוב לשמור על במהלך השיעורים.
ג. המורים לעמדת התלמידים שתומכים בשימוש בטלפון נייד בבית הספר.
ד. ההורים בעמדת המורים שמתנגדים לשימוש בטלפון נייד בבית הספר.

מחסן מילים: מתנגדים, יתרונות, תומכים, ריפוי.

7. הקיפו את המילה יוצאת הדופן במשמעותה:

א. בעד, תומך, מתנגד, מסכים.
ב. יתרון, חיסרון, רווח, תועלת.
ג. מנע, אסר, טען, הגביל.

יְחִידָה 5: שִׁיעוּרֵי בַּיִת

מבוא

ביחידה זו תכירו עמדות ודעות שונות של מורים, תלמידים והורים בנוגע לשיעורי הבית. יש כאלה הרואים בהם כלי חשוב ללמידה עצמאית, בעוד אחרים סבורים שיש להפחיתם ואף לבטלם.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- לקרוא קריאה שוטפת.
- להבין טקסטים כתובים.
- לזהות את נושא הטקסט.
- לזהות את הרעיון המרכזי של הטקסט.
- לזהות משפטי מפתח ומילות מפתח בטקסט.
- לזהות את הטענה או הטענות המופיעות בטקסט.
- לזהות את הנימוקים לטענה או לטענות המופיעות בטקסט.
- להפיק מילות מפתח האופייניות לטקסט טיעון: תומכים, מתנגדים, בעד, נגד.
- להעשיר את אוצר המילים.
- לספח את כושר ההבעה בעל-פה.
- לפתח את כושר החשיבה הביקורתית.
- לכתוב פסקת טיעון.

מבנה היחידה

- שיעורי בית - בעד ונגד
- האם שיעורי הבית משפרים את הישגי התלמידים?
- בית הספר נוה שֶׁלֹּם
- קטע האָזְנָה

א. שאלות טרום קריאה

1. ציינו מקרה שבו ויתרתם על חוג או פעילות שאהבתם בגלל שיעורי הבית.
2. האם שיעורי הבית מקשים עליכם להיפגש עם חברים אחר הצוהריים? הסבירו בקצרה.
3. האם שיעורי הבית תורמים להבנה טובה יותר של החומר הנלמד? הביאו דוגמה מחייכם.
4. ציינו תרון אחד של שיעורי הבית מתוך ניסיון אישי.
5. ציינו חיסרון אחד של שיעורי הבית מתוך תנויה שלכם.
6. האם אתם מכירים תלמידים יהודים (או ערבים) דרך ההורים, חוגים או פעילויות משותפות? היכן התקיימה ההיכרות?
7. האם יצא לכם לבקר בבית של משפחה יהודית (או לארח משפחה יהודית בביתכם)? תארו בקצרה את הביקור או האירוח.

ב. אוצר מילים

בעד, נגד, עמדה, תחום, הישגים, דעות, מדעים, שוויון

1. השלימו את המילה החסרה מתוך שלוש האפשרויות המוצעות:
  - א. רוב התלמידים ___ (טענה / בעד / מסקנה) צמצום שיעורי הבית.
  - ב. תרגול קבוע משפר את ה ___ (הישגים / גורמים / המלצה) של התלמידים.
  - ג. התחום האהוב עליי בבית הספר הוא ___ (תוצאה / מדעים / הפסקה).
  - ד. לכל תלמיד יש ___ (חלום / עמדה / הצלחה) משלו בנוגע לשיעורי הבית.
2. היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר:
  - א. ציונים טובים במבחנים נחשבים ל ___.
  - ב. בפיתה שלנו חשוב לשמור על ___ בין כל התלמידים.
  - ג. תלמידים שתומכים בצמצום שיעורי הבית הם ___ הצמצום.
  - ד. בשיעור הוצגו ___ שונות בנושא הארכת יום הלימודים.

מחסן מילים: שוויון, בעד, דעות, הישגים.

3. התאימו לכל מילה את ההגדרה המתאימה מתוך הרשימה:
  - א. הוא תומך בדעה מסוימת .
  - ב. תוצאות טובות בלימודים או במבחנים.
  - ג. תחום לימוד העוסק בחקר הטבע .
  - ד. דעות שונות של אנשים על אותו נושא.

שְׁעוֹרֵי בֵּית - בְּעֵד וְנֶגֶד

הַמּוֹרָה: שלום תלמידים, היום נדבר על נושא חשוב - שיעורי הבית. אני חושב שהם עוזרים לכם ללמוד טוב יותר.

אֲחִי: אני חושב שאתה טועה. אנחנו לומדים הרבה שעות בבית הספר, ואנחנו חוזרים הביתה עייפים. למה אנחנו צריכים ללמוד גם בבית?

5 המורה: כי תרגול בבית מְחַזֵּק את מה שלמדתם בַּבֵּיתָה ועוזר לכם לזכור את החומר. **נֶסֶרִין:** אבל אין לנו זמן. יש לנו עוד דברים שאנחנו צריכים לַעֲשׂוֹת אחרי יום לימודים ארוך.

המורה: על אלו דברים את מדברת?

נֶסֶרִין: אני משתתפת בחוגים אחרי הלימודים, והשיעורים מְקַשִּים עלי לעסוק בתחביבים שאני כל כך אוהבת. **10**

סַעִיד: אולי כדאי לַעֲשׂוֹת את שיעורי הבית בסוף הַשִּׁיעוֹר. המורה יְקַדִּישׁ עֶשֶׂר דְּקוֹת לתרגול החומר שלמדנו.

המורה: רעיון מצוין, אבל הַאֵם זה יספיק לכולם?

סַעִיד: אני חושב שכן.

סַעִיד טַרְבִּיָה

א. מְדַבְּרִים עִבְרִית

היעזרו בהתחלות המשפטים וענו בעל-פה על השאלות הבאות:

1. האם לדעתכם שיעורי הבית באמת משפרים את ההישגים בלימודים?
התחלה: אני חושב ששיעורי הבית משפרים/לא משפרים את ההישגים כי...
2. האם לדעתכם שיעורי הבית צריכים להיכלל בציון הסופי?
התחלה: אני חושב ששיעורי הבית צריכים/לא צריכים להיכלל בציון כי...
3. איך אתם מרגישים כשִׁיש הרבה שיעורי בית בתקופת מבחנים?
התחלה: בתקופת מבחנים אני מרגיש/ה...
4. כתבו משפט שמנסה לשכנע את המורה לא לתת שיעורי בית בתקופת מבחנים.
התחלה: אני חושב/ת שלא כדאי לתת שיעורי בית בתקופת מבחנים כי...
5. אילו דרכי הערכה אחרות אפשר להציע במקום מבחנים ושיעורי בית?
התחלה: אפשר להעריך תלמידים גם על ידי...
6. מהו היתרון הכי חשוב של שיעורי הבית לפי דעתכם?
התחלה: לדעתי היתרון הכי חשוב של שיעורי הבית הוא...

ב. עֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

1. מה דעתו של המורה על שיעורי הבית?
2. האם התלמידים מסכימים עם דברי המורה?
3. ציינו מהקטע שְׁנֵי נימוקים המְסַבְּרִים את עֲמֶדַת התלמידים.
4. מהו הפתרון שמציע סעיד?
5. האם המורה הסכים לפתרון של סעיד?
6. מה דעתכם על הפתרון של סעיד?

בְּנֵי קַל

צִוּוּי	עֲתִיד	הוֹה	עָבַר	כְּנֻי גוֹף	
	אֶלְבֵּשׁ	לוֹבֵשׁ / לוֹבֵשֶׁת	לְבַשְׁתִּי	אֲנִי	יְחִיד
לְבַשׁ	תִּלְבֹּשׁ	לוֹבֵשׁ	לְבַשְׁתָּ	אַתָּה	
לְבַשְׁי	תִּלְבָּשִׁי	לוֹבֵשֶׁת	לְבַשְׁתְּ	אַתְּ	
	יִלְבֹּשׁ	לוֹבֵשׁ	לְבַשׁ	הוּא	
	תִּלְבֹּשׁ	לוֹבֵשֶׁת	לְבַשָּׁה	הִיא	
	נִלְבֹּשׁ	לוֹבָשִׁים / לוֹבָשׁוֹת	לְבַשְׁנוּ	אֲנַחְנוּ	רְבִים
לְבַשׁוּ	תִּלְבָּשׁוּ	לוֹבָשִׁים	לְבַשְׁתֶּם	אַתֶּם	
לְבַשְׁנָה	תִּלְבֹּשְׁנָה	לוֹבָשׁוֹת	לְבַשְׁתֶּן	אַתֶּן	
	יִלְבָּשׁוּ	לוֹבָשִׁים	לְבַשׁוּ	הֵם	
	תִּלְבֹּשְׁנָה	לוֹבָשׁוֹת	לְבַשׁוּ	הֵן	

שֵׁם הַפְּעוּלָה: לְבִישָׁה

שֵׁם הַפּוֹעֵל: לְלַבֵּשׁ

זֶהוּ הַשׁוֹרֵשׁ וְהַבְּנָיִן

כְּדִי לְזַהוֹת אֶת הַשׁוֹרֵשׁ וְהַבְּנָיִן יוֹצְרִים צוּרַת עָבַר/נִסְתָּר (הוּא).

דוּגְמָאוֹת:

לְמַדָּה	הוּא / עָבַר	לָמַד	(פָּעַל / קַל)
נִשְׁלִימוּ	הוּא / עָבַר	הִשְׁלִים	(הַפְּעִיל)
מִשְׁלָמַת	הוּא / עָבַר	שָׁלַם	(פְּעִיל)

« תרגילים

1. סמנו את הפעלים שבזמן הוזה במשפטים הבאים :

- אני עוזר לחברי בשיעורי הבית.
- שיעורי הבית עוזרים לתלמידים להבין את החומר שלמדו.
- היא זוכרת את כל החומר בעל-פה.
- הן לא שוכחות להכין את שיעורי הבית.
- מחנכת הכיתה שומעת את טענת התלמידים.

2. קראו את המשפטים הבאים וצנו על השאלות שאחריהם :

- המורה עוזרת לתלמידים להבין את נושא השיעור.
- תלמידים אוהבים ללמוד בכיתה מסודרת.
- הילדים לומדים יחד לבחינה בעברית.
- המורה דואגת לכל התלמידות והתלמידים.

שאלות:

- כתבו את השורש של הפעלים המודגשים.
- מהם הזמן והבנין המשותפים לכל הפעלים המודגשים?
- בחרו שני פעלים מהמשפטים וכתבו אותם בזמן עבר עם כינויי הגוף הבאים :
אני, אתה, אתם, הן.
- כתבו משפט בזמן עבר על מורה/מורה שער/שעזרה לקום.
- כתבו שלושה משפטים שמתארים משהו שאתם אוהבים לעשות בבית הספר.
« השתמשו בפועל "אוהב" או "אוהבת".»

3. השלמת משפטים

- היעזרו במחסן הפעלים והשלימו את החסר במשפטים הבאים :
- כשהתלמיד ___ שאלה בנימוס, המורה מקשיבה לו.
  - המורה ___ לכל תלמיד ומקפיד לראות אם מישהו מתקשה.
  - כשהתלמידים לא מפריעים, הם ___ באווירה נעימה.
  - אנחנו ___ את מחנכת הכיתה כי היא ___ לכלם.

מחסן הפעלים: דואגת, אוהבות, שואל, דואג, לומדים.

4. השלימו את המשפטים בפועל בבנין קל ובזמן הוזה מהשורש שבסוגריים :

- היא ___ (חש"ב) איך לענות על השאלה.
- אני ___ (עז"ר) לחבר להכין את שיעורי הבית.
- היא לא ___ (כת"ב) את החומר במחברת, כי היא ___ (זכ"ר) את הכל בעל-פה.
- התלמידות ___ (חי"ר) הכיתה בשעה שלוש.

5. קראו את הצרופים הבאים ונענו על השאלות שאחריהם:

שיעורי בית   לימודי עברית
פיתוח גדולות   הישגי התלמידים

- א. הקיפו את הצירוף שאינו בסמיכות.
- ב. בחרו בשני צרופים וכתבו אותם בנחיד.
- ג. הפכו את הצרופים הבאים מסמיכות חבורה לסמיכות פרוזה:
  1. הישגי התלמידים
  2. שיעורי בית
  3. לימודי עברית

בעד או נגד שיעורי בית?

הוראות לתלמידים

עבדו בזוגות.

במשימה זו תנהלו ויכוח קצר על שיעורי הבית. ככל אחד מכם יבחר עמדה - בעד או נגד - וינסה לשכנע בה את התלמיד שיושב לידו. עליכם להשתמש בשני צרופים בלבד מתוך הרשימה.

הצירופים

צירופים שיוכלים לתמוך בטענה בעד:

- ◀ הבנת החומר
- ◀ חיזוק הלמידה
- ◀ רמת ההישגים

צירופים שיוכלים לתמוך בטענה נגד:

- ◀ עומס השיעורים
- ◀ שעות הפנאי
- ◀ הקשרים החברתיים

דוגמאות:

בעד: שיעורי בית מסיעים להבנת החומר הנלמד.
נגד: שיעורי בית פוגעים בקשרים החברתיים.

האם שיעורי הבית משפרים את הישגי התלמידים?

מערכת החינוך בפינלנד נחשבת לאחת הטובות בעולם. במבחני פיז"ה, שהתפרסמו לאחרונה, פינלנד הגיעה להישגים גבוהים, במיוחד בתחום הקריאה והמדעים. מערכת החינוך בפינלנד שונה ממערכת החינוך במדינות אחרות - פחות שיעורי בית, יותר זמן חופשי לתלמידים. בישראל, לעומת זאת, תלמידים מקבלים שיעורי בית באופן קבוע, אך הישגיהם במבחנים הבינלאומיים נמוכים יחסית.

5 בשנת 2005 בָּחַן פרופ' ג'רלד לטנדרה את הקֶשֶׁר בין שיעורי הבית לבין הישגי התלמידים במבחנים בינלאומיים במתמטיקה ובמדעים. בְּקֶרֶב עשרות מדינות שנבדקו לא נמצא כל קשר חיובי בין כמות שיעורי הבית לבין הצלחה של התלמידים. במדינות רבות שהגיעו להישגים הגבוהים ביותר (דנמרק, יפן, צ'כיה), המורים נתנו מעט מאוד שיעורי בית. לעומת זאת, במדינות שֶׁבָּהֶן התלמידים הגיעו להישגים נמוכים (תאילנד, יוון, איראן) נתנו המורים הרבה מאוד שיעורי בית.

מעובד מתוך: דורון, א' (2019). להמציא מחדש: הורות וחינוך במאה ה-21. כתר.

« א. ענו על השאלות הבאות:

1. בְּמָה שׁוֹנָה מערכת החינוך בישראל ממערכת החינוך בפינלנד?
2. מה המְסָקָנָה המרכזית שְׁנִיתָן לְהַסִּיק מההשְׁוֹאָה בין מערכת החינוך בישראל למערכת החינוך בפינלנד?
  - א. מערכת החינוך בפינלנד מצליחה למרות שיש בה פחות שיעורי בית.
  - ב. שיעורי הבית עוזרים לתלמידים הישראלים להשיג הישגים טובים.
  - ג. מערכת החינוך בפינלנד דומה למערכת החינוך בישראל.
  - ד. הישגי התלמידים הפינים טובים פחות מהישגי התלמידים הישראלים.
3. הקיפו את המְסָקָנָה המשתמעת מהטקסט:
  - א. ההישגים שהשיגו התלמידים הפינים במבחנים הבינלאומיים מְחַזְקִים את טענת המורים התומכים בשיעורי בית.
  - ב. ההישגים שהשיגו התלמידים הפינים במבחנים הבינלאומיים מְחַזְקִים את טענת התלמידים המתנגדים לשיעורי בית.
  - ג. ההישגים שהשיגו התלמידים הפינים במבחנים הבינלאומיים מְחַזְקִים את טענת ההורים התומכים בשיעורי בית.

4. ציינו מדינה אחת שהגיעה להישגים טובים במתמטיקה ובמדעים.

5. מה המשותף לדנמרק, ליפן ולצ'כיה?

6. מה חקר פרופ' לטנדרה בשנת 2005?

7. מהי תוצאת המחקר שערך פרופ' לטנדרה?

8. מהי המסקנה העולה מתוך המחקר שערך פרופ' לטנדרה?

9. בחרו בהשלמה המתאימה למשפטים הבאים:

א. במדינות כמו יפן ודנמרק, המורים נותנים מעט שיעורי בית, ויחד עם זאת...

1. התלמידים השיגו תוצאות טובות במבחנים.

2. לא נמצא קשר בין שיעורי הבית להצלחה במבחנים.

3. הישגי התלמידים היו נמוכים מאוד.

4. התלמידים נכשלו במבחנים.

ב. במדינות כמו יוון ואיראן, המורים נותנים הרבה מאוד שיעורי בית, ויחד עם זאת...

1. התלמידים השיגו תוצאות טובות במבחנים.

2. לא נמצא קשר בין שיעורי הבית להצלחה במבחנים.

3. הישגי התלמידים במבחנים היו נמוכים.

4. הישגי התלמידים היו טובים מאוד.

10. מילה נרדפת

המילה הנרדפת למילה "בְּחֵן" במשפט

"בשנת 2005 בְּחֵן פרופ' ג'רלד לטנדרה [...] בינלאומיים במתמטיקה ובמדעים" היא:

א. ראה

ב. בדק

ג. נגע

ד. שם לב

11. ההפך

קראו את הפסקה הבאה וענו על השאלה שאחריה:

בְּקֶרֶב עשרות מדינות שנבדקו לא נמצא כל קשר חיובי בין כמות שיעורי הבית לבין הצלחה של

התלמידים. במדינות רבות שהגיעו להישגים הגבוהים ביותר (דנמרק, יפן, צ'כיה), המורים

נתנו מעט מאוד שיעורי בית.

« מָצְאוּ בַּפְּסָקָה שְׁלֵעִיל את ההפך של המילים הבאות:

כִּישְׁלוֹן _____

נְמוּכִים _____

שְׁלִילִי _____

ב. חוקרים ולומדים

מטרת הפעילות היא לחקור את מערכת החינוך במדינות שונות בעולם, תוך התמקדות בהיבטים כמו שיעורי בית, ימי לימוד, שעות לימוד והישגים במבחנים בינלאומיים.

שלב 1:

התחלקו לחמש קבוצות. כל קבוצה תבחר מדינה אחת למחקר:
ישראל | פינלנד | צרפת | דנמרק | יפן.

שלב 2:

חקרו את מערכת החינוך במדינה שקיבלתם. אספו מידע בנושאים הבאים:
מספר התושבים במדינה.
שפת ההוראה/הלימוד.
האם התלמידים מקבלים שיעורי בית? אם כן, כמה?
כמה ימים לומדים בשבוע?
כמה שעות לומדים ביום?
כיצד מדורגת המדינה במבחנים בינלאומיים?

שלב 3:

עיבוד הנתונים והצגת הממצאים:
ארגנו את המידע בטבלה או במצגת.
כל קבוצה תכין תקציר ותציג אותו בפיתה.

שלב 4:

השואה ודיון:

לאחר הצגת הנתונים, דונו בפיתה:
מהן המדינות עם הכי הרבה/הכי מעט שיעורי בית?
באיזו מקום מדורגת המדינה שחקרתם במבחנים הבינלאומיים?

שאלון: דעתכם על שיעורי בית

מטרת השאלון: לבדוק את עמדתכם לגבי שיעורי בית:
האם שיעורי הבית עוזרים לכם להבין את החומר?
כמה זמן אתם מקדישים לשיעורי הבית?
האם שיעורי הבית מפריעים לכם לעסוק בדברים לא פחות חשובים?

ג. השאלון

מסכים	פחות מסכים	לא מסכים

1. שיעורי הבית עוזרים לי להבין טוב יותר את החומר.
2. אני מקדישה יותר משעה אחת ביום לשיעורי הבית.
3. שיעורי הבית מפריעים לי לעסוק בדברים שאני אוהבת/ת.
4. יש יותר מדי שיעורי בית.
5. שיעורי הבית תורמים להצלחה במבחנים.
6. עדיף לקבל פחות שיעורי בית.
7. אפשר לתרגל את החומר בפיתה.
8. שיעורי הבית מונעים ממני לפגוש חברים.
9. **מסקנות והמלצות**
  - א. מהי המסקנה המשתמעת מהתשובות שלכם לשאלון?
  - ב. נסחו משפט עם המלצה למורים למצוא את האיזון בין שיעורי הבית לבין שעות הפנאי.

האם שיעורי הבית משפרים את ההישגים של התלמידים?

יש מדינות בעולם שנותנים בהן מעט שיעורי בית, כמו פינלנד. במדינות האלה התלמידים מצליחים מאוד במבחנים הבינלאומיים, בייחוד במתמטיקה ובמדעים. במדינות שנותנים בהן מעט שיעורי בית, התלמידים מקבלים גם יותר זמן חופשי אחרי בית הספר, וזה עוזר להם להרגיש טוב וללמוד בצורה רגועה.

לעומת זאת, יש מדינות שנותנים בהן הרבה שיעורי בית, כמו ישראל ואיטליה. במדינות האלה התלמידים לא מצליחים כל כך במבחנים הבינלאומיים. מחקר שבדק את הקשר בין כמות שיעורי הבית לבין הצלחה במבחנים הבינלאומיים מצא שאין קשר חיובי בין כמות שיעורי הבית לבין הצלחה. לכן יש אנשים שחושבים שפדאי לתת פחות שיעורי בית, אבל שיעורים קצרים וברורים.

א. שאלות

1. באיזו מדינה נותנים מעט שיעורי בית?
2. באילו מקצועות התלמידים מצליחים מאוד במדינות שנותנים בהן מעט שיעורי בית?
3. מה מקבלים התלמידים במדינות שנותנים בהן מעט שיעורי בית?
4. באילו מדינות נותנים הרבה שיעורי בית?
5. מה קורה לתלמידים במדינות שנותנים בהן הרבה שיעורי בית?
6. מה בדק המחקר?
8. מה חושבים האנשים שמוזכרים בטקסט לגבי כמות שיעורי הבית?
9. מה פירוש המילה "מצליחים" במשפט: התלמידים "מצליחים" מאוד במבחנים הבינלאומיים?
  - א. לא עוברים את המבחן.
  - ב. מקבלים ציונים טובים.
  - ג. לא מבינים את החומר.
10. מה ההפך מהמילה "נותנים" במשפט: במדינות מסוימות נותנים מעט שיעורי בית?
  - א. לוקחים.
  - ב. כותבים.
  - ג. שואלים.

ב. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

- כְּתַבוּ פְּסָקָה קְצָרָה עַל שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת שֶׁלְכֶם.
בְּפְסָקָה שֶׁלְכֶם הַתִּייחֶסוּ לְשִׁלּוּשָׁה דְבָרִים :
1. כְּמָה שִׁיעוּרֵי בַיִת אַתֶּם מִקְבָּלִים בְּדֶרֶךְ כָּלֵל?
  2. אֵיךְ אַתֶּם מְרַגְּשִׁים כְּשֵׁי שֶׁלְכֶם הִרְבָּה אוֹ מֵעַט שִׁיעוּרֵי בַיִת?
  3. מָה אַתֶּם חוֹשְׁבִים : עַדִּיף לְתַת הִרְבָּה שִׁיעוּרֵי בַיִת אוֹ מֵעַט שִׁיעוּרֵי בַיִת, וְלָמָּה?

הַתְּחִלּוֹת מִשְׁפָּטִים

עַל כְּמוֹת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת שֶׁלְכֶם :

- בַּבַּיִת הַסֵּפֶר שֶׁלִּי נוֹתֵנִים...
- לַפְעָמִים יֵשׁ לִי הִרְבָּה שִׁיעוּרֵי בַיִת וּלְפַעְמִים...
- כְּשֵׁי לִי הִרְבָּה שִׁיעוּרֵי בַיִת אֲנִי מְרַגֵּשׁ/מְרַגֵּשָׁה...
- שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת עוֹזְרִים לִי כְּשֵׁי...
- אֲנִי חוֹשֵׁב/חוֹשֶׁבֶת שֶׁכֵּדָאִי לְתַת...

מִשְׁפָּט סִיּוּם:

- בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְבַר, אֲנִי חוֹשֵׁב/חוֹשֶׁבֶת שִׁיעוּרֵי בַיִת חֲשׁוּבִים רַק אִם הֵם קִצְרִים וּבְרוּרִים וְעוֹזְרִים לִי לְהַבִּין אֶת הַחוּמֵר.

ג. לְשׁוֹן - בְּנִיין קַל בְּזִמְנֵי הַיּוֹה

1. סְמְנוּ אֶת הַפּוֹעֵל בְּמִשְׁפָּט :

- א. בְּמַדִּינוֹת מְסוּיְמוֹת נוֹתְנִים מֵעַט שִׁיעוּרֵי בַיִת.
- ב. אֲנִשִּׁים רַבִּים חוֹשְׁבִים שֶׁכֵּדָאִי לְתַת פְּחוֹת שִׁיעוּרֵי בַיִת.
- ג. הַתְּלַמִּידִים לוֹמְדִים טוֹב יוֹתֵר כְּשֵׁי לֵהֵם זִמְנֵי חוֹפְשֵׁי.
- ד. הַמּוֹרִים אוֹמְרִים שֶׁשִׁיעוּרֵי קִצְרִים עוֹזְרִים לְתַלְמִידִים.
- ה. הַתְּלַמִּידִים כּוֹתְבִים אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת בְּמַחְבֶּרֶת.

2. בְּחַרוּ בְּפּוֹעֵל הַמַּתְאִים לְמִשְׁפָּט :

- א. הַמּוֹרֵה לְמַדְעִים ___ ___ לְתַלְמִידִים שִׁיעוּרֵי בַיִת קִצְרִים.
  - נוֹתְנֵת / הוֹלֵךְ / הוֹלְכָת / נוֹתֵן
- ב. הַתְּלַמִּידָה ___ ___ טוֹב יוֹתֵר כְּשֵׁי לָהּ מֵעַט שִׁיעוּרֵי בַיִת.
  - קוֹרֵאת / לוֹמְדָת / כּוֹתְבָת
- ג. הַתְּלַמִּיד ___ ___ שִׁיעוּרֵי בַיִת לֹא תַמִּיד עוֹזְרִים.
  - הוֹלֵךְ / יוֹשֵׁב / חוֹשֵׁב
- ד. אֲנַחְנוּ ___ ___ אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת אַחֲרֵי בַיִת הַסֵּפֶר.
  - אוֹמְרִים / עוֹשִׂים / קוֹרְאִים
- ה. הַתְּלַמִּידִים ___ ___ יַחַד בְּקִבּוּצָה כְּדֵי לְהַבִּין אֶת הַחוּמֵר.
  - לוֹמְדִים / שׁוֹתִים / הוֹלְכִים

מילון

הפירוש בערבית	המילה
يُحَسِّن	מְשַׁפֵּר
إنجاز / تحصيل	הַיָּשָׁג
جهاز / نظام	מַעְרָכָת
التربية	הַחֲנוּךְ
عُلُوم	מִדְעִים
مُتَدَنِّين / مُتَدَنِّيَّة	בְּמוֹכִים
رياضيات	מַתְמָטִיקָה
إيجابي	חִיבוּבִי

בית הספר נווה שלום

בין ירושלים לתל אביב נמצא יישוב קטן ושקט בשם נווה שלום (בערבית: ואחת אל-סלאם). ביישוב הזה חיים יחד יהודים וערבים, מתוך רצון לבנות שלום, להבין אחד את השני ולכבד את התרבויות של כולם. בתוך היישוב נמצא בית ספר יסודי מיוחד, שבו לומדים ילדים יהודים וערבים יחד, באותה כיתה ובאותה שפה - גם בעברית וגם בערבית.

5 בבית הספר אין רק שיעורים רגילים כמו מתמטיקה, שפה ומדעים. יש גם שיעורים על שלום, שוויון, סובלנות ודו-קיום. הילדים משתתפים בפרויקטים משותפים, יוצאים לטיולים, לומדים על התרבויות של החברים שלהם, ומשתתפים בסדנאות דיאלוג. במקום מבחנים קשים, יש הרבה למידה בקבוצות, עבודות יצירתיות והצגות. המורים עוזרים לתלמידים לחשוב, לשאול שאלות וללמוד זה מזה.

10 התלמידים אומרים שהם מרגישים שייכים, בטוחים ושווים. הם לומדים להקשיב, לדבר בשתי שפות, ולכבד דעות שונות. גם ההורים משתתפים בפעילויות, כדי לחזק את הקשר בין הקהילה לבית הספר. נווה שלום הוא דוגמה לבית ספר שמראה שאפשר ללמוד - וגם לחיות - ביחד, בשלום ובכבוד.

מעובד מתוך: אתר מועצה אזורית מטה יהודה - בית הספר היסודי נווה שלום.

« א. ענו על השאלות הבאות:

1. היכן נמצא בית הספר נְוּוּה שלום?
2. מי לומדים יחד בבית הספר?
3. הֶעֱתִיקוּ מהפֶּסְקָה הראשונה משפט שְׁמִסְבִּיר מה המטרה של החיים המשותפים בְּיִשׁוּב נְוּוּה שלום.
4. בְּאֵילוּ שְׁפֹת לומדים התלמידים בבית הספר?
5. מה לומדים בבית הספר חוץ ממקצועות רגילים?
6. מה מחליף את המבחנים בבית הספר?
7. הֶעֱתִיקוּ מהטקסט משפט שמתאר את תפקיד המורים בבית הספר.
8. הֶעֱתִיקוּ שלוש מילים מהטקסט שמתארות את הִתְחוּשׁוֹת של התלמידים בבית הספר.
9. מה לדעתכם עוזר לתלמידים להרגיש כך?
10. מתוך הפֶּסְקָה השנייה (שורות 5-9), מהם המילה או הצירוף המתאימים להֶגְדָּרָה :
חיים משותפים של אנשים מקבוצות שונות?
11. מהי משמעות המילה "קְהִילָה" במשפט :
"כדי לחזק את הקשר בין הקהילה לבית הספר"?
אפשרויות:
  - א. קבוצת אנשים שחיה יחד במקום מסוים ומשתפת פעולה.
  - ב. בְּנֵיִן שֶׁבּוּ לומדים תלמידים.
  - ג. חנות גדולה שמוכרת מוצרים שונים.
  - ד. אירוע חגיגי שמתקיים בבית הספר.

12. התאימו בין ההגדרה למילה:

שייכות	א. הופעה בפני קהל
דו-קיום	ב. משימה קבוצתית עם מטרה ברורה
פרויקט	ג. חיים משותפים של קבוצות שונות
הצגה	ד. הרגשה שאני חלק ממהו

13. מהו הרעיון המרכזי של הטקסט?

- א. הצגת בית ספר שלומדים בו רק שפות.
- ב. הצגת בית ספר שמעודד תחרות בין תלמידים.
- ג. הצגת בית ספר שמחנך לחיים משותפים.
- ד. הצגת בית ספר שמבטל את כל המקצועות הרגילים.

« ב. עֵבְרִית דְּבוּרָה – שִׁיחָה בְּכִיתָה

1. האם פגשתם פעם ילדים יהודים?
2. איפה פגשתם אותם?
3. איך הרגשתם במפגש?
4. האם הייתם רוצים ללמוד במקום שבו יהודים וערבים לומדים וחיים יחד?
5. מה יכול להיות טוב במקום כזה?
6. מה יכול להיות קשה?

משימות לשון

1. זיהוי פועל, זמן ושורש
קראו את המשפט הבא וענו על השאלות שאחריו:
המורים עוזרים לתלמידים לחשוב, לשאול שאלות וללמוד זה מזה.
- א. מהו הפועל בבגן קל במשפט?
ב. מהו השורש של הפועל שצינתם בסעיף א?
ג. כתבו את הפועל בזמן עבר.
ד. כתבו משפט חדש עם הפועל בזמן עתיד.
ה. העתיקו את שמות הפועל במשפט.
2. כתבו את השורשים שבסוגריים בבגן קל, בזמן עבר:
א. הילדים ___ (למ"ד) יחד על תרבויות שונות.
ב. המורה ___ (כת"ב) את ההוראות על הלוח.
ג. הם ___ (שא"ל) שאלות מענינות.
3. כתבו שלושה משפטים משלכם, כל אחד בזמן אחר (עבר, הווה), עם פועל בבגן קל מתוך הטקסט.
בחרו שורש אחד בלבד (למשל: למ"ד, כת"ב, פת"ח, שא"ל).

דוגמה: שורש למ"ד:

עבר: אֶתְמוֹל לְמַדְתִּי עַל תְּרַבּוּיּוֹת שׁוֹנוֹת.
הווה: עֶכְשָׁיו אֲנִי לוֹמֵד שְׁפָה חֲדָשָׁה.

4. לפניכם דיאלוג בין סאמר מתל שבע והאדי מנווה שלום.
« היעזרו במחסן המילים והשלימו את שמות הפועל החסרים:
- א. **סאמר:** איך אתם מצליחים ___ בשתי השפות?
ב. **האדי:** המורים עוזרים ___ לנו אחד את השני.
ג. **סאמר:** האם קל לכם ___ לתלמידים יהודים?
ד. **האדי:** כן. יש פעילויות שעוזרות ___ את הקשר בינינו.
ה. **סאמר:** האם אתה יכול ___ פעילות משותפת שאתם עושים אחרי הלימודים?
ו. **האדי:** אחרי הלימודים אנחנו נפגשים במגרש כדי ___ יחד.

מחסן מילים: לשחק, להבין, לחזק, לתאר, ללמוד, להפיר.

נווה שלום

בין ירושלים לתל אביב נמצא יישוב קטן ושקט בשם נווה שלום. ביישוב הזה חיים יחד יהודים וערבים, מתוך רצון לבנות חיים משותפים. ביישוב נמצא בית ספר יסודי מיוחד, שבו לומדים ילדים יהודים וערבים יחד, באותה כיתה ובשתי שפות – עברית וערבית. בבית הספר לומדים על שוויון, סובלנות ודוקיום. הילדים יוצאים לטיולים ולומדים על התרבות של החברים שלהם, ובמקום מבחנים קשים יש למידה בקבוצות. המורים עוזרים לתלמידים לחשוב, לשאול שאלות וללמוד זה מזה. התלמידים אומרים שהם מרגישים שייכים, בטוחים ושווים. הם לומדים להקשיב, לדבר בשתי שפות ולכבד דעות שונות.

א. שאלות

1. איפה נמצא היישוב נווה שלום?
2. מי חיים יחד ביישוב נווה שלום?
3. במה שונה בית הספר בנווה שלום מבית ספר רגיל?
4. באילו שפות לומדים הילדים בבית הספר?
5. מה אפשר להסיק מהטקסט על היחסים בין יהודים וערבים בנווה שלום?
  - א. הם משתפים פעולה ולומדים יחד.
  - ב. הם לומדים בנפרד ולא נפגשים.
  - ג. הם כמעט לא מכירים זה את זה.
6. מה מחליף את המבחנים בבית הספר?
  - א. למידה בקבוצות.
  - ב. מבחנים קשים.
  - ג. שיעורי בית.

ב. משימת כתיבה

כתבו פסקה קצרה והציעו בה שינוי אחד או שניים שהייתם רוצים להכניס לבית הספר שלכם. היעזרו בהתחלות הבאות:

- בבית הספר שלי אין...
- אני חושב/חושבת שכדאי להוסיף...
- שינוי כזה יכול לעזור כי...

ג. לשון

1. כתבו את הפועל בזמן עבר לפי השורש שבסוגריים ובהתאם למשפט:
  - א. הילדים ___ (יצ"א) לטייל כחלק מהפעילות בבית הספר.
  - ב. התלמידים ___ (למ"ד) על התרבות של החברים שלהם.
2. כתבו את הפועל בזמן הווה לפי השורש שבסוגריים ובהתאם למשפט:
  - א. הילדים ___ (יצ"א) לטיולים כחלק מהלמידה המשותפת.
  - ב. התלמידים ___ (למ"ד) על התרבות של חבריהם בכיתה.

קִטַּע הַאֲזָנָה

הַאֲזִינוּ לַשִּׁיחָה בֵּין עֶבֶיר וְהוּדָא, וְעֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת:

שאלות

1. לָמָּה הִתְפֹּוֹנָה עֶבֶיר בַּמִּשְׁפָּט "אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁהַמּוֹרִים יִתְחַשְּׁבוּ בְּנוֹ?"
  - א. שֶׁהַמּוֹרִים לֹא יִתְּנוּ שִׁיעוּרֵי בַּיִת בְּכֻלָּל.
  - ב. שֶׁהַמּוֹרִים יִתְּנוּ פְּחוֹת שִׁיעוּרֵי בַּיִת.
  - ג. שֶׁהַמּוֹרִים יֹאפְשְׁרוּ לֹא לַעֲשׂוֹת אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.
  - ד. שֶׁהַמּוֹרִים יֹאפְשְׁרוּ לְתַרְגֵּל אֶת הַחוּמֵר בְּפִתְּהָ.
2. עַל מָה תִּדְבֹּר הוּדָא עִם מַחֲנֹכֶת הַפִּתְּהָ?
  - א. עַל הַרְעִיּוֹן לְבַקֵּשׁ מֵהַתְּלִמִּידִים לַעֲשׂוֹת אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.
  - ב. עַל הַרְעִיּוֹן לְבַטֵּל אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת בְּבֵית הַסֵּפֶר.
  - ג. עַל הַרְעִיּוֹן לְבַקֵּשׁ מֵהַמּוֹרִים לְהַפְחִית אֶת כַּמוֹת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.
  - ד. עַל הַרְעִיּוֹן לְעוֹדֵד אֶת הַתְּלִמִּידִים לַעֲשׂוֹת אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.
3. מֵהוּ סֵדֵר הַיּוֹם שֶׁל עֶבֶיר אַחֲרֵי יוֹם הַלִּימוּדִים?
  - א. הִיא מְכִינָה שִׁיעוּרֵי בַּיִת וְאַחַר כֵּךְ אוֹכֶלֶת אַרוּחַת צוֹהֲרָיִים.
  - ב. הִיא אוֹכֶלֶת אַרוּחַת צוֹהֲרָיִים וְאַחַר כֵּךְ מְכִינָה שִׁיעוּרֵי בַּיִת.
  - ג. הִיא עוֹזֶרֶת לְאִמָּא לְהַכִּין אֶת אַרוּחַת הַצּוֹהֲרָיִים וְאַחַר כֵּךְ אוֹכֶלֶת.
  - ד. הִיא עוֹזֶרֶת לְאִמָּא לְסַדֵּר אֶת הַבַּיִת וְאַחַר כֵּךְ מְכִינָה שִׁיעוּרֵי בַּיִת.
4. לְפִי דְבַרֵי הוּדָא, מִדּוּעַ הַמּוֹרִים נוֹתְנִים שִׁיעוּרֵי בַּיִת?
  - א. כְּדֵי לְתַרְגֵּל אֶת הַחוּמֵר הַנִּלְמַד.
  - ב. כְּדֵי לְהַעֲסִיק אֶת הַתְּלִמִּידִים בְּדַבְרִים לֹא חֲשׂוּבִים.
  - ג. כְּדֵי לְתַת לְתְּלִמִּידִים בּוֹנוֹס.
  - ד. כְּדֵי שֶׁהַתְּלִמִּידִים לֹא יִתְעַסְקוּ בְּדַבְרִים מְזִיקִים.
5. עֶבֶיר וְהוּדָא מְצִיעוֹת לְשִׁתֵּף אֶת הַתְּלִמִּידִים הָאַחֲרִים. מִדּוּעַ?
  - א. כְּדֵי לְשִׁמּוֹעַ אֶת עֲמֻדַת הַתְּלִמִּידִים הָאַחֲרִים לְגַבֵּי הַדְּרִיֶּשֶׁה לְצַמֵּס אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.
  - ב. כְּדֵי לְשִׁמּוֹעַ אֶת עֲמֻדַת הַתְּלִמִּידִים הַמִּתְנַגְּדִים לְצַמֵּס אֶת שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.
  - ג. כְּדֵי לְשִׁמּוֹעַ אֶת עֲמֻדַת הַתְּלִמִּידִים הַתּוֹמְכִים בְּצַמְצוֹם שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.
  - ד. כְּדֵי לְשַׁכְּנַע אֶת הַתְּלִמִּידִים לֹא לְתַמּוֹךְ בְּבַקְשָׁה לְצַמֵּס שִׁיעוּרֵי הַבַּיִת.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
תרבות	ثقافة
מתמטיקה	رياضيات
שויון	مساواة
סובלנות	تسامح
דו-קיום	تعايش
פרויקט	مشروع
יצירתיות	ابداعي
הצגות	عروض / مسرحيات
בטוח	أمن / واثق
להקשיב	أن يُصغي / أن يستمع
דעות	آراء
קהילה	جالية / طائفة

חלק א:

- אני מסגל/מסגלת להבין מה חושבים ההורים על שיעורי בית.
- אני מסגל/מסגלת להסביר במשפט אחד מה אומר המחקר על הקשר בין שיעורי בית להשגים.
- אני מסגל/מסגלת לנסח רעיון מרכזי מכל קטע במילים שלי.
- אני מסגל/מסגלת לזהות צרוף סמיכות.
- אני מסגל/מסגלת לזהות צרוף של שם עצם ושם תואר.
- אני מסגל/מסגלת להבחין בין צרוף סמיכות לבין צרוף של שם עצם ושם תואר.
- אני מסגל/מסגלת להשתמש בפעלים בבנין קל בכתיבה ובדיבור.
- אני מסגל/מסגלת להאזין ולהבין למה הודא רוצה לדבר עם מחנכת הכיתה.

חלק ב: הפקת טיעון

1. האם אתם תומכים בשיעורי בית או מתנגדים להם?
2. נמקו את עמדתכם - מדוע אתם חושבים כך?

חלק ג: ביטוי אישי במשפט אחד

1. כתבו משפט שמביע את דעתכם האישית על שיעורי הבית.
2. כתבו משפט שמתאר איך שיעורי הבית משפיעים עליכם.

חלק ד: אוצר מילים חדש

1. ציינו חמש מילים חדשות שלמדתם ביחידה.
2. בחרו בשלוש מהמילים שציינתם בשאלה 1, וכתבו את משמעותן בעברית או בערבית.
3. בחרו בשתי מילים שציינתם בשאלה 1 ושבו אותן במשפטים.

יחידה 6: טיולים

מבוא

תלמידות ותלמידים יקרים, היום נלמד על טיולים ונופש בארץ. כולנו אוהבים לצאת לטייל - לפעמים עם המשפחה, לפעמים עם החברים, ובכל מקרה מדובר בזמן נהדר שבו מְבַקְרִים במקומות חדשים וחווים חויות מְרַגְשׁוֹת ומהנות.

טיולים הם דרך מצוינת להפיר את הארץ, ליהנות מהטבע ולבלות עם המשפחה או החברים. בטיול אפשר לראות נופים מרהיבים, ללמוד על מקומות חדשים ולחוות חויות מיוחדות. אבל כדי שהטיול יהיה מוצלח ומושלם, חשוב לתכנן אותו היטב, ולשמור על כללי ההתנהגות בטבע בכלל ובשמורות הטבע בפרט.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- לקרוא קריאה שוטפת.
- לשפר את כושר ההבעה בכתב ובעל-פה.
- לנהל שיחה ודיון כיתתי במצב טבעי.
- להעשיר את אוצר המילים.
- להפיר מקומות חדשים בצפון הארץ - שמורות טבע, יערות ומסלולי הליכה.
- להבין טקסטים כתובים ומושפעים.
- לתאר מקומות, נופים וחויות מטיול.
- לתכנן טיול עם החברים.
- להפיר את כללי ההתנהגות בשמורות הטבע.
- להפיר את ההשלכות של אי שמירה על כללי ההתנהגות בשמורות הטבע.

מבנה היחידה

מדברים על טיולים משפחתיים.

טיול משפחתי ביער בירייה.

קטע האזנה

תגירות

טיולים טיולים טיולים

מדברים על טיולים משפחתיים

ערין מספרת על הטיול המשפחתי ליער בירייה :
בשנה שעברה טיילתי עם משפחתי בצפון הארץ. ביקרנו ביער בירייה הנמצא בסמוך לעיר צפת. ביער יש מסלול הליכה שמתאים לכל בני המשפחה. משני צדי המסלול יש עצים גדולים וגם פרחים צבעוניים. בנקודה מסוימת במסלול עצרנו וישבנו לאכול את הכריכים שהכנו בבית. זה היה טיול פשוט מקסים. נהנינו מהנופים היפים ובעיקר מהשקט ומהאווירה הרגועה.

א. מדברים עברית

היעזרו בהתחלות המשפטים ותארו טיול משפחתי או כיתתי :
בשנה שעברה/לפני חודש/בחופשת הקיץ טיילנו/ביקרנו ב...
אני אוהבת לטייל עם המשפחה כי...
ראינו/היכרנו...
עשינו מסלול הליכה...
אחרי שעשינו את המסלול ישבנו כדי...
נהנינו מ...

ב. מתכננים טיול חברים (עבודה בזוגות)

היעזרו בהתחלות המשפטים ותכננו את טיול החברים הבא שלכם :

אנחנו נצא לטיול ב...
אנחנו נבקר ב...
גלד אף... כדי לראות...
נאכל ארוחת צוקריים ב...
נביא אתנו...
נצטלם ליד...
נעשה מסלול הליכה...
נפיר את...
בסוף היום נחזור ל...
אני חושב שהטיול יהיה...
כולם ייהנו כי...

קִטְעַת הַאֲזָנָה

הַאֲזִינּוּ לְקִטְעַת וְעֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

שאלות

1. הקיפו את שם המדינה שלא נזכרת בקטע:

א. סוריה

ב. ישראל

ג. לבנון

2. שמורת ראש הנקרה נמצאת ב:

א. צפון הארץ

ב. דרום הארץ

ג. בגבול בין סוריה לישראל

3. הנקרות הן:

א. חורים בסלעים

ב. חורים בים

ג. חורים בחול

4. לָשֵׁם מַה עֵלוּ הַתְּלַמִּידִים בְּרִפְּבֵל?

א. כְּדֵי לְרַאוֹת אֶת הַגְּבוּל.

ב. כְּדֵי לְרַאוֹת אֶת חוֹף הַיָּם.

ג. כְּדֵי לְרַאוֹת אֶת הַנְּקֻרוֹת שֶׁבְּחוֹף הַיָּם.

5. היכן אכלו התלמידים את הכריכים שהביאו מהבית?

א. בְּרִפְּבֵל

ב. באוטובוס

ג. בחוף הים

הַתְּיָירוֹת

הַתְּיָירוֹת הַיָּא אַחַד הָעֲנָפִים הַכִּלְכִּלִּים וְהַתְּרַבּוּתִיִּים הַחֲשׁוּבִים בְּעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר תְּיָיִרִים מְגִיעִים לַמְדִינָה, הֵם מְשַׁקְּעִים כֶּסֶף בַּמְלוֹנוֹת, בַּמְסַעְדוֹת וּבַשְּׂרוּתֵי תְּחִבּוּרָה. כֵּךְ הֵם מְחַזְּקִים אֶת הַפְּלֶכְלָה הַמְקוֹמִית וּמְגַדִּילִים אֶת מְסַפֵּר מְקוֹמוֹת הָעֲבוּדָה. מְדַרִּיכֵי טִיּוֹלִים גַּם הֵם חֶלֶק חֲשׁוֹב מֵהָעֲנָף: הֵם מְדַרִּיכִים קְבוּצוֹת שֶׁל תְּיָיִרִים וּמְסַבֵּירִים לָהֶם עַל הַמְקוֹמוֹת שֶׁבָּהֶם מְבַקְּרִים.

5 הַתְּיָירוֹת גַּם מְחַבֵּרֶת בֵּין אֲנָשִׁים. מְדַרִּיכֵי הַטִּיּוֹלִים מְעִבִירִים לַתְּיָיִרִים אֶת הַתְּרַבּוּת הַמְקוֹמִית וּמְסַבֵּירִים עַל הַהִיסְטוֹרְיָה וְהַמְנַהֲגִים שֶׁל הַמְקוֹם. הַתְּיָיִרִים בַּתוֹרֵם מְזַכִּירִים לַמְקוֹמִיִּים שְׂיֵשׁ עִמָּם שׁוֹנִים בְּעוֹלָם. הַמְפַגֵּשׁ הַזֶּה מְעַשִּׂיר אֶת הַיָּדַע שֶׁל כּוֹלֵם וּמְדַרִּיךְ אוֹתָנּוּ לְהַבִּין וּלְכַבֵּד תְּרַבּוּיוֹת אַחֲרוֹת.

10 הַתְּיָירוֹת הַיָּא גַּם דֶּרֶךְ לְשִׁמּוֹר עַל תְּרַבּוּת וּמוֹרֶשֶׁת. כַּאֲשֶׁר תְּיָיִרִים מְגִיעִים לַאֲתָרִים הִיסְטוֹרִיִּים, הֵם מְעֵלִים אֶת הַמּוֹדַעוֹת לַחֲשִׁיבוֹת הַשִּׁמּוֹר. הַכֶּסֶף שֶׁהֵם מְשַׁקְּעִים בְּכַרְטִיסִים וּבַסִּיּוּרִים מְסַיֵּעַ לְשִׁמּוֹר מוֹזָאוֹנִים וְאֲתָרִים עִתִּיקִים. אֲבָל חֲשׁוֹב לְזִכּוֹר: הַתְּיָירוֹת אֵינָה עֵנִיין שֶׁל כֶּסֶף. הַיָּא גַּם הַזְדַּמְנוֹת לְהַפְּיֵר מְקוֹמוֹת חֲדָשִׁים, לַפְּגוֹשׁ אֲנָשִׁים חֲדָשִׁים, לְלַמּוֹד שְׂפּוֹת חֲדָשׁוֹת וּלְהַרְחִיב אֶת הָאוֹפְקִים. לָכֵן כַּדָּאִי שְׁכַל אַחַד מֵאֵיתָנּוּ יִרְאֶה בַּתְּיָירוֹת לֹא רַק בִּילוֹי, אֲלָא גַּם דֶּרֶךְ לְהַעֲשִׂיר אֶת עֲצָמוֹ וּלְלַמּוֹד עַל הָעוֹלָם.

מְעוּבָד מֵתוֹךְ: לְלֹא מַחְבֵּר (2023). הַיִּתְרוֹנוֹת הַכִּלְכִּלִּים וְהַחֲבֵרֶתִיִּים שֶׁל תְּיָירוֹת בַּתְּרַבּוּת: יִתְרוֹנוֹת לְאוֹרְחִים וּלְמְקוֹמִיִּים. אֲתָר טֵלִיָּה.

א. מְדַבְּרִים עַל טִיּוּלִים בְּאֶרֶץ מְקוֹמוֹת שֶׁבְּקֶרְתֶּם בְּהֵם בְּיִשְׂרָאֵל.

1. איפה טיילתם בארץ לאחרונה?
2. עם מי הייתם בטיול?
3. מה עשיתם שם?
4. ספרו על חוויה מיוחדת מהטיול בארץ.
5. האם אתם ממליצים לחברים לטייל שם? למה?
6. ממה הכי נהניתם בטיול?

« ב. עֲנֵנו עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

1. מהו הנושא המרכזי של הטקסט?
  - א. התגירות היא רק צורת בילוי
  - ב. התגירות היא מקור הכנסה לכל התושבים
  - ג. התגירות מתמקדת רק בשימור אתרים עתיקים
  - ד. יתרונות התגירות
2. מהו הרעיון המרכזי של הפסקה השנייה?
3. ציינו שתי פעולות שעושים מדריכי טיולים.
4. איך מחפיקת התגירות את הפלפלה המקומית?
5. כיצד מחפיקת התגירות בין אנשים מתרבויות שונות?
6. מהי החשיבות של ביקור באתרים היסטוריים?
7. "כאשר תגירים מגיעים למדינה, הם משקיעים כסף במלונות, במסעדות ובשרותי תחבורה."
« מה אפשר להסיק מהמשפט?
  - א. התגירות יוצרת מקומות עבודה חדשים.
  - ב. התגירות מחלישה את הפלפלה.
  - ג. התגירות מתמקדת רק במוזיאונים.
  - ד. התגירות אינה קשורה לתחבורה.

8. "המפגש הזה מעשיר את הידע של כולם ומדריך אותנו להבין ולכבד תרבויות אחרות."

« לְמִי/לְמָה מְכוֹנֶת הַמִּילָה "הַזֶּה" בְּמִשְׁפָּט? »

- א. הַתְּיָירוֹת מְסִייעַת רַק לְמוֹזְאֹנִים.
- ב. הַתְּיָירוֹת מְתַמְקֶדֶת רַק בְּפָסֶף.
- ג. הַתְּיָירוֹת גּוֹרְמֶת לְאִנְשִׁים לְשִׁכּוֹחַ אֶת תְּרַבּוּתָם.
- ד. הַתְּיָירוֹת מְחַבֵּרֶת בֵּין אִנְשִׁים מִתְּרַבּוּיוֹת שׁוֹנוֹת.

9. "הַתְּיָירוֹת אֵינָה רַק עֵנִיין שֶׁל פָּסֶף. הִיא גַם הַזְדַּמְנוֹת לְהַפְּיֵר מְקוֹמוֹת חֲדָשִׁים, לְפַגּוֹשׁ אִנְשִׁים

חֲדָשִׁים, לְלַמּוֹד שְׂפּוֹת חֲדָשׁוֹת וּלְהַרְחִיב אֶת הָאוֹפְקִים."

« מַהוּ הַמְּסָר הַמְּרַכְזִי שֶׁל מִשְׁפָּט זֶה? »

- א. הַתְּיָירוֹת הִיא חוּוִיהַ תְּרַבּוּתִית וְלִמּוּדִית.
- ב. הַתְּיָירוֹת מְתַמְקֶדֶת רַק בְּהוֹצָאוֹת פְּסָפִיּוֹת.
- ג. הַתְּיָירוֹת נוֹעֵדָה לְבִילוּי בְּלִבָּד.
- ד. הַתְּיָירוֹת מְתַאִימָה רַק לְמִבּוּגָרִים.

10. מִילִים נִרְדַּפּוֹת

א. הַמִּילָה הַנִּרְדַּפֶּת לְמִילָה "מְחַזְּקִים" בְּמִשְׁפָּט: "כֵּךְ הֵם מְחַזְּקִים אֶת הַפְּלֶפְלָה הַמְּקוֹמִית

וּמַגְדִּילִים אֶת מַסְפַּר מְקוֹמוֹת הָעֲבוּדָה" הִיא:

1. מְעַצִּימִים
2. תּוֹפְסִים
3. מַחְלִישִׁים
4. מַפְחִיתִים

ב. הַמִּילָה הַנִּרְדַּפֶּת לְמִילָה "מְעַשֵּׂיר" בְּמִשְׁפָּט: "הַמְּפַגֵּשׁ הַזֶּה מְעַשֵּׂיר אֶת הַיָּדַע שֶׁל כּוֹלָם

וּמַדְרִיךְ אוֹתָנוּ לְהַבִּין וּלְכַבֵּד תְּרַבּוּיוֹת אַחֲרוֹת" הִיא:

1. מַחְסִיר
2. מַקְטִין
3. מַרְחִיב
4. מַחְלִישׁ

ג. הַמִּילָה הַנִּרְדַּפֶּת לְמִילָה "מְסִייעַ" בְּמִשְׁפָּט: "הַפְּסָף שֶׁהֵם מְשַׁקְּיעִים בְּכַרְטִיסִים וּבְסִיּוּרִים

מְסִייעַ לְשִׁמּוֹר מוֹזְאֹנִים וְאַתְרִים עֵתִיקִים" הִיא:

1. עוֹזֵר
2. מַפְרִיעַ
3. מְזִיק
4. מַחְלִישׁ

11. הַשְּׁלֵמַת מְשַׁפְּטִים

הִיעֲזְרוּ בְּמַחְסַן הַמִּילִים וְהַשְּׁלִימוּ אֶת הַחֲסֵר:

- א. מְדַרְיֵכִי הַטִּיּוֹלִים ___ קְבוּצוֹת וּמְסַבְּרִים עַל הַמְּקוֹמוֹת.
- ב. הַתְּיָירוֹת ___ לְמְקוֹמִיִּים שְׁיֵשׁ עִמָּם שׁוֹנִים בְּעוֹלָם.
- ג. הַמְּפַגֵּשׁ בֵּין הַתְּיָירוֹת לְתוֹשְׁבֵי הַמְּקוֹם ___ אֶת הַיָּדַע שֶׁל כּוֹלָם.
- ד. בְּזִכּוֹת הַתְּיָירוֹת ___ מְקוֹמוֹת עֲבוּדָה.

מַחְסַן מִילִים: מְעַשֵּׂיר, מְדַרְיֵכִים, מְזִיקִים, נוֹסְפִים.

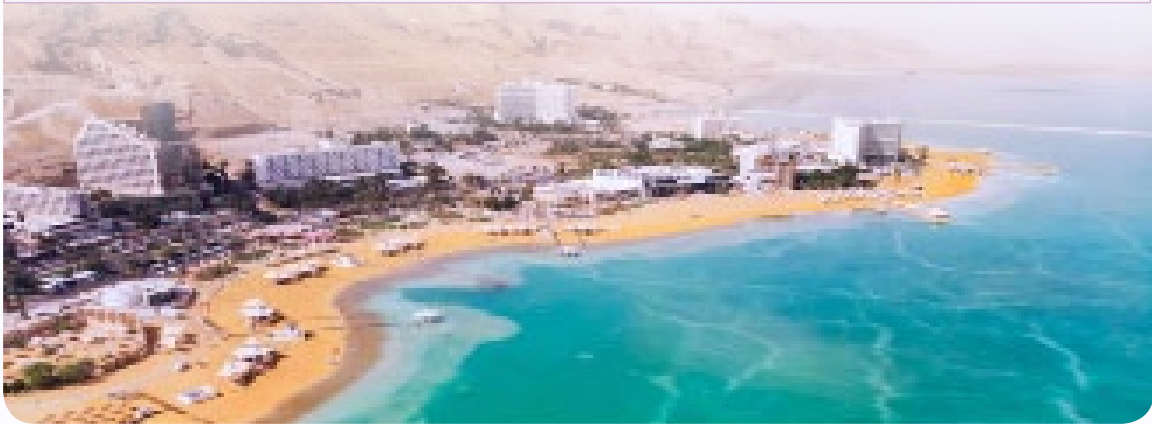

ג. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

כְּתַבוּ הַמַּלְצָה לַחֲבֵר וְהַסְבִּירוּ מַדּוּעַ כְּדַאי לֹא לְטַיִל בְּאֶרֶץ.
בְּכַתִּיבָה שֶׁלְכֶם תּוּכְלוּ לְהַזְכִּיר מְקוֹמוֹת חֲשׁוּבִים וּמְיוֹחָדִים
בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ אֶתְרֵים הִיסְטוֹרִיִּים, שְׁמֹרוֹת טַבַּע, אוֹ חֲנוּיֹת
תְּרַבּוֹתִיּוֹת יַחֲדוּיּוֹת - לְמִשַׁל לִינָה בְּמִדְבָּר, לִינָה בְּאוּהַל בְּדוּוּי (בְּדוּאֵי), בְּיִקּוֹר בְּכַפְרִים
מְיוֹחָדִים, אוֹ הַשְׁתַּתְּפוֹת בַּפְּעִילוֹת מְקוֹמִית.

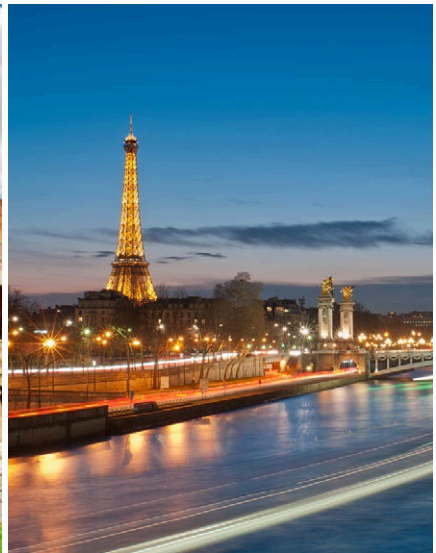
מִשְׁפַּט פְּתִיחָה:

אֲנִי רוֹצֵה לְהַמְלִיץ לְךָ לְטַיִל בְּדֶרֶם הָאָרֶץ, כִּי שֵׁם אֲפֹשֶׁר לַחֲוֹת דְּבָרִים מְיוֹחָדִים.

ד. מְשִׁימָה אֵינְטֶרְנֶטִית

בְּצַעֲנוּ חֲקֹר קְצֵר עַל מְדִינָה שְׂאֵתֶם רוֹצִים לְבַקֵּר בָּהּ:
מְצְאוּ מִידַע עַל הַתְּרַבּוֹת הַמְקוֹמִית (מְנַהֲגִים, שְׂפָה, אוֹכֵל).
בְּדַקּוֹ עֲלוּיּוֹת שֶׁל טִיסָה וְלִינָה בְּמְדִינָה זוֹ.
הַכִּינוּ טַבֵּלָה קְצָרָה עִם הַנְּתוּנִים שֶׁמִּצְאֵתֶם.
כְּתַבוּ פְּסָקָה שֶׁמְסַבֵּרָה לְמָה כְּדַאי לְטַיִל בְּמְדִינָה זוֹ.

התגירות

התגירות היא תחום חשוב שמכניס כסף למדינות ועוזר לאנשים למצוא עבודה. תגירים קונים כרטיסים, משלמים על מלונות ואוכלים במסעדות. כך הם מחזקים את הכלכלה המקומית. מדריכי טיולים מסבירים לתגירים על ההיסטוריה והתרבות ועוזרים להם להפיר את המקום. התגירות גם מחברת בין אנשים. התגירים לומדים על תרבויות חדשות, והמקומיים לומדים על עמים שונים. ביקור באתרים היסטוריים עוזר לשמר את המורשת, כי הפסד מהכרטיסים משמש לשימור. תגירות היא לא רק בילוי, אלא גם דרך ללמוד, להפיר אנשים חדשים ולהרחיב את הידע על העולם.

א. שאלות

1. למה התגירות חשובה למדינות?
2. אילו דברים התגירים קונים או משלמים עליהם כשהם מבקרים במקום חדש?
3. איך מדריכי הטיולים עוזרים לתגירים?
4. מה לומדים התגירים ומה לומדים המקומיים מהמפגש ביניהם?
5. איך עוזרת התגירות לשמר את המקומות והאתרים ההיסטוריים?
6. מהי אחת הסיבות לכך שהתגירות חשובה?
  - א. היא גורמת לאנשים לעבור מדינה.
  - ב. היא מכניסה כסף ועוזרת לכלכלה.
  - ג. היא מבטלת מקומות עבודה.
  - ד. היא מקשה על מדריכי הטיולים.
7. מה עושים מדריכי הטיולים לפי הטקסט?
  - א. מבשלים לתגירים.
  - ב. מסבירים על ההיסטוריה והתרבות.
  - ג. בונים אתרים חדשים.
  - ד. נוסעים לחו"ל עם התגירים.
8. השלימו את המילה החסרה:

התגירות עוזרת לשמר את ה _____ ההיסטוריים.
אפשרויות: מקומות / חנויות / אנשים / כבישים
9. ההפך מהמילה "מכניס" במשפט:

"התגירות היא תחום חשוב שמכניס כסף למדינות" הוא:

א. מוציא	ב. שומר
ג. מחלק	ד. מביא

ב. מְשִׁימַת פְּתִיבָה

כְּתֹבוּ 5-6 מְשִׁפְּטִים עַל מְקוֹם שְׂבִיקְרָתְכֶם בּוֹ.

כְּתֹבוּ מְתֵי הַיִּיתֶם שָׁם, אֵיפֹה זֶה הָיָה, עִם מִי נִסְעֵתֶם, מָה עָשִׂיתֶם שָׁם וְיִמָּה הָיָה מִיּוֹחַד בַּמְּקוֹם. הִיעֲזְרוּ בְּהַתְּחַלּוֹת הַמְשִׁפְּטִים:

- בְּשֵׁנָה שְׁעֵבְרָה בִּיקְרָתִי ב...
• לִפְנֵי חוֹדֶשׁ נִסְעֵתִי ל...
• הַיִּיתִי שָׁם עִם...
• טַיִלְנוּ וּרְאִינוּ...
• אִכְלָנוּ ב...
• הַמְּקוֹם הָיָה מִיּוֹחַד כִּי...
• הַכִּי אֶהְבֵּתִי אֶת...

ג. לְשׁוֹן

1. הַשְּׁלִימוּ אֶת הַפּוֹעֵל הַחֹסֵר מֵתוֹךְ מַחֲסַן הַפְּעָלִים:

מַחֲסַן הַפְּעָלִים: לְמַדוּ, יִצְאוּ, עֲזְרוּ.

- א. הַיְלָדִים ___ לְטַיִל כְּחֶלֶק מֵהַפְּעִילוֹת בְּבֵית הַסֵּפֶר.
ב. הַתְּלַמִּידִים ___ עַל הַתְּרַבּוֹת שֶׁל הַחֻבְרִים שֶׁלָּהֶם.
ג. הַמּוֹרִים ___ לְתַלְמִידִים לְחֹשֵׁב וּלְשֹׂאֵל שְׁאֵלוֹת.

2. הַשְּׁלִימוּ אֶת הַפּוֹעֵל הַחֹסֵר מֵתוֹךְ מַחֲסַן הַפְּעָלִים:

מַחֲסַן הַפְּעָלִים: לּוֹמְדִים, עוֹזְרִים, יוֹצְאִים.

- א. הַיְלָדִים ___ לְטִיּוֹלִים כְּחֶלֶק מֵהַלְמִידָה הַמְּשׁוֹתֶפֶת.
ב. הַתְּלַמִּידִים ___ עַל הַתְּרַבּוֹת שֶׁל חֻבְרֵיהֶם לְפִתְחָהּ.
ג. הַמּוֹרִים ___ לְתַלְמִידִים לְהַבִּין אֶת הַחוּמֵר בְּשִׁתֵּי הַשְּׁפּוֹת.

3. צִירוּפֵי מִיִּלִּים - סְמִיכוֹת, יַחִיד/רַבִּים, זְכָר/נְקֵבָה

לְהֵלֵךְ אַרְבָּעָה צִירוּפִים:

מְדַרְכֵי טִיּוֹלִים   פְּרָטִיסִי כְּנִיסָה
אֶתְרֵי מוֹרְשֵׁת   מְקוֹם יָפָה
הַשְּׁאֵלוֹת:

- א. אֵיזָה צִירוּף אִינוּ צִירוּף סְמִיכוֹת?
ב. אֵיזָה צִירוּף הוּא בְּיַחִיד?
ג. הַשְּׁלִימוּ אֶת הַצִּירוּף הַמֵּתָאִים לְמִשְׁפָּט:
הַתִּיָּרִים קָנוּ ___ לְפָנָי שֶׁנִּכְנְסוּ לְאֶתֶר.

צוּי	עֲתִיד	הוֹה	עָבַר	פְּנוּי גוֹף	
	אֶכְתִּיב	מִכְתִּיב / מִכְתִּיבָה	הִכְתַּבְתִּי	אָנִי	יְחִיד
הִכְתַּב	תִּכְתִּיב	מִכְתִּיב	הִכְתַּבְתָּ	אַתָּה	
הִכְתִּיבִי	תִּכְתִּיבִי	מִכְתִּיבָה	הִכְתַּבְתְּ	אַתְּ	
	יִכְתִּיב	מִכְתִּיב	הִכְתִּיב	הוּא	
	תִּכְתִּיב	מִכְתִּיבָה	הִכְתִּיבָה	הִיא	
	נִכְתִּיב	מִכְתִּיבִים / מִכְתִּיבוֹת	הִכְתַּבְנוּ	אֲנַחְנוּ	רְבִים
הִכְתִּיבוּ	תִּכְתִּיבוּ	מִכְתִּיבִים	הִכְתַּבְתֶּם	אַתֶּם	
הִכְתִּיבָהּ	תִּכְתִּיבָנָה	מִכְתִּיבוֹת	הִכְתַּבְתֶּן	אַתֶּן	
	יִכְתִּיבוּ	מִכְתִּיבִים	הִכְתִּיבוּ	הֵם	
	תִּכְתִּיבָנָה	מִכְתִּיבוֹת	הִכְתִּיבוּ	הֵן	

מְצִין פְּעוּלָה שְׂגוּרָמַת לְמַשְׁהוּ לְהִתְרַחֵשׁ אוּ מְשַׁפְּעָה עַל מִי שְׁהוּ.
דוּגְמָאוֹת: « הַסְּבִיר, הַקְּשִׁיב, הַשְּׁלִים, הֶעֱתִיק, הַקְּדִישׁ.

תְּרַגְלִים

- סָמְנוּ אֶת הַפְּעִלִים שֶׁבְּבִנְיַן הַפְּעִיל בְּמִשְׁפָּטִים הַבָּאִים:

  - הַפְּסוֹף שֶׁהֵם מְשַׁקִּיעִים בְּכַרְטִיסִים וּבְסִיּוּרִים מְסִיעַ לְשֹׁמֵר מוֹזְאוֹנִים וְאַתְרִים עֵתִיקִים.
  - הַמְּפָגֵשׁ הַזֶּה מְעַשִּׂיר אֶת הַיָּדַע שֶׁל כּוֹלֵם וּמְדַרִּיךְ אוֹתָנוּ לְהִבִּין וּלְכַבֵּד תְּרַבּוּיּוֹת אַחֲרוֹת.
  - מְדַרְכֵי טִיּוּלִים מְדַרְכֵי קְבוּצוֹת וּמְסַבְּרִים עַל הַמְּקוֹמוֹת.
- כְּתַבוּ אֶת שׁוֹרֵשׁ וְאֶת בְּנֵי הַפְּעִלִים הַמוֹדְגָּשִׁים בְּמִשְׁפָּטִים הַבָּאִים:

  - כְּאֲשֶׁר תִּגְרָם מְגִיעִים לְמַדִּינָה, הֵם מְשַׁקִּיעִים כְּסוֹף.
  - הֵם מְחַזְּקִים אֶת הַפְּלֶלֶה הַמְּקוֹמִית וּמְגַדִּילִים אֶת מְסַפֵּר מְקוֹמוֹת הָעֵבוּדָה.
  - מְדַרְכֵי טִיּוּלִים מְדַרְכֵי קְבוּצוֹת וּמְסַבְּרִים עַל הַמְּקוֹמוֹת.
  - הַתִּגְרִים מְזַכְּרִים לְמְקוֹמִיִּים שֶׁיֵּשׁ עִמָּם שׁוֹנִים בְּעוֹלָם.
- שֵׁם עֶצֶם וּפּוֹעֵל בְּבִנְיַן הַפְּעִיל**

בְּבִנְיַן הַפְּעִיל יֵשׁ מִיִּלִּים שֶׁיְכֻלּוֹת לְשַׁמֵּשׁ גַּם כְּשֵׁם עֶצֶם וְגַם כְּפּוֹעֵל.

לְדוּגְמָה: מְדַרִּיךְ - יְכוֹל לְהִיּוֹת הָאָדָם שֶׁמְדַרִּיךְ (שֵׁם עֶצֶם), אוּ הַפְּעוּלָה שֶׁל הַדְּרָכָה (פּוֹעֵל).

« חָשׁוּב לָשִׁים לֵב לְהַקְשִׁיר בְּמִשְׁפָּט כְּדִי לְזַהוֹת אֶת הַתְּפִקִיד הַמְּדוּיָק שֶׁל הַמִּילָה.

קָרָאוּ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הַבָּאִים, וּבְכֹל אֶחָד מֵהֶם קְבַעוּ אִם הַמִּילָה הַמוֹדְגָּשֶׁת מְתַפְּקֶדֶת כְּשֵׁם עֶצֶם אוּ כְּפּוֹעֵל בְּבִנְיַן הַפְּעִיל.

  - הַמּוֹרָה מְדַרִּיךְ אֶת הַתְּלַמִּידִים בְּכִיתָה.
  - הַמְּדַרִּיךְ מְסַבֵּר לְתִגְרִים עַל הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁל הַמְּקוֹם.
  - הַמְּזַכֵּר שֶׁל בֵּית הַסֵּפֶר אַחֲרָאֵי עַל הַמְּסַמְכִים.
  - הַתִּגְרִים מְזַכְּרִים לְמְקוֹמִיִּים שֶׁיֵּשׁ עִמָּם שׁוֹנִים בְּעוֹלָם.

מילון

הפירוש בערבית	המילה
سِيَاحَةٌ	תירות
فُرُوع / قِطَاعَات	הענפים
اِقْتِصَاد	כלכלה
تَقَاة	תרבות
سِيَاح	תורים
مُسْتَتْمِرُونَ	משקיעים
تَارِيخ	היסטוריה
عَادَات	מנהגים
يُثْرِي / مُثْرٍ	מעשיר
تُرَاث	מורשת
وَعِي	מודעות
فُرْصَة	הזדמנות
آفَاق	אופקים

מָשׁוּב וְהַעֲרָכָה

1. אָנִי מְסַגֵּל/מְסַגֶּלֶת

- אָנִי מְסַגֵּל/מְסַגֶּלֶת לְהַבִּיחַ אֶת הַרְעִיּוֹן הַמְרֻכָּזִי שֶׁל קִטְעַ מִיַּדְעַ עַל תְּזִירוֹת.
- אָנִי מְסַגֵּל/מְסַגֶּלֶת לְצַיֵּן יִתְרוֹנוֹת שֶׁל תְּזִירוֹת וּלְהַסְבִּיר אוֹתָם בְּמִילִים פְּשוּטוֹת.
- אָנִי מְסַגֵּל/מְסַגֶּלֶת לְהַסְבִּיר מַהוּ תַּפְקִידוֹ שֶׁל מְדַרְיָךְ טִיּוּלִים.
- אָנִי מְסַגֵּל/מְסַגֶּלֶת לְכַתּוֹב מְשַׁפְּטִים נְכוֹנִים בְּנוֹשָׂא תְּזִירוֹת תּוֹךְ שִׁימוּשׁ בְּאוֹצַר הַמִּילִים שֶׁלְמִדְתִּי.
- אָנִי מְסַגֵּל/מְסַגֶּלֶת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּפְּעָלִים בְּבִנְיָן הַפְּעִיל וּבְצִרּוּפֵי סְמִיכוֹת בְּצוּרָה נְכוֹנָה.

2. קְרָאוּ אֶת הַהַגְדוֹת וּבַחֲרוּ אֶת הַמִּילָה הַמֵּתְאִימָה מֵתּוֹךְ הַמַּחֲסָן.

מַחֲסָן מִילִים: שְׂקִיעָה, מַסְלוּל, בְּרָכָה, אוֹהֵל, בְּדוּאִי, יַעַר

הַגְדְרוֹת:

- ___ ✓ ___
- ___ ✓ ___
- ___ ✓ ___
- ___ ✓ ___
- ___ ✓ ___
- ___ ✓ ___

- א. מִקּוּם עִם הַרְבֵּה עֲצִים שֶׁבוּ אִפְשָׁר לְטַיִל
- ב. מִים עוֹמְדִים שֶׁאִפְשָׁר לְשָׁחוֹת בֵּהֶם
- ג. זִמָּן שֶׁבוּ הַשֶּׁמֶשׁ מֵתַחִילָה לְשַׁקּוֹעַ
- ד. דֶּרֶךְ מַסּוּמֵנֶת שֶׁבָּהּ הוֹלְכִים בְּטִיּוֹל
- ה. מִקּוּם מְגוּרִים זִמָּנִי שֶׁעֲשׂוּי מִבַּד
- ו. אָדָם שָׁחִי בְּמִדְבָּר

3. כְּתִבוּ מִשְׁפָּט שֶׁבוּ אֶתֶם מִמְלִיצִים לַחֲבֵר לְטַיִל בְּאֶחָד הַמְקוּמוֹת שֶׁלְמִדְתֶּם עֲלֵיהֶם בִּיחִידָה.

« הַשְׁתַּמְשׂוּ בְּשֵׁמוֹת הָעֵצִים וּשְׁמוֹת הַתּוֹאֵר הַבְּאִים :

שֵׁמוֹת עֵצִים: יַעַר, מַסְלוּל, בְּרָכָה, נוֹף, עֲצִים, פְּרָחִים, אוֹהֵל.

שֵׁמוֹת תּוֹאֵר: יַפָּה, שְׂקִט, מְרִיגֵעַ, מְרִתֵּק, נְקִי, מַסְדֵּר.

דוּגְמָה: אֲנִי מִמְלִיץ לְטַיִל בְּנַחַל עֵמוּד, כִּי אִפְשָׁר לְשָׁחוֹת בְּבְרָכוֹת טַבְעִיּוֹת.

יְחִידָה 7: כְּלָלִי הַתְּנַהְגוֹת בְּשִׁמּוֹרוֹת טָבַע

מבוא

הטבע הוא מְשֻׁאָב (مَوْجِد) יקר ערך עבורנו. שמורות הטבע והפרקים הלאומיים הם אזורים מיוחדים שֶׁבָּהֶם חיים צמחים ובעלי חיים בסביבתם הטבעית. ביחידה זו תלמדו על כללי ההתנהגות בשמורות הטבע ובפרקים הלאומיים. שמירה על הטבע היא אחריות של כולנו, והקפדה על כללי התנהגות עוזרת להגן על הצמחים ובעלי החיים בסביבתם הטבעית.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- לְהַפִּיר סוגה חדשה של טקסטים - טקסט מדריך.
- לְהַפִּיר את כללי ההתנהגות בשמורות הטבע - למה הם חשובים וְכִיצַד הם עוזרים לשמור על הטבע.
- לְהַפִּיר מקומות חדשים בארץ.
- ללמוד על שמורות טבע בארץ.
- לתכנן טיול חברים.
- להפיק מידע מאמצעים חזותיים כמו תמונות.
- לְדַבֵּר על חֲנוּיּוֹת מטיול שהשתתפתם בו.
- לְטַפֵּחַ ערכים סביבתיים חשובים, כמו שמירה על הסביבה והתנהגות נכונה במקומות צבוריים.
- לכתוב פְּסָקָה על שְׁנֵי כללי התנהגות בשמורות טבע.

מבנה היחידה:

שמירה על כללי התנהגות בְּשִׁמּוֹרָה

דיאלוג: מטיילים ומנקים

כללי התנהגות בשמורות טבע

שמירה על הטבע - האחריות של כולנו

הר ארבל

קָטַע הָאָזְנָה

א. שאלות טרומ קריאה

1. ספרו על כלל אחד שאתם מקפידים עליו בכל טיול - למשל לא לעשות רעש, לא לדרוך על צמחים, או לקחת את כל האשפה חזרה הביתה.
2. כשאתם יוצאים לטייל, האם אתם מביאים איתכם שקית לאיסוף אשפה?
3. האם קרה שאספתם פסולת שמצאתם בטבע? מה אספתם?
4. איך אתם שומרים שלא לפגוע בצמחים או בבעלי חיים בזמן טיול?
5. מה ההורים שלכם מבקשים מכם לעשות בזמן טיול כדי לשמור על הטבע?
6. מה עלול להפריע לכם בזמן טיול או בזמן בילוי בפארק? למשל: לכלוך, רעש חזק, או אשפה על הדשא.
7. מה אתם עושים כשאתם עוזבים את המקום כדי לוודא שהוא נשאר נקי?

ב. אוצר מילים

1. מותר או אסור?

כתבו ליד כל משפט: **מותר** או **אסור**.

- א. אם אין פח אשפה, משאירים את הפסולת על האדמה.
- ב. ללכת רק בשביל מסומן.
- ג. להדליק אש בתוך שמורת טבע.
- ד. להשאיר פסולת ושאריות בשמורת טבע.

2. הקיפו את המילה יוצאת הדופן במשמעותה:

- א. שמורה - פארק - גינה ציבורית - פסולת
- ב. שביל - דרך - כביש - פסולת
- ג. לכלוך - פסולת - אשפה - שביל

3. השלימו את המילה החסרה

השלימו את המשפט במילה המתאימה מתוך שלוש האפשרויות.

- א. בטיול חשוב לשמור על כללי (הפסולת / ההתנהגות / השמורה)
- ב. לפני שעוזבים את המקום אנחנו את האשפה. (מפריעים / מדליקים / אוספים)
- ג. רעש חזק עלול למטיילים אחרים. (להפריע / אוספים / פסולת)
- ד. שמירה על הסביבה היא דבר לכולנו. (לכלוך / לכלוך / אשפה)

שְׁמִירָה עַל כְּלָי הַתְּנַהְגוֹת בַּשְּׁמוּרָה

הַגְּדָרָה: כללי התנהגות בשמורות טבע הם כללים שנועדו לשמור על הסביבה הטבעית, להגן על בעלי החיים והצמחים ולמנוע הרס או פגיעה בשמורת הטבע. כאשר מְבַקְרִים או מטיילים בשמורת טבע יש להתנהג בהתאם לכללי ההתנהגות שקבעה רשות הטבע והגנים הלאומיים.

תרגילים

1. לפניכם שלוש התנהגויות של מטיילים בשמורות הטבע ובגנים הלאומיים. קראו אותן וכתבו אם הכתוב במשפט מתאר שמירה או אי שמירה על כללי ההתנהגות:
«**התנהגות 1:** משפחת אבו פריד טיילה ביער. הם בחרו לשבת מקום רחוק מהשביל המסומן כדי לא להפריע למטיילים.
- «**התנהגות 2:** משפחת אבו סאמח טיילה בשמורת אגמון החולה. הם השאירו אחריהם שקיות ניילון ולכלוך.
- «**התנהגות 3:** משפחת אבו אחמד טיילה בשמורת עין אפק. הם עשו מסלול הליכה קצר. בסוף המסלול הדליקו מדורה כדי להכין תה חם.

2. עיינו בתמונות, קראו את הפסקה שלפניכם, ודונו בשאלות שאחריהן:

במהלך טיול בשמורת טבע ראינו את הזבל והלכלוך שהשאירו המטיילים אחרי שעזבו את השְׁמוּרָה. הם השאירו אחריהם שקיות ניילון, בקבוקי פלסטיק, קרטונים ושאריות אוכל. זה לא רק מלכלך את הטבע, אלא גם מְסַכֵּן את בעלי החיים והצמחים. אני לא מבין איך אנשים יכולים להיות כל כך רעים. אני לא מבין מדוע הם לא אוספים את הזבל והלכלוך שלהם. כל אחת ואחד מאיתנו צריכים לדאוג שהטבע יישאר נקי כדי שכולם ייהנו ממנו.

שאלות לדיון

- א. פיצד הזבל והלכלוך שמשאירים המטיילים בשמורות הטבע עלול לפגוע בבעלי החיים?
- ב. איך אתם מרגישים כשאתם מבקרים בשמורת טבע מלאה בזבל ובלכלוך?
- ג. מדוע לדעתכם האנשים שמטיילים בשמורות הטבע משאירים אחריהם זבל ולכלוך?
- ד. מה אפשר לעשות כדי לצמצם את היקף התופעה?

3. מטיילים ומנקים

קראו את הדיאלוג הבא וענו בכתב על השאלות שאחריו:

- חסן:** איזה כיף היה אתמול, פשוט נהניתי מכל רגע.
- אמירה:** נכון. אבל הפריע לי לראות שקיות ניילון ובקבוקי פלסטיק ליד הנחל.
- חסן:** גם אני שמת לי לב לכך. ראיתי כוסות וצלחות מפלסטיק מפוזרות לאורך המסלול. אני לא מבין את ההתנהגות הזו של המטיילים.
- אמירה:** לדעתי, הגיע הזמן לטפל בתופעה זו.
- חסן:** איך?
- אמירה:** צריך להעניש את מי שפוגע בטבע.
- חסן:** נכון. לדעתי, אנשים כאלה צריכים לשלם קנסות גדולים כדי שלא יעשו זאת שוב.
- אמירה:** אני חושבת שאתה צודק.
- חסן:** רשות הטבע והגנים צריכה לעקוב אחרי המטיילים.
- אמירה:** נו, באמת! זה בלתי אפשרי.
- חסן:** צריך לחנך את הילדים כבר מגיל קטן לשמור על הסביבה.
- אמירה:** אתה צודק. ואני גם חושבת שהמטיילים צריכים לדווח לרשות הטבע והגנים על אנשים שלא שומרים על כללי ההתנהגות בשמורות הטבע ובפרקים הלאומיים.

שאלות

- א. מה הפריע לחסן ולאמירה בטיול?
- ב. חסן מציע כמה דרכים או פתרונות לצמצום היקף התופעה. ציינו שניים מהפתרונות שמציע חסן.
- ג. מה מציעה אמירה כדי לצמצם את היקף התופעה?
- ד. האם לדעתכם הטלת קנסות עשויה לצמצם את היקף התופעה?
- ה. איך אפשר לדעתכם להילחם בתופעת הפסולת והזבל שמשאירים המטיילים אחריהם?

4. שְׁמִירָה עַל הַטֶּבַע – הָאַחֲרִיּוֹת שֶׁל כּוֹלָנוּ

בחופשות ובחגים, משפחות רבות יוצאות לבלות בפרקים הלאומיים ובשמורות הטבע. הן מגיעות ליהנות מהאוויר הנקי, מהנופים ומהאווירה השקטה שהטבע מעניק. אך חלק מהמטיילים לא שומרים על כללי ההתנהגות: חלקם משאירים אחריהם פסולת כמו שקיות ניילון, בקבוקי פלסטיק, כוסות וצלחות חד פעמיות. כמו כן, יש מטיילים שמדליקים מנגלים ומבעירים אש במקומות אסורים, מה שעלול לגרום לשִׁרְפוֹת.

5

מה עושים כדי לשמור על הטבע? שמירה על הטבע אינה רק ערך חשוב, אלא גם הכרחי. כאשר מטיילים בשמורות טבע ובפרקים, יש לנהוג בצורה אחראית: לאסוף את הזבל והאשפה ולא להשאירם בשטח השְׁמוּנָה, שכן הם עלולים לגרום למותם של בעלי חיים, שיכולים לבלוע את הפסולת. נוסף על כך, עלינו להימנע מגרימת רעש העלול להפריע למטיילים ולבעלי החיים בְּשְׁמוּנָה, ולהימנע מהדלקת מנגלים העלולים לגרום לשרפה ובכך לִסְכַּן את המטיילים ואת בעלי החיים החיים בְּשְׁמוּנָה.

10

שמירה על הסביבה היא האחריות של כל אחד מאיתנו. עלינו להתנהג באחריות ולא לפגוע בטבע ובסביבה. זכותנו ליהנות מהיופי ומהשקט שמעניק לנו הטבע.

אילנה דהן

1. סְפְרוּ על טיול משפחתי או בית-ספרי שהשתתפתם בו.
התחלה: פעם טיילתי עם המשפחה/הכיתה ב...
2. מה הכי אהבתם בטיול?
התחלה: הכי אהבתי בטיול...
3. האם ראיתם אנשים שלא שמרו על כללי ההתנהגות בטבע? איך הרגשתם?
התחלה: ראיתי אנשים ש... וזה גרם לי להרגיש...
4. למה חשוב לשמור על השקט בשמורות הטבע?
התחלה: חשוב לשמור על השקט כי...
5. מה עלול לקרות אם מטיילים לא אוספים את הזבל שלהם?
התחלה: אם לא אוספים את הזבל אז...
6. האם אספתם את הזבל אחרי הארוחה או הפיקניק? מדוע?
התחלה: כן, אספתי את הזבל וזרקתי אותו כי... / לא אספתי את הזבל כי...

1. ממה נהנים האנשים המטיילים בטבע?
2. צִיֵּנוּ מֵהַפְּסָקָה הַרְאוּנָה שְׁתֵּי דוּגְמָאוֹת לַהֲתַנְהוּגוֹת לֹא טוֹבָה שֶׁל חֶלֶק מֵהַמְּטִיִּילִים הַמְּבַקְרִים בַּשְּׁמוֹרוֹת הַטֶּבַע.
3. מדוע אסור להדליק אש בשמורת טבע?
4. הביאו מֵהַפְּסָקָה הַשְּׁנִיָּיה שְׁתֵּי מִיִּלִּים הַנִּרְדָּפוֹת בַּמְּשֻׁמְעוֹת.
5. בַּפְּסָקָה הַשְּׁלִישִׁית כָּתוּב שֶׁעֲלִינוּ "לַהֲתַנְהוּג בְּאַחֲרִיּוֹת".
מהי מִשְׁמַעוֹת הַמִּיִּלִּים בְּהַקְּשָׁר שֶׁל הַפְּסָקָה?
א. לֹא לִשְׁמֹר עַל הַנִּיקּוּן כְּאִשֶׁר מְטִיִּילִים בְּשְׁמוֹרָה.
ב. לְהַשְׁאִיר אֶת הַזָּבֵל וְהַפְּסוּלָת בְּשְׁמוֹרָה.
ג. לֹאֲסוֹף אֶת הַזָּבֵל וְהַלְכֵלוֹךְ לַפְּנֵי שְׁעוֹזְבִים אֶת הַשְּׁמוֹרָה.
ד. לְשָׂבֵת בְּצֵל כְּאִשֶׁר מְטִיִּילִים בְּשְׁמוֹרָה.
6. מֵה הַסְּכָנָה בַּהֲשָׂאֵרַת פְּסוּלַת וְזָבֵל בַּשְּׁמוֹרוֹת טֶבַע?
א. הַמְּטִיִּילִים יִבְרָחוּ מֵהַשְּׁמוֹרָה.
ב. אֲנָשִׁים לֹא יִרְצוּ לְבוֹא יוֹתֵר לְשְׁמוֹרָה.
ג. בְּעֵלֵי חַיִּים עֲלוּלִים לְמוֹת.
ד. בְּעֵלֵי חַיִּים עֲלוּלִים לְמוֹת בְּרַעַב.
7. מִדּוּעַ צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַל הַשְּׁקֵט כְּאִשֶׁר מְבַקְרִים בַּשְּׁמוֹרוֹת טֶבַע?
א. כִּי הִרְעַשׂ עֲלוּל לְהַפְרִיעַ לְמְטִיִּילִים.
ב. כִּי הִרְעַשׂ עֲלוּל לְגָרוֹם לְמוֹתָם שֶׁל בְּעֵלֵי חַיִּים.
ג. כִּי הִרְעַשׂ עֲלוּל לְהַפְרִיעַ לְמְטִיִּילִים וּלְבְּעֵלֵי חַיִּים.
ד. כִּי הִרְעַשׂ עֲלוּל לְהַפְרִיעַ לְאֲנָשִׁים הָעוֹבְדִים בְּשְׁמוֹרָה.
8. מֵהוּ הִרְעִיּוֹן הַמִּרְכָּזִי שֶׁל הַטְּקֵסְט?
א. הַטֶּבַע הוּא מְקוּם לְמִנּוּחָה בְּלִבָּד.
ב. חֲשׂוֹב לִשְׁמֹר עַל הַטֶּבַע וְהַסְּבִיבָה.
ג. רַעַשׂ בַּמְּקוֹמוֹת צִיְבוֹרִיִּים מִפְּרִיעַ רַק לְמְטִיִּילִים.
ד. אִפְשָׁר לְהַשְׁלִיךְ פְּסוּלַת וְלְכַלּוֹךְ בַּשְּׁמוֹרוֹת.

« בחרו בצורה הנכונה :

- א. השלכת פסולת **עלולה/עשויה** לפגוע בבעלי החיים בַּשְּׂמוֹרָה.
- ב. גרימת רעש **עלולה/עשויה** להפריע למטיילים.
- ג. טיול בטבע **עלול/עשוי** לשפר את מצב הרוח.
- ד. טיול משפחתי בטבע **עלול/עשוי** לחזק את הקשרים בתוך משפחה.

ג. לְמִידָה חוּוִיתִית

לפניכם חמישה כללי התנהגות בשמורות טבע:

1. שְׁמְרוּ על השקט: הימנעו מגרימת רעש כדי לא להפריע למטיילים האחרים ולבעלי החיים החיים בַּשְּׂמוֹרָה.
2. אספו את הַזָּבֵל: אחרי הארוחה והפיקניק, יש לאסוף את כל הַזָּבֵל ולהשאיר את המקום נקי.
3. אל תדליקו אש: לא מדליקים אש בשמורות טבע.
4. שמרו על הצמחים ועל בעלי החיים: אל תקטפו פרחים ואל תתקרבו לבעלי חיים.
5. לכו אך ורק בשבילים המסומנים: אין ללכת מחוץ לשבילים כדי לא לגרום נזק לצמחייה.

הנחיות למשימה

- א. בחירת הכלל: בחרו כלל התנהגות אחד מתוך רשימת הכללים שְׁלֵעִיל.
- ב. הסבר והדגמה: השתמשו בתמונות, בתצלומים ובאיוורים כדי להמחיש את הכלל.
- ג. הַצְגַת הכלל: כל קבוצה תציג את הפוסטר או המצגת שלה בפני הכיתה. נציג של הקבוצה יסביר את הכלל שבחרה הקבוצה, ומדוע חשוב לקיים את הכלל כאשר מְבַקְרִים בשמורות טבע.

ד. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

« בַּחֲרוּ בְּשֵׁנֵי כָּלָלִים חֲשׂוּבִים לְשִׁמְרָה עַל הַטֶּבַע, וְכָתְבוּ חִיבוּר בְּהִיקָף שֶׁל 7-10 שׁוּרוֹת הַמְתָּאָר מְדוּעַ חָשׂוּב לְהַקְפִּיד עֲלֵיהֶם. הִיעֲזְרוּ בְּהַתְחַלּוֹת הַמְשַׁפְּטִים הַבָּאִים :

הַכָּלָל הָרֵאשׁוֹן שְׂאֲנִי רוֹצֶה לְדַבֵּר עֲלָיו הוּא...

הַסִּיבָה שֶׁהַכָּלָל הַזֶּה הוּא חָשׂוּב הִיא...

הַכָּלָל הַשֵּׁנִי שְׂאֲנִי רוֹצֶה לְדַבֵּר עֲלָיו הוּא...

אִם לֹא נִשְׁמָר עַל הַכָּלָל הַזֶּה, זֶה עָלּוּל לְהוֹבִיל/לְגָרוֹם ל...

לְסִיכּוּם, חָשׂוּב לְשִׁמּוֹר עַל כָּלָלֵי הַהֲתַנְהָגוֹת בְּטֶבַע כְּדִי...

לְבִסּוֹף, חָשׂוּב לְשִׁמּוֹר עַל כָּלָלֵי הַהֲתַנְהָגוֹת בְּטֶבַע כִּי...

1. השלימו את הפעלים החסרים בבגןן הפעיל ובזמן הזנה על פי השורשים שבסוגריים:
- חלק מהמטילים _____ (דל"ק) מנגלים בשמורות טבע.
  - המשפחה _____ (קפ"ד) להתנהג בהתאם לכללים.
  - חלק מהמטילים עוזבים את המקום ו _____ (שא"ר) אחריהם פסולת ולכלוך.
  - אסור _____ (שא"ר, שם פועל) זבל ופסולת בשטח השמורה.
  - זכותנו ליהנות מהיופי והשקט ש _____ (ענ"ק) הטבע.

2. השלימו את הפועל החסר במשפטים הבאים מתוך ארבע האפשרויות המוצעות:
- המטילים לא _____ לבעלי החיים שבשמורה.
    - תפריעו
    - נפריע
    - נפריעו
  - האנשים המבוגרים _____ ללכת במסלול הקצר.
    - יעדיפו
    - ישלימו
    - יחזיר
  - המבקרים _____ לשמור על השקט במהלך הסיור.
    - יקיפו
    - יקפידו
    - יתאימו
  - מחנכת הכיתה _____ לתלמידים על חשיבות הטיולים המשפחתיים.
    - תסבירו
    - תסביר
    - תסבירי
  - המשפחות לא _____ זבל ולכלוך בשמורה.
    - תשאיר
    - ישאיר
    - ישאירו

3. היעזרו בפעלים הבאים וענו בכתב על השאלה שאחריהם:

אזהיר, אסביר, אדריך, אקפיד, אשליך, אאסף.

השאלה: לפניכם מקרים של אי שמירה על הכללים. מה תעשו או תגידו בכל מקרה?

א. תלמידים משליכים בקבוקים ושקיות גילון ליד השביל במסלול הטיול.

תשובה לדוגמה: אני אאסף את הבקבוקים ואשליך אותם לפח האשפה.

ב. תלמידים מדברים בקול רם וגורמים לרעש שמפריע למטילים אחרים ולבעלי החיים.

ג. כמה תלמידים לא מקפידים ללכת במסלול המסומן ונכנסים לאזור שאסור להיכנס אליו.

הַר אֲרֵבֶל

בחופשת החג, יצאה משפחת אָבו אַחְמַד לטיול בשמורת הר ארבל הנמצאת בסמוך לטבריה. הר ארבל נחשב לאחד מאתרי הטבע וההיסטוריה החשובים ביותר בצפון הארץ. הוא נמצא בגליל התחתון, כחמישה קילומטרים מערבית לעיר טבריה. ההר מְתַנַּשָּׂא לגובה של כ-180 מטר מעל פְּנֵי הַפְּנִיָּרָה. מִהֶפְסָגָה אפשר לראות את הַפְּנִיָּרָה ואת הרי הגולן. הם הגיעו לחניון שליד הר ארבל בשעה תשע. הם בחרו ללכת במסלול ההליכה הקצר, שְׂאוּרְכּוֹ כחמישה קילומטרים. המסלול מתחיל בקֶרְנֵי חֵיטּוֹן - שם נערך הַקָּרָב בין צבא סלאח אל-דין לַצְּלָבָנִים בשנת 1187 - והסתיים בקבר הַנְּבִיא שוּעִיב עליו השלום. זהו מקום קדוש לעדה הדרוזית.

5

במהלך הטיול הם נהנו מהנוף הירוק ומהתצפית שממנה רואים את הַפְּנִיָּרָה ואת הרי הגולן. מְשֻׁנֵי צדי המסלול פרחו פרחים בצבעים שונים. אחמד, הַבֵּן הַבְּכוֹר במשפחה, רצה לקטוף כְּמָה כלניות, אך אימא שלו עצרה אותו ואמרה: "אסור לקטוף פרחים בשמורת טבע. אנחנו שומרים על הצמחים ועל הסביבה כדי שלכולם יהיה מקום ליהנות בו." בהמשך, הילדים ראו שְׂקִיּוֹת ניילון ובקבוקים מפוזרים במסלול. "זה לא בסדר להשאיר זָבָל בטבע," אמר האב. הילדים החליטו לאסוף את הַאֲשָׁפָה ולהשליך אותה לפח הַזָּבָל הנמצא בסוף המסלול. הם הבינו את חשיבות השמירה על הסביבה.

10

במהלך הטיול הסבירה להם הָאִם שחשוב מאוד לשמור על הסביבה. אם כל אחד מאיתנו לא ישאיר זָבָל אחריו ולא יקטוף או יעקור פרחים וצמחים, נשמור על הטבע וכולם ייהנו ממנו.

15

לפני שקיעת השמש המשפחה עזבה את המקום. בדרכם חזרה, הם נזהרו שלא להחליק בשביל התלול. במהלך הנסיעה שוחחו על הַרְגָעִים הַמְרְגָשִׁים שחוו, ועל הנוף שנשקף מהתצפית. הם נהנו מהטיול והבטיחו לשוב ולְטַיֵּיל בהר ארבל.

אליאור בביאן

« עֵנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבְּאוֹת:

1. היכן נמצא הר ארבל?
2. איזה אירוע היסטורי חשוב התרחש בקרְנֵי חִיטָיִן?
3. מה אפשר להבין מהמשפט:
"הם בחרו ללכת במסלול ההליכה הקצר, שְׁאוּרְפוֹ כחמישה קילומטרים?"
  - א. הם טיילו במשך חמש שעות.
  - ב. אין מסלולים אחרים באזור.
  - ג. כל המסלולים קצרים.
  - ד. יש גם מסלול ארוך יותר.
4. איפה טיילה משפחת אָבו אחמד?
5. מה רואים מהתצפית שבמקום?
6. מדוע בני המשפחה הלכו במסלול המסומן?
7. מדוע אסור לקטוף פרחים בשמורות טבע?
8. לפי הפְּסָקָה השנייה, על איזה כלל, מכללי ההתנהגות בשמורות הטבע שמרה משפחת אָבו אַחְמַד?
  - א. הליכה במסלול המסומן.
  - ב. קטיפת פרחים.
  - ג. הפרעה למטיילים האחרים.
  - ד. זריקת זָבָל במסלול ההליכה.
9. באיזה כלל התנהגות עוסקת הפְּסָקָה השלישית?
  - א. אסור לגרום לרעש בשמורת טבע.
  - ב. אסור להשליך זָבָל בשמורת טבע.
  - ג. אסור להאכיל בעלי חיים שחיים בשמורת טבע.
  - ד. אסור לְהַבְעִיר אש בשמורת טבע.

10. מהי המסקנה העיקרית של הקטע?

- א. אנחנו אחראים לשמירה על הטבע.
- ב. צריך לשמור על סביבה נקייה.
- ג. אסור לפגוע בסביבה.
- ד. כל התשובות נכונות.

11. האם המשפחה שמרה על כללי ההתנהגות בשמורות טבע?

« הַעֲתִיקוּ מֵהַקְטַע דוֹגְמָה הַמוֹכִיחָה אֶת תְּשׁוּבַתְכֶם.

12. השלימו על-פי הקטע את המשפטים הבאים :

א. אחמד רצה לקטוף פרחים, אבל...

1. אימא שלו מנעה ממנו לעשות זאת.
2. אימא שלו אפשרה לו לעשות זאת.
3. אימא שלו לא התנגדה לכך.
4. אימא שלו לא התערבה.

ב. הילדים אספו את הזבל וזרקו אותו בפח כדי...

1. לשמור על סביבה נקייה.
2. למלא את פח האשפה.
3. לנשום ארוז נקי.
4. להבין את משמעות השמירה על הסביבה.

13. המילה הנרדפת

א. המילה הנרדפת למילה "בסמוך" במשפט "[...] הנמצאת בסמוך לטבריה" היא :

1. בתוך	2. ליד
3. אחרי	4. לפני

ב. המילה הנרדפת למילה "להשליך" במשפט "הילדים החליטו לאסוף את האשפה ולהשליך

אותה לפח הזבל הנמצא בסוף המסלול" היא :

1. לברוח	2. לאסוף
3. לעזוב	4. לזרוק

14. ההפך

א. ההפך מהמילה "אסור" במשפט "אסור לקטוף פרחים בשמורת טבע" הוא :

1. רצוי	2. מותר
3. חשוב	4. מומלץ

ב. ההפך מהמילה "סוף" במשפט "הילדים החליטו לאסוף את האשפה ולהשליך אותה לפח

הזבל הנמצא בסוף המסלול" הוא:

- 1. סיום
- 2. זמן
- 3. התחלה
- 4. שלב

15. כתבו נכון או לא נכון ליד המשפטים הבאים:

____ ✓ ____
____ ✓ ____
____ ✓ ____
____ ✓ ____
____ ✓ ____

א. המשפחה טיילה בדרום.

ב. המשפחה לא שמרה על הניקיון.

ג. הילדים קטפו פרחים.

ד. הילדים זרקו שקיות ניילון ובקבוקים במסלול.

ה. אחמד הוא הבן הבכור במשפחה.

16. השלמת משפטים

השלימו את המילים החסרות במשפטים הבאים:

א. הם החליטו _____ את האשפה שִמְצָאוּ בְשִׂמוֹנָה.

1. לשמור

2. לאסוף

3. לפזר

4. לתרום

ב. במהלך טיול בשמורות טבע אסור _____ פרחים.

1. לקנות

2. למכור

3. להריח

4. לקטוף

ג. משפחת אָבוּ אחמד החליטה _____ בשמורת ארבל.

1. לשמור

2. לעזוב

3. לטייל

4. לקנות

ד. במהלך הטיול, הילדים שמרו על _____ ההתנהגות.

1. כללי

2. חוקי

3. חשיבות

4. מסלול

ה. האימא _____ לילדים שחשוב לשמור על הסביבה.

1. הסבירה

2. הכינה

3. שמעה

4. נתנה

קטע האָזנה האָזינו לקטע וענו על השאלות הבאות:

שאלות

1. איפה טיילה המשפחה?
  - א. יש בו מפלים.
  - ב. יש בו מעיינות ונחל זורם.
  - ג. יש בו בעלי חיים נדירים.
  - ד. יש בו פרכות שחיה.
3. מה אפשר להסיק מהמילים "ובקושי מצאנו מקום חנייה"?
  - א. היה קשה להגיע לחניון.
  - ב. החניונים היו רחוקים.
  - ג. המקום היה מלא במטיילים.
  - ד. כל התשובות נכונות.
4. כיצד שמרה המשפחה על כללי ההתנהגות בשמורה?
  - א. הם אספו את האשפה וזרקו אותה לפח.
  - ב. הם הלכו רק בשבילים המסומנים.
  - ג. הם דיברו בשקט ולא הפריעו למטיילים האחרים.
  - ד. הם לא קטפו פרחי בר.
5. איפה נמצאת שמורת עין השופט?
  - א. ליד יוקנעם
  - ב. בגליל העליון
  - ג. ליד כביש 66
  - ד. תשובות א+ג נכונות

1. כתבו את השורש ואת הזמן של הפעלים **המודגשים** :
- א. אחמד **מקפיד** לשמור על סדר וניקיון.
  - ב. הילדים **השליכו** את האשפה לפח.
  - ג. הם **הקשיבו** להסבר של המדריך.
  - ד. האם **הסבירה** להם את חשיבות הניקיון.
  - ה. המשפחה **הקפידה** ללכת במסלול המסומן.

2. כתבו את המשפטים הבאים **בזמן עתיד** :

- א. אחמד **מקפיד** על סדר וניקיון.
- ב. הילדים **השליכו** את האשפה לפח.
- ג. הם **הקשיבו** להסבר של המדריך.
- ד. המדריך **הסביר** על חשיבות השמירה על הניקיון.
- ה. המשפחה **החליטה** לטייל בצפון הארץ.

3. השלימו את הפועל החסר במשפטים הבאים מתוך ארבע האפשרויות המוצעות :

א. ההורים _____ לילדים איך להתנהג בשמורות טבע.

1. מסבירים
2. הסבירתי
3. מסבירה
4. הסביר

ב. חלק מהמטיילים לא _____ על כללי ההתנהגות בשמורות הטבע.

1. מקפיד
2. הקפיד
3. מקפידה
4. מקפידים

ג. עכשיו היא _____ את הבקבוקים לפח האשפה.

1. השליך
2. השליכה
3. משליך
4. משליכה

ד. שלשום הם _____ לצאת לטיול בצפון הארץ.

1. מחליטה
2. החלטנו
3. מחליט
4. החליטו

4. כתבו את השורשים שבסוגריים בבנין הפעיל בהתאם למשפט :

א. האם _____ (זה"ר, עתיד) את המטיילים לא להשאיר אשפה?

ב. המורה _____ (סב"ר, עבר) את חשיבות השמירה על הטבע.

ג. אסור _____ (דל"ק, שם הפועל) אש בשמורות טבע.

ד. אל _____ (שא"ר) זבל ולכלוך כאשר אתם מבקרים בשמורות ובפרקים.

ה. המדריך _____ (סב"ר, הוזה) והתלמידות _____ (קש"ב, הוזה).

הר ארבל

בחופשת החג יצאה משפחת אבו אחמד לטיול בשמורת הר ארבל ליד טבריה. המקום גבוה ומיוחד, ורואים משם את הפנתר ואת הרי הגולן. המשפחה נהנתה מהנוף הירוק ומהאוויר הנעים. אחמד, הבן הבכור, רצה לקטוף פלניות, אבל אימא שלו אמרה שאסור לקטוף פרחים בשמורת טבע ושצריך לשמור על הסביבה.

בהמשך ראו הילדים שקיות ובקבוקים זרוקים במסלול. הם אספו את האשפה והשליכו אותה לפח האשפה שבסוף המסלול. לפני שקיעת השמש עזבה המשפחה את המקום, ובמהלך הנסיעה חזרה הביתה הם דיברו על הרגעים היפים ועל הנופים המיוחדים שראו, והבינו כמה חשוב לשמור על הטבע.

א. שאלות

1. איפה טיילה משפחת אבו אחמד?
2. מה רואים מהתצפית בהר ארבל?
3. מה רצה אחמד לעשות, ומה הייתה תגובתה של אימא שלו?
4. האם המשפחה שמרה על כללי ההתנהגות בשמורת טבע? נמקו.
5. ציינו דוגמה אחת מהטקסט שמראה התנהגות אחראית.
6. המילה הנרדפת למילה "אשפה" במשפט:
"הם אספו את האשפה והשליכו אותה לפח האשפה שבסוף המסלול" היא:
א. זבל   ב. פרחים   ג. ציוד

ב. משימת פתיכה

כתבו פסקה קצרה (5-7 שורות) ותארו בה טיול שהייתם בו בתקופת החגים עם המשפחה או עם חברים.

התניחו לשאלות הבאות:

- כיצד התנהגו האנשים בטיול?
- מה מצא חן בעיניכם בהתנהגות שלהם?
- מה לא מצא חן בעיניכם?
- חוו את דעתכם: למה חשוב לשמור על כללי ההתנהגות בטבע?
- איך התנהגות לא אתראית משפיעה על המקום ועל המטיילים האחרים?
- נסו לכתוב בצורה תיאורית: מה ראיתם, מה הרגשתם, ומה למדתם מהחווייה.

ג. לשון

1. כתבו את שורש הפעלים הבאים:

הסבירה, השלים, הדריך, השליכו.

2. כתבו את הפעלים בבניין הפעיל ובזמן עבר לפי השורש שבסוגריים:

א. הילדים _____ (של"ך) את האשפה לפח.

ב. ההורים _____ (סב"ר) לילדים על חשיבות השמירה על הטבע.

מילון

הפירוש בערבית	המילה
وَضَعَ	הוצב
سَمِحَ	הותר
سَيِّشَعِلُ النَّارُ	יבעיר
سَيَّبَعَثِر، سَيَّفِرَق	יפזר
يُبَعَثِر	ישלף
زَانِرُونَ	מבקרים
غَدَاء	מזון
مُخَصَّص، مُعَدَّ	מיועד
يُشَوِّش، يُزَعِّج	מפריע
سُلْطَه	רשות
مَكَثَ	שָׁה
لَاقَتَه	שָׁלַט

בְּנֵי נִפְעַל

צווי	עֲתִיד	הוֹה	עָבַר	פְּנוּי גוּף	
	אֶפְנֵס	נִכְנָס / נִכְנָסֶת	נִכְנַסְתִּי	אָנִי	יְחִיד
הִכְנַס	תִּפְנֵס	נִכְנָס	נִכְנַסְתָּ	אַתָּה	
הִכְנַסִּי	תִּפְנַסִּי	נִכְנַסְתָּ	נִכְנַסְתָּ	אַתָּה	
	יִכְנַס	נִכְנָס	נִכְנַס	הוּא	
	תִּכְנַס	נִכְנַסְתָּ	נִכְנַסְתָּ	הִיא	
	נִכְנַס	נִכְנָסִים / נִכְנָסוֹת	נִכְנַסְנוּ	אֲנַחְנוּ	רְבִים
הִכְנַסוּ	תִּכְנַסוּ	נִכְנַסִּים	נִכְנַסְתֶּם	אַתֶּם	
הִכְנַסְנָה	תִּכְנַסְנָה	נִכְנַסוֹת	נִכְנַסְתֶּן	אַתֶּן	
	יִכְנַסוּ	נִכְנַסִּים	נִכְנַסוּ	הֵם	
	תִּכְנַסְנָה	נִכְנַסוֹת	נִכְנַסוּ	הֵן	

שם הפעולה: הכנסות

שם הפועל: להכנס

« הערה 1: נון נפעל נשמטת בעתיד ובציווי ובמקומה יבוא דגש חזק משלים באות שאחריה, מלבד באותיות אהע"ר. דוגמה: **נִכְנַס עֲתִיד** **יִכְנַס צווי** **הִכְנַס**

« הערה 2: בְּנֵי נפעל הוא צורת הסביל של בְּנֵי קל.

« תרגילים

- סמנו את הפעלים שבבנין נפעל במשפטים הבאים:
  - הר ארבל נחשב לאחד מאתרי הטבע החשובים בצפון הארץ.
  - הוא נמצא בגליל התחתון פחמישה קילומטרים מערבית לעיר טבריה.
  - המסלול מתחיל בקרני חיטין - שם נערך הקרב בין צבא סלאח אל-דין לצלבנים.
  - בדרפס חזרה הם נזהרו שלא להחליק בשביל התלול.
  - הם נהנו מהטיול והבטיחו לשוב ולטייל בהר ארבל.

2. כתבו את השורש והבנין של הפעלים המודגשים במשפטים הבאים:
- הם שמרו על כללי ההתנהגות בשמורות הטבע.
  - הם נכנסים עכשיו לשמורה.
  - תלמידי כיתה ז' שומרים על הניקיון.
  - הכניסה לשמורה תיאסר אחרי השעה שש בערב.
  - המטילים שהשליכו פסולת בשמורה נקנסו על ידי הפקחים.

3. היעזרו במחסן הפעלים והשלימו את הפועל החסר במשפטים הבאים:
- המשפחה ___ לשמורה בשעה שמונה.
  - שמות הר ארבל ___ סמוך לטבריה.
  - בקבוקים ו שקיות נילון ___ על ידי בני המשפחה.
  - שער הכניסה לשמורה ___ בשעה חמש.

מחסן הפעלים: נסגר, נמצאת, נכנסה, נאספו.

4. השלימו את הפעלים החסרים בבנין נפעל ובזמן עבר על פי השורשים שבסוגריים:
- הכניסה לשמורה ___ (אס"ר) אתמול.
  - המטילים ___ (כנ"ס) לשמורה לפני כשעתים.
  - המטילים ___ (מנ"ע) מהליכה בשבילים לא מסומנים.
  - האשפה ___ (אס"ף) על ידי המתנדבים.
  - השערים ___ (סג"ר) בשעה חמש.

5. בחרו בתשובה הנכונה:

א. הקיפו את הפועל שאינו בזמן עתיד:

1. יישמר	2. ישמור
3. תיכנס	4. נכנסים

ב. הקיפו את המילה יוצאת הדופן מבהינת השורש:

1. ישמעו	2. שומעים
3. עושים	4. שמעה

ג. הקיפו את הפועל שאינו בבנין נפעל:

1. ישמור	2. הישמרי
3. נשמרתם	4. נשמרים

1. קראו את הכלל הבא וענו על השאלה שאחריו:
במהלך טיול בשמורת טבע, אחת המשפחות השאירה אחריה שקיות ניילון, בקבוקי פלסטיק ושאריות אוכל.
מה ניתן להסיק מהתנהגות זו?
א. הם שמרו על הסביבה.
ב. הם לא ידעו את הכללים.
ג. הם גרמו נזק לטבע.
ד. הם אספו את הזבל בסוף.
2. מה עלול לקרות אם הולכים מחוץ לשביל המסומן?
א. פגיעה בצמחייה
ב. פגיעה במטיילים אחרים
ג. שמיעת רעש חזק
ד. זיהום אוויר
3. לפניכם רשימה של התנהגויות בטיול בשמורת טבע.
« פתבו ליד כל אחת אם היא רצויה או לא רצויה :
א. ללכת רק בשביל המסומן.
ב. לקטוף פרחים.
ג. לשמור על השקט ליד בעלי חיים.
ד. להשאיר שקיות ניילון אחרי הפיקניק.
ה. להאכיל בעלי חיים.
4. היעזרו במחסן המילים והשלימו את המילה החסרה במשפטים הבאים :
א. מהתצפית ראינו __✓__ יפה והרים גבוהים.
ב. אסור __✓__ פרחים בשמורה.
ג. אסור __✓__ בעלי חיים בשמורה.
ד. אסור לגרום __✓__ כשמטיילים בשמורה.
מחסן מילים: רעש, להאכיל, לקטוף, נוף.
5. קראו את המקרה הבא וכתבו משפט או שני משפטים שמסבירים מה לא נכון בהתנהגות של המשפחה.
במהלך טיול בשמורת טבע, חלק מן הילדים הלכו מחוץ לשביל המסומן. בסוף הטיול, המשפחה השאירה שקיות ניילון ושאריות אוכל בטבע.

יְחִידָה 8: תְּזוּנָה וּבְרִיאוֹת

מבוא

נושא היחידה: ביחידה זו נעסוק בשמירה על הבריאות, ביתרונות העיסוק הקבוע בפעילות גופנית ובחשיבות התזונה הנכונה והבריאה.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- להגדיר מהו מזון בריא.
- להגדיר מהו מזון לא בריא.
- לציין דוגמאות למזון בריא ומזון לא בריא.
- לסווג את המזונות לבריאים ולא בריאים.
- להפיק את יתרונות התזונה הבריאה.
- ללמוד על ההשפעות הבריאותיות של צריכת מזונות לא בריאים.
- להפיק את ההשפעות הבריאותיות של צריכת מזונות עשירים בסוכרים ובשומנים.
- ללמוד על ההשלכות הבריאותיות של צריכת משקאות ממותקים.
- לדבר על חשיבות העיסוק בפעילות גופנית.
- להפיק דרכים לשמירה על הבריאות.
- ללמוד מושגים חדשים הקשורים למזון: ערך קלורי, פחמימות, שומנים, סוכרים.
- ללמוד כיצד לבדוק את הערך התזונתי של מזון מסוים.

מבנה היחידה:

שמרו על הבריאות שלכם!

תזונה בריאה לילדים

קטע האזנה

א. שאלות טרום קריאה

1. ציינו שמות של שני מאכלים לא פריאים שאתם מכירים.
2. ציינו שמות של שני משקאות מזיקים שאתם מכירים.
3. אילו פירות וירקות אתם אוהבים לאכול? ציינו לפחות שניים.
4. מה אתם בדרך כלל אוכלים בארוחת הבוקר?
5. מה אתם נוהגים לאכול בהפסקה בבית הספר?
6. כמה פעמים בשבוע אתם מבצעים פעילות גופנית?
7. איזה מאכל פריא אתם אוהבים במיוחד?
8. איזה מאכל לא פריא אתם אוכלים לפעמים למרות שאתם יודעים שהוא לא טוב?

ב. אוצר מילים:

מזון, תזונה, פריאות, מומלץ, יתרונות, השמנת יתר, סובל, מצב הרוח, עודף משקל.

1. השלימו את המילה החסרה מתוך שלוש האפשרויות המוצעות:
  - א. חשוב לשמור על ה _____ (מזון / פריאות / השמנת יתר).
  - ב. לאכילת פירות וירקות יש הרבה _____ (תזונה / סובל / יתרונות).
  - ג. כדי לשמור על הגוף, _____ לבצע פעילות גופנית (מומלץ / עודף משקל / מזון).
  - ד. ילד שאוכל הרבה מזון מתוק עלול להגיע ל _____ (מצב הרוח / תזונה / השמנת יתר).
  - ה. כשאדם לא אוכל טוב, גם _____ שלו נפגע (מצב הרוח / יתרונות / מומלץ).

2. "מי אני?" - חידת מילים

קראו כל חידה ובחרו את המילה המתאימה מתוך שלוש האפשרויות המוצעות:

- א. אני הדבר שפדאי לעשות כדי לשמור על הגוף. מי אני?
(סובל / פעילות גופנית / מזון)
- ב. אני מה שקורה כשאדם אוכל יותר מדי ולא עושה פעילות גופנית. מי אני?
(השמנת יתר / יתרונות / מצב הרוח)
- ג. אני מה שאוכלים בכל יום. מי אני?
(עודף משקל / פריאות / מזון)
- ד. אני הרגשה פנימית כמו שמחה או עצב. מי אני?
(מצב רוח / תזונה / יתרונות)
- ה. אני דברים טובים שיש למשהו. מי אני?
(סובל / יתרונות / מזון)

תזונה ובריאות

עיינו בתמונות הבאות וענו על השאלות שאחריהן:

1. תארו מה אתם רואים בשלוש התמונות.
2. מה ההבדל בין תמונה 1 לתמונה 3?
3. ציינו את מוצרי המזון שמופיעים בתמונות 1 ו-3.
4. ציינו את סוג הפעילות הגופנית שמופיעה בתמונה 2.
5. אילו תמונה או תמונות מתאימות לאורח החיים שלכם?
6. מהו מזון בריא ומהו מזון לא בריא? תנו דוגמאות.

שְׁמְרוּ עַל הַבְּרִיאוֹת שֶׁלְכֶם!

שמירה על הבריאות היא דבר חשוב מאוד. כדי להרגיש טוב ולהיות חזקים, כדאי שנשמור על הגוף שלנו. אחת הדרכים לשמור על הבריאות היא עיסוק בפעילות גופנית. כדאי לעסוק בפעילות גופנית באופן סדיר וקבוע: לפחות שלוש פעמים בשבוע.

5 לפעילות גופנית יתרונות רבים. היא עוזרת למנוע מחלות כמו השמנת יתר, סוכרת ומחלות לב. בישראל, יותר מ-20% מהילדים סובלים מעודף משקל, וזה נתון גבוה מאוד בהשוואה לעולם. מִעֵבָר לשמירה על בריאות הגוף, פעילות גופנית גם מְשַׁפֵּר את מצב הרוח. אנשים שעוסקים בפעילות גופנית מרגישים שְׂמֵחָה, הִנָּאָה וסיפוק, והיא גם עוזרת להפחית מְתַח וְלַחֵץ.

10 גם תזונה נכונה עוזרת לנו לשמור על הבריאות שלנו. תזונה בריאה היא אכילה של מזונות שטובים לגוף ועוזרים לו להישאר חזק ובריא. מזונות בריאים הם בעיקר פירות וירקות, המכילים ויטמינים החשובים לגוף. מומלץ להימנע מאכילת מזונות עשירים בשומנים ובסוכרים כמו המבורגר, צ'יפס ועוגות, ומְשַׁתֵּיית מְשַׁקָּאוֹת מְמוֹתָקִים כמו קולה, רד בול ואקס אל. צאו החוצה לפעילות גופנית ותיהנו מתנועה בריאה ומהנה!

מעובד מתוך: <https://www.kikar.co.il/tags/health>

« א. ענו על השאלות הבאות:

1. כמה פעמים בשבוע מומלץ לעסוק בפעילות גופנית?
א. פעם בשבוע
ב. פעמיים בשבוע
ג. שלוש פעמים בשבוע
ד. כל יום

2. מדוע חשוב לעסוק בפעילות גופנית?

3. איזו מחלה ניתן למנוע על ידי עיסוק בפעילות גופנית סדירה?
א. שפעת
ב. סוכרת
ג. השמנה
ד. תשובות ב+ג נכונות

4. כיצד משפיעה פעילות גופנית על מצב הרוח?

5. מהו היתרון הנפשי של פעילות גופנית?

6. ציינו מהקטע שתי דוגמאות למזונות עשירים בשומנים.

7. ציינו מהקטע שתי דוגמאות למשקאות ממותקים.

8. ציינו מהקטע דוגמאות למזון בריא.

9. מה היתרון באכילת פירות וירקות?

10. איזו תוצאה עלולה להיות לחוסר עיסוק בפעילות גופנית?

א. עודף משקל.

ב. שיפור במצב הרוח.

ג. מניעת מחלות.

11. מה המשמעות של הביטוי "עודף משקל"?

א. משקל נמוך מדי.

ב. משקל גבוה מדי.

ד. משקל בריא.

ג. משקל רגיל.

12. מהו ההפך של המילה "יתרון"?

- א. בעיה   ב. חיסרון   ג. הוספה   ד. עודף

13. מהי המילה הנרדפת למילה "שיפור"?

- א. מצב   ב. אכזבה   ג. שינוי לטובה   ד. שינוי לרעה

14. היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר במשפטים הבאים:

- א. כדי לשמור על הבריאות, מומלץ לעסוק בפעילות גופנית באופן ___ וקבוע.
ב. עיסוק סדיר וקבוע בפעילות גופנית עשוי ___ מחלות.
ג. ילדים הסובלים מעודף ___ עלולים לחלות במחלות קשות.
ד. נוסף על שמירת בריאות הגוף, פעילות גופנית עוזרת להפחית ___ ולחץ.
ה. העיסוק בפעילות גופנית גורם לאנשים לחוש ___.

מחסן מילים: הנאה, סדיר, משקל, מתח, למנוע.

15. השלימו את המילה החסרה במשפטים הבאים:

- א. אחרי הריצה, אני ___ מים כדי להחזיר נוזלים לגוף.
1. אוכלת   2. שותה/שותה   3. שותים   4. שותות
ב. כאשר אני מרגיש ___, אני שותה מים.
1. רָעַב   2. שָׂבַע   3. חֶזַק   4. צָמָא
ג. הוא אוהב ___ על אופניים.
1. לְרַכּוֹב   2. לְרוֹץ   3. לְקַפּוֹץ   4. לְשֶׁבֶת

ב. עֵבְרִית דְּבוּרָה:

1. כל תלמיד יתאר לחברו מהי הפעילות הגופנית האהובה עליו ולמה. לאחר מכן יציג כל תלמיד את התשובה של חברו בפני הִפְיָתָה.
כל תלמיד יתאר בפני הִפְיָתָה איך הוא מרגיש לאחר שהוא עוסק בפעילות גופנית, תוך שימוש בדוגמאות.

2. לפניכם דיאלוג בין סעיד ואחמד.

⚡ קראו והשלימו:

סעיד: אחמד, מה נשמע? איפה היית אתמול?

אחמד: הלכתי לרכיבה על אופניים.

סעיד: איך זה היה?

אחמד: זה היה ממש כיף. נהניתי מְּכָל רִגְע.

סעיד:

אחמד:

ג. משימות

1. לפניכם רשימה של מוצרי מזון. מיינו אותם בטבלה שלפניכם: ירקות, פירות, לחם לבן, המבורגר, בֶּשֶׁר, מרק ירקות, בורקס, עוגת שוקולד, דגים, פסטה.

מזון לא בריא	מזון בריא
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___

2. משימת חקר

קראו את הפסקה שלפניכם וענו על משימת החקר שאחריה:

ערך תזונתי (قيمة غذائية) הוא כמות החומרים הבריאים שהמזון מספק לגוף, כמו ויטמינים, מינרלים (معادن), פחמימות (نشويات) שמגיעות ממקורות טבעיים וחלבונים (بروتينات). מזון בריא מכיל חמרים שמחזקים את הגוף ומספקים אנרגיה (طاقة), למשל ירקות ופירות. מזון לא בריא מכיל הרבה סוכר (לא ממקורות טבעיים), שמן ומלח, למשל חטיפים ונשנושים. לפני שאוכלים, כדאי לבדוק מה כתוב על האריזה כדי לבחור מזון בריא.

המשימה

התלמידים יביאו אריזות (ריקות או מלאות) של מוצרי מזון שהם צורכים ביומיום, ויבדקו את הערך התזונתי של המוצרים לפי הרכיבים הבאים:

שם המוצר	פחמימות	סוכרים	שומנים	קלוריות
___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___	___ ✓ ___

ד. מְדַבְּרִים עַל פְּעִילוֹת גּוֹפְנִית

עֲבֹדוּ בְּזוּגוֹת.

1. קְרְאוּ אֶת הַפְּסָקָה:

לפעילות גופנית יתרונות רבים. היא עוזרת למנוע מחלות כמו השמנת יתר, סוכרת ומחלות לב. בישראל, יותר מ-20% מהילדים סובלים מעודף משקל, וזה נתון גבוה מאוד בהשוואה לעולם. כמו כן, פעילות גופנית מְשַׁפֵּרֶת אֶת מצב הרוח. אנשים שעוסקים בפעילות גופנית מרגישים שמחה והנאה.

2. הַסְבֵּר בַּעַל-פִּי

- תלמיד א' מְסַבֵּיר לַתְּלַמִּיד ב', במילים שלו, מהם היתרונות של פעילות גופנית כפי שמופיעים בַּפְּסָקָה.
- לאחר מכן, תלמיד ב' מְסַבֵּיר לַתְּלַמִּיד א', במילים שלו, מה כתוב בַּפְּסָקָה על הַשְּׁמֵנֶת יֵתֵר וְעַל עוֹדֵף מִשְׁקָל בִּישְׂרָאֵל.

3. שִׁיחָה קְצָרָה

תלמיד א' שואל ותלמיד ב' עונה:

- איזו פעילות גופנית אתה עושה בקביעות?
- מתי אתה עושה אותה?
- איך אתה מרגיש אחרי הפעילות?

תלמיד ב' שואל ותלמיד א' עונה:

- למה בחרת דווקא בפעילות הזו?
- עם מי אתה בדרך כלל עושה את הפעילות?
- איך הפעילות הזו עוזרת לך לשמור על הבריאות?

ה. מְשִׁימֵת כְּתִיבָה

כְּתִבוּ פְּסָקָה קְצָרָה הַכוֹלֶלֶת:

- איזו פעילות גופנית אתם עושים?
- מתי אתם עושים אותה?
- למה בחרתם בה?
- איך היא משפיעה עליכם?

1. סַמְנוּ אֶת הַפּוֹעֵל שֶׁבְּבִגְנֹן נִפְעַל בְּמִשְׁפָּטִים הַבָּאִים, וְכַתְּבוּ אֶת שׁוֹרֵשׁ הַפּוֹעֵל.
- א. תִּימְנְעוּ מֵאֲכִילַת מְזוֹן לֹא בְּרִיא.
  - ב. הֵם לֹא נִזְהָרִים מֵאֲכִילַת מְזוֹן לֹא בְּרִיא.
  - ג. אַרְוַחַת בּוֹקֵר נֶחְשָׁבֶת לְאַרְוַחַה חֲשׂוּבָה לְבְּרִיאוֹת.
  - ד. הַגּוֹף יִישָׂאָר בְּרִיא אִם נִשְׁתָּה הַרְבֵּה מִיִּם.

2. הַקִּיפוּ אֶת הַצּוּרָה הַנִּכּוֹנָה :

- א. הָעֵרֶךְ הַתְּזוּנָתִי שֶׁל הַמוֹצָרִים _____ (נִבְדָּקָה, נִבְדָּק, נִבְדָּקוּ) עַל יְדֵי הַתְּלַמִּידִים.
- ב. אַרְוַחַת בּוֹקֵר _____ (נֶחְשָׁב, נֶחְשָׁבֶת, נֶחְשָׁבִים) לְאַרְוַחַה חֲשׂוּבָה.
- ג. הַלִּיכָה _____ (נֶחְשָׁבֶת, נֶחְשָׁב, נֶחְשָׁבִים) לְפַעֲלֹת גּוֹפְנִית.
- ד. כַּמּוֹת גְּדוּלָה שֶׁל מְזוֹן לֹא בְּרִיא _____ (נֶאֱכָלֶת, נֶאֱכָלוֹת, נֶאֱכָל) עַל יְדֵי בְּנֵי נוֹעַר.
- ה. הָאִם אֶתֶם _____ (נִמְנָע, נִמְנָעִים, נִמְנָעוֹת) מֵאֲכִילַת מְזוּנוֹת מְזִיקִים.

3. הִיעֲזְרוּ בְּמַחְסוֹן הַפְּעֻלִים וְהַשְּׁלִימוּ אֶת הַפּוֹעֵל הַחֲסֵר בְּמִשְׁפָּטִים הַבָּאִים :

- א. חִלַּק מֵהַמְּאֲכָלִים _____ עַל-פִּי הַטַּעַם וְלֹא עַל-פִּי הָעֵרֶךְ הַתְּזוּנָתִי.
- ב. מְזוּנוֹת _____ לְמְזוּנוֹת מְזִיקִים לְבְּרִיאוֹת.
- ג. הֵן _____ מְשִׁתִּית מִשְׁקָאוֹת לֹא בְּרִיאִים.
- ד. הִיא _____ לְהַפְסִיק לְאֲכוֹל מְזוֹן לֹא בְּרִיא כְּדֵי לְרַדֵּת בְּמִשְׁקָל.

מַחְסוֹן פְּעֻלִים : נֶאֱלָצָה, נִבְחָרִים, נֶחְשָׁבִים, נִמְנָעוֹת

4. דִּיאָלוֹג

עֲבְדוּ בַּזּוּגוֹת. תְּלַמֵּיד א' שׂוֹאֵל וְתְּלַמֵּיד ב' עוֹנֶה.
כַּתְּבוּ דִּיאָלוֹג קָצֵר בְּנוֹשֵׂא תְּזוּנָה בְּרִיאָה.
שִׁלְבוּ בְּדִיאָלוֹג פְּעֻלִים בְּבִגְנֹן נִפְעַל (כְּמוֹ : נֶחְשָׁב, נִזְהָר, נִמְנָע).

תְּלַמֵּיד א' : הָאִם הַמְּבוֹרָגֵר נֶחְשָׁב לְמְזוֹן בְּרִיא?
תְּלַמֵּיד ב' :

א' : הָאִם אַתָּה נִזְהָר מֵאֲכִילַת מְזוֹן מְהִיר?
ב' : _____

שְׁמְרוּ עַל הַבְּרִיאוֹת שְׁלָכֶם!

שְׁמִירָה עַל הַבְּרִיאוֹת חֲשׂוּבָה מְאֹד כְּדֵי לִמְנוּעַ מַחֲלוֹת כְּמוֹ סוּכְרָת, מַחֲלוֹת לֵב וְהַשְׁמַנְתַּיִת. בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ אָחוּז גְבוּהַ שֶׁל בְּנֵי נוֹעַר עִם הַשְׁמַנְתַּיִת, גְּבוּהַ יוֹתֵר מֵאִשְׁרַר בְּמִדְיָנוֹת רַבּוֹת בְּאִירוּפָּה. כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל הַגּוּף כְּדָאִי לֵאכּוֹל מִזּוֹן בְּרִיאָה כְּמוֹ פִירוֹת, יִרְקוֹת וְדַגְנִים מְלֵאִים, וְלִשְׁתּוֹת מִיָּם בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם. חֲשׂוֹב גַּם לַעֲסוֹק בְּפְעִילוֹת גּוֹפְנִית קְבוּעָה כְּמוֹ רִיצָה, שְׁחִיָּה אוֹ רְכִיבָה עַל אוֹפְנִיִים. פְּעִילוֹת גּוֹפְנִית מְחַזְקֵת אֶת הַשְּׂרִירִים וְיִמְשְׁפָּרֵת אֶת מִצַּב הַרוּחַ. גַּם שִׁנְיָה טוֹבָה חֲשׂוּבָה. הִיא עוֹזְרֵת לָנוּ לִהְיוֹת רְגוּעִים וְמְרוֹכְזִים בְּמַהֲלֵךְ הַיּוֹם.

א. הַשְּׂאֵלוֹת

1. צִיִּינוּ שְׁמוֹת שֶׁל שְׁתֵּי מַחֲלוֹת שְׁמוֹפִיעוֹת בְּטַקְסֵט.
2. אֵילוֹ סוּגֵי מִזּוֹן מוֹמַלֵךְ לֵאכּוֹל כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל הַבְּרִיאוֹת?
3. כְּתִבוּ שְׁתֵּי דוּגְמָאוֹת לַפְּעִילוֹת גּוֹפְנִית שְׁמַתֵּאִימָה לְבְנֵי נוֹעַר.
4. מָה נֹאמֵר בְּטַקְסֵט עַל הַשְׁמַנְתַּיִת יְתֵר בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַשְׁוֹאָה לְמִדְיָנוֹת אַחֲרוֹת?
5. מִדּוּעַ שִׁנְיָה טוֹבָה חֲשׂוּבָה?
6. מָהוּ הַמְּסָר הַמְּרִכְזֵי שֶׁל הַטַּקְסֵט?
  - א. חֲשׂוֹב לִשְׁמֹר עַל הַבְּרִיאוֹת בַּעֲזַרְתַּת פְּעוּלוֹת שׁוֹנוֹת.
  - ב. חֲשׂוֹב לֵאכּוֹל רַק פִּירוֹת וִירְקוֹת.
  - ג. חֲשׂוֹב לִישׁוֹן יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר שָׁעוֹת בְּכָל לַיְלָה.
7. מָה מְשׁוֹתֵף לְתִזְוִנָה בְּרִיָּאָה, לַפְּעִילוֹת גּוֹפְנִית וְלִשְׁנָיָה טוֹבָה?
  - א. כּוֹלֵן עוֹזְרוֹת לִשְׁמֹר עַל הַבְּרִיאוֹת.
  - ב. כּוֹלֵן דּוֹרְשׁוֹת צִיּוֹד מִיּוֹחַד.
  - ג. כּוֹלֵן מִתֵּאִימוֹת רַק לַסְּפוֹרְטָאִים.

ב. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

- כְּתִבוּ פְּסָקָה (3-4 שׁוֹרוֹת) עַל הַהֲרַגְלִים שְׁלָכֶם בְּנוֹעַר לְמִזּוֹן וּפְעִילוֹת גּוֹפְנִית. הֵאֵם אַתֶּם שׁוֹמְרִים עַל הַבְּרִיאוֹת שְׁלָכֶם?
- אִפְשָׁר לְהִיעָזֵר בְּהַתְּחַלּוֹת הַבָּאוֹת :
  - אֲנִי מְשִׁתַּדֵּל/מְשִׁתַּדֵּלָת לֵאכּוֹל...
  - בְּדַרְךְ כָּלֵל אֲנִי מְבַצֵּעַ/מְבַצֵּעֵת פְּעִילוֹת גּוֹפְנִית כְּמוֹ...
  - אֲנִי חוֹשֵׁב/חוֹשֵׁשֶׁת שְׂזָה עוֹזֵר לִי כִּי...
  - אֲנִי רוֹצֵה/רוֹצֵה לְשַׁפֵּר אֶת...

ג. לשון

1. סמנו את שם הפועל ואת שם הפעולה במשפטים הבאים:
  - א. בקיץ חשוב להקפיד על שתייה מרובה של מים.
  - ב. אכילת פירות וירקות חשובה לבריאות.
  - ג. התלמידים נצאו לרוץ ריצה קצרה בהפסקה.
  - ד. אפטר למנוע מחלות שונות.
  - ה. צריכים לשתות הרבה מים.

2. כתבו את שם הפעולה המתאים לכל שם פועל במשפטים הבאים:

דוגמה: לשתות - שתייה

  - א. כתבו את שם הפעולה המתאים למילה **לאכול**.
  - ב. כתבו את שם הפעולה המתאים למילה **לשמור**.
  - ג. כתבו את שם הפעולה המתאים למילה **למנוע**.
  - ד. כתבו את שם הפעולה המתאים למילה **לרוץ**.
  - ה. כתבו את שם הפעולה המתאים למילה **לחשוב**.
  - ו. כתבו את שם הפעולה המתאים למילה **לקבוע**.

3. כתבו את שם הפועל המתאים לשם הפעולה במשפטים הבאים:
  - א. כתבו את שם הפועל המתאים למילה **השמנה**.
  - א. כתבו את שם הפועל המתאים למילה **שחיה**.
  - א. כתבו את שם הפועל המתאים למילה **רכיבה**.
  - א. כתבו את שם הפועל המתאים למילה **מניעה**.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
פְּרִיאוֹת	صِحَّةٌ
הַרְגִישׁ	شَعَرَ، حَسَّ
מְמַלֵּץ	مُفَضِّلٌ، مُسْتَحْسِنٌ
יְתְרוֹנוֹת	إِجَابِيَّاتٍ، حَسَنَات
לְמִנוּעַ	مُنْع
הַשְּׂמֵנֶת יְתָר	سُمْنَهُ زَائِدَةٌ
סוֹבֵל	يُعَانِي
עוֹדֵף מִשְׁקָל	وَزْنٌ زَائِدٌ
נָתַן	مُعָطَى
מְשַׁפֵּר	يُحَسِّن
מִצַּב הָרוּחַ	مِزَاج
מְתַח	تَوَتَّر
לַחַץ	ضَغْطٌ
תְּזוּנָה	تَغْذِيَةٌ

תְּזוּנָה בְּרִיאָה לִילְדִים

לפניכם דיאלוג בין מורה לתלמידים. קראו אותו וענו על השאלות שאחריו:

המוֹרָה: שלום תלמידות ותלמידים! היום נדבר על מה שאתם אוכלים ועל איך שזה משפיע על הבריאות שלכם. מה אתם אוכלים בדרך כלל?
ענת: בארוחת הבוקר אני אוכלת ביצים ולֶבְנָה ושותה חלב.
המוֹרָה: נהדר! ומה אתם אוכלים בצוהָרָיִים?
רחל: אני אוכלת סלט ירקות, עוף בתנור ואורז לֶבָן.
המוֹרָה: עדיף לאכול אורז חום. מה אתם אוכלים בארוחת הערב?

5

ניר: אני אוכל פיצה וציפס.

המוֹרָה: חשוב לדעת שפיצה וציפס הם דוגמאות למזון לא בריא. הם עלולים לגרום להשֶׁמְנָה.

10 גיל: לפעמים אני אוכל המבורגר.

המוֹרָה: אם זה לפעמים, זה בסדר. אבל המבורגר הוא מזון לא בריא.

ניר: מדוע אסור לאכול המבורגר? הוא טעים מאוד.

המוֹרָה: המבורגר הוא דוגֶמָה למזון העלול לגרום למחלות כמו הֶשְׁמֶנֶת יתר, סוּכָרַת ובעיות לב.

ומה אתם שותים?

15 גיל: אני שותה לפחות 8 כוסות מים ביום.

המוֹרָה: מצוין.

אמיר: אני אוהב לשתות קולה ולפעמים גם רדבול.

המוֹרָה: אלה דוגמאות למִשְׁקָאוֹת לא בריאים כי יש בהם כמות גדולה של סוכר. חשוב לשתות

הרבה מים כי הגוף שלנו מורכב בעיקר ממים.

סעיף טרביה

« א. עֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

1. מהו הרעיון המרכזי של הקטע?
  - א. חשיבות שתיית מְשָׁקָאוֹת מְמוֹתְקִים.
  - ב. חשיבות שתיית מים.
  - ג. השפעת התזונה על הבריאות.
2. מי מהתלמידים הבאים אוכל רק מזון בריא?
  - א. רחל
  - ב. ניר
  - ג. ענת
3. מדוע לא כדאי לשתות מְשָׁקָאוֹת מְמוֹתְקִים?
4. קולה ורדבול הם דוגמאות למְשָׁקָאוֹת ____.
5. צִיֵּינוּ שֵׁם של מחלה הנזכרת בקטע.
6. צִיֵּינוּ מהקטע שמות של מזונות בריאים.
7. כְּתִבוּ **נכון/לא נכון** ליד המשפטים הבאים:
  - א. ציפס והמבורגר הם דוגמאות למזון בריא.
  - ב. סלט ירקות ועוף בתנור הם דוגמאות למזון בריא.
  - ג. צריך לשתות הרבה מים.
  - ד. אכילת המבורגר עלולה לגרום להֶשְׁמָנָה.
8. מה עלול לקרות לתלמיד שאוכל המבורגר ושותה מְשָׁקָאוֹת מְמוֹתְקִים שלוש פעמים בשבוע?
  - א. הוא ירגיש בריא יותר.
  - ב. הוא יהיה עצוב.
  - ג. הוא יסבול מבעיות בְּרִיאוּתִיּוֹת.
  - ד. לא יקרה לו שום דבר.
9. השלימו את המילים החסרות במשפטים הבאים:
  - א. פעילות גופנית מְשַׁפֵּרֶת את ____ הגופני.
    1. העור
    2. המְשָׁחֵק
    3. הכוֹשֵׁר
    4. הַקְּשֵׁר
  - ב. כדי לשמור על בריאות הגוף צריך לאכול ____ פירות וירקות.
    1. קצת
    2. הַרְבֵּה
    3. מעט
    4. פחות
  - ג. חשוב לשתות מים ____ ואחרי פעילות גופנית.
    1. לפני
    2. מייד
    3. קצת
    4. עוד

ב. מְדַבְּרִים עֵבְרִית - ארוחת בוקר בבית קפה

לפניכם תפריט של בית קפה.

עבדו בזוגות:

שְׁנֵי תלמידים או תלמידות נכנסים לבית הקפה ורוצים להזמין ארוחת בוקר. אחד/ת מהם מחפש/ת ארוחה בריאה. השני/ה מחפש/ת מזון משביע ולא קריא. עליכם לנהל שיחה קצרה בעברית שְׁפָּה כל אחד/ת מנסה לשכנע את השני/ה לבחור את המנה שהוא/היא רוצה. לאחר מכן, כל תלמיד/ה בוחר/ת לעצמו/ה ארוחת בוקר מועדפת ומְסַבֵּיר/ה מדוע בחר/ה בה ולא באחרת.

שתיה
מים מינרליים
מיץ תפוזים טבעי
מיץ תפוחים טבעי
משקה אנרגיה (רד בול, אקס-אל)
קפה עם חלב
תה ירוק

תפריט בית הקפה
ארוחות בוקר
סלט ירקות עם גבינה לבנה
חביתה עם ירקות ולחם מלא
בורקס גבינה
ביצים עם ירקות
כריך עם לחם מלא, חזה עוף וירקות
טוסט עם לחם לָבֶן וגבינה צְהוּבָה

שאלות מנחות לשיחה

- מה בחרת לאכול/לשתות מהתפריט?
- למה בחרת דווקא בזה?
- האם לדעתך הבחירה שלך בריאה או לא בריאה?
- מה היית משנה במנה כדי להפוך אותה לבריאה יותר?
- האם יש מנה אחרת בתפריט שהיית רוצה לנסות בפעם הבאה?
- מה דעתך על הבחירה של חברך/חברתך?

ג. למידה חווייתית

① התלמידים יתבקשו לציין דוגמאות למזונות שהם אוכלים ביומיום. המורה יציג טבלת אקסל ויבקש מהתלמידים למיין בה מזונות שונים לבריאים ולא בריאים. **דוגמאות:** סלט ירקות, אורז לבן, לחם לבן, מים, המבורגר, נקניקיות, עוף צלוי או מבושל, פירות.

מזון לא בריא	מזון בריא
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___
___ ✓ ___	___ ✓ ___

② יום בריאות

המורה יבקש מהתלמידים להכין מאכלי בריאות כמו סלטים, ממרחים טבעיים, ירקות ופירות, לבנה, זעתר, שמן זית, לחם מחיטה מלאה ומשקאות טבעיים כמו מיץ תפוזים, מיץ אשכוליות, מיץ רימונים ומים עם נענע ולימון.

הפעילות תתבצע בתחנות. נציג או נציגים בכל תחנה יציגו בפני התלמיד את התבשילים והמאכלים שהכינה הקבוצה ואת יתרונותיהם. מומלץ להשתמש בבריסטולים שעליהם יכתבו התלמידים את שמות המאכלים והתבשילים שהכינו בבית. אפשר להוסיף איורים וציורים של המאכלים והתבשילים. כמו כן כדאי לציין בקצרה את היתרונות הבריאותיים של המאכלים והתבשילים. מומלץ ליידע את ההורים על יום הבריאות. אפשר גם להזמין את ההורים.

בעקבות הפעילות

- להלן סקר הבודק את שביעות רצון התלמידים מיום הבריאות:
- התלמידים ידרגו את הנושאים הבאים בסולם של 1 עד 5 (1=לא מרוצה בכלל; 5=מרוצה מאוד).
- האם נהניתם מהפעילות?
- עד כמה אהבתם את המאכלים והתבשילים שטעמתם בתחנות השונות?
- מהו המאכל או התבשיל הטעים ביותר?
- האם הפעילות תרמה להבנת חשיבות התזונה הנכונה והבריאה?
- האם מעורבות ההורים ביום הבריאות תרמה להצלחתו?
- האם הייתם רוצים לקיים יום בריאות נוסף בעתיד?

ד. צְפִייה בסרטון

צפו בסרטון וענו על השאלות שאחריו:

קשור לסרטון:

<https://www.youtube.com/watch?v=RmmhK5Y30mQ>

השאלות:

כדאי / לא כדאי

1. אבוקדו כדאי / לא כדאי
2. חטיפים כדאי / לא כדאי
3. ביצים כדאי / לא כדאי
4. ביסלי כדאי / לא כדאי
5. סוכריות כדאי / לא כדאי
6. שמן זית כדאי / לא כדאי
7. גבינות כדאי / לא כדאי
8. שוקולד כדאי בכמות קטנה / לא כדאי בכלל
9. מה הכי כדאי לשתות? __. / __.
10. האם כדאי לשתות משקאות ממותקים כמו קולה? כן/לא
11. מדוע חשוב לאכול פירות וירקות?

קטע האַזנה

האַזינו לקטע וענו על השאלות הבאות:

שאלות

- א. מה חשוב לעשות כדי לשמור על בריאות הגוף?
1. לעסוק בפעילות גופנית
  2. לאכול מזון בריא
  3. לא לאכול מזון לא בריא
  4. תשובות 2+1 נכונות
- ב. הליכה, ריצה וכדורגל מובאים פְּדוּגָמָה ל:
1. פעילות חברתית
  2. פעילות גופנית
  3. פעילות לא חשובה
  4. תזונה נכונה ובריאה
- ג. מה היתרון של עיסוק בפעילות גופנית באופן סדיר וקבוע?
1. חיזוק השרירים
  2. מניעת מחלות
  3. עייפות
  4. תשובות 2+1 נכונות
- ד. מה כדאי לאכול כדי לשמור על הבריאות?
1. חטיפים
  2. מזון מהיר
  3. פירות וירקות
  4. כל התשובות נכונות
- ה. למה לא כדאי לאכול מזונות לא בריאים?
1. כי הם טעימים
  2. כי הם מְזַיְקִים לבריאות
  3. כי הם מְחַזְקִים את השרירים
  4. כי הם לא טעימים

1. השלימו את המשפטים בפועל בבנין נפעל ובזמן הווה מהשורש שבסוגריים:
- אני _____ (זה"ר) בבחירת המזון שאני אוכל כדי לשמור על בריאותי.
  - אנשים רבים _____ (בד"ק) אצל רופא כדי לבדוק אם התזונה שלהם מתאימה.
  - פִּלְלִים חשויים לתזונה נכונה _____ (למ"ד) בבית הספר.
  - היא _____ (זה"ר) מלאכול מאכלים עם כמות גדולה של סוכר.
  - שתיית מים בכמות גדולה _____ (חש"ב) להרגל טוב ובריא.

2. כתבו את הזמן ואת השורש של הפעלים הבאים:

- נשמרתם
- ישמר (ישמר)
- יעזרו
- נאקלת
- נשמור

3. הקיפו את הפועל יוצא הדופן מבחינת הזמן:

- נשמר
- נשמור
- אשמור
- ישמור

4. עשוי / עלול

הקיפו את הצורה הנכונה:

- אסור לשותות משקאות ממותקים כי הם **עשויים/עלולים** להזיק לגוף.
- פעילות גופנית סדירה וקבועה **עשויה/עלולה** לשפר את הכושר הגופני.
- אכילת המבורגר **עשויה/עלולה** לגרום להשמנה.
- אכילה של חטיפים מלוחים **עשויה/עלולה** להעלות את לחץ הדם.
- אכילת ממתקים **עשויה/עלולה** להזיק לשיניים.
- אכילת מזון בריא **עשויה/עלולה** לחזק את הגוף.

5. הקיפו את הצירוף שאינו שם עצם ושם תואר:

- מזון בריא.
- ארוחת בוקר.
- תזונה נכונה.
- ארוחה טובה.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
מְשַׁפֵּיעַ	يُؤَثِّرُ
השְׁמַנַת יתר	سُمْنَهُ زَائِدَةٌ
סוכרת	سُكَّرِي
משקאות	مَشْرُوبَات
בְּעַקֵר	بِالْأَسَاس
ויטמינים	فِيْتَامِيנَات
מינרלים	مَعَادِنُ
לְמִין	لِيُصَنَّف
חטה	قَمَح
יתרונות	إِيْجَابِيَّات
שביעות רצון	رِضَى
יום הבריאות	يَوْمِ الصِّحَّةِ
כושר גופני	لِيَاقَةِ بَدَنِيَّة
צריכה	اِسْتِهْلَاك، اِحْتِيَاج
משקל	وَزْن
שרירים	عَضَلَات

משוב והערכה

חלק א:

שאלות ידע בסיסי

1. כמה זמן מומלץ לעסוק בפעילות גופנית ביום?
2. כמה שעות מומלץ לישון בלילה?
3. ציינו שני דברים שאפשר לעשות כדי לשמור על הבריאות.
4. כתבו שם של מאכל בריא שאתם אוהבים.
5. כתבו שם של פעילות גופנית שאתם אוהבים לעשות.
6. מה לדעתכם קורה לגוף כשלא ישנים מספיק שעות בלילה?

חלק ב:

1. כתבו בריא או לא בריא ליד פריטי המזון הבאים:

___ ✓ ___	סלט ירקות
___ ✓ ___	פיצה
___ ✓ ___	לחם מחיטה מלאה
___ ✓ ___	ציפס
___ ✓ ___	עוף בתנור
___ ✓ ___	נקניקיות
___ ✓ ___	פירות

2. בחרו מהטבלה פריט שאינו בריא, והסבירו בקצרה מדוע כדאי להפחית באכילתו?

3. כתיבה: משפטים עם מילים מהיחידה

כתבו שני משפטים קצרים שמתמשים במילים שלמדתם ביחידה, כמו:
השְׁמֵנָה, יתרונות, כושר גופני, שרירים, מזון בריא, משקאות אנרגיה

דוגמה:

כדי למנוע השְׁמֵנָה, צריך לאכול מזון בריא.
כושר גופני עוזר לחזק את השרירים.

יְחִידָה 9: בְּזָבוּז מְזוֹן

מבוא

בְּזָבוּז מְזוֹן הוא השלכת מזון ראוי למאכל אל פח הַזָּבֵל. זה קורה בבתים, במסעדות ובעיקר בחגים. המשפחות מכינות כמויות גדולות של אוכל וחלק ממנו נזרק. בְּזָבוּז מְזוֹן הוא בְּזָבוּז של כֶּסֶף שאפשר להשתמש בו לצרכים אחרים. כְּמוֹ כֵּן, השלכת מזון פוגעת בסביבה ועלולה לגרום למחלות.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

- ללמוד מהו בְּזָבוּז מְזוֹן.
- ללמוד איך בְּזָבוּז מְזוֹן משפיע על הכיס שלנו.
- ללמוד איך בְּזָבוּז מְזוֹן משפיע על הסביבה.
- לְדַבֵּר על הַרְגְלֵי קְנִייה לא נכונים.
- לְהַפִּיר את ההשלכות הכלכליות והסביבתיות של בְּזָבוּז מְזוֹן.
- לְהַפִּיר את הסיבות להשלכת מזון.
- ללמוד מהי קנייה חכמה.
- להציע פתרונות לצמצום התופעה.

מבנה היחידה

- מהו בְּזָבוּז מְזוֹן?
- בְּזָבוּז מְזוֹן - בעיה עולמית
- קֶטַע הַאֲזָנָה
- ההשפעות של בְּזָבוּז מְזוֹן

א. שאלות טרום קריאה

1. מהו בָּבוּז מְזוּן?
2. מתי המשפחה שלכם קונה יותר מזון ממה שהיא צריכה?
3. באילו מצבים מבשלים אצלכם כמות גדולה מדי של אוכל?
4. איך בָּבוּז מְזוּן משפיע על הכסף של המשפחה?
5. איך זריקת מזון משפיעה על הסביבה?
6. מה אתם עושים בבית כדי לא לזרוק אוכל שנשאר?
7. מה אפשר לעשות עם אוכל שנשאר אחרי אירוע גדול?

ב. אוצר מילים:

עמותה, זיהום, תופעה, בָּבוּז, פג תוקף, מוצרים, פח אשפה, השלכה, זריקה, לכלוך, אשפה, פלכלי, כספי.

1. היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר:

- א. אסור להשתמש במוצר ש _____ שלו.
- ב. קנייה מיותרת של _____ גורמת להפסד כסף.
- ג. מזון שנזרק ל _____ יוצר ריח לא נעים.
- ד. זריקת אוכל טוב לפח היא סוג של _____.

מחסן מילים: פח אשפה, פג תוקף, בָּבוּז, מוצרים.

2. נכון או לא נכון?

- א. עמותה היא ארגון שעוזר לאנשים.
- ב. זיהום הוא מצב שבו מוצר פג תוקף.
- ג. תופעה היא משהו שקורה הרבה פעמים.
- ד. בָּבוּז פירושו שימוש נכון במוצרים.

3. בחרו את המילה יוצאת הדופן במשמעותה:

- א. זרק - עמותה - השליך
- ב. תופעה - זָבַל - אשפה
- ג. כספי - זיהום - פלכלי
- ד. מוצרים - אשפה - לכלוך

מהו בַּזְבוּז מְזוּן?

מהו בַּזְבוּז מְזוּן?

בַּזְבוּז מְזוּן הוא מצב שבו מזון שנתן היה לצרוך נזרק לפח, אם בגלל שנשאר אחרי הארוחה, ואם מפני שלא נעשה בו שימוש לפני שפג תוקפו (منتهي الصلاحية).

א. מדרש תמונה

1. מה אתם רואים בתמונה הראשונה?
2. מה אתם רואים בתמונה השנייה?
3. מה עושה האיש המצולם בתמונה השלישית?

ב. דיון כיתתי

קראו את הפסקה שלפניכם ודונו בשאלות שאחריה:

בַּזְבוּז מְזוּן הוא תופעה עולמית. כמויות גדולות (מיליוני טונות) של מזון נזרקות לפח בגלל קנייה מיותרת של מוצרים מעֵבֶר לכמות הנדרשת, הכנת כמויות גדולות של אוכל, ומוצרים שפג תוקפם ואינם ראויים לשימוש.

לבזבוז מזון יש השפעה כלכלית: הוא פוגע בכיס שלנו, כי מי שזורק מזון בעצם זורק כסף. כמו כן, לבזבוז יש השפעה סביבתית: הוא עלול לגרום לזיהום אוויר.

שאלות לדיון

1. מה נושא הפסקה?
2. מה הקשר בין התמונות לפסקה?
3. כיצד בַּזְבוּז מְזוּן פוגע בכיס שלנו?
4. כיצד בַּזְבוּז מְזוּן משפיע על הסביבה?

בִּזְבוּז מְזוֹן - בְּעֵינָה עוֹלָמִית

בִּזְבוּז מְזוֹן מתרחש כאשר אוכל שהיה ניתן לאכול או לשמור לשימוש מאוחר יותר נזרק לפח או מושלך מבלי שנעשה בו שימוש. בישראל זורקים מדי שנה כ-2.5 מיליון טונה של מְזוֹן. אחת הסיבות העיקריות לבזבוז מְזוֹן היא שהמשפחות מבשלות ומכינות כמויות גדולות של אוכל.

ישנן פְּמָה סיבות לבזבוז מְזוֹן. אחת הסיבות היא קניית כמויות גדולות של אוֹכֵל מְעַבֵּר לצרכים, בייחוד בחגים ובאירועים משפחתיים. בחתונות, למשל, נזרקות כמויות גדולות של מְזוֹן. נוסף על כך, אנשים נוטים לבשל יותר ממה שנדרש. 5

בִּזְבוּז מְזוֹן משפיע על הַפְּלָקָה, כי המשפחות מוציאות הרבה כֶּסֶף על מְזוֹן שנזרק לפח. כְּמוֹ כֵן בִּזְבוּז מְזוֹן פוגע בסביבה, משום שכמויות המְזוֹן הגדולות מזהמות את הקרקע ואת מי התהום.

כדי להתמודד עם בעית בִּזְבוּז המְזוֹן, חשוב לנקוט פְּמָה צעדים: לתכנן מראש את הקניות, לשמור על האוכל בצורה נכונה, ולהעביר את המְזוֹן שנשאר לעמותות העוזרות למשפחות עניות. 10

תלמידות ותלמידים יקרים, דְּבְרוּ עם ההורים והסְבִירוּ להם שלזריקת מְזוֹן יש השפעות קשות על הַפִּיס ועל הסביבה. בְּקִשׁוּ מהם לתכנן את הקניות ולא לקנות מוצרים מְיוֹתָרִים.

אליאור בניאן

« א. ענו על השאלות הבאות:

1. מהי התופעה שֶמְסוּפָּר עליה בַּפְּסָקָה הראשונה?
2. ציינו מֵהַפְּסָקָה הראשונה נתון המתאר את חומרת התופעה.
3. ציינו מֵהַפְּסָקָה הראשונה סיבה אחת לבזבוז מְזוּן.
4. בַּפְּסָקָה השנייה, "החתונות" מובאות כדוגמה ל...?
5. ציינו מֵהַפְּסָקָה השלישית דוגמה להשפעה של השלכת מְזוּן על הסביבה.
6. מה צריך לעשות כדי לצמצם את מימדי התופעה שֶמְסוּפָּר עליה בקטע?
7. איזו דרך מהדרכים הבאות היא פתרון לבזבוז מְזוּן?
  - א. לקנות כמויות גדולות של מוצרי מְזוּן.
  - ב. לזרוק את המְזוּן לפח.
  - ג. לשמור נכון את המְזוּן שנשאר.
  - ד. לא לקנות מוצרי מְזוּן כלל.
8. הַשְּׁלִימוּ: זריקת מְזוּן עלולה לפגוע ____.
  - א. בכיס
  - ב. בסביבה
  - ג. בקרקע
  - ד. כל התשובות נכונות
9. למי פונה הכותב בַּפְּסָקָה האחרונה, ומה הוא מבקש מהם?
10. מה ניתן להסיק על החשיבות של תכנון נכון של קניות ובישול לפי הצורך?
  - א. זה מונע בזבוז מְזוּן ועוזר לבזבוז קָסָף.
  - ב. זה מונע בזבוז מְזוּן ועוזר לחסוך קָסָף.
  - ג. זה גורם רק להפסד כספי.
  - ד. זה פוגע רק במשפחות העשירות.

11. קראו את שְׁנֵי המשפטים הבאים וענו על השאלות שאחריהם:

משפחת אחמד נוהגת לבשל כמויות גדולות של אוכל בכל סוף שבוע, אפילו שהם יודעים שחלק גדול מהאוכל יישאר אחרי הארוחה.
← מה הפתרון שאתם מציעים למשפחת אחמד כדי למנוע זריקת מְזוֹן?

משפחת אמיר מתכננת מראש את הקניות ומבשלת בדיוק את הכמות הנדרשת.
את השאריות הם שומרים במקרר.

א. מה ההבדל בין ההתנהגות של משפחת אמיר להתנהגות של משפחת אחמד?

ב. באיזו התנהגות אתם תומכים? הסבירו את עֲמַדְתְּכֶם.
השלימו: אני בעד התנהגות משפחת... כי...
אני נגד התנהגות משפחת... כי...

12. משמעות המילה "מְזוֹן" היא:

- א. אוכל
- ב. ארוחה
- ג. מוצר
- ד. תזונה

13. **ההפך**

- א. ההפך מהמילה "לְבַזֵּז" הוא:
- 1. לְחָשׁוּב
  - 2. לְחֶסֶד
  - 3. לְמְכֹר
  - 4. לְקִנּוּת

- ב. ההפך מהמילה "יָקָר" הוא:
- 1. חֹשֵׁב
  - 2. קל
  - 3. זול
  - 4. קר

14. השלימו את הדיאלוג הבא:

רונית: יוסי, אני רואה שאתה ___ (מבשל/זורק) הרבה אוכל. למה?
יוסי: כן, אני ___ (מכין/שומר) אוכל כל שבוע, אבל לפעמים ___ (נותרת/נשאר) אוכל.
רונית: אז מה אתה עושה עם האוכל שנשאר?
יוסי: אני ___ (נותן/שומר) לקרובי המשפחה או שאנחנו ___ (אוכלים/זורקים) בארוחת הערב.
רונית: זה רעיון טוב. גם אני ___ (מתכננת/שוכחת) את כמות האוכל שאני ___ (אוכלת/מכינה) כדי למנוע בְּזָבוּז מְזוֹן.

15. היעזרו במחסן המילים וכתבו את המילה המתאימה להגדרות הבאות:

המילה	הגדרה
⚡	א. משהו שאנחנו אוכלים כל יום.
⚡	ב. מה שנשאר אחרי הארוחה.
⚡	ג. פעולה של זריקת מזון לפח.
⚡	ד. ההפך של בָּזָבָז.
⚡	ה. הכנה מראש של קניית מוצרים.

מחסן המילים: מזון, שאריות, חסד, תכנון, השלכה.

ב. סקר

לפניכם סקר הבודק את שביעות רצונכם מהתנהגות ההורים בכל הנוגע לבזבוז מזון.
 < **דרגו** את שביעות רצונכם מ-1 עד 3 לפי המפתח הבא:

1 = לא מרוצה

2 = מרוצה

3 = מרוצה מאוד

השאלות

- כיצד אתם מדרגים את תכנון ההורים שלכם לגבי כמות האוכל שהם מכינים או מבשלים?
- איך אתם מדרגים את הדרך שבה מטפלים ההורים במזון שנשאר?
- כיצד אתם מדרגים את תכנון הקניות של ההורים שלכם?
- איך אתם מרגישים כשזורקים כמויות גדולות של אוכל בחודש הרמדאן או בחגים?

ג. מדברים עברית

- איך ההורים מתכננים את כמות האוכל שהם מבשלים ומכינים?
- מה עושים ההורים עם המזון שנשאר אחרי הארוחות?
- איך אתם מרגישים כשההורים זורקים מזון?
- מה אפשר לעשות כדי למנוע בזבוז מזון?

בזבז מזון

בזבז מזון הוא מצב שבו אוכל נזרק לפח במקום להיאכל. יש כמה סיבות לבזבז מזון: קונים יותר מדי אוכל, לא משתמשים בו בזמן והוא מתקלקל, או שנשאר אוכל אחרי הארוחה. בזבז מזון גורם להפסד כסף, כי המשפחה משלמת על אוכל שלא נאכל. לבזבז מזון יש גם השפעות על הסביבה. פשוזורים הרבה אוכל, יש יותר פסולת, וזה גורם לזיהום אוויר. אפשר לצמצם את בזבז המזון אם מתכננים את הקניות מראש, קונים רק מה שצריך ומשתמשים בשאריות להכנת מנות חדשות. אפשר גם לתרום אוכל שנשאר למשפחות שזקוקות לו.

א. שאלות

1. אילו שתי סיבות לבזבז מזון מופיעות בטקסט?
2. מהו הנזק הכלכלי שעלול להיגרם למשפחה כאשר היא זורקת מזון?
3. ציינו את ההשפעה של פסולת מזון על הסביבה.
4. ציינו שתי דרכים שבהן אפשר להשתמש במזון שנשאר בבית.
5. כיצד תכנון קניות מראש יכול לעזור להפחית את בזבז המזון?
6. הקיפו את המשפט המתאר סיבה לבזבז מזון:
  - א. קונים כמות מזון לפי הצורך.
  - ב. קונים כמות גדולה מדי של מזון.
  - ג. מכינים רק את כמות המזון הדרושה.
7. הקיפו את המשפט המתאר דרך לצמצום בזבז מזון:
  - א. זריקת שאריות מזון לפח מיד אחרי הארוחה.
  - ב. קנייה של כמויות מזון גדולות ללא תכנון.
  - ג. תכנון מראש של כמות המזון שקונים.

ב. לשון

1. מילות קישור - סיבה ותוצאה

השלימו את מילת הקישור המתאימה: **כי / לכן**:

א. המשפחה קנתה יותר מדי אוכל, _____ חלק ממנו התקלקל.

ב. יש יותר זיהום אוויר, _____ יש הרבה פסולת מזון.
2. זיהוי סיבה והשפעה

קראו את המשפטים והקיפו: סיבה או השפעה:

א. **קונים כמות גדולה מדי של מזון** - סיבה / השפעה.

ב. **יש יותר זיהום אוויר** - סיבה / השפעה.

ג. משימת פתיחה

כתבו משפט אחד על סיבה לבזבז מזון ומשפט אחד על השפעה של בזבז מזון.
 סיבה: _____ השפעה: _____

קִטְעַ הַאֲזָנָה

הַאֲזִינִי לְקִטְעַ וְעֲנֵנו עַל הַשְּׁאֵלוֹת שְׂאֲחֲרִינוּ:

שאלות

1. מדוע מקפידים במשפחת אמיר לקנות רק את מוצרי המזון שהם צריכים?
  - א. כדי שלא יישאר מזון מיותר.
  - ב. כדי לתרום את המזון למשפחות עניות.
  - ג. כדי לא לשמור את המזון במקרר.
  - ד. כדי לא להזמין את קרובי המשפחה.
2. מה קורה כאשר קונים יותר מדי מזון?
  - א. לא נשאר מזון לאחרים.
  - ב. הוא מתקלקל ונזרק לפח.
  - ג. מחזירים את המזון שנשאר למכולת או לסופרמרקט.
  - ד. מוכרים את המזון שנשאר במחיר מוזל.
3. איך אפשר למנוע בזבוז מזון?
  - א. לאכול את הכל ולא להשאיר שאריות.
  - ב. לקנות כמויות סבירות של מוצרי מזון.
  - ג. לא לקנות כמויות גדולות של מוצרי מזון.
  - ד. תשובות ב+ג נכונות.
4. מהי אחת ההשפעות של בזבוז מזון?
  - א. שמירה על רמת חיים טובה.
  - ב. חיסכון כלכלי.
  - ג. פגיעה בסביבה.
  - ד. הפחתת מחירי המוצרים.
5. מדוע חשוב לתכנן מראש את הקניות?
  - א. כדי לקנות יותר מזון.
  - ב. כדי למנוע בזבוז קֶסֶף.
  - ג. כדי להכין רשימת קניות ארוכה.
  - ד. כדי לזרוק מזון טרי.

1. השלימו את המשפטים בפועל בבנין **נפעל** מהשורש שבסוגריים:
  - א. כמויות גדולות של מזון ___ (זר"ק, הו"ה) לפח האשפה בחגים.
  - ב. ___ (נת"ן) לצמצם את היקף המזון ה ___ (זר"ק) לזבל.
  - ג. אנשים קונים כמויות גדולות של מזון, מעבר לכמות ה ___ (זר"ש).
  - ד. בשל זריקת כמויות גדולות של מזון, ___ (גר"ם) נזק לסביבה.
  - ה. המשפחה מקפידה לא לזרוק מזון ש ___ (שא"ר) אחרי הארוחה.

2. כתבו בעתיד:

- א. המזון שנשאר אחרי הארוחה נשמר במקרר.
- ב. קנייה חכמה מונעת בזבוז מזון.
- ג. כמויות גדולות של מזון נזרקות לפח האשפה.
- ד. אנחנו לא זורקים את המזון שנשאר אחרי הארוחה.
- ה. העמותה אוספת מזון כדי לעזור למשפחות עניות.
- ו. תכנון נכון מונע בזבוז מזון.

3. כתבו את השורש והבנין של הפעלים המודגשים במשפטים הבאים:

- א. אם **יישאר** מזון אחרי הארוחה, אני **אשמור** אותו במקרר.
- ב. המשפחה **תורמת** את המזון **שנשאר** לעמותת צדקה.
- ג. בזבוז מזון **גורם** לנזק כלכלי.
- ד. למה לא **לשמור** במקרר את המזון שנשאר אחרי הארוחה?
- ה. איכות המזון **תיבדק** לפני שתעבר לעמותות.

4. לפניכם ארבעה צרופי מילים. קראו אותם וענו על השאלות שאחריהם:

רעיון טוב | רשימת קניות | מחירי המוצרים | מזון טרי

- א. הקיפו את הצירוף שאינו צרוף של סמיכות.
- ב. הקיפו את הצירוף שאינו בצורת היחיד.
- ג. הקיפו את הצירוף יוצא הדופן מבחינת המין הדקדוקי.

ד. כתבו ברבים:

רעיון טוב | מזון טרי

ההשפעות של בזבז מזון

בזבז מזון הוא מצב שבו כמויות גדולות של מזון נזרקות לפח. זה יכול להיות מזון שנקנה אך לא נעשה בו שימוש לפני שפג תוקפו, או מזון שנשאר לאחר הארוחה. תופעה זו נגרמת לעיתים קרובות מתכנון לא נכון של קניות, בישול בכמויות גדולות, או חוסר מודעות לחשיבות של שימוש חוזר במזון שנותר. לדוגמה, אם משפחה קונה כמות גדולה של פירות וירקות, אך לא מצליחה לאכול את כל הכמות לפני שהם מתקלקלים, המזון נזרק לפח.

5

ההשפעות של בזבז מזון הן רבות. מבחינה כלכלית, בזבז מזון יכול לגרום להפסדים כספיים, מכיוון שהמשפחה משלמת על מזון שבו לא השתמשה. כמו כן, בזבז מזון משפיע על הסביבה. כל המזון שזורקים לפח האשפה מביא לעליה בכמות הפסולת. כתוצאה מהפסולת נגרם זיהום אוויר, שעלול להביא למחלות במערכת הנשימה ולפגוע בבריאות הציבור.

10 אפשר לצמצם את מימדי התופעה באמצעות תכנון מראש של הקניות. למשל, ניתן לקנות כמויות קטנות יותר, בהתאם לצרכים. אפשר גם להשתמש במזון שנותר על ידי הכנת מנות חדשות או להקפיא אותו לשימוש מאוחר יותר. כמו כן אפשר לתרום את המזון שנשאר לעמותות המסייעות למשפחות הזקוקות למזון זה.

אילנה דהן

א. מְדַבְּרִים עִבְרִית

היעזרו בפעלים המתאימים וענו בעל-פה על השאלות שלפניכם :

1. מה קורה לאוכל שנשאר אחרי חג או אירוע משפחתי?
פעלים מתאימים: זורקים, תורמים, שומרים, משליכים
2. האם אתם בודקים את התוקף של מוצרים לפני שאתם קונים אותם?
פעלים מתאימים: בודקים, מסתכלים, בוחנים
3. מדוע חשוב לבדוק את התוקף של מוצרים?
פעלים מתאימים: לשמור, למנוע
4. האם קרה לכם שקניתם אוכל ובסוף זרקתם אותו כי פג תוקפו?
פעלים מתאימים: זרקתי, השלכתי, הפסדתי
5. איך אפשר למנוע מצב שבו זורקים הרבה אוכל אחרי חג או חתונה?
פעלים מתאימים: מתכננים, מחשבים, מחלקים, שומרים, תורמים.

« ב. עֵנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבְּאוֹת:

1. מהו בַּזְבוּז מְזוּן?
2. צִיִּינוּ מֵהֵטְקֵסֵט שְׁתֵּי סִיבּוֹת לְבַזְבוּז מְזוּן.
3. מֵהִי הַהִשְׁפָּעָה שֶׁל בַּזְבוּז מְזוּן עַל הַמְצָב הַכִּלְכִּלִי שֶׁל הַמְשַׁפְּחוֹת?
4. כִּיצַד בַּזְבוּז מְזוּן עֵלּוּל לִפְגּוֹעַ בְּבְרִיאוֹת שֵׁלנוּ?
5. אֵיזוֹ פְּעוּלָה עֵלּוּלָה לַגְרוּם לְבַזְבוּז מְזוּן?
  - א. קִנְיִית פְּמוֹת קֵטְנָה שֶׁל דְּבָרֵי מְזוּן.
  - ב. קִנְיִית פְּמוֹת סְבִירָה וּמֵתֵאִימָה שֶׁל דְּבָרֵי מְזוּן.
  - ג. קִנְיִית פְּמוֹת גְּדוּלָה שֶׁל דְּבָרֵי מְזוּן.
  - ד. הַעֲבֵרַת הַמְזוּן לַמְשַׁפְּחוֹת עֲנִיּוֹת.
6. מֵהִי מִשְׁמַעוֹת הַצִּירוֹף "תִּכְנוֹן מְרֹאֵשׁ"?
  - א. אֲרֵגוֹן וְהַכְּנָה שֶׁל הַדְּבָרִים לִפְנֵי הַזְּמַן.
  - ב. הַכְּנַת תְּפִרִיט קְבוּעַ.
  - ג. סֵדֵר יוֹם קְבוּעַ וְלֹא מִשְׁתַּנֵּה.
  - ד. בִּיצוּעַ מְשִׁימָה בְּזְמַן.
7. כִּיצַד תִּכְנוֹן הַקְּנִיָּיָה מְרֹאֵשׁ עֲשׂוּי לַמְנוּעַ בַּזְבוּז מְזוּן?
  - א. מִשְׁמַעוֹת הַצִּירוֹף "פֶּג תּוֹקְפוֹ" הִיא :
  - ב. תֵּאֲרִיךְ הַשְּׁיִמוּשׁ הָאַחֲרוֹן שֶׁלּוֹ חֶלֶף.
  - ג. אִפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁיִמוּשׁ.
  - ד. אִפְשֶׁר לְהַחֲזִיר אוֹתוֹ.
  - ה. אִפְשֶׁר לְתַקּוֹף אוֹתוֹ.
8. מִשְׁמַעוֹת הַצִּירוֹף "פֶּג תּוֹקְפוֹ" הִיא :
  - א. תֵּאֲרִיךְ הַשְּׁיִמוּשׁ הָאַחֲרוֹן שֶׁלּוֹ חֶלֶף.
  - ב. אִפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁיִמוּשׁ.
  - ג. אִפְשֶׁר לְהַחֲזִיר אוֹתוֹ.
  - ד. אִפְשֶׁר לְתַקּוֹף אוֹתוֹ.
9. הַמִּילָה הַנִּרְדַּפְתָּ לְמִילָה "נִזְרֵק" בְּמִשְׁפַּט "[...] הַמְזוּן נִזְרֵק לִפְחֵ" הִיא :
  - א. הוֹשֵׁלֵךְ
  - ב. הוֹחֲזֵר
  - ג. הוֹעֵפֵף
  - ד. הוֹעֵבֵר
10. הַהֶפֶךְ מֵהַמִּילָה "הַפְּסִדִים" בְּמִשְׁפַּט "בַּזְבוּז מְזוּן יָכוֹל לַגְרוּם לְהַפְּסָדִים כִּסְפִיִּים [...]" הוּא :
  - א. הַכְּנָסוֹת
  - ב. תּוֹצְאוֹת
  - ג. רוֹוּחִים
  - ד. נִזְקִים

11. מילות קישור

א. מילת הקישור "אך" במשפט "אך לא מצליחה לאכול את כל הכמות" מוּרָה על קֶשֶׁר לוגי של:

1. הוספה
2. ניגוד
3. ויתור
4. סיבה ותוצאה

ב. מילת הקישור "כִּמוֹ כֵּן" במשפט "כִּמוֹ כֵּן, בְּזַבּוּז מִזוֹן מִשְׁפִּיעַ עַל הַסְּבִיבָה" מוּרָה על קֶשֶׁר לוגי של:

1. ניגוד
2. סיבה ותוצאה
3. תכלית או מטרה
4. הוספה

12. מהי עִמָּדַת הכותב בנושא בְּזַבּוּז מִזוֹן?

- א. בְּזַבּוּז מִזוֹן הוּא תוֹפְעָה חִיּוּבִית שֶׁמְעוּדְדַת קִנּוּיּוֹת.
- ב. בְּזַבּוּז מִזוֹן הוּא תוֹפְעָה מִדַּאיגָה שְׂיֵשׁ לִטְפֵל בַּהּ.
- ג. בְּזַבּוּז מִזוֹן הוּא נוֹשֵׂא לֹא חֹשֵׁב שֶׁאִינוּ מִשְׁפִּיעַ עַל חִינּוּ.

13. מהי מטרתו של הכותב בכתיבת הטקסט?

- א. לשכנע את הקוראים להפסיק לבזבז מזון.
- ב. ללמד את הקוראים איך לבזבז מזון בלי לפגוע בסביבה.
- ג. להסביר לקוראים איך להכין מזון בריא.

14. מהי הַמְּסַקֵּנָה העיקרית שעולה מהטקסט?

- א. לא כדאי להפסיק לבזבז מזון.
- ב. בְּזַבּוּז מִזוֹן הוּא בַעִיָּה מִדַּאיגָה שְׁצָרִיךְ לִטְפֵל בַּהּ.
- ג. בעיות סביבתיות לא קשורות לבזבז מזון.

ג. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

ענו על השאלות הבאות וְכָתְבוּ חִיבוּר בְּהִיקָף שֶׁל 8-10 שורות בנושא בְּזַבּוּז מִזוֹן:

- א. מהי תופעת בְּזַבּוּז הַמִּזוֹן?
בְּזַבּוּז מִזוֹן מִתְרַחֵשׁ כֹּאשֶׁר...
- ב. מה הפתרון או הפתרונות לצמצום בְּזַבּוּז מִזוֹן?
אחת הדרכים לצמצום בְּזַבּוּז מִזוֹן הִיא...
- ג. הביאו דוגמה אחת מחיי היומיום שמצביעה על מימדי התופעה.
למשל, במשפחה שלי...
- ד. מהי דעתכם האישית על בְּזַבּוּז מִזוֹן? מדוע חשוב לדעתכם לטפל בתופעה זו?
אני חושב/ת שבְּזַבּוּז מִזוֹן פּוֹגַע בְּכִיס שֶׁלֵנוּ...
- ה. כְּתְבוּ מְסַקֵּנָה או המלצה.
לְסִיפּוּס, אֲנִי מִמְלִיץ/ה לְכוֹלֵם...

1. השלימו את הפועל החסר במשפטים הבאים :
- כמות גדולה של מזון ___ (נזרקה, זורקת, זרקה) לפח האשפה.
  - כמויות גדולות של מוצרי מזון ___ (קונים, נקנים, נקנות) ברשתות השיווק השונות.
  - משפחות רבות ___ (תורמים, נתרים, תורמות) את האוכל שנשארו לעמותות צדקה.
  - חלק מהמזון ש ___ (נקנה, קונה, יקנה) לא ___ (אכלה, נאכל, אכלתי) בכלל.

2. היעזרו במחסן הפעלים והשלימו את החסר בפסקה שלפניכם :
- בכל יום ___ כמויות גדולות של מזון בהנויות וברשתות השיווק השונות בארץ, אך לא כולו ____. לעיתים קרובות, מזון טוב ___ לפח. כדי ___ בזבז מזון, כדאי לדאוג שהאוכל ש ___ יעבר לעמותות צדקה ה ___ למשפחות עניות ונזקקות.

מחסן פעלים: נשאר, נקנות, נזרק, נאכל, למנוע, עוזרות.

3. כתבו את המשפטים הבאים בזמן עתיד :
- אנחנו שומרים את האוכל במקרר.
  - הרבה אוכל נזרק לפח.
  - האוכל נשמר במקרר.
  - אתם זורקים אוכל ראוי למאכל.
  - בזבז מזון גורם להפסדים כספיים.
4. היעזרו בצרופים הבאים וכתבו שלושה משפטים המתארים את תופעת בזבז המזון או דרכים לצמצום התופעה :

בזבז מזון, כמויות גדולות, הפסדים כספיים, זיהום אוויר
דוגמה: כדאי לקנות רק מה שצריך ולא לקנות כמויות גדולות.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
בְּזָבוּז	إِهْدَارٌ، تَبْذِيرٌ
פָּגַתוֹקָף	مُنْتَهَى الصَّلَاحِيَّة
רְאוּי	يَسْتَحِقُّ، مُنَاسِبٌ
הַשְּׁפָעָה	تَأْثِيرٌ
פְּלִפְלִיּוּת	اِقْتِصَادِيَّة
סְבִיבִתִּית	بَيْئِيَّة
זִיהוּם אֶוּוִיר	تَلَوُّثَ الْهَوَاءِ
מְנֻסָּה	يُحَاوِل
מִתְרַחֵשׁ	يَحْصُلُ، يُحَدِّث
נוֹטָה	يَمِيلُ إِلَى
קֶרְקַע	أَرْض
לְהִתְמוֹדֵד	لِيَتְעַמַל، لِيُوַאجֵה
צֶעֶד	خُطُوهُ
לְתַכְנֵן	لِيُخַطِّط
תְּהוּם	هَאוِيَّة
תּוֹרֵם	يَتَبَرَّع

1. כתבו חמש מילים או צירופים חדשים שלמדתם ביחידה.

2. בחרו שלושה מהם ושפצו אותם במשפטים הקשורים לנושא בזבוז מזון.

3. התאימו בין המילה/צירוף להגדרה:

מילה	הגדרה אפשרית
א. תוקף	מזון שנותר לאחר הארוחה
ב. שאריות	טווח זמן שבו המזון ראוי לשימוש
ג. תכנון	נתינה של מזון לעמותות או לנזקקים
ד. תרומה	חשיבה מראש

4. לפניכם שלושה מקרים. כתבו מה אתם מייעצים/ממליצים לעשות בכל מקרה כדי להימנע מבזבוז מזון. השתמשו בשם פועל מתאים מתוך אוצר המילים שלמדתם ביחידה:

המקרים:

- נשארה כמות גדולה של מזון אחרי חג או אירוע משפחתי גדול.
- נשאר מעט אוכל אחרי ארוחת ערב בבית.
- בכל שבוע נזרקות בבית כמויות רבות של מזון בגלל קנייה מיותרת.

שמות פועל שכדאי להשתמש בהם:

לתרום, לשמור, לאחסן, לצמצם/להפחית, להשתמש, לתכנן.

5. סמנו אם ההתנהגות הבאה רצויה או לא רצויה לפי מה שלמדתם:

- לזרוק אוכל שנשאר מהארוחה.
- לתרום מזון לעמותות.
- לקנות כמויות גדולות בלי לחשוב.
- לשמור שאריות מזון במקרר.
- לבדוק את תוקף המוצר לפני קנייה.

יחידה 10: צרכנות נכונה

מבוא

ביחידה זו תלמדו על צרכנות נבונה ונכונה ועל הדרך שבה פרסומות משפיעות על בני נוער. המפרסמים משתמשים באנשים מפורסמים, כמו זמרים וכדורגלנים, כדי לשווק מוצרים ולעודד את הצעירים לרכוש את המוצר שהם מפרסמים. תלמדו גם איך מבצעים קנייה חכמה ונכונה באינטרנט ומה צריך לבדוק לפני שקונים מוצר באינטרנט.

בעזרת יחידה זו תוכלו:

להכיר את השפעת הפרסומות על בני הנוער.
להכיר את השיטות שבהן משתמשים החברות והיצרנים כדי לשכנע אתכם לרכוש את המוצרים שלהם.
להכיר כלים שיעזרו לכם לבדוק את אמינות האתר שדרכו אתם רוכשים מוצרים.
להכיר דרכים להשוות מחירים ולבצע רכישות באופן מחושב.
ללמוד לעשות שימוש נכון בקופון.
ללמוד לנהל תקציב אישי בצורה נכונה.
ללמוד להימנע מהוצאות מיותרות.
ללמוד על חסרונות הקנייה באינטרנט.
להכיר את יתרונות התכנון מראש לפני קניית מוצרים.

מבנה היחידה

מפורסמים מפרסמים
צרכנות נכונה
קנייה נכונה באינטרנט
השוק - בין עבר להווה

א. שאלות טרום קריאה

1. כתבו מה פירוש המילה "צרכנות", מהו שורש המילה, ואילו מילים נוספות אתם מכירים מאותו שורש.
2. מה פירוש הביטוי "צרכנות נכונה"?
3. מי המפורסם שאתם הכי אוהבים או עוקבים אחריו ברשתות החברתיות?
4. האם קרה שביקשתם מההורים לקנות מוצר בגלל שמפורסם השתתף בפרסומת? אם כן, מי היתה המפורסם ומה היה המוצר?
5. האם אתם מרגישים לפעמים לחץ לקנות דברים שחברים שלכם כבר רכשו?
6. מה יותר חשוב לכם: האיכות של המוצר או איך שהוא נראה בפרסומת?
7. האם קרה לכם או לאחד מבני המשפחה שקניתם מוצר באינטרנט והתאכזבתם? אם כן, מדוע הייתה אכזבה?

ב. אוצר מילים:

מפורסם, פרסומת, קנייה, השפעה, לחץ, מוצר, בריאות, מעריץ, איכות, רוכשים, חיסכון, אכזבה, סבלנות, תחושה.

1. השלימו את המשפטים במילה מתאימה מאותו שורש:

שורש פרס"ם: מפורסמת, מפורסם, מפורסמת.

- א. החברה ___ את המשחק החדש שלה בכל הרשתות.
- ב. הילדה הפכה ל ___ לאחר שסרטון שלה קיבל הרבה צפיות.
- ג. רונאלדו הוא שחקן כדורגל ___.

שורש צר"ך: צריך, צרכן, צרכים.

- א. כל אדם הוא ___ כי הוא קונה דברים שהוא משתמש בהם.
- ב. לפני קנייה חשוב לבדוק אם המוצר מתאים ל ___ שלכם.
- ג. האם אתה ___ לקנות את המוצר החדש?

2. היעזרו במחסן המילים ומצאו את המילה המתאימה לפי הרמז:
  - א. תחושה לא נעימה בעקבות משהו שלא הצליח או שלא קרה כפי שרציתם.
  - ב. אדם שפולס מכירים והוא גדוע לציבור.
  - ג. מצב שבו אתם מרגישים שעליכם לקנות משהו כי אחרים כבר קנו.

מחסן מילים: אכזבה, מפורסם, לחץ.

3. התאימו כל מילה למשפט המתאים:

המילים: חיסכון, תחושה, מוצר.

- א. משהו שקונים ומשתמשים בו. _____
- ב. כסף שאתם שומרים ולא מוציאים. _____
- ג. משהו שאתם מרגישים במצבים שונים. _____

א. מפורסמים מפורסמים

קראו את הדיאלוג הבא וענו על השאלות שאחריו:

המונרה: למה לדעתכם פרסומות נשפּהן משתתפים מפורסמים משפיעות עלינו?
סעיד: כי אנחנו מעריצים אותם ורוצים להיות כמותם.

המונרה: מה זה להיות כמותם?

סעיד: לעשות דברים שהם עושים.

רנא: זה גורם לנו לחשוב שאם המפורסמים משתמשים במוצר, גם אנחנו צריכים להשתמש בו.

המונרה: אבל מה קורה כשמדובר במוצרים לא בריאים?

אחמד: אני לא מוכן לקנות מוצר שמזיק לבריאות שלי.

המונרה: יפה! האם אתם מרגישים לחץ לקנות כי אתם מעריצים את האדם המפורסם שמשתתף בפרסומת?

חסן: לא. אני קונה רק את המוצרים שאני באמת צריך.

רנא: אני לא מוכנה לקנות מוצרים שמזיקים לבריאות.

המונרה: מצוין. זו המטרה של השיעור. תקנו רק מה שאתם צריכים. לפני שאתם קונים בדקו את איכות המוצר. אל תקנו מוצרים המזיקים לבריאותכם.

סעיד טרביה

שאלות לדיון

א. האם קניתם מוצר בגלל פרסומת שראיתם? מה שם המוצר שקניתם? מי המפורסם שהשתתף בפרסומת?

ב. האם קרה לכם שקניתם מוצר וחשבתם שהוא טוב בגלל המפורסם שמשתתף בפרסומת, אבל התאכזבתם מהמוצר?

ג. איך ההורים שלכם משפיעים על החלטות שלכם כשאתם רוצים לקנות מוצר מסוים? האם הם עוזרים לכם בבחירת המוצר?

ד. מה אתם חושבים על קניית מוצרים יקרים רק בגלל שהם מופיעים בפרסומות?

ה. האם קרה לכם שההורים לא הסכימו לקניית מוצר שראיתם בפרסומת כי הוא מזיק לבריאות? אם כן, מהו המוצר?

« ב. עֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

1. מה טוֹעֵן סעיֵד בקשר לְהַשְׁפֵּעַת פֵּרְסוּמוֹת עִם מְפֹרְסָמִים?

2. כִּיצַד מְבִיעִים אַחַד וְרֵנָא עֲמָדָה בְּקֶשֶׁר לְמוֹצְרִים שְׁאִינֵם בְּרִיאִים?

3. מַה הַמְּסָר שֶׁהַמּוֹרָה מֵעֲבִירָה לְתַלְמִידִים בְּסוּף הַדִּיאֵלוֹג?

א. לְקִנּוֹת מוֹצְרִים זֹלִים.

ב. לְקִנּוֹת רַק מֵה שְׁצָרִיךְ.

ג. לֹא לְקִנּוֹת מוֹצְרִים בְּכֻלָּל.

ד. לְקִנּוֹת מוֹצְרִים בְּכֻמוֹת גְּדוּלָה.

4. מִילָה נִרְדַּפְתָּ

א. הַמִּילָה הַנִּרְדַּפְתָּ לְמִילָה **קוֹנָה** בְּמִשְׁפָּט "אֲנִי **קוֹנָה** רַק מוֹצְרִים שְׁאִינֵם בְּאֵמֶת צָרִיךְ" הִיא:

1. רוֹכֵשׁ 2. מְצִיעַ

3. מוֹכֵר 4. בּוֹחֵר

ב. הַמִּילָה הַנִּרְדַּפְתָּ לְמִילָה **מְזִיק** בְּמִשְׁפָּט "אֲנִי לֹא מוֹכֵן לְקִנּוֹת מוֹצֵר **שְׁמוֹזִיק** לְבְּרִיאֹת שְׁלִי" הִיא:

1. מוֹעִיל 2. בְּרִיא

3. פּוֹגֵעַ 4. הוֹרֵס

5. יוֹסִי וְדָנִי נִכְנָסִים לְחֻנוֹת נְעִלֵי סְפוֹרְט. יוֹסִי קוֹנָה נְעִלֵי סְפוֹרְט כִּי רָאָה פֵּרְסוּמָת עִם כְּדוֹרְגֵלן מְפֹרְסָם שֶׁהוּא מְעַרֵץ. דָּנִי מְסַרֵב לְקִנּוֹת אֶת הַנְּעִלִיִּים כִּי הֵן יְקָרוֹת מְאֹד.

שְׁאֵלוֹת:

א. מִי מְשַׁנֵּיָהֶם מוֹשַׁפֵּעַ מְפֹרְסוּמוֹת?

ב. בְּמָה שׁוֹנָה הַתְּנַהּגוֹתוֹ שֶׁל דָּנִי מֵהַתְּנַהּגוֹתוֹ שֶׁל יוֹסִי?

ג. מִי מֵהַתְּלַמִּידִים בְּדִיאֵלוֹג מְזַכֵּיר אֶת הַתְּנַהּגוֹת שֶׁל יוֹסִי?

ד. מִי מֵהַתְּלַמִּידִים בְּדִיאֵלוֹג מְזַכֵּיר אֶת הַתְּנַהּגוֹת שֶׁל דָּנִי?

ה. עִם אֵיזוֹ הַתְּנַהּגוֹת אַתֶּם מְסַכְּמִים? נְמַקּוּ אֶת תְּשׁוּבַתְכֶם.

6. הַשְּׁלִימוּ אֶת הַמִּילָה הַחֲסָרָה בְּמִשְׁפָּטִים הַבְּאִים מֵתוֹךְ אַרְבַּע הַאֲפְשָׁרוּיוֹת הַמוֹצְעוֹת:

א. סעיֵד טוֹעֵן שְׁפֵרְסוּמוֹת מְשַׁפֵּיעוֹת עֲלֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ ___ ___ אֶת הַמְּפֹרְסָמִים וְרוֹצִים לְהִיּוֹת כְּמוֹתָם.

1. מְבַקְרִים 2. מְעַרְצִים

3. מְתַנַּגְדִּים 4. מְשׁוֹוֵקִים

ב. הַמּוֹרָה ___ ___ אֶת הַתְּלַמִּידִים לְקִנּוֹת בְּצוּרָה נְכוֹנָה.

1. מְעוֹדְדָת 2. מוֹנַעַת

3. מְזַהֵרָה 4. מְצַלִּיחָה

ג. חוקרים ולומדים

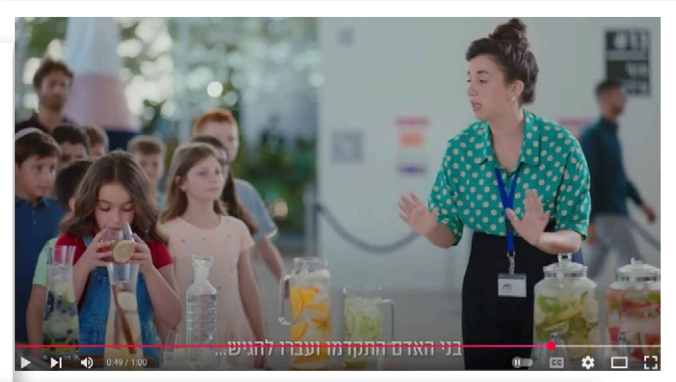
מטלת חקר בקבוצות - פרסומות מזון לילדים ולבני נוער.

הנחיות לתלמידים:

- א. התחלקו לשש קבוצות.
- ב. כל קבוצה תבחר פרסומת אחת מהרשימה שלפניכם.
- ג. צפו יחד בפרסומת ודונו במסרים שהיא מעבירה.
- ד. ענו על השאלות והכינו תוצר סופי להצגה בקיתה.

רשימת פרסומות לצפייה:

- 1. במשקאות ממותקים יש הרבה סוכר
<https://www.youtube.com/watch?v=8Jmx8wMa0j4>
- 2. טרי זה בריא - מזון מעובד שקמים בצד
<https://www.youtube.com/watch?v=cnu7zSmKRwQ>
- 3. סוף עידן ה"לא נעים": שתיה ממותקת? רק מים!
<https://www.youtube.com/watch?v=BHJZQ70JQNQ>
- 4. סימון תזונתי - איך לקרוא תווית מזון
<https://www.youtube.com/watch?v=mD0gJYFuYzc>
- 5. מפחיתים את המלח - שומרים על הבריאות
<https://www.youtube.com/watch?v=TfFJXCexYK4>
- 6. משקאות ממותקים? לא מכניסים הביתה!
<https://www.youtube.com/watch?v=KF4Giks1i4w>

שאלות:

שלב 1

מה שם המוצר המופיע בפרסומת?
 מי מפרסם את המוצר? (איזו חברה?)
 למי מיועדת הפרסומת?
 אילו דמויות מופיעות בפרסומת?
 באילו אמצעים משתמשים המפרסמים כדי לשכנע את הקהל לרכוש את המוצר? צבע, מוסיקה, דמויות, הומור (צחוק).

שלב 2

מה המסר שמעבירה הפרסומת?
 האם הפרסומת מעודדת התנהגות בריאה או מזיקה? נמקו.
 מה עמדת משרד הבריאות בנושא פרסומות מזון לילדים ולבני נוער?
 כתבו משפט או שני משפטים שמזהירים את בני הנוער מהסכנות שבמוצר.
 מה המסקנה שלכם מהפרסומת?

שלב 3

תוצר סופי להגשה:
 דף סיכום קבוצתי שמכיל תשובות לכל השאלות.
 משפטי אזהרה לבני נוער.
 מכתב למשרד הבריאות או להורים.
 המלצה לחברים.
 תקציר להצגה בפיתה.

להלן עמדת משרד הבריאות בנושא פרסומות מזון לילדים ולבני נוער:
 משרד הבריאות מזהיר שפרסומות שמעודדות אכילה של מזון מזיק, בדגש על מוצרים עם סימון אדום (עתירי סוכר, מלח ושומן רווי), יכולות לפגוע בבריאות הציבור ובהתנהלות התזונה של ילדים ובני נוער.
 המשרד ממליץ להגביל פרסום מוצרים אלה, למנוע שימוש באנשים מפורסמים, להוסיף אזהרות בפרסומות, ולפסול פרסומות שפונות ישירות לילדים.

הוועדה למניעת פרסום ושיווק מזון מזיק - משרד הבריאות

ד. לְמִידָה חֻזְרֵת: חוֹשְׁבִים לְפָנֵי שְׁקוּנִים

כל קבוצת תלמידים תִּקְבֵּל משימה ליצור פרסומת למוצר שהם אוהבים. נציג של כל קבוצה יציג בפני התלמידים את הפרסומת שהכינו. התלמידים יעניקו ציון מ-1 עד 10 לכל פרסומת. הקבוצה שִׁתְקַבֵּל הכי הרבה נקודות תוכרז כמנצחת בתחרות.

ה. מְשִׁימַת כְּתִיבָה

כְּתִבוּ פְּסָקָה (עד 8 שורות) וּסְפְרוּ בַּה עַל חוֹנָה אִישִׁית שֶׁל קְנִיית מוצר בַּעֲקֻבּוֹת צְפִיָּה בַּפְּרִסוּמָה.

הִתְיַחְסוּ לַנְּקוּדוֹת הַבְּאוֹת:

מַה הַמוּצָר שֶׁקְנִיתֶם?

הֲאֵם הַפְּרִסוּמָה גֵרְמָה לָכֶם לְקִנּוֹת אֶת הַמוּצָר?

הֲאֵם הַשִּׁימוּשׁ בְּאִנְשִׁים מְפֹרְסָמִים מִשְׁפִּיעַ עֲלֵיכֶם בְּקִנִּיית מוצר מְסוּיָם?

לְמַה הַחֲלַטְתֶּם לְקִנּוֹת אֶת הַמוּצָר?

הֲאֵם הֵייתֶם מְרוֹצִים מֵהַמוּצָר שֶׁקְנִיתֶם? מְדוּעַ?

לְהֵלֵן רְשִׁימַת מוצרים:

טלפון נייד, בגדים, מְשַׁקְאוֹת, נְעִלִים, מִשְׁחָק מַחֲשָׁב, מְזוּן.

1. קראו את המשפט וצנו על השאלות שאחריו:
האם אתם מרגישים לחץ לקנות, כי אתם מעריצים את האדם המפורסם?
- א. סמנו שני פעלים בבנין הפעיל.
 ב. כתבו את השורש ואת הזמן של הפעלים שצינתם בסעיף א'.
 ג. כתבו שלוש מילים מהשורש **קנ"ה/י**.
 ד. כתבו שלוש מילים מהשורש **רג"ש**.
 ה. הקיפו את המילה שאינה מהשורש **רג"ש**:
 1. רגיש 2. מרגיש 3. הרגשה 4. מגרש
 ו. הקיפו את הפועל יוצא הדופן מבחינת השורש:
 1. תקנו 2. קנינו 3. קנה 4. קניתי

2. היעזרו במחסן הפעלים והשלימו את החסר במשפטים הבאים:
- א. הפרסומות _____ אותי לקנות מוצר שאינני צריך.
 ב. הם _____ לא לקנות מוצרים בהשפעת פרסומות.
 ג. מחר המורה _____ לנו איך הפרסומות משפיעות על בני הנוער.
 ד. רנא _____ שהיא לא תקנה מוצר שמזיק לבריאות.
 ה. רנא _____ שהפרסומות משפיעות עליה בצורה שלילית.
 ו. סעיד _____ לקנות את המוצר כי הפרסומת שכנעה אותו.

מחסן הפעלים: החליט, מרגישה, החליטה, תסביר, משכנעות, מעדיפים

3. השתמשו בפועל מן הרשימה שלפניכם כדי לתאר איך הפרסומות משפיעות עליכם (אפשר לשנות את הגוף והזמן):
הפעלים: מעודד, משפיע, מרגיש, מסביר, מזיק.

דוגמאות:

הפרסומות מעודדות אותי לקנות דבר שאינני צריך.
 הפרסומות גורמות לי להרגיש שאני חייב להיות כמו המפורסם.

4. כתבו ביחיד או ברבים לפי הצורך:
- א. אתם מעריצים את האנשים המפורסמים.
 ב. אני לא קונה מוצרים מזיקים לבריאות.
 ג. שחקניות מפורסמות משתתפות בפרסומות.

צרכנות נכונה

צרכנות נכונה היא קנייה חכמה. לפני שקונים משהו בודקים את איכות המוצר, ואם אנחנו באמת צריכים אותו. בהשפעת הפרסומות בני נוער רוכשים מוצרים באינטרנט, כמו בגדים ומשחקי מחשב.

5 יוסף תלמיד בכיתה ז'. הוא חסך כסף כדי לקנות משחק מחשב שראה בפרסומת. הוא לא סיפר להוריו על כך, כי הוא חשב שהם לא יסכימו לקנות לו את המשחק.

10 יוסף התחיל לשחק במשחק החדש, אך הוא התאכזב, כי המשחק מבוסס על אלימות נגד אנשים ונגד בעלי חיים. התוכן האלים גרם לו להרגיש הרגשה לא טובה ותחושה לא נעימה. יוסף הבין שהוא לא יכול להמשיך לשחק במשחק הזה. הוא החליט לדבר עם הוריו ולספר להם מה גילה במשחק. הוריו הקשיבו לו בסבלנות והסבירו לו שלפני שקונים מוצר מסוים חובה לבדוק את איכותו ואת התוכן שלו. יוסי והוריו החליטו למצוא משחקים לימודיים שמתאימים לגילו.

סעיף טרביה

א. מְדַבְּרִים עִבְרִית

1. האם קניתם פעם משהו והתחרטתם אחרי שגיליתם שהוא לא טוב? מה עשיתם?
2. האם קניתם פעם משהו באינטרנט? מה קניתם?
3. האם הוריתם מרוצים מהמוצרים שגם קונים באינטרנט?
4. לפי דעתכם, מדוע אנשים קונים באינטרנט?

ב. עֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבְּאוֹת:

1. מדוע יוסף קנה את המשחק בלי לספר להוריו?
2. מדוע החליט יוסף לספר להוריו על משחק המחשב שקנה?
3. ממה התאכזב יוסף?
4. מהי קנייה חכמה לפי פסקה 1?
5. מה עשה יוסף כדי לקנות את משחק המחשב שראה בפרסומות?
6. כיצד ניתן למנוע מקרים דומים למקרה של יוסף?
  - א. אפשר להתייעץ עם ההורים לפני קניית מוצרים.
  - ב. אפשר לא לשלם עבור המוצר.
  - ג. אפשר להגיש תביעה נגד המפרסמים.
  - ד. אי אפשר למנוע מקרים דומים.
7. איך התמודד יוסף עם המצב כשהבין שתוכן המשחק לא מתאים לו?
  - א. הוא המשיך לשחק.
  - ב. הוא החליט לשתף את הוריו.
  - ג. הוא שיתף את חבריו.
  - ד. הוא הפסיק לשחק לבד.

8. איך הגיבו ההורים של יוסף אחרי שסיפר להם על האלימות שבמשחק?
א. הם ביקשו ממנו להמשיך לשחק.
ב. הם ביקשו ממנו להחזיר את המשחק.
ג. הם ביקשו ממנו לשמור את העניין בסוד.
ד. הם החליטו יחד איתו למצוא משחקים לימודיים.

9. בחרו במשפט המתאר את התנהגות יוסף לפני קניית המשחק:
א. הוא התנהג באחריות.
ב. הוא התנהג בחוסר אחריות.
ג. הוא התנהג בצורה נכונה.

10. בפסקה 2 כתוב: "הוא חסד קָסָף כדי לקנות משחק מחשב." מה התכונה האופיינית ליוסף?
א. עצלנות
ב. סבלנות
ג. נדיבות
ד. עקשנות

11. מילה נרדפת
א. המילה הנרדפת למילה "רוֹכְשִׁים" במשפט "בהשפעת הפרסומות בני נוער רוכשים מוצרים באינטרנט" היא:
1. מוכרים
2. עוזבים
3. קונים
4. מוסרים

ב. מצאו בפסקה 3 שתי מילים הנרדפות במשמעותן.

12. ההפך מהמילה "חָסֵד" במשפט "הוא חסד קָסָף כדי לקנות משחק מחשב שראה בפרסומת" הוא:
א. בזבז
ב. שמר
ג. איבד
ד. אסף

13. כתבו נכון או לא נכון ליד המשפטים הבאים:
א. יוסף קנה את משחק המחשב ללא ידיעת ההורים.
ב. הפרסומת השפיעה על יוסף וגרמה לו לחשוב שהמשחק מתאים לו.
ג. המפרסמים מדגישים רק את חסרונות המוצר.
ד. יוסף התנהג בצורה אחראית כאשר החליט לספר להוריו על המשחק שקנה.

כל קבוצת תלמידים (4-5 תלמידים) תקבל תקציב של 2000 שקלים ורשימת מוצרים עם מחירים. כל קבוצה תחליט אילו מוצרים לקנות במסגרת התקציב ותנמק את בחירתה. לאחר מכן נציג של הקבוצה יציג את הרשימה בפני התלמידים האחרים. בהצגת המוצרים שבחרתם מהרשימה התניחו לשאלות הבאות:

- « האם המוצרים שבחרתם עונים על הצרכים שלכם?
- « מה היה המוצר הכי חשוב בעיניכם?
- « אם היה לכם תקציב נוסף, מה הייתם מוסיפים?

להלן רשימת המוצרים עם המחירים:

שלושה ספרי קריאה (סיפורים)	170 שקלים
משחק חשיבה	150 שקלים
כדור משחק	80 שקלים
אוזניות	300 שקלים
נעלי ספורט	320 שקלים
תיק או ילקוט לבית הספר	250 שקלים
פזל	200 שקלים
מכנסי ג'ינס	470 שקלים
חבילת עטים	130 שקלים
מנורת חירום	180 שקלים
יומן	70 שקלים
שעון יד חכם	400 שקלים
תיק גב לטיולים	220 שקלים
טאבלט ללימודים	820 שקלים
אופניים	730 שקלים

שאלות לדיון

- האם הצלחתם לעמוד בתקציב של 2000 שקל?
- אילו מוצרים בחרתם ולמה?
- אילו מוצרים חשובים בעיניכם, אך ויתרתם עליהם כי התקציב לא מאפשר זאת?
- מהו המוצר או המוצרים שכל הקבוצות הכניסו לרשימה?

משימות לשון

מילת הקישור "כדי"

מילת הקישור "כדי" מציינת קשר לוגי של תכלית או מטרה. משתמשים במילת הקישור "כדי" בשביל לתאר את מטרת הפעולה.

דוגמאות:

אני גולש באינטרנט כדי לחפש מידע על מוצר מסוים.
אני גולשת באינטרנט כדי לחפש חבילות נופש זולות.
בפרסומות משתמשים באנשים מפורסמים כדי לשווק את המוצר.

תרגילים

1. השלימו את המשפטים הבאים:

- א. המורה ביקשה מהתלמידים לגלוש באינטרנט כדי...
- ב. אל תשבו שעות רבות מול המחשב כדי ש...
- ג. יוסף חסד כסף כדי לקנות...
- ד. יוסף פנה למחנכת הכיתה כדי ש...

2. השלימו את המילים החסרות בבנין נפעל על פי השורשים שבסוגריים:

- א. המחשב ___ (מכ"ר, עתיד) במחיר סביר.
- ב. מוצרים רבים ___ (קנ"ה, הווה) באינטרנט.
- ג. המוצר ___ (בד"ק, עתיד) היטב על ידי מומחים לפני ש ___ (מכ"ר, עתיד) לצרכנים.
- ד. המורה ___ (כנ"ס) לכיתה לפני שלוש דקות.
- ה. המוצר ___ (של"ח) ללקוחות לפני יומיים.

3. כתבו את המשפטים הבאים בבנין נפעל:

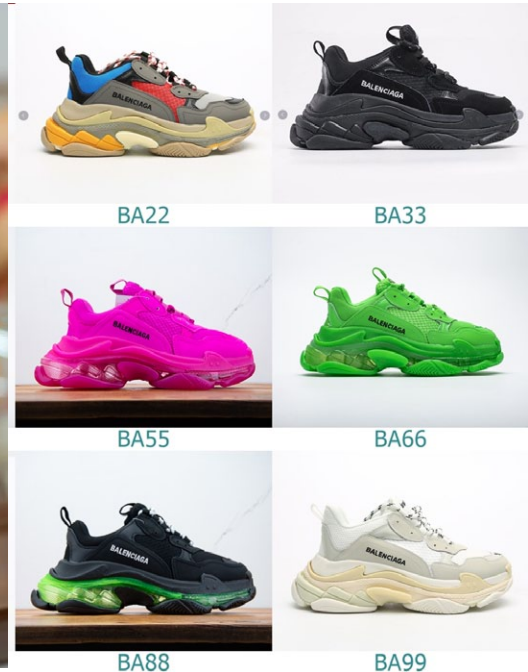
- א. הוא קנה את הנעליים באינטרנט.
- ב. צרכנים רבים רוכשים מוצרים באינטרנט.
- ג. הוא חסד כסף כדי לקנות משחק מחשב.
- ד. החברה בודקת את איכות המוצרים.
- ה. החברה תמכור את המוצר באינטרנט.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
צִרְכָּנוֹת	اِسْتِهْلَاكٌ
קְנִייה	شِرَاءٌ
מוֹצָר	مُنْتَجٌ
רוֹכֵשׁ	يُقْتَنِي
חֶסֶד	وَفْرٌ
הַסָּכִים	وَأَفَقٌ
הַתְּאֵכָזֵב	خَابَ أَمَلُهُ
מְבוֹסָס	يَعْتَمِدُ عَلَى
אַלִּימוֹת	عُنْفٌ
תּוֹכֵן	فَحْوَى
הַרְגִּישׁ	شَعَرَ
תְּחוּשָׁה	شُعُورٌ
הַחֲלִיט	قَرَّرَ
גִּילָה	اِكْتَشَفَ
הַקָּשִׁיב	أَصْغَى
סְבָלָנוֹת	صَبْرٌ
אַיֵּכוֹת	جَوْدَةٌ

קנייה נכונה באינטרנט

קניות באינטרנט הפכו לחלק מחיי היומיום, בייחוד בקרב בני נוער, שמזמינים מוצרים כמו בגדים, נעליים ומשחקים שונים. לפעמים הם עושים זאת ללא ידיעת ההורים שלהם. הזמנת מוצרים באינטרנט יכולה להיות נוחה, אך לפעמים גורמת לאכזבה, כי אנו לא מקבלים בדיוק את המוצר שהזמנו או שמקבלים מוצר פגום או לא מתאים.

5 לפני שמזמינים מוצר, חשוב לבדוק שהאתר שבו מבצעים את הקנייה הוא אתר מוכר ובטוח. לכן מומלץ לחפש מידע על האתר ולבדוק שהכתובת שלו מתחילה באותיות http.

כמו כן, חשוב לספר על כך להורים, ולבדוק את תנאי ההחזרה של המוצר באתר שבו ביצעתם את הקנייה. כך תדעו מה לעשות במקרה שהמוצר לא מתאים או פגום. חשוב גם לשמור את הקבלה ולא לזרוק אותה כדי להוכיח שקניתם את המוצר באתר.

אליאור בביאן

« עֵנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת:

1. מה קונים בני נוער באינטרנט?
2. ציינו מהקטע יתרון של קנייה באינטרנט.
3. ציינו מהקטע חיסרון של קנייה באינטרנט.
4. מדוע חשוב לבדוק את תנאי ההחזרה לפני שקונים באינטרנט?
5. מדוע צריך לשמור את הקבלה?
6. מה עושים כאשר מגלים שמוצר שקנינו אינו מתאים או פגום?
7. איך ניתן לדעת שהאתר שבו מבצעים את הקנייה הוא אתר בטוח?
8. מה תמליצו לצעירים לעשות לפני שקונים באינטרנט?
9. קראו את המשפט שלפניכם וענו על השאלות שאחריו:
“הזמנת מוצרים באינטרנט יכולה להיות נוחה, אך לפעמים גורמת לאכזבה.”
  - א. סמנו את מילת הקישור במשפט שְׁלֵעִיל.
  - ב. מילת הקישור שציינתם בסעיף א' מורה על קשר לוגי של:
    1. ניגוד
    2. הוספה
    3. סיבה ותוצאה
  - ג. מדוע קנייה באינטרנט גורמת לפעמים לאכזבה?

10. מילה נרדפת

א. המילה הנרדפת למילה "מופך" במשפט "חשוב לבדוק שהאתר שבו מבצעים את הקנייה הוא אתר מופך ובטוח" היא:

1. חשוב
2. ידוע
3. קרוב
4. יקר

ב. המילה הנרדפת למילה "לזרוק" במשפט "חשוב גם לשמור את הקבלה ולא לזרוק אותה כדי להוכיח שקניתם את המוצר באתר" היא:

1. להשליך
2. להרחיק
3. להחביא
4. לגלות

11. פתבו נכון או לא נכון ליד המשפטים הבאים:

- א. אסור לקנות מוצרים באינטרנט.
- ב. לפני שקונים באינטרנט חשוב לספר על כך להורים.
- ג. כאשר מקבלים מוצר לא מתאים אפשר תמיד להחליפו במוצר מתאים.
- ד. רק בני נוער קונים באינטרנט.
- ה. קניית מוצרים באינטרנט גורמת תמיד לאכזבה.

קנייה חכמה

SHOP NOW

הַשְׁוֵאת סַל קְנִיּוֹת לַחֵג

מטרת המשימה היא לבדוק איזו רשת מציעה את סל הקניות הזול ביותר.
 א. התלמידים יתחלקו לקבוצות (3-5 תלמידים בקבוצה).
 ב. כל קבוצה תקבל רשימת מוצרים כדי לבדוק את מחירם בשלוש רשתות שיווק.

להלן רשימת המוצרים:

חלב (1 ליטר), גבינה צ'הובה (200 גרם), שישיית מים מינרליים (1.5 ליטר), 3 ק"ג סוכר, 5 ק"ג מלח שלחן, בקבוק שמפו (750 גרם), 2 חבילות ופלים (200 גרם בחבילה), בקבוק שמן קנולה (1 ליטר), לֶבְנָה (1 ק"ג), שקית צ'יפס קפוא (2.5 ק"ג), נוזל לשטיפת כלים (750 מ"ל), קופסת חומוס (1 ק"ג), 3 קופסאות רסק עגבניות, 4 קופסאות טונה, 4 קופסאות מלפפונים חמוצים, נייר טואלט (24 גלילים).

ג. המורה יסביר לתלמידים שהמטרה היא להשוות מחירים בין רשתות השיווק השונות כדי לבחור את סל הקניות הזול ביותר.

ד. התלמידים ירשמו את הנתונים בטבלה:

טבלת השוואת מחירים

רשת 3	רשת 2	רשת 1	המוצר
9.00 ש"ח	6.50 ש"ח	8.90 ש"ח	חלב

שימו לב: אם יש מבצע - יש לרשום את מחיר המבצע.

ה. התלמידים יענו על השאלות הבאות:

מהי עלות הקנייה בכל רשת?

איזו רשת היא הזולה ביותר?

איזו רשת היא היקרה ביותר?

מה ההפרש בין הרשת הזולה ביותר לרשת היקרה ביותר?

איפה כדאי לקנות?

ו. הצגה וסיכום

כל קבוצה תציג את הממצאים בפיתה ותשיב על השאלות הבאות:

איזו רשת מציעה את הסל המשתלם ביותר?

מדוע חשוב להשוות מחירים לפני שקונים?

מה למדתם מהמשימה?

מילון

המילה	הפירוש בערבית
קנייות	مُشْتَرِيَات
מזמין	يَطْلُبُ، يَدْعُو
נוחה	مُرِيحَة
מוצר	مُنْتَج
גורם	يُسَبِّب
אכזבה	خَيْبَة أَمَل
פגום	تَالِف، فَاسِد
בטוח	أَمِن
מומלץ	مُسْتَحْسَن، مُوصَى بِهِ
החזרה	إِعَادَة

השוק - בין עֶבֶר לַהוֹנָה

בעבר, השוק היה המקום המרכזי לקניות. אנשים הגיעו לשוק כדי לקנות ירקות, פירות, תבלינים וגם בגדים. השוק היה גם מקום מפגש חברתי - אנשים נפגשו, דיברו, סיפרו סיפורים זה לזה והרגישו חלק מהקהילה.

מאוחר יותר הופיעו חנויות קבועות, ובהמשך נבנו קניונים גדולים. בקניון אפשר למצוא הרבה חנויות במקום אחד, וגם מסעדות ובתי קולנוע.

5

המכולות השכונתיות, שהיו תמיד קרובות לבית ונתנו נשירות אישי, קיימות עד היום כמעט בכל שכונה. בחברה הערבית הן ממשיכות להיות מקום מרכזי לקניות יומיומיות, אך מספרן הולך וקטן בגלל התחרות מול רשתות המזון הגדולות והקניונים.

גם היום השוק ממשיך להיות חשוב. ביישובים חלשים כלכלית, אנשים עדיין קונים בשוק כי המחירים בו נמוכים יותר. אבל לא מדובר רק במחיר - יש בשוק גם אֶוֹיָה מיוחדת: שומעים את הקולות והצעקות של המוכרים, מריחים את התבלינים והמאפים, רואים את הצבעים של הפירות והירקות, וטועמים אוכל רחוב טעים. כל אלה הופכים את הקנייה בשוק לחוויה ולא רק לפעולה כלכלית.

בישראל אפשר למצוא שְׁנֵי סוגי שווקים: כאלה שהתפתחו וכאלה שנשארו מסורתיים. שוק מחנה יהודה בירושלים הוא דוגמה לשוק שהתחדש - לצד הדוכנים המסורתיים נוספו מסעדות, בתי קפה וברים. לעומת זאת, שוק יום חמישי בבאר שבע מתקיים בדיוק כפי שהיה בעבר, עם אותה אֶוֹיָה קהילתית ומסורתית, והוא כמעט לא השתנה.

כל אלה מראים שהשוק והמפּוֹלָת הם לא רק מקום לקנייה, אלא גם חלק מהתְּרַבּוּת והחברה שלנו - בעבר וגם היום.

סעיד טרביה

א. טרום קריאה

1. איפה ההורים שלכם בדרך כלל קונים - בשוק, במכולת, בקניון או באינטרנט?
2. מה לדעתכם הכי נוח בקנייה בשוק, ומה הכי נוח בקנייה בקניון?
3. מי במשפחה שלכם משתמש יותר במכולת השכונתית, ולמה זה מתאים לו?
4. האם יצא לכם לבקר בשוק? עם מי?
5. מה אתם זוכרים מהביקור בשוק?
6. איך הרגשתם כשהייתם שם?

« ב. ענו על השאלות הבאות:

1. ציינו שמות של שני מוצרים שנמכרו בשוק בעבר.
2. מהו היתרון החברתי של קנייה בשוק?
3. לפי הקטע, מדוע אנשים ביישובים חלשים כלכלית ממשיכים לקנות בשוק?

4. ציינו שמות של שְׁנֵי חוֹשִׁים הַנּוֹזְכִּים בַּפְּסָקָה הַרְבִּיעִית וְתַנּוּ דוֹגְמָה לְדַבְּרִים שֶׁחֹשִׁים בַּאֲמִצְעוֹתָם (דוֹגְמָה אַחַת לְכָל חוֹשׁ).

5. קְרְאוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט וְעֲנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁאַחֲרָיו :
"בַּחֲבֵרָה הָעֵרֶבִית הֵן מִמְּשִׁיכוֹת לֵהִיֹּת מִקּוֹם מֵרְכִזֵּי לְקִנְיֹת יוֹמִיּוֹמִיּוֹת, אֲךָ מִסְּפָרֵן הוֹלֵךְ וְקָטָן בְּגִלְלַת הַתַּחֲרוֹת מוֹל רִשְׁתוֹת הַמִּזוֹן הַגְּדוֹלוֹת וְהַקְּנִיּוֹנִים."
א. מַה אִפְשָׁר לְהִסְקִיךְ לְגַבֵּי הַמְּכּוֹלוֹת הַשְּׂכוֹנָתִיּוֹת בַּחֲבֵרָה הָעֵרֶבִית?
1. הֵן נִעְלָמוּ לְחִלוּטִין.
2. מִסְּפָרֵן הוֹלֵךְ וְנִגְדָּל מִשְׁנָה לְשְׁנָה.
3. מִסְּפָרֵן הוֹלֵךְ וְקָטָן מִשְׁנָה לְשְׁנָה.

ב. הֲעֵתִיקוּ מִהַמִּשְׁפָּט שֶׁלְּעֵיל אֶת הַחֶלֶק הַמְּצִיין אֶת הַסִּיבָה.

ג. הֲעֵתִיקוּ מִהַמִּשְׁפָּט שֶׁלְּעֵיל אֶת הַחֶלֶק הַמְּצִיין אֶת הַתּוֹצָאָה.

6. הַשְּׁוֹאֵת שׁוּקִים : מַה הַהִבְדָּל בֵּין שׁוּק מַחְנֵה יְהוּדָה לְבֵין שׁוּק יוֹם חֲמִישִׁי בְּבֵאֵר שֶׁבַע?

7. מַה נִּיתֵן לְהִסְקִיךְ עַל הַחֲבֵרָה מִהַשִּׁינּוּיִים בְּשׁוּקִים?
א. הַחֲבֵרָה מֵתַעֲלֵמַת מִהַשְּׁוּקִים וְלֹא מִשְׁתַּמֶּשֶׁת בָּהֶם כָּלֵל.
ב. הַחֲבֵרָה נִשְׂאָרָה בְּדִיּוֹק כְּפִי שֶׁהִיִּתָּה בְּעֵבֶר, לְלֹא שִׁינּוּי.
ג. הַחֲבֵרָה הִפְכָה חֲלָשָׁה יוֹתֵר מִבַּחִינָה כָּלֵכֶלִית וְלִכֵּן אֵין שׁוּקִים מוֹדֵרְנִיִּים.
ד. הַחֲבֵרָה הִשְׁתַּנְּתָה - אֲנָשִׁים מַחֲפָשִׁים לֹא רַק קִנְיָה אֲלֵא גַם בִּילוּי וְחֻוּיָה.

8. בְּטַקְסֵט כְּתוּב : "הַשׁוּק הִיָּה גַם מִקּוֹם מִפְּגַשׁ חֲבֵרָתִי - אֲנָשִׁים נִפְגָּשׁוּ, דִּיבְּרוּ, סִיפְּרוּ סִיפּוּרִים זֶה לְזֶה וְהִרְגִּישׁוּ חֶלֶק מִהַקְּהִילָה" (פְּסָקָה 1)
מִשְׁמַעוֹת הַמִּילָה הַקְּהִילָה הִיא :
א. קְבוּצַת אֲנָשִׁים שְׁחִיִּים יַחַד וּמִרְגִּישִׁים שִׁיכוֹת.
ב. חֲבֵרָה מִסּוֹרֵתִית.
ג. קְבוּצַת שְׁחִינִים.
ד. זְמֵרִים וְנִגְנִים.

9. הַמִּילָה הַנִּרְדַּפְתָּ לְמִילָה מְרָאִים בַּמִּשְׁפָּט : "כָּל אֱלֹהִים מִרְאִים שֶׁהַשׁוּק וְהַמְּכּוֹלֵת הֵם לֹא רַק מִקּוֹם לְקִנְיָה [...] הִיא :
א. מִצְבִּיעִים
ב. מִלְמַדִּים
ג. מוֹכִיחִים
ד. כָּל הַתְּשׁוּבוֹת נְכוֹנוֹת

10. איפה אתם מעדיפים לקנות - בשוק או במכולת - ומדוע?
 כתבו תשובה קצרה וציינו בה יתרון אחד לפחות.
 אני מעדיף לקנות ב... כי...

11. השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה במשפטים הבאים:

א. בעבר, השוק היה המקום המרכזי ל...
 1. קניות
 2. משחקים
 3. לימודים
 4. טיולים

ב. אנשים מְשִׁיכִים לקנות בשוק כי...
 1. המחירים בו זולים
 2. יש בו קולנוע
 3. הוא קרוב לבית הספר
 4. יש בו מסעדות טובות

ג. הטעם הוא אחד מחמשת...
 1. מסעדות
 2. השווקים
 3. החושים
 4. השכונות

12. התאימו את המילה להגדרה:

ההגדרה	המילה
קבוצת אנשים שחיים יחד	מכולת
חנות שכונתית	קניון
מרכז קניות	קהילה

13. היעזרו במחסן המילים והשלימו את החסר:

בעבר, ה... היה המקום המרכזי לקניות, וגם מקום מפגש חברתי חשוב. מאוחר יותר הופיעו חניות קבועות, ובהמשך נבנו... גדולים עם מסעדות ובתי קולנוע. ה... השכונתיות עדיין קיימות כמעט בכל שכונה, אך מספרן קטן בגלל התחרות. למרות זאת, אנשים אוהבים את ה... המיוחדת שיש בשוק, ואת העובדה שחלק מהשווקים ממשיכים להיות עממיים.

מחסן מילים: קניונים, שוק, אֶוּיָרָה, מכולת.

ג. מְשִׁימַת חֶקֶר:

הַשְׁוֵאת מְחִירִים - סַל קְנִיזוֹת לַחֵג

« רשימת מוצרים לבחירה:

עגבניות (1 ק"ג)	לחם מלא (כיכר אחת)
תפוחים (1 ק"ג)	ביצים (תבנית של 12 יחידות)
תפוזים (1 ק"ג)	מים מינרליים (בקבוק 1.5 ליטר)
מלפפונים (1 ק"ג)	קולה (6 פחיות 330 מ"ל)
לחם לָבֶן (כיכר אחת)	אורז (1 ק"ג).

הוראות ביצוע

1. עבדו בְּזוּגוֹת.
2. כל זוג תלמידים/תלמידות בוחר את סל הקניות מתוך רשימת המוצרים.
3. אחד בודק את מחירי המוצרים בשוק, והשני בודק את מחירי אותם מוצרים במכולת או ברשת מזון מוכרת.
4. ערכו טבלה ובה השוואה בין המחירים:

שם המוצר	מחיר המוצר בשוק	מחיר המוצר במכולת/ברשת	הפרש בין המחירים

5. חשבו את סך העלות של סל הקניות בשוק ושל סל הקניות במכולת/ברשת.
6. השווו בין הסלים וכתבו מְסָקָנָה: איפה זול יותר, ומה היתרונות או החסרונות של כל אפשרות.

ד. מְשִׁימַת כְּתִיבָה - חֲוִיּוֹת מֵהַשּׁוֹק

« כתבו פסקה קצרה על ביקור שלכם בשוק.

נסו לתאר את החוויה בעזרת פעולות שְׁעֲשִׂיתֶם ותחושות שְׁחֲשִׂיתֶם.

משפטי מפתח: לפני שבוע הלכתי עם ההורים לשוק העירוני, הסתובבתי בין הדוכנים

והקשבתי לקולות הסוחרים.

בביקור בשוק ראיתי...

שמעתי...

הרחתי...

טעמתי...

קניתי...

הרגשתי...

משימות לשון

1. לפניכם ארבעה צרופי מילים. קראו אותם וענו על השאלות שאחריהם:

רשת מזון | חנות קבועה | מכולת קטנה | מקום מרכזי

א. הקיפו את הצירוף שאינו צרוף של שם עצם ושם תואר.

ב. הקיפו את הצירוף יוצא הדופן מבחינת המין הדקדוקי (זכר או נקבה).

ג. כתבו את הצרופים הבאים ברבים:

הצרופים ברבים	הצרופים
	רשת מזון
	חנות קבועה

ד. הוסיפו את ה' הידיעה לצרופים הבאים:

ה' הידיעה	הצרופים
	רשת מזון
	חנות קטנה
	מקום מרכזי

2. כתבו שני משפטים עם הצרופים הבאים:

מכולת שכונתית _____
רשת מזון _____

3. כתבו את השורש ואת הבגן של הפעלים המודגשים במשפטים הבאים:
א. הם סיפרו סיפורים זה לזה והרגישו חלק מהקהילה.
ב. גם היום השוק ממשיך להיות חשוב.
ג. הקונים שומעים את הקולות והצעקות של המוכרים.
ד. הם רואים את הצבעים של הפירות והירקות, וטועמים אוכל רחוב טעים.

4. השתמשו בחושבים כדי לתאר את האווירה בשוק. היעזרו בפעלים הבאים:
ראיתי, שמעתי, הרחתי, טעמתי.

מילון

המילה	הפירוש בערבית
תְּבַלִּינִים	تَوَابِل
קְהִילָה	مُجْتَمَع
מְפֹלֶת	بِقَالِه
שְׂכֻנָּה	حَيّ، حَارّة
שִׁירוֹת	خِدْمَة
תְּחָרוֹת	مُنَافَسَة
רְשָׁתוֹת מְזוֹן	شَبَكَاتِ غِذَاء
כְּלָפְלִי	اِقْتِصَادِيّ
חֲוִיָּה	تَجْرِبَة
מְסוֹרְתִיּוֹת	تَقْلِيدِيّون / تَقْلِيدِيَّة
דוֹכָן	كُشْك
תְּרַבּוֹת	ثَقَافَة

השוק - בין עבר להווה

בעבר, השוק היה המקום המרכזי לקניות. אנשים קנו בו ירקות, פירות ותבלינים, וגם נפגשו ודיברו זה עם זה. אחר כך נפתחו חנויות קבועות, ובהמשך נבנו קניונים גדולים שיש בהם הרבה חנויות במקום אחד. המפולת השכונתית הייתה קרובה לפית ונתנה שירות אישי, והיא עדיין קיימת היום, אבל מספר המפולות קטן בגלל התחרות עם רשתות המזון הגדולות. גם היום השוק חשוב. ביישובים חלשים כלכלית אנשים קונים בשוק כי המחירים בו נמוכים. בשוק יש גם אווירה מיוחדת: שומעים את קולות המוכרים, מריחים תבלינים ורואים צבעים רבים של פירות וירקות. בישראל יש שווקים שהתחדשו, כמו שוק מחנה יהודה, ויש שווקים שנשארו מסורתיים, כמו שוק יום חמישי בבאר שבע.

א. שאלות

1. ציינו שני מוצרים שאנשים קנו בעבר בשוק.
2. מה היה התפקיד החברתי של השוק בעבר?
3. למה מספר המפולות השכונתיות קטן?
4. למה אנשים ביישובים חלשים כלכלית ממשיכים לקנות בשוק?
5. ציינו חוש אחד שמופיע בטקסט ודוגמה לדבר שחשים באמצעותו.
6. מה ההבדל בין שוק מחנה יהודה לבין שוק יום חמישי בבאר שבע?
7. הקיפו את המשפט המתאר השפעה של השוק על הקונים:
  - א. השוק יוצר אווירה מיוחדת וחוויה.
  - ב. השוק מעלה את המחירים.
  - ג. השוק מחליף את כל החנויות.

ב. משימת פתיחה

- כתבו פסקה (4-5 שורות) ותתארו בה ביקור שלכם בשוק. כתבו:
- עם מי הייתם?
  - מה ראיתם, שמעתם או הרחתם?
  - מה הרגשתם בזמן הביקור?
  - האם נהניתם? למה?

ג. לשון

1. קראו את הצירופים הבאים וענו על השאלות שאחריהם:

מקום מרכזי | חנויות קבועות | קניונים גדולים | רשתות מזון

  - א. הקיפו את הצירוף שאינו צירוף של שם עצם ושם תואר.
  - ב. כתבו בנחיד: ■ קניונים גדולים ■ רשתות מזון
  - ג. כתבו ברבים: ■ מקום מרכזי

קִטְעַת הַאֲזָנָה

הַאֲזִינִי לְקִטְעַת וְעֲנֵנוּ עַל הַשְּׁאֵלוֹת שְׂאֲחֲרִינִי:

שאלות

א. מהי הסיבה העיקרית לכך שבני נוער קונים מוצרים באינטרנט?

1. כי הם צריכים את המוצר
2. כי מחיר המוצר באינטרנט זול יותר ממחירו בחנויות
3. כי אנשים מפורסמים משתתפים בפרסומת למוצר
4. כי הם לא רוצים לספר להורים.

ב. האם המחירים באינטרנט תמיד זולים יותר מהחנויות?

1. כן
2. בהחלט
3. לא

ג. מה צריך לעשות לפני שקונים מוצר באינטרנט?

1. לבדוק זהות המפורסם המפרסם את המוצר
2. לבדוק את איכות המוצר
3. לבדוק את מחיר המוצר בחנויות
4. לספר לחברים

ד. מה מטרת הפרסומות?

1. לשכנע את המפורסמים להשתתף בפרסומות.
2. לעודד את האנשים לקנות מוצרים.
3. לשכנע את בני הנוער לא לקנות באינטרנט.
4. לשכנע את ההורים שכדאי להם לקנות מוצרים באינטרנט

ה. הקיפו את המשפט שהנאמר בו נכון:

1. כל בני הנוער קונים באינטרנט
2. חלק קטן מבני הנוער קונים באינטרנט
3. רוב בני הנוער קונים באינטרנט
4. רק בני הנוער קונים באינטרנט

1. מהן ההשפעות האפשריות של פרסומות על בני נוער? (אפשר לסמן יותר מאחת)
  - א. רצון לקנות מוצרים מיוותרים
  - ב. מודעות לבריאות
  - ג. חיקוי מפורסמים
2. מהם המסרים שהופיעו בטקסטים? (אפשר לסמן יותר מאחד)
  - א. מפורסמים משתתפים בפרסומות מתוך דאגה לבריאות הציבור.
  - ב. חשוב לבדוק את איכות המוצר לפני שקונים.
  - ג. כדאי לשתף את ההורים בהחלטות קנייה.
  - ד. כל פרסומת מציגה מידע אמין.
  - ה. פרסומות משפיעות על בני נוער במיוחד בעזרת דמויות שהם מעריצים.
3. מהו השיקול הכי פחות חשוב בקניית מוצר מסוים?
  - א. המחיר
  - ב. איכות המוצר
  - ג. פרסום מושך
  - ד. המלצה של חברים
4. כתבו חמש מילים חדשות שלמדתם ביחידה ושפצו שלוש מהן במשפטים.
5. מה רצוי לעשות לפני שקונים מוצר באינטרנט?
  - א. לבדוק ביקורת של משתמשים אחרים.
  - ב. להשוות מחירים בין אתרים שונים.
  - ג. להתייעץ עם מבוגר או אדם מנוסה.
6. כתבו שתי המלצות לחברים שרוצים לקנות מוצר בהשפעת הפרסומות. השתמשו במילים מעולם הפרסום: **פרסום, מוצר, מפורסם, השפעה, איכות, מחיר.**

התחלות:

לא כדאי לקנות מוצר רק כי...
חשוב לבדוק את...

שאלות

1. על מה התלוננו המורים?
  - א. על כך שהתלמידים לא מביאים ספרים.
  - ב. על כך שהתלמידים משתמשים בטלפונים בזמן השיעורים וההפסקות.
  - ג. על כך שהתלמידים לא מגיעים בזמן.
  - ד. על כך שהתלמידים לא משתתפים בפעילויות.

2. מהו הכלל שקבעה הנהלת בית הספר לגבי השימוש בטלפון בזמן השיעורים?
  - א. מותר להשתמש בטלפון.
  - ב. הטלפון צריך להיות כבוי בתוך התיק.
  - ג. מותר להשתמש בטלפון רק לצילום.
  - ד. מותר להחזיק את הטלפון ביד.

3. מהו היתרון שהתלמידים רואים בשימוש בטלפון?
  - א. הוא מפריע לריכוז.
  - ב. הוא שומר על קשר עם ההורים.
  - ג. הוא מקשה על הלמידה.
  - ד. הוא גורם לרעש בכיתה.

4. מה טענו חלק מהתלמידים לגבי השימוש בטלפון?
  - א. שהשימוש בטלפון נותן להם תחושת ביטחון.
  - ב. שהשימוש בטלפון מסוכן.
  - ג. שהשימוש בטלפון מיותר.

5. השלימו:

התלמידים _____ להחלטת בית הספר.

  - א. הסכימו
  - ב. התנגדו
  - ג. התעלמו

הטקסט: בעד או נגד שימוש בטלפונים בבית הספר

פסקה 1

בבית הספר מתקיים דיון על השימוש בטלפונים ניידים. חלק מהמורים מציגים עמדה נגד השימוש בטלפון במהלך השיעור, ואילו תלמידים והורים מציגים עמדות אחרות. כל צד מסביר את הסיבות שלו, וכך נוצר דיון בשאלה: האם שימוש בטלפון בבית הספר מועיל או מזיק?

פסקה 2

מצד אחד, המורים טוענים שהטלפון מפריע ללמידה. הם מסבירים שלפעמים הטלפון מצלצל באמצע השיעור, וזה גורם לרעש שמפריע להם ללמד. כמו כן, הם טוענים שהתלמידים מתקשים להתרכז בחומר, כי בזמן ההסבר הם עסוקים בטלפון: מקבלים הודעות, שולחים הודעות או מצלמים סרטונים.

פסקה 3

מצד שני, התלמידים טוענים שהטלפון חשוב להם. הם אומרים שהוא עוזר להם לדבר עם ההורים, במיוחד כשיש שינוי בשעת ההסעה או החוג. כמו כן, הם טוענים שהטלפון נותן להם תחושת ביטחון, ולכן הם לא רוצים להשאיר אותו כבוי במשך כל היום.

פסקה 4

גם ההורים משתתפים בדיון. חלק מההורים מסכימים עם המורים וטוענים שהטלפון באמת מפריע ללמידה. לעומת זאת, הורים אחרים טוענים שהטלפון הוא כלי שימושי, ולכן צריך לאפשר לתלמידים להשתמש בו בצורה מסודרת. הם מציעים לקבוע כללים ברורים, כמו שימוש רק בהפסקות או רק במקומות מסוימים.

השאלות

1. השלימו את המילה החסרה במשפטים הבאים לפי פסקה 2:
  - א. המורים טוענים שלפעמים הטלפון ___ באמצע השיעור.
  - ב. המורים טוענים שהטלפון ___ להם ללמד.
  - ג. המורים טוענים שהטלפון גורם לתלמידים ___ בזמן ההסבר.

2. השלימו את המשפט לפי פסקה 2:
  - א. התלמידים משתמשים בטלפון בזמן השיעור כדי ___.
  - ב. להכין שיעורי בית.
  - ג. לצלם סרטונים.
  - ד. לשחק בחצר.
  - ה. לקרוא ספר.

4. השלימו את המשפט לפי פסקה 3:
  - א. התלמידים אומרים שהטלפון נותן להם תחושת ___.

3. השלימו את המשפט לפי פסקה 3 :
 התלמידים טוענים שהטלפון חשוב להם פי הוא ____
 א. עוזר להם לדבר עם ההורים.
 ב. מקצר את השיעור.
 ג. גורם לשקט בכיתה.
 ד. עוזר להם לישון.
5. השלימו את המשפט לפי פסקה 3 :
 התלמידים לא רוצים להשאיר את הטלפון כבוי כל היום פי ____
 א. הוא קבד.
 ב. הוא נותן להם ביטחון.
 ג. הוא משעמם.
 ד. הוא לא עובד.
6. השלימו את המשפט לפי פסקה 4 :
 חלק מההורים מסכימים עם המורים וטוענים שהטלפון ____ ללמידה.
7. השלימו את המשפט לפי פסקה 4 :
 הורים אחרים טוענים שהטלפון הוא ____
 א. מסוכן
 ב. כלי שימושי
 ג. מיותר
 ד. יקר
8. העתיקו מפסקה 4 משפט שמופיעה בו המילה "מסודרת".
9. בחרו בתשובה הנכונה:
 מילת הקישור "לעומת זאת" מבטאת קשר של:
 א. סיבה ותוצאה   ב. הוספה   ג. ניגוד
10. העתיקו מפסקה 3 משפט שמראה שהתלמידים מרגישים בטוחים יותר עם הטלפון.
11. השלימו:
 המילה ההפוכה מהמילה "מפריע" היא ____
 א. עוזר   ב. גבוה
 ג. קצר   ד. רגיל
12. השלימו לפי פסקה 2 ו-3 :
 א. המורים טוענים שהטלפון ____ ללמידה.
 ב. התלמידים טוענים שהטלפון ____ להם.
13. לפי פסקה 4, מה מציעים חלק מההורים כדי לפתור את הבעיה?

חלק ג: חיבור

כתבו פסקה (8-6 שורות) בנושא שימוש בטלפונים בבית הספר.
בחרו אחת מהאפשרויות:

א. כתבו פסקה שבה תביעו את דעתכם: האם צריך לאפשר לתלמידים להשתמש בטלפון בבית הספר?
בפסקה שלכם:
הציגו את עמדתכם (בעד או נגד).
הביאו לפחות נימוק אחד מהטקסט.
הוסיפו נימוק אישי משלכם.
כתבו משפט מסכם.

או

ב. הציעו כלל חדש לשימוש בטלפונים בבית הספר שיתאים גם למורים וגם לתלמידים.
בפסקה שלכם:
תארו את הכלל שאתם מציעים.
הסבירו מדוע הכלל הזה טוב למורים.
הסבירו מדוע הוא טוב לתלמידים.
כתבו משפט מסכם.

חלק ד: לשון

1. זיהוי פעלים בבניין קל

קראו את המשפט:

התלמידים אמרו שהטלפון נותן להם תחושת ביטחון.

א. סמנו את הפעלים שבבניין קל.

ב. כתבו ליד כל פועל את הזמן שלו (עבר/הווה).

ג. כתבו את השורש של כל פועל.

ד. כתבו את הפועל "אמרו" בזמן הווה.

2. להלן ארבעה צירופים מתוך הטקסט:

כלל ברור | תחושת ביטחון | שעת ההסעה | עמדת המורים

א. סמנו שני צירופי סמיכות מתוך הרשימה.

ב. הפכו מסמיכות חבורה לסמיכות פרודה:

1. תחושת ביטחון _____ 2. עמדת המורים _____

ג. הקיפו את הצירוף שאינו צרוף סמיכות.

ד. כתבו ברבים:

1. שעת ההסעה _____ 2. כלל ברור _____

ה. כתבו שני משפטים עם הצירופים הבאים:

תחושת ביטחון שעת ההסעה

שאלות

1. לאן יצאו תלמידי פיתה ז' מרהט?
  - א. לים המלח.
  - ב. לשמורת נחל עיון.
  - ג. ליער בר־שמן.
  - ד. להר מירון.
2. מה הזכיר המורה לתלמידים בתחילת המסלול?
  - א. לשתות הרבה מים.
  - ב. לשמור על הניקיון ועל כללי ההתנהגות.
  - ג. לצלם את המפלים.
  - ד. ללכת מהר.
3. מה ראו התלמידים בדרך למפלים?
  - א. חיות בר.
  - ב. פסולת שהשאירו מטיילים אחרים.
  - ג. שֶׁלֶג.
  - ד. אוהלים של מטיילים.
4. מה עשו התלמידים כִּשְׂרָאוּ את הפסולת?
  - א. התעלמו והמשיכו ללכת.
  - ב. אָסְפוּ את הלכלוך והשליכו אותו לפח האשָׁפָה.
  - ג. בָּעֵטוּ בַּפְּסוּלָה וְהִרְחִיקוּ אוֹתָהּ מֵהַשְּׁבִיל.
  - ד. אָסְפוּ אֶת הַפְּסוּלָה וְהִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בְּצַד הַשְּׁבִיל.

שמרו על הסביבה!

פסקה 1

שמורות הטבע והפארקים הלאומיים בישראל מושקים אליהם מטיילים רבים לאורך כל השנה, ובמיוחד בחגים ובסופי שבוע. אנשים מגיעים כדי ליהנות מהנוף ומהאוויר הנקי, למצוא רגע של שקט ורוגע מהעומס היומיומי, ולהרגיש קרובים יותר לטבע. עבור רבים, הביקור הוא גם תנועה חברתית: משפחות, קבוצות חברים ומטיילים נפגשים, מבילים יחד ומתחברים זה לזה בתוך הסביבה הטבעית.

פסקה 2

בכל ביקור חשוב לשמור על כללי התנהגות ברורים. אחד הכללים המרכזיים הוא ללכת רק בשבילי ההליכה המסומנים. יציאה מהשביל עלולה לפגוע בצמחים ולהפריע לבעלי החיים שחיים בסביבה הטבעית.

פסקה 3

בעיה מרכזית נוספת היא לכלוך. למרות השלטים הרבים, יש מטיילים שמשאירים שקיות, בקבוקים ושאיות מזון. פסולת כזו עלולה לזהם את המים ולסכן את בעלי החיים. כמו כן, אסור להדליק אש במקומות שאינם מיועדים לכך, משום שאש עלולה להתפשט במהירות ולגרום לשריפות גדולות. פקחי השמורות מזכירים למבקרים לכבד את המקום ולהתנהג באחריות.

פסקה 4

שמירה על הטבע היא אחריות של כולנו. כאשר אתם מבקרים בשמורות ובפארקים, זכרו שהמקום הוא ביתם של צמחים ובעלי חיים. אם תשמרו על הניקיון, תלכו בשביל המסומן ותתנהגו בזהירות - תוכלו לעזור לשמור על הסביבה, כדי שגם הדורות הבאים ייהנו מהטבע היפה של ארצנו.

הקטע מעובד מתוך מידע של רשות הטבע והגנים.

רשות הטבע והגנים (ח"ת). הנחיות למבקרים בשמורות הטבע. <https://www.parks.org.il>

שאלות

1. ציינו שתי סיבות לכך שאנשים מבקרים בשמורות הטבע. (פסקה 1)
2. למי פונה הכותב בפסקה האחרונה? (פסקה 4)
3. מדוע חשוב ללכת רק בשבילי ההליכה המסומנים? (פסקה 2)
4. קראו את המשפט וענו על השאלות שאחריו:
"יציאה מהשביל עלולה לפגוע בצמחים ולהפריע לבעלי החיים שחיים בסביבה הטבעית."
א. מהי הסכנה לצמחים?
ב. מהי הסכנה לבעלי החיים?
ג. העתיקו מן המשפט את החלק המציין את התוצאה.
5. כתבו שתי דוגמאות לפסולת שמטיילים משאירים בשמורות. (פסקה 3)
6. מהי הסכנה שבהדלקת אש במקומות שאינם מיועדים לכך? (פסקה 3)
7. מה מזכירים פקחי השמורות למבקרים? (פסקה 3)
8. מה ממליץ הכותב לעשות? (פסקה 4)
9. כיצד התנהגות המטיילים בשמורות הטבע משפיעה על הדורות הבאים? (פסקה 4)
10. מהי אחת הסיבות לכך שפסולת מסופקת לבעלי החיים? (פסקה 3)
א. היא מושכת תיירים.
ב. היא עלולה לזהם את המים.
ג. היא משפרת את איכות הקרקע.
ד. היא עוזרת לבעלי החיים למצוא מזון.
11. מהי אחת ההתנהגויות הנכונות שמופיעות בקטע?
א. יציאה מהשביל.
ב. השארת שאריות מזון.
ג. הליכה בשביל המסומן.
ד. הדלקת אש בכל מקום.
12. התאימו את המילה/הצירוף להגדרה:
המילים/צירופים: סביבה טבעית / שביל מסומן / פסולת
א. דרך שמותר ללכת בה בשמורה.
ב. לבלות שמשאר אחרי מבקרים.
ג. המקום שבו חיים צמחים ובעלי חיים.

כתבו חיבור בהיקף של 6-8 שורות, ותארו בו היכן אתם מעדיפים לטייל - בשמורה או בעיר. יש לכלול את הפרטים הבאים:

המקום שבו אתם מעדיפים לטייל

הסיבה לבחירה

לפחות יתרון אחד של המקום שבחרתם (לדוגמה: אוויר נקי, שקט, נוף יפה, קרבה לטבע, חנויות, תחבורה נוחה, פעילויות, מקומות בילוי)

התחלות אפשריות למשפטים:

- אני מעדיף לטייל ב...
  - הסיבה לכך היא ש...
  - אחד היתרונות של המקום הוא...
  - כמו כן, אפשר למצוא שם...
  - לדעתי, המקום מתאים כי...
  - לסיכום, אני חושב/חושבת ש...

חלק ד: לשון

1. כתבו את הפועל המתאים לפי השורש, הבננו והזמן שבסוגריים:
  - א. המורה (זכ"ר, הפעיל, הווה) את חשיבות השמירה על הטבע.
  - א. התלמידים (זר"ק, קל, עבר) את הפסולת לפח.
  - ב. המטיילים (רא"ה, קל, הווה) את המפלים היפים.
  - ג. המורה (זה"ר, הפעיל, עבר) את התלמידים לא לרדת מהשביל.
  - ד. התלמידים (תח"ל, הפעיל, עבר) ללכת בשביל המסומן.
  - ה. המורה (סב"ר, הפעיל, הווה) לתלמידים את כללי ההתנהגות.

2. לפניכם ארבעה צרופי מילים. קראו אותם וענו על השאלות שאחריהם:

נוף ירוק | אוויר נעים | נקודת תצפית | שמורת טבע

א. הוסיפו ה' הידיעה לצרופים הבאים וכתבו אותם מחדש:

- 1. נוף ירוק 2. אוויר נעים

ב. כתבו את הצרופים הבאים בריבוי:

1. נקודת תצפית 2. נוף ירוק

ג. הפכו את הצרופים מסמיכות חבורה לסמיכות פרודה:

1. שמורת טבע 2. נקודת תצפית

ד. מיינו את הצרופים הבאים לצרופי שם עצם ושם תואר ולצרופי סמיכות:

1. נוף ירוק 2. אוויר נעים

3. נקודת תצפית 4. שמורת טבע

שאלות

1. מה מעדיפים בני נוער לאכול בהפסקה?
  - א. ירקות ופירות.
  - ב. פריכים מהבית.
  - ג. צ'יפס, פיצה או בורקס.
  - ד. יוגורט ופרי.

2. מה מכילים משקאות אנרגיה לפי הקטע?
  - א. הרבה מים.
  - ב. הרבה סוכר וקפאין.
  - ג. מעט סוכר.
  - ד. רק ויטמינים.

3. אילו מחלות עלולות להיגרם מהרגלי אכילה לא בריאים?
  - א. שפעת.
  - ב. כאבי ראש.
  - ג. השמנת יתר, סוכרת ומחלות לב.
  - ד. מחלות עיניים.

4. מדוע בני נוער ממשיכים לאכול מזון מהיר למרות הסכנות?
  - א. כי הוא יקר.
  - ב. כי הוא טעים.
  - ג. כי הוא בריא.
  - ד. כי אין מזון אחר בבית הספר.

5. מהו המסר המרכזי של הקטע?
  - א. מזון מהיר הוא בריא.
  - ב. משקאות אנרגיה מומלצים.
  - ג. הרגלי אכילה לא בריאים עלולים להזיק לבריאות.
  - ד. אין קשר בין תזונה לבריאות.

תזונה ובריאות

פסקה 1

בשנים האחרונות יותר ויותר בני נוער מעדיפים לאכול מזון מהיר. במקום להביא פריד מהבית או לאכול ירקות ופירות, רבים קונים ציפס, פיצה או בורקס בהפסקה. כמו כן, תלמידים רבים שותים משקאות אנרגיה כמו "רד בול", "אקס-אל" ו"בלו", אף על פי שהם נחשבים למשקאות לא בריאים.

פסקה 2

בשנים האחרונות נערכו מחקרים שבודקו את השפעת משקאות האנרגיה. במחקרים אלה נבדקו גם רמות הסוכר בדם, ונמצא כי לאחר שתיית המשקאות נגרמות לעיתים תחושות של דופק מהיר ועייפות. גם מזונות מהירים שנאכלים בכמות גדולה עלולים לגרום לבעיות, למשל השמנת יתר וסוכרת.

פסקה 3

מורים ואנשי בריאות מנסים לעודד את התלמידים לשנות את ההרגלים. הם ממליצים להתחיל בצעד קטן: לבחור פרי במקום חטיף, או להחליף משקה אנרגיה בכוס מים. כאשר שינוי כזה נעשה בהדרגה, קל יותר להתמיד בו והוא תורם לבריאות.

שאלות

1. ציינו שמות של שני מזונות מהירים הנזכרים בטקסט.
2. מהו החיסרון הבריאותי בשתיית משקאות אנרגיה לפי הטקסט? (פסקה 2)
3. קראו את המשפט וענו על השאלות שאחריו: "לאחר שתיית המשקאות נגרמות לעיתים תחושות של דופק מהיר ועייפות." מה אפשר להסיק לגבי השפעת משקאות האנרגיה?
  - א. הם אינם משפיעים כלל.
  - ב. הם עלולים לגרום לתחושות לא נעימות.
4. לפי הקטע, מדוע אכילת מזון מהיר בכמות גדולה עלולה להזיק? (פסקה 2)
5. מה ממליצים מורים ואנשי בריאות לעשות כדי לשפר את ההרגלים? (פסקה 3)

6. מה ניתן להסיק על החברה מתוך ההרגלים התזונתיים המתוארים בטקסט?
- א. אנשים מחפשים פתרונות מהירים ונוחים.
  - ב. החברה אינה משתנה כלל.
  - ג. אנשים אוכלים רק מזון בריא.
  - ד. בני נוער נמנעים לחלוטין ממשקאות אנרגיה.
7. משמעות המילה "להתמיד" במשפט:
- "כאשר שינוי כזה נעשה בהדרגה, קל יותר להתמיד בו" היא:**
- א. להפסיק באמצע.
  - ב. להמשיך לאורך זמן.
  - ג. לנסות פעם אחת.
  - ד. להתלבט.
8. המילה הנרדפת ל"ממליצים" במשפט:
- "הם ממליצים להתחיל בצעד קטן" היא:**
- א. מציעים.
  - ב. מתנגדים.
  - ג. מסבירים.
  - ד. מונעים.
9. משקאות האנרגיה נחשבים ל ____.
- א. בריאים.
  - ב. לא בריאים.
  - ג. יקרים מאוד.
  - ד. טבעיים.
10. שינוי בהרגלי התזונה נעשה בהדרגה כדי ____.
- א. להקשות על התהליך.
  - ב. להקל על ההתמדה.
  - ג. לגרום לעייפות.
  - ד. להימנע משתיית מים.

חלק ג: חיבור

- היעזרו במחסן המילים וכתבו חיבור של 6-8 שורות בנושא הרגלי האכילה של בני הנוער. התניחו לנקודות הבאות:
- א. מה בני נוער אוהבים לאכול בדרך כלל?
ב. למה בני נוער בוחרים באוכל כזה?
ג. מה אפשר לעשות כדי לשפר את הרגלי האכילה של בני הנוער?
הציעו דרכי התמודדות או פתרונות שיכולים לצמצם את התופעה של אכילה לא בריאה. התחלות משפטים:

- בני נוער רבים אוכלים ____.
- בהם בוחרים בזה כי ____.
- באפשר לשפר את ההרגלים על ידי ____.
- בפתרון שיכול לעזור לצמצם אכילה לא בריאה הוא ____.
- בדרך נוספת להתמודד עם התופעה היא ____.

מחסן מילים

מזון מהיר, חטיפים, משקאות אנרגיה, בריאות, השמנת יתר, סוכרת, לשפר הרגלים, פתרונות.

חלק ד: לשון

1. צירופי מילים - לפניכם ארבעה צירופים מהטקסט. ענו על השאלות שאחריהם:

מזון מהיר | משקה אנרגיה
צעד קטן | הפסקה קצרה

א. הקיפו את הצירוף שאינו צירוף של שם עצם + שם תואר.

ב. הקיפו את הצירוף יוצא הדופן מבחינת המין הדקדוקי.

ג. כתבו ברבים:

מזון _____, מהיר _____
הפסקה _____, קצרה _____

ד. הוסיפו ה' הידיעה לצירופים הבאים:

צעד קטן _____
מזון מהיר _____

2. כתבו את השורש ואת הבניין של הפעלים המודגשים:

- א. במחקרים **נבדקו** רמות הסוכר.
ב. לאחר שתיית המשקאות **נגרמות** תחושות של דופק מהיר ועייפות.
ג. בני נוער רבים **מעדיפים** לאכול מזון מהיר.
ד. כתוצאה מצריכת מזון מהיר **נגרם** נזק בריאותי.
ה. מזונות מהירים **נאכלים** בכמות גדולה.